na nastepny egz.

~~Pr[illegible] Ch[illegible]~~

1 22 Jny 808 [illegible]

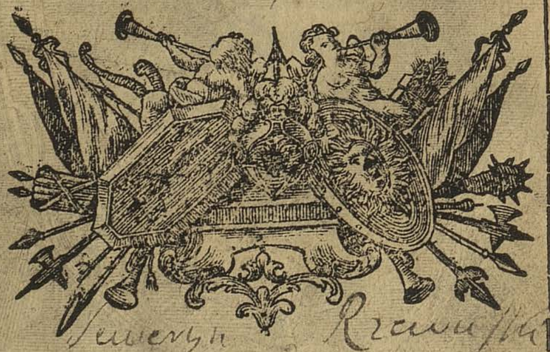

Marstall adv del. fec.

ZEBRANIE

Wſzyſtkich Seymow, y Praw Polſkich
ad Statum ściągaiących ſię
Ktòre od początku Seymowania aż do
naſzych czaſow ſą poſtanowione,

przez Staniſława z Burzyna
BURZYNSKIEGO
Niegdyś Kaſztelana Smoleńſkiego.

Seweryn Rzewuski

w Drukarni J. K. MCI y Rzepltey
w Kollegium XX. Jezuitow
Roku 1765.

NAYIASNIEYSZEMU

STANISŁAWOWI AUGUSTOWI

Z BOŻEY ŁASKI

KROLOWI POLSKIEMU

WIELKIEMU XIĄŻĘCIU LITEWSKIEMU, RUSKIEMU, PRUSKIEMU, MAZOWIECKIEMU, ZMUDZKIEMU, WOŁYNSKIEMU, PODOLSKIEMU, PODLASKIEMU, KIJOWSKIEMU, INFLANTSKIEMU, SMOLENSKIEMU, SIEWIERSKIEMU, CZERNIECHOWSKIEMU, &c.

PANU MEMU MIŁOSCIWEMU

Przynoszę do Tronu W. K. MCI Pana Mego Miłościwego do tąd utaione dzieło Oyca mego. Usiłował on w nim w krotkich nader wyrazach zebrać to

wszyst-

wſzyſtko, co od początku ſweg[o] Rzeczpoſpolita do naſzych czaſow, lub chętnie, lub okolicznościami przyciśniona na walnych, uſtanowiła Seymach. Podchlebuię ſobie: iż to zebranie częścią zupełnie uwolni od prac[y] y uczenia ſię w wielu Tomach tey wiadomości każdemu Obywatelowi wielce potrzebney, częścią do niey krótką, y iaſną otworzy drogę; a nadto uważaiących: pod iakiemi Królami, iakie ſtanęły Prawa, przekona o prawdzie wiekami doświadczoney, a od W. K. MCI Pana Mego Miłościwego przykładnie pamiętaney: że Król za ſobą ciągnie los ſzczęśliwy, lub nieſzczęśliwy Narodu, którym rządzi

Wiel-

Wielkie, y oſobliwſze W. K. MCI Pana Mego Miłościwego przymioty, ufność, z ktòrą W. K. MC Pana Mego Miłościwego iednomyślnemi głoſy Narod wolny na Tronie poſadził, y tegoż Narodu powſzechna ku W. K. MCI Panu Memu Miłościwemu miłość y przywiązanie, ſą to upewnienia, y zakłady tey nieomylney nadziei: że W. K. MC Pan Mòy Miłościwy naſtępcy Piſarzowi Oyca mego niepozwoliſz być tak iak on ieſt krótkim, ale Fundamentalne Wolności naſzey prawa zupełnie zachowuiąc, zaniechane odnawiaiąc, nowe ku uſzczęśliwieniu naſzemu ſtanowiąc przmuſiſz potomność, Panowanie ſwoie, w wielu z trudnością mieścić Tomach.

Do czego aby wiek długi y czerstwe zdrowie W. K. MCI Pana Mego Miłościwego były na pomocy, z naywiększym życzę poszanowaniem.

W. K. MCI Pana Mego Miłościwego

Wierna Rada y Wierny Poddany

TADEUSZ BURZYNSKI

Kasztelan Smoleński.

STANISŁAWA
z Burzyna
BURZYNSKIEGO
niegdyś Kaſztelana Smoleńſkiego
ZEBRANIE
wſzyſtkich Seymow, y praw ad Statum *ściągaiących ſię, ktore od początku Seymowania, aż do naſzych czaſow ſą poſtanowione.*

Ponieważ Prawa Koronne, y Litewſkie, razem wſzyſtko nierozdzielnie w ſobie zawieraią, więc dla ulżenia ſamego w kſięgach ciężaru, umyśliłem Prawa do

Seymow y Seymowania, od praw do Sądow, ſpraw, y innych mnieyſzego uważenia należące, odłączyć; z ktòrych od początku piſania praw iak ſię przed tym Rzplta rządziła, iakiemi Traktatami wzmagała, czaſem też ſłabiała, iakiemi uſtawami, poborami, wyprawami, ſiły ſwoie zmacniała, chcący uwiadomić ſię może. Rzecz ieſt hiſtorią umieiącym wiádoma: Ze *Lech* pierwſzy Xięſtwa Polſkiego Fundator od Roku 550. przez ſię y Naſtępcow ſwoich, iako też dwunaſtu Woiewodow; a *po uſtałey Familii Lecha, Piaſt* z ſwoiemi takoż Naſtępcami, bez żadnych ſtanowienia praw, iedynowładnie ſamym ſię tylko światłem rozumu: *Lex eſt ratio ſumma, inſita in natura, iubens quæ facienda ſunt, prohibensq; contraria*, rządząc, panowali. Y dość byłoby na tym Prawie każdemu człowiekowi, weſpoł z nieśmiertelną Duſzą ſobie wlanym przeſtać, gdyby go przy tłumiaiącemi światło rozumu nie ćmił namiętnościami, zaniedbaniem, á z czaſem przepominaniem. Więc Bóg Wſzechmogą-

cy wſzelkiego Prawa Dawca, jako niegdyś Izraelitom przez Moyżeſza, tak nam przez Prawodawcow, Prawa na piśmie, żebyśmy one czytaiąc, nie zapominali, chciał podać, y do zachowania onych obowiązać. *Zaczęły ſię Prawa ſtanowić* od Xięcia Polſkiego *Cracus* nazwanego, ale o nich w Hiſtorykach wzmianki, á nie *in Volumine Legum*, iakie *były* y kiedy ſtanowione były Prawa, doczytać ſię możemy. Wſzakże, ktòre ſię datami wymieniaią, położyć zdało mi ſię. Około Roku 700. Po odſtąpionych y uſtałych *Duodecimiviratu*, to ieſt 12. Woiewodow rządach, *Cracus* z poſpolſtwa obrany Xiążę pierwſzy (iako świadczą Kadłubek y Długoſz Hiſtorycy) Prawodawca, Sądy Sędziow, y Prawa (ktòrych napotym Polacy używali) poſtanowił. W poślednim czaſie około Roku 861. *Zemovitus Syn Piaſta pierwſzy* takoż rzeczy y Urzędow Woiennych (za świadectwem Długoſza) *Ordinator*. W dalſzym takoż czaſie około Roku 965. *Mieczyſław pierwſzy*

Chrześcianin Xiąże Polſki, Wiarę Swiętą rozświecił, zabobony Pogańſkie przyćmił, *Dzieſięciny Duchowieńſtwu wyznaczył*, *Diecezye* (świadkiem Kromer) wydzielił. *Boleſław Chrobry* po ośmiu leciech panowania ſwego, pierwſzy Krol Polſki, około Roku 1000. pewną liczbę Jazdy z Stanu Szlacheckiego, w każdym Woiewodztwie á Piechoty z wieśniakow; przytym, aby każdy Mieſzkaniec, *z Włoki dał pewną miarę żyta*, y owſa czyſtego, y do pobliżſzych gumien Krolewſkich, *pro victu & amictu*, Zołnierzowi Oyczyznę broniącemu, zwiozł, oraz podwodne, *alias* pocztę po wſiach, uſtanowił. *Wyroki na złodzieiow*, rozboynikow, ſzarpaczow, zaboycow, kalumniatorow, świętokradcow, kłamcow, oſzuſtow, cudzego pragnących, nieſprawiedliwą ſprawę utrzymuiących (poczytaiąc to za rzecz bezecną za świadectwem Długoſza y Kromera) wydał. Począwſzy za tym od Kraka ſtanowienie Praw (ktorych bez dat kiedy ſtanowione były, wiele w Hiſtorykach doczytać ſię każdy mo-

że

że) należało ſamym tylko Xiążętom z czaſem Krolom Polſkim, ktorzy poſpolicie miewali mądrych *Radcow* 12. nie dla ſtanowienia praw, ale dla porady, y ułożenia poſtanowionych Praw. Ci Konſyliarze z czaſem wpływać zaczęli, zdaniami y radami ſwemi, y do ſtanowienia razem Praw, mianowicie za *Bolesława Krzywouſtego*, ktory około Roku 1140. maiąc piąciu Synow, Władysława, Bolesława, Mieczysława, Henryka y Kazimierza, podzielił Państwem Synow, zoſtawiwſzy przy ſtarſzym Synie Władysławie panowanie á Synom młodſzym posłuſzeńſtwo. *Ktory podział* lubo Stany Koronne Seymem w Krakowie Roku tegoż 1140. potwierdziły; jednak w dalſzym czaſie, *zrzuciwſzy Władysława* z panowania, obrali za Pana Bolesława Kędzierzawym nazwanego, ktory Roku 1167. na Seymie w Krakowie Woiewodztwo Sandomirſkie po zmarłym bezpotomnie Bracie ſwoim młodſzym Henryku, Kazimierzowi naymłodſzemu Synowi Bolesława Krzywouſte-

ſtego à Bratu ſwemu (którému nic z podziału Oyciec nie wyznaczył, iako świadczy Kromer) oddał. Po śmierci zaś Bolesława, chociaż Małopolanie Kazimierza mieć chcieli za Pana; *iednak Większa część* Wielkopolanow Mieczysława utrzymała; à gdy *Mieczyſław* nie był do ſmaku Polakom y tego *oddalili;* za ktòrym lubo ſię naymłodſzy Brat Kazimierz wſtawiał, y aby na panowanie był przywrocony, przyczyniał; iednak od Senatu, żwawym powſtaniem na to, że więcey ſobie miłość ku Bratu, niżeli ku Dobru poſpolitemu ważył, napomniony, tenże ſam Kazimierz Sprawiedliwym nazwany, za Pana (za świadectwem Długoſza y Kromera) wziętym zoſtał; ktòry nakazawſzy ziazd wielki do Łęczycy, *niegodziwe uſtawy*, dawne zwyczaie, *znioſł*, oraz takowe Prawa y poſtanowienie, pieczęcią ſwoią, Biſkupow, Xiążąt y Baronow (świadkiem Długoſz) potwierdził, á odtąd iawniey ſię pokazuią ſpolne z Krolami Polſkiemi Stanow Koronnych rady. Roku

ku 1295. po utraconey za zabicie S. Staniſława Biſkupa Krakowſkiego przez *Bolesława Smiałego Koronie, Przemyſław* na Seymie Gnieznienſkim, Kròlem Polſkim, od Stanow Koronnych (iako tenże Długoſz świadczy) mianowany y uznany. *Roku 1331. Władyſław Łokietek* po śmierci *Wacława* Polſkiego oraz y Czeſkiego Kròla na Tron Polſki przywrocony, czuiąc ſię być w ſiłach osłabionym na Seymie Chęcinſkim, za zdaniem Stanow, Synowi ſwemu Kazimierzowi rok 21. maiącemu nad Wielką-Polſką rządy zdał; ktory *Kazimierzem Wielkim* nazwany Roku 1336. na walnym zieździe w ſprawie z Krzyżakami radzący ſię Stanow *ex deliberatione* tychże Stanow, *Prælatorum & Baronum*, takowe otrzymał (za świadectwem tegoż Długoſza) żdanie: *nullatenus Crucigerorum petitioni decisionem Regum excedenti aſſentiendum; negabuntq; Prælati & Barones, ſe ullo pacto in conditiones ipſas aſſenſuros.* Tych wſzyſtkich Praw od Roku 700. do Roku 1140.

przez

przez ſamych Xiążąt y Krolow á od Roku 1140. z Stanami Koronnnemi uſtanowionych, świadkami ſą Kadłubek, Kromer, Długoſz, y Łaſki Hiſtorycy, po ktorych naſtępuią Prawa *in Voluminibus Legum* znayduiące ſię.

PANOWANIE
KAZIMIERZA WIELKIEGO TEGOZ IMIENIA III.
Roku 1347. w Wiślicy.

Poſtanowione obſzerne Prawa, podług ktorych, wſzyſtkie ſprawy rozumiane, trzymane, y ſądzone być miały, dość z iaſnym wſzyſtkiego opiſaniem. Z tych Praw potwierdza ſię świadectwo Hiſtorykow, o dawnieyſzych Prawach, mianowicie Kazimierza ſprawiedliwego, ktore ſię dokładnie wſpominaią. Znoſzą ſię na wielu mieyſcach, przeſzłe *abuſus*, ſądow, Sędziow, Woźnych, á zatym wiara o dawnieyſzych przed Kazimirzem

Wiel-

Wielkim Prawach y Sądach umacnia się. W te postanowienia Praw, że *wchodziły wszystkie trzy Stany* dowodnie pokazuie się *ex tenore: Nos itaq; Casimirus DEI gratia Rex &c. una cum Prælatis, Baronibus, Cæterisq; Nobilibus, & Subditis Nostris, decrevimus &c.*

p. Leg.

PANOWANIE
LUDWIKA WĘGIERSKIEGO oraz y POLSKIEGO KROLA.
Roku 1374. w Kaszowie in 7bri.

Przywiley Krola Ludwika Polakom nadany *præsupponit* pierwszą *miedzy Krolem, a Stanami Koronnemi umowę:* że po nim panować mieli Synowie, od Jego, lub Matki podani, a gdy Synow nie mieli, lecz tylko Corki, Ludwik Krol, to u Polakow wyiednał, iż pozwolili na panowanie Corek, ktora z nich od Oyca lub Matki wyznaczona będzie. Za co tenże Krol

Ludwik, *od wszystkich Podatkow*, posług, y powinności Polakow uwolniwszy, dwuma tylko groszami, na Rok, z każdey włoki, kontentował się. NB. takowych groszy 48. czyniło grzywnę.

PANOWANIE

WŁADYSŁAWA JAGIEŁŁY.

Roku 1382. w Radomiu m 9bri.

Po śmierci Krola Ludwika, Polacy dotrzymuiąc swego przyobiecania, *Jadwigę Corkę* Krola Ludwika, wziąwszy na Tron, dali Jey za Męża *Władysława Jagiełłę*, Xcia Litewskiego, on też Xięstwo Litewskie, dał do żywociem Bratu swoiemu Alexandrowi Witowdowi.

Ro-

.§)‡(§*.* 17

Roku tegoż 1401. w Wilnie Die S. Priscæ.

Przywiley: ktôrym, (*przystępuiąc do Korony Polskiey*, Duchowni y Swieccy, Litewscy y Ruscy obywatele) z wyrażeniem Familii swoich, obowiązuią się, po śmierci Witowda Xiążęcia Litewskiego, za Pana mieć, Krôla Władysława Jagiełłę, z tym *warunkiem*, że ieżeliby Jagiełło wprzod niżeli Witowd bezpotomnie, z tego świata zszedł, tedy, aby Stany Koronne, bez wiadomości y społney Rady, z Xiążęciem Witowdem y obywatelami Litewskiemi, Krôla Polskiego, nie obierały.

Roku 1404. w Raciążu nad Wisłą ante Festum SS. Trinitatis

Pokoy y zgoda miedzy Krôlem *Jagiełłą*, *a Konradem* Xiążęciem Pruskim, *alias* Mistrzem *ordinis Beatæ Mariæ hospitalis*, *Jerozolimitani de domo Theuthonica*. Prusy od Litwy y Rusi odgraniczaiące, z pozwoleniem Li-

Litwie y Rusi *handlow w Prusach bez płacenia cła.* Tąż ugodą opisuie się Mistrz Pruski, nikogo przez Prusy na szkodę, Litwy y Rusi nieprzepuszczać, owszem prześcia bronić y nie pozwałać, ani bez pozwolenia Krolow Polskich przez Litwę y Ruś z Woyskiem swoim nie przechodzić, â za pozwoleniem żadney szkody obywatelom nie czynić. Braci, Krewnych Krolewskich, do Prus zbiegow, osobliwie zaś wywołańcow, zaboycow zapalaczow nieprzymować.

Roku 1413 w Horodle nad Bugiem. in Decembri.

Przywiley Krola Polskiego Jagiełły y Witowda Xiążęcia Litewskiego Litwę (*po przyięciu Wiary Swiętey Katolickiey*) z Koroną Polską łączący, oraz Herby niektorym Litewskim tylko, à nie Ruskim Domom, tamże wyrażonym. takoż Dobra z osobliwemi Wiary Swiętey warunkami, tym tylko, ktorzy są Katolikami, na-

oſtátek godności przykładem Koronnych nadaiący, *ſalvo* iednak *conſenſu Regis* do przedania, zamienienia, lub darowania Dobr, y z warunkiem *non obſtantibus libertatum conceſſionibus.* dawnych powinności, budowania, poprawowania Zamkow, odprawowania dròg, y płacenia czynſzow, naoſtatek z pozwoleniem wolnego miedzy Litewſkiemi à Koronnemi oſobami Katolickiemi za mąż pòyścia y ożenienia ſię, dany. Tymże Przywileiem opiſano, aby tak Litwa, po śmierci Witowda Xiążęcia Litewſkiego, bez pozwolenia Kròla, y Rady Koronnych obywatelow y Litewſkich iakoteż wzaiemnym ſpoſobem, Polacy po śmierci bezpotomnie Kròla, innego bez wiadòmości y rady Xiążęcia Witowda y Obywatelow Litewſkich nie obierali. Pozwolono też Szlachcie Koronney y Litewſkiey za wolą Kròlewſką (gdy tego potrzeba wyciągać będzie) na rady *około Dobra Poſpolitego* obudwuch Narodow, do Lublina, lub Parczowa, lub też na inne miey-

ſca

ſca zieżdżać. *Kanclerzem Koronnym* Biſkup Krakowſki.

Roku 1422. pod Czerwieńſkiem w Polu in Julio.

Przywiley Jagiełły *Confirmationis* praw na inſtancyą Witowda Xcia Litewſkiego Obywatelom Koronnym dany, ktòrym obowiązuie ſię Jagiełło *monety, bez rady* y pozwolenia Stanow nie kazać bić. *Dobr* nikomu Prawem wprzod nie ſkonwinkowanemu, nieodbierać z *Urzędnikow* Ziemſkich Staroſtą ſądowym nie czynić. Kommiſſye miedzy Dobrami wydawać, *Przeſądow* na Krôla przychodzących, na Dworſkich y innych nie rozdawać, ale do ſkarbu ſwego odbierać, lub przewinionym darować, iednym prawem (ſtoſuiąc ſię do Praw Kazimierzowſkich) wſzyſtkich zarowno ſądzić, czynſz *titulo* Kroleſtwo *in ſignum ſubjectionis; & veri dominii, currenti monetâ*, tą ktorą ſami Panowie od ſwoich Poddanych brać będą, odbierać. *Kan-*

Kan-

clerz *Koronny* Woyciech Biſkup Krakowſki, Podkanclerzy Jan Dziekan Krakowſki.

Roku 1424. w Wieluniu Dominica Judica me.

Wyrok Krola Jagiełły z Stanami w Wieluniu przeciwko wſzyſtkim Heretykom ogłoſzony, ktorym każdego Heretyka łapaniem y ſądzeniem jako *offenſoris* Maieſtatu karać, dobra konfiſzkować, z Czech obywatelom Koronnym powracać pod winami na Heretykow ściągaiącemi ſię, każą. Potomſtwo heretyckie *utriusq; ſexus* od ſukceſſyi dobr, od poczciwości, od ſzlachectwa, *& ab omni activitate, in perpetuum* odſądza.

Roku tegoż 1424. w Nieſzowie przy Wiśle in Maio.

Traktat miedzy Krolem Jagiełłą, a Krzyżakami Pruſkiemi y Inflantſkiemi: Kupcom y Obywatelom Koronnym

nym, Litewſkim, Zmudzkim, Mazowieckim, Ruſkim, przeyscie, przez Pruſſy y Inflanty, oraz handel wielkiemi Towarami pozwalaiący.

Roku 1433. w Krakowie in Jan:

Przywiley Krola Jagiełły, ktory maiąc *Synow* Władyſława y Kazimierza od Polakow, iednego z nich *aptiorem*, na Tron Polſki za Krola aſſekurowanych, *in vim gratitudinis*, wſzyſtkie Prawa, Przywileie, mianowicie Krolow Kazimierza IV. y Ludwika, tak Duchownym; iako też świeckim Oſobom nadane rozſzerzył, y potwierdził. Godności prożnuiące, zaſłużonym, *Terrigenis*, tam gdzie zaprożnunią *Poſſeſſionatis* dawać, à przełożeńſtwa nad Zamkami, takoż Staroſtw, y Dierżaw, *Ducibus & de genere Ducali* pochodzącym, albo Cudzoziemcom nie dawać. Monety bez pozwolenia Stanow Koronnych nie kazać bić przyrzekł. Kmieciow od powinności (oprocz dwoch z włoki groſzow) u-

wol-

wolnił, za nie oddaniem ktorych *intra ſpacium* SS, Michała y Mikołaia z wſi całey wołu iednego. à za powtornym nie oddaniem dwoch wołow, wziąć, bez nadziei powrócenia ich, poſtanowił. Stanowiſk w Dobrach Duchownych y Szlacheckich zabronił. Aieżeliby potrzeba koniecznie wyciągała, żadney rzeczy gwałtem wyciągać, ale wſzyſtko płacić, także nikogo oſiadłego, chyba prawem przeſądzonego, łapać, brać ani Dóbr odbierać; rozgraniczenia proſzącym nie bronić, przyobiecał, naoſtatek wſzyſtkie Ziemie Koronne, Litewſkie, y Ruſkie, we wſzyſtkim porównał, a tylko powinność od iedney Ruſi dawania owſa, do życia ſwego zachował. Obywatelow miedzy ſobą prawuiących ſię, ieżeliby ſię *pendente lege & lite* pogodzić chcieli, od win ſobie y ſądowych, uwolnił. Ziemię także Kujawſką y Dobrzyńſką, od dawania owſa, *poſt expirium* lat dzieſiąciu, na zawſze uwolnił, Piſarzow Ziemſkich, aby ſami zawſze na ſądach przytomnemi byli, obowiązał.

Po tym Przywileiu położona ieſt *umowa miedzy Kròlem Kazimierżem* Wielkim, à *Bodziantą* Biſkupem Krakowſkim, *de foro*, o dzieſięciny, y inne miedzy Duchownemi a świeckiemi Oſobami zachodzące dyfferencye w Roku 1369. za medyacyą *Jarosława* Bogury Arcybiſkupa Gnieznienſkiego *tanquam ſupcr arbitri* zakończona, między innemi uſtanowienia punktami y to ieſt dokładnie położono *Rectores Eccleſiarum pro Sacramentis; Eccleſiaſticis quæ gratis miniſtranda ſunt, nihil exigant, alias ipſos graviter puniemus*.

PANOWANIE *WŁADYSŁAWA, SYNA JAGIEŁŁY ORAZ KROLA WĘGIERSKIEGO*

Roku 1436. *w Brześciu Koronnym in Decembri*

Traktat między Krolem Władyſławem. Zygmuntem Xięciem Litewſkim Każimierzem rodzonym Bratem Krola Władyſława, Semivi-

mivitem, Kazimirzem, Władysławem, Bolesławem, Xiążętami Mazowieckiemi;y Bogusławem Stołpieńskim y Pomorskim Xiążęciem z iedney, z drugiey zaś strony między *Krzyżakami Pruskiemi*, Alamańskiemi, y Jnflantskiemi, ktorym Traktatem Krzyżacy przywracacaią Dobra Duchownym y świeckim Osobom zabrane. *Swidrygayły odstępuią*, â Xiążęciem Litewskim Zygmunta uznawaią, *za granice Rzeki Drwancę potym Wisłę naznaczaią*, y obszerne względem Granic wyrażaią opisania; *Handle wzaiemne*, bez ustanowienia nowych Ceł y Myt pozwalaią. Jż żaden Kupiec za dług inney Osoby aresztowany y turbowany być niemiał obiecuią, Kupcowi każdemu z towarem wolny przeiazd, przyiazd y odiazd, oraz wolność przedania, y nazad z tówarem odiechania, lub w dalszą drogę poiachania zachowuią,

Roku 1438. w Piotrkòwie post Festum S. Luciæ.

Przywiley *confirmationis* Praw

 wszyst-

wſzyſtkich od Krola Władyſława Jagiełłowicza Xiążęciu Litewſkiemu Zygmuntowi, od Synowca Stryiowi dany. | *Ioannes de Koniecpole R. P. Cancell.*

Roku tegoż 1438. w Korczynie in Aprili.

Confœderatio Stanow Koronnych przy Krolu przeciwko wſzyſtkim powſtaiącym, niepoſłuſznym, Heretykow, promowuiącym, y utrzymuiącym,

Roku 1439. w Korczynie in Majo.

Confœderatio powtorna *incommodis Regni occurrens*. Stany uważaiąc młodość Króla Władyſława ſkonfederowały ſię przy nim, przeciwko wſzyſtkim Króleſtwu podeyrzanym, w Nowymmieście.

Potym położone ieſt potwierdzenie przez Królow Władyſława Jagiełłe Oyca, y Władyſława Jagiełłowicza Syna, Kopii Przywileiu Króla Kazimirza W. w Roku 1356. którym Krol Kazimierz Wielki, naradziwſzy ſię z Stanami Koronnemi Duchownemi, y Swie-

Swieckiemi, znoſi w Sprawach Mieyſkich appellacye od Mieyſkich do cudzych za Granicę, mianowicie Magdeburga Sądow, uraſzczane, à na mieyſcu onych Sądy naywyżſze, *Juris Theutonici Provincialis* (do których wſzyſtkie appellacye iść powinne) poſtanawia; y takowym Sądom mieyſce *w Zamku Krakowſkim* naznacza; liczbę Sędziow, y zkąd maią być? poſtanawia, Prawem Magdeburſkim ſprawy wſzyſtkie Mieyſkie, ſądzić każe, appellacye od tych Sądow do ſwego pozwala Sądu, przeſądy na Skarb ſwóy y na tych Sędziow po połowie wydziela, y tychże Sędziow ſpraw Mieyſkich od wſzelkich we wſzyſtkich ſprawach ſądow y Juryzdykcyi uwalnia, á w ſwoich tylko ſądach *forum* z nimi naznacza.

PANOWANIE

KAZIMIERZA SYNA MŁODSZEGO JAGIEŁŁY

Roku 1451 w Piotrkowie post Pentecosten.

Wszczeła się sprzeczka miedzy Arcy-Biskupem Gnieznieńskim Prymasem, á Zbigniewem Biskupem Krakowskim Kardynałem o pierwszość, ktòra za wezwaniem przez Króla Stanow Koronnych do Piotrkowa tym sposobem osądzona y uspokoiona została. Naprzod warowano, ażeby na potym żaden z Biskupow bez pozwolenia Kròla y wszystkich rad, o *Kardynalstwo nie starał się*. Powtóre: ażeby Prymas y Kardynał *alternatim*, iednego dnia Prymas, drugiego Kardynał (którego z nich Król

vocan-

vocandum mieć zechce) do rady wchodzili, á pozostały w Pałacu swym zdanie swoie (o nie *requisitus*) dać powinien. Potrzecie: aby *Coronatio* Królow y Królowych samemu Prymasowi zawsze należała. Podczas którey Kardynał może używać *ubioru Kardynalskiego*, Ceremonii iednak (jeśli przytomnym być zechce) ma używać iako Biskup Krakowski.

Roku 1454. w Krakowie y Toruniu die Cinerum.

Krzyżacy po trzykrotnym *in ante*, czwarty raz *złamawszy Traktat* z Polakami; Chełmińską, Elblońską, Pomorską y Michałowską Ziemię, przedtym do Polskiey należące, á za Króla Władysława woynami zabawnego przez Krzyżakow zabrane uciemiężać, postępkami słuchania niegodziwemi uciskać, Kupcom Polskim przez cła y inne niegodziwości przykrzyć się zaczęli. Które Ziemie zdeymuiąc z siebie nieznośne Panowania

iarzmo

iarzmo Krzyżackie, w Protekcyą Króla y Korony Polſkiey udały ſię. Król z Stanami Koronnemi pomienione Ziemie do Polſkiey przyłączywſzy, Prawa im ſłużące potwierdził, y dalſze im tamże wyrażone wolności nadał. Towary z rozbitych na morzu okrętow, temu czyi okręt, y Sukceſſorom iego na zawſze przyſądził. NB. do tey Inkorporacyi *primô locô* podpiſał ſię Zbigniew Kardynał, *ſecundô locô* Prymas.

Roku tegoż.

Wacław Xiąże Oświecimſki y Zatorſki proſi Krôla Kazimierza *uniri* z Xięſtwami ſwoiemi & *incorporari* Króleſtwu Polſkiemu *abſq; ullo tamen homagio*, y bez żadney powinności, którému Król Kazimierz wſzyſtkie Prawa od Królow Czeſkich dane approbowawſzy, też Xięſtwa Oświecimſkie y Zatorſkie do Korony Polſkiey przyłączył.

Roku 1457. w Krakowie quintâ post Cinerum.

Januſz Xiąże Oświecimſki Brat Wacława Xięſtwo ſwoie Oświecimſkie z wydziału Oycowſkiego ſobie doſtałe za pięćdzieſiąt tyſięcy grzywien, Praſkich groſzy (których w grzywnę 48. wchodziło) Królowi Kazimirzowi y Koronie Polſkiey wiecznością przedał, y ściſłym prawem tę przedaż ſwoię *cum evictione* od Braci ſwoich opiſał.

Roku 1460. w Poznaniu in Julio.

Zgromadzenie *Klaſztoru Łubieńſkiego* obiecuie Opata przez ſiebie obranego Królowi prezentować y potwierdzenie otrzymywać.

Roku tegoż tamże in Aprili.

Biſkup Poznańſki opiſuie ſię; nie wprzod do konſekracyi obranego Opata Łubieńſkiego przyſtąpić; aż będzie

dzie pomieniony Opat po obraniu swoim Królowi prezantowany y potwierdzony.

Roku 1462. w Brześciu Feriâ 3. Paschæ.

Ziêmia, teraz *Woiewôdztwo Bełskie*, z swoiemi Powiatami przyłączyłosię y przywrociłosię do Korony Polskiey z warunkiem Starosty, y Urzędnikow, iż niemi inni być niemaią chyba Bełzanie, y dalszym Wolności, a oraz y powinności płacenia po 2. grosze z Włóki opisaniem.

Roku 1466. w Toruniu in Octobri.

Traktat Toruńński między Krolem Kazimierzem, także Konradem, Kazimirzem, Bolesławem, Januszem, Mazowieckiemi y Henrykiem Stołpeńskim Xiążętami, Pawłem Biskupem Warmien: Stefanem Woiewodą Moldawskim a Ludwikiem *de Erlichshausem* Mistrzem, y wszystkiemi Krzyżakami

kami Pruſkiemi za medyacyą Rudolfa Biſkupa Lawentynſkiego Legata od Oyca S. Pawła II. zawarty. Ktorym Ziemie Chełminſka, Pomorſka, Warmia z przynależnościami, ktore do Polſkiey, a które do Prus należeć maią *ſpecificè* wyrażonemi, do Krolestwa Polſkiego przywrocone, oraz ſame Pruſy do Korony Polſkiey przyłączone, y aby Oycu S. y Krolowi Polſkiemu podległe były, obwarowane. Formuła przyſięgi Miſtrzom Pruſkim przepiſana. Pruſki Miſtrz *& Succeſſores* za Konſyliarzow Kroleſtwa Polſkiego) *præviô homagiô cum juramento Corporali præſtando*) przyieci, mieyſce dla niego po lewey ſtronie Króla wyznaczone, *ſecuritas* handlow Kupcom bez nowych myt y ceł warowana, Miſtrz *ab Ordinibus* obrany, że bez wiadomości y pozwolenia Króla Polſkiego nie ma być z Miſtrzowſtwa zrzucany, że Królowi Polſkiemu y Króleſtwu przeciwko wſzelkiemu nieprzyiacielowi pomagać ma, Woien bez woli Królewſkiey nie zaczynać, ani traktatow czynić, opiſano. *&c.*

Roku

Roku 1470.

Krol Kazimierz oświadczaiąc wdzięczność Polakom za obranie siebie na Krolestwo, wszystkie Prawa tymże Polakom aprobował.

Roku 1476. w Malborku in Julio

Przywiley wszystkim Ziemiom Pruskim, iednostayne *Prawo Chełminskie* daiący, oraz od podatkow Krzyżakom dawanych uwalniaiący, a tylko *denario Culmensi*, abolitèż *quinq*, *allensibus Pruthenicalibus*, y iednym talentem wosku białego *in recognitionem Dominij* dawać corocznie opisanemi kontentuiący się.

Roku 1478. w Piotrkowie ante Dominicam Esto mihi.

Jan z Rytwanu Woiewoda Sandomirski maiąc znaczne Summy swoie, y Bra-

y Brata ſwego *Derſzlawa* Kaſztelana Krákowſkiego Staroſty Sandomirſkiego na Woiewodztwo Sandomirſkie, przez Królow Władyſława, y Kazimierza Jagiełłowiczow wnieſione, uſtąpił wſzyſtkich. a otrzymał od Krola Kazimierza *Przywiley*, aby odtąd żaden z Krolow Polſkich nigdy zaſtawować niemogł Ziem Sandomirſkich, *ſtrictiſſimè* opiſuiący.

Roku 1479. w Piotrkowie in Julio.

Przyſtąpienie Biſkupa Warminſkiego do Króla, y Króleſtwa Polſkiego z opiſaniem co Biſkup z Kapitułą Warminſką Królowi Polſkiemu powinien.

Roku 1485. in Septembri.

Homagium Stefana Woiewody Wołoſkiego z opiſaniem całego Ceremoniału.

PA-

§)†(§*

PANOWANIE
KROLA JANA ALBRYCHTA

Roku 1494. w Toruniu in Novembri.

Jan Albrycht alias Woyciech Syn Kazimierza za Krola od Polakow obrany, tymże Polakom wszystkie Prawa potwierdził.

Roku tegoż w Krakowie in Junio.

Janusz Xiąże Zatorski, *Xięstwo swoie Zatorskie* za 80000. Złotych Węgierskich przedał Krolestwu Polskiemu *salvô* sobie, y Zonie swey Barbarze *advitalitiô, & censu* na Rok po 200. grzywien, y 16. *bancos* soli. Tegoż czasu *fidelitatem* Koronie Polskiey z poddanemi swemi zaprzysiągł.

Roku

Roku 1496. *w Piotrkowie poſt Feſtum S. Urbani.*

Jan Albrycht Krol Polſki Prawa, Anteceſſorow ſwoich, mianowicie Oyca ſwego Kazimierza *cum inſertione* onych *ſpecifica*, z przydatkiem y ſwoich Praw potwierdził. Niektore tu ſię wyrazaią *Jn nullis terris Regni Noſtri Palatinum, aut Caſtellanum in Capitaneum præficiemus præter Caſtellanum Cracovienſem. Dignitates, Caſtellanatus & Officia Perſonis benemeritis, ætate, intellectu, & prudentia bene vigentibus illius terræ indigenis diſtribuemus. Cancellarium, Mareſchalcum, & aliæ Officia Curiæ diſtribuemus Perſonis ſive fuerint de terris Majoris Poloniæ, ſive Cracovienſi Terras & Caſtra principalia pro pecuniis ſub amiſſione earudem non obligabimus. Nullas Conſtitutiones faciemus, neque terrigenis ad bellum moveri mandabimus, abſque Conventione Communi, in Singulis terris inſtituenda. Ad Dignitates Perſonatus, & Officia, Canononicatus, ac Præbendas recipiantur Perſonæ*

ſonæ tantumpodo Regni Poloniæ Indigenæ Nobiles ex utroque Parente.

Roku 1499. w Wilnie in Julio.

Ponowienie łączenia ſię Litwy z Polſką *cum recſſumptione unionis* w Roku 1413. miedzy Władyſławem Jagiełłą Królem Polſkim a Alexandrem Witowdem Xiążęciem Litewſkim *initæ* z takowymże (iaki tam ieſt) dołożonym warunkiem: Jż Litwa po śmierci Xiążęcia, a Polacy po śmierci Krola bez wzaiemnego pozwolenia przyſzłych Xiążąt Litewſkich, y Królow Polſkich obierać nie maią

PANOWANIE

KROLA ALEXANDRA

Roku 1501. w Mielniku in Octobri

Litwa łączy ſię iterum do Korony Polſkiey z opiſaniem iednomyślności, ſpolnego rozumienia, bronienia, *Item* obierania razem Królow Polſkich iedno-

iednostayney monety z przyobiecaniem przez Królow potwierdzenia Praw y Wolności *&c. &c.*

Roku 1503. w Piotrkowie post Dominicam Judica.

Za odiechaniem Króla Alexandra do Litwy, á zleceniem rządow Fryderykowi Kardynałowi Bratu swemu, który gdy śmiertelnie zachorowawszy, obłożnie leżał, stanął Seym w Piotrkowie, na którym niektóre Prawa ustanowione, za powrotem z Litwy Król Alexander *approbował.*

Roku 1504. Festo S. Agnetis.

Seym Piotrkowski, którym opisana *powinność Marszałkow* Wielkiego y Nadwor: Maią się *znosić z Hetmanem*, których *instatuendo pretio* napominać, á nieposłusznych *Consiliarii* donosić maią. Przepisana *incompatibilitas* Pieczęci z niektóremi Biskupstwami, mianowice, Gnieznieńskim, Krakowskim,

Wrocławſkim, Poznańſkim, Warmińſkim y Płockim y ze wſzyſtkiemi Senatoryami, jako to Woiewodztwem y Kaſztelańſtwem świeckiemi. Warowano, aby Kanclerſtwo y Podkanclerſtwo tak dawane były *iakoby z tych dwuch Urzędow*, iedne być miało, aby ieden drugiemu ſię nie przeciwił, przeciwnych Prawu Poſpolitemu Przywileiow niewydawał. Którzy Kanclerz y Podkanclerzy *wyżſzych Honorow*, á Sekretarze Wielcy Pieczęci, *primi expectantes* mianowani, y upewnieni. A te *Miniſteria* Pieczęci na Seymie miały ſię oddawać *cum Conſenſu Conſiliariorum. Powinność Podſkarbich* Wielkich, co do nich należeć ma wymienia ſię, à w niebytności ich, iż tę powinność Podſkarbiowie Nadw: zaſtępować maią poſtanowiono. Duchowny y Swiecki Stany (*prævió Juramentó* Szafarzow, na tym iako towar właſny, domowy prowadzi ſię, lub ſpławia) od cła uwolnione.

Roku 1505. *post Octavam SS. Corporis.*

Seym Radomſki dla *oczekiwania na Posłow z Litwy*, y Prus, *à Dominica Conductus Paschæ, ad diem Sabbathi post Octavam SS. Corporis Xſti*, przeciągniony, uſtanawia, żadnych bez Rad y Posłow Ziemſkich *Praw nie ſtanowić.* Zabrania *Biſkupſtw, Prælatur*, y Kanonii *Ignobilibus a Corſitanis*, to ieſt oſobom Duchownym w Rzymie rezyduiącym *Beneficia*, pod winami na proſzących o nie, y na *Krewnych ich.* Każe drukować Przywiley y Prawa niegodziwe od Boleſława Xiążęcia Wielko-Polſkiego *in favorem* żydow nadane, á przez Kazimierza Wielkiego Prawnuka Boleſława potwierdzone, na przeſtrogę, y obronę Chrześcianom przeciwko żydom, nie potwierdzaiąc tych Praw opiſuie *Przyſięgi Krolow* y Rad Polſkich, *item* Xiążęcia, *Konſyliarzow, Staroſtow* y Miaſt Pruſkich, Woiewody Wołoſkiego y innych Wołochow, Xiążąt Zatorſkiego, y Oświe-

 cimſkie-

cimſkiego, Burgrabiego Gdańſkiego, Generałow, Zydow. Tegoż Roku, y pod tąż datą, pod ktorą Krol Alexander kazał przywiley y prawa żydom ſłużące *in Volumen Legum*, iako też Przyſięgi *immediate* pomienione wpiſać, 14. *Artykułow z Prawa Saxońſkiego od Oyca S. Grzegorza* potępionych *per expreſſum* wſzyſtkie wyraziwſzy, potępia y odrzuca. A *Statuta ad Proceſſum juris* ſłużące, przez *Łaſkiego* Kanclerza Koronnego napiſane potwierdza.

PANOWANIE *ZYGMUNTA I. KROLA POLSKIEGO.*

Roku 1507.

Seym w Krakowie *Coronationis* Krola Zygmunta poſtanawia, aby Kanclerz y Podkanclerzy, ieden z nich Duchowny, à drugi był Swiecki, dla tego,

go, że w Sądach takowe przytrafiają ſię ſprawy, w ktorych Duchowna Oſoba ſądzić nie może. *Item* uſtanawia *Słuchaczow Skarg* dwuch, iednego Duchownego á drugiego Swieckiego, Praw wiadomych, od Krola obranych przyſięgłych, ktorzy co dzień po Mſzy S. Krolewſkiego ſłuchania, do obiadu, á po obiedzie do wieczerzy, Skarg ſłuchać, y one *Urzędnikom Kancellaryi donoſić* powinni byli, à Urzędnicy Kancellarii *de Mandato Regio* expedyowali. Z warunkiem, aby takowe Skarg Spraw Sądowych niewciągaiąc, Sądowi one zoſtawowały. Uwalnia Woiewodow, y Kaſztelanow tych, ktòrzy mieyſca Woiewodow zaſiadaią od płacenia 2. groſzy, innych wſzyſtkich przy tey powinności zoſtawuiąc. *Item* uwalnia Szlachtę Ziem Ruſkich, takoż od płacy Celney y Rynkowey.

Roku 1510.

Seym Piotrkowſki, na którym Król Zygmuut obiecuie Stanom Koronnym ſtarać ſię o *przyłączenie Litwy, Pruſ* y innych Ziem Pogranicznych do Korony, y one, iako też monetę porownać y na to ziazd wſzyſtkim Oboyga Państw Obywatelom poſtanowić. Przepiſuie czas Seymikom Przed-Seymowym, obiecuiąc oznaymować o nich przez Expedycye z Kancellaryi, obowiązuie Biſkupow, Woiewodow y Kaſztelanow, aby *na tych Seymikach przytomnemi byli*, pod winami na Biſkupow 40. grzywien, na Woiewodow, y Kaſztelanow Pierwſzych 20. á na Kaſztelanow mnieyſzych 10. grzywien naznaczonemi. Opiſuie *Poſpolite ruſzenie innitendo* dawnieyſzym Statutom; aby *Kaſztelani* Powiaty ſwoie na mieyſce od Krola przez Wici naznaczone nie czyniąc krzywd obywatelom prowadzili, daie im moc *karania wykraczaiących;*

zakła-

zakłada winy na Kasztelanow powinność swoią zaniedbywaiących, a przestępnych w ciągnieniu nie karzących, *sub solutione de proprio*; Kasztelani przyprowadziwszy na mieysce Powiat swoy, *Kommendę Woiewodzie zdać maią.*

Roku 1512. w Piotrkowie in 10bri.

Przywiley, w ktòrym namienia się *umowa* miedzy Kròlem Zygmuntem á *Biskupem y Kapitułą Warmińską*, względem obierania Biskupa w ten sposob, że po śmierci Biskupa Kapituła ma wysłać Posłow do Kròla, z wyrażeniem wszystkich osob Kapitulnych y opisaniem urodzenia, życia y obyczaiow, z tych Kròl ma 4. urodzeniem Warmińczykow, podać do wybrania z nich na *Biskupstwo*. Ktòre *Compactatum* stanęło, z przyczyny dołożonych w umowie Kròla Kazimierza Oyca Zygmunta, z Biskupem y Kapitułą Warmińską słow: *gratam Regi personam eligere.*

Roku

Roku 1516. w Wilnie, ante Dominicam Lætare.

Krôl Zygmunt niemaiąc Potomſtwa Płci Męſkiey, y Wnuk Ludwik Król Węgierſki także bezpotomny, à maiąc od Ceſarza proponowany ſobie *Maryaż* z dwuch, iedney Leonory Wnuczki Ceſarſkiey, Burgundyi, drugiey Bony Medyolańſkiey Xiężniczek, radzi ſię Stanow Koronnych, czy y z ktôrą z nich ma ſię *żenić?* oraz o prętką w tym zdań ſwoich nalega rezolucyą.

Roku tegoz tamże w Wilnie Dominicâ ipſâ Lætare.

Przywiley *Ziemi Drohickiey* do Xięſtwa Litewſkiego na ten czas należącey, od Krôla Zygmunta jako Xiążęcia Litewſkiego nadany, ktôrym Urzędnikow *Miniſteriales* po Litewſku Dzieczkie nazwanych znoſi, à Urzędnikow przykładem innych Ziem, *Indigenas* w tey Ziemi, Katolickiey, á

nie

nie inney wiary, na Seymikach *eligendos*, à przez się *approbandos*, Grodzkich zaś od siebie *dandos* ustanawia. Prawem Koronnym Łacińskim sądzić się każe. Appellacye bez przypozwania Sędziow Ziemskiego y Grodzkiego do Xiążąt Litewskich wolne zachowuie. Pieczęć Ziemską: konia z jezdzcem zbroynym na nim siedzącym Literą Xiążęcia Zygmunta przepasanym nadaie.

Roku 1519. w Brześciu Kuiawskim in Novembri.

Krôl Zygmunt Konferowawszy Kasztelanią Gdańską Janowi Balińskiemu, przyrzeka na potym *in Praeiudicium* Przywileiow Ziem Pruskich nie dawać chyba *indigenis* tameczny ięzyk umieiącym.

Roku 1523. w Piotrkowie.

Ułozona w Piotrkowie *formula Processus iuris*, w sprawach wszystkich

Pod-

Podkomorſkich, Ziemſkich, y Grodzkich. Opiſane dochody Sądowi, y Piſarzom należące, *Item Formularze zapisow* wſzelkich, y Pozwow.

Roku 1525. w Warſzawie ante Dominicam Oculi.

Dekret Januſza Xiążęcia Mazowieckiego z Duchownemi, y Swieckiemi Stanami ferowany na *wypędzenie wſzyſtkich Lutrow* z Xięſtwa Mazowieckiego, *interpoſitâ pœnâ Colli & bonorum confiſcationis.*

Roku tegoż w Krakowie Dominica Palmarum,

Traktat miedzy Krolem Zygmuntem y Krolestwem Polſkim, á Albertem d'Onſpach Miſtrzem Pruſkim y Pruſakami, za perſwazyą Oyca S. Klemenſa VII. Karola Ceſarza, oraz Krola Hiſzpańſkiego y Krola Węgierſkiego Ludwika, a za medyacyą Grzegorza Marchiona Brandeburſkiego y

Fry-

Fryderyka Xiążęcia Legnickiego, z obszernym opisaniem co Król z Polską Pruskiemu Mistrzowi dał y przyobiecał, á Mistrz Pruski Królowi *tanquam Supremo Domino suo*, y Rzeczypospolitey winien. Co się temuż Mistrzowi Pruskiemu *in Feudum* dostało, y że to wszystko *post extinctam Lineam* tegoż Alberta d' Onspach y Braci jego, do Polski wracać się miało.

Roku tegoż w Rzymie in 10bri.

Stanęło w Rzymie *concordatum* z Oycem S. Klemensem VII. względem Kollacyi, rozdawania Wakansow rożnych Kościelnych, sześć Miesięcy Oycu S. á d ugie 6. Kolatorom Polakom, począwszy *a Januario alternatim* wyznaczaiące, *&* *in perpetuum* to ustanowienie stwierdzaiące *sub nullitate attentandorum.*

Roku

Roku 1526. w Gdańſku in Julio.

Po wielu przez Gdańſzczanow Swieckich, y Duchownych, *in religione* y świeckim porządku exorbitancyach, buntach, rebelliach, Krol Zygmunt *in Perſona ſua* ziechawſzy do Gdańſka y tam winnych ſkarawſzy, Ordynacyą (ktorą ſię to Miaſto miało rządzić) przepiſał. Także Ordynacyą Sądow, y innych porządkow względem handlow, Rzek, monety, Xięſtwa Pruſkiego opiſał. Bytow, y Lunembourg Sieſtrzeńcom ſwoim Jerzemu, y Barwinowi Xiążętom Pomorſkim, y Sukceſſorom ich po Mieczu *in Feudum* oddał.

Roku 1527. poſt Dominicam Reminiſcere.

Seym w Krakowie, ktorym uchwalony podatek, y *exactio* onego zamiaſt poſpolitego ruſzenia. Nakazano temu poſtanowieniu zadość uczynienie. Opiſana *Succeſſio* Mniſzek

w Do-

w Dobra, ktòrych dzierżawa ma być przy bliższych krewnych, á Mniszkom połowa Intrat do życia ich uaznaczona, z drugiey zaś części Intrat służba Woyskowa Dzierżawcom nakazana Pospolite zaś ruszenie nie iest zniesione, ale przy Krolewskiey Władzy zostawione. Taxa dobr (oprócz Krolewszczyzn) wszystkich, tak Duchownych (za pozwoleniem Duchowieństwa) iako też y Swieckich naznaczona. Która taxa miała *expediri* przez Woiewodow, Kasztelanow y dwuch obranych, w swym Woiewodztwie, lub Powiecie osiadłych, Szlachtę *in ordine* (po expedyowaney taxie) ułożenia przyszłey dla Woyska płacy, a z porozumianey płacy, Wiadomości o liczbie Woyska.

Roku 1528. w Piotrkowie in Jan.

Respons Krôla Zygmunta Konsyliarzom *Pruskim* na list wymawiający się z płacenia dziesięcin, *cum retorsione* na Pismo S. w tym liście opa-

cznie tłumaczone dany. Tamżę tegoż czaſu, *Reſpons* drugi Posłom Pruſkim na pytanie: jeżeli Xiąże Pruſki, iako pierwſzy Konſyliarz, y pierwſze w Senacie maiący mieyſce, ma należeć do obierania Krola Polſkiego? *Cum reſolutione*, żę nie ma należeć. *Item* odpowiedź trzecia potwierdzaiąca tymże na Pytanie: jeśli appelacye od Sądow Xiążęcia Pruſkiego, maią być pozwalane do Krola Polſkiego.

Roku 1529, in Junio.

W Wilnie ſtanęło odnowienie pokoiu miedzy Krolem Zygmuntem Oycem, y Zygmuntem Auguſtem Synem Xiążęciem Litewſkim z iedney z drugiey zaś ſtrony Xiążęciem Albertem Marchionem Brandeburſkim, przed tym za Władyſława Jagiełły Krola y Alexandra Xiążęcia Litewſkiego z Xiążęciem Pawłem de Rusdorff Miſtrzem Pruſkim o granicę między Xięſtwem Pruſkim, á Zmudzkim, *item* o handle, ſądy, *&c.* zawartego.

Roku 1530. ante Dominicam Lætare.

W Krakowie Po nominowaniu przez Kròla Zygmunta na Tron Polſki Syna ſwego Zygmunta Auguſta, *bez Konwokacyi* Stanow przeciw dawnemu zwyczaiowi, ktòre Kròl Zygmunt I. oſobliwſzym Przywileiem obwarował, że to *in futurum* wolnemu obieraniu Kròlow ſzkodzić nie miało, owſzem, aby naſtępuiący Kròl, przez wſzyſtkie Stany (*prævia* onych *Convocatione*) obierany był, ściśle opiſał. Oſobliwie aſſekurował ſię za Syna ſwego Zygmunta, Auguſta, że za doyściem lat piętnaſtu, miał wſzyſtkie nadania Królow Polſkich (począwſzy od Kazimierza Wielkiego) Obywatelom poprzyſiąc y potwierdzić, *ſub non præſtanda ſibi obedientia, & ſub amiſſione poſſeſſionis regni.* Toż ſamo *diſtinctô privilegiô* uczynił Ziemiom Pruſkim, tak względem Elekcyi, jako też względem potwierdzenia Praw Im ſłużących.

Roku

Roku 1532. *w Krakowie die SS. Fabiani & Sebaſtiani.*

Seym, czterech Swieckich, â dwuch Duchownych dla *Poprawy Praw*, oraz czas y mieyſce naznacza, ktorą poprawę wygotować, po Woiewodztwach rozeſłać, á po tym na Seym przez Posłow przyſłać nakazuie.

1536

Roku 1537. *w Krakowie in Februario.*

Zygmunt Auguſt zacząwſzy Rok piętnaſty w lat ſiedm, po ſwoim na Krolestwo Polſkie nominowaniu, ſczyni zadość obowiązkom Oyca ſwego Zygmunta, zaprzyſięga nadania wſzyſtkim, wſzyſtkie y wſzelkie, a po śmierci tegoż Oyca ſwego, *data & danda* od ſiebie *Privilegia* potwierdzić obowiązuie ſię. Przy tym do żadnych rządow za życia ſwego Oyca nie należeć przyrzeka. Co wſzyſtko, że Syn ziści, Ociec za niego ręczy.

Roku

Roku 1538. w Piotrkowie in Februario.

Tenże Zygmunt I. ubeſpiecza Stany Koronne: iż napotym obieranie Królow, podług dawnych zwyczaiow, *prævia omnino* Stanow *Convocatione* być powinno, y że nic przeciwko Prawu czynić, ani cierpieć tego, ktoby Prawa przeſtępował nie będzie. Stan Duchowny y Swiecki, oraz poddanych ich od cła Rynkowego, Moſtowego, Grobelnego, (*non obſtantibus quibusvis in contra Privilegiis*) uwalnia, & *forum ubiquinarium* ukrzywdzonemu pozwala. Xięſtwo Mazowieckie od budowania y naprawowania Moſtow, drog, od dawania miodow, od pomiary gruntow, od ceł, moſtowego, grobelnego wolne czyni.

Roku 1539. in Auguſto.

W Krakowie *uchwalono* na Seymie podatek, na wyprawę żołnierza z łanu oſiadłego po 18. groſzy, oprocz innych w Uniwerſale wyrażonych dani.

Roku 1540. in Januario.

Tamże na Seymie, wyznaie Krol Zygmunt, że nie wſzyſtko, (*oblivione, aut imprudentiâ*) weſzło wKonſtytucyą, co ſię na przeſzłym Seymie poſtanowiło, à zatym za żwawym Stanow Koronnych Królowi wymówieniem poſtanowiono: ażeby *omiſſa reſtituerentur.* Jakoż wſzyſtkie *punctatim reſtituta* zoſtały; mianowicie względem *Dobr Wianownych* Królowey Bony z obwarowaniem, ażeby *poſt extinctam vitam ſecurè* wracały ſię do Korony Polſkiey, y przez Polakow oſiadłych, przyſięgłych, adminiſtrowane były, których wykupienie po śmierci Królowey, Królowi y każdemu Szlachcicowi pozwolone.

1542 Seym w Piotrkowie bez Króla.

Roku 1543.

Tamże także na Seymie Krol Zygmunt obiecuie Stanom Koronnym ſtarać ſię o złączenie Xięſtwa Litewſkiego z Koroną, y we wſzyſtkim co

do-

do obrony ſpolney, tak toż Xięſtwo Litewſkie, jako też y Pruſkie porownać. Uſtanawia *ſądy* raz w rok *Colloquia* nazwane dla pełnienia ſprawiedliwości, w ſprawach appelacyinych, y kryminalnych, na których ſądach, Woiewodow, Kaſztelanow, Dygnitarzow *ſub juramento impoſſibilitatis* bytności, przytomnemi być obowięzuie. Wſzyſtkich Urzędnikow w ſwoim Woiewodztwie y Powiecie odziedziczaiących, pod utratą Godności *omnino* mieć chce, owſzem Poſlomo to inſtygować każe, *appellationem* od Sądow *Colloquiorum* na Seym dopuſzcza. *Patronom przyſięgę* na tym: iako nieſprawiedliwych ſpraw przyimować, radzić y promowować nie będą, uznaie. Sądowi Duchownęmu iakie ſprawy ma ſądzić przepiſuie; iako to: o Wiarę, herezyą, Syzmę, bluznierſtwa przeciwko BOGU, apoſtazye, Dzieſięciny, Siedm Sakramentow Kościelnych, o Swiętokradztwie, Symonii, zaboyſtwie, ranach, y boiu duchownym oſobom zadanych, o Czarnoxięſtwa,

Poświątne, o bękartach, o rozwody, *de jure Patronatûs, Plebanatûs, de fœnoribus Ecclesiasticis.*

Roku 1544.

W Piotrkowie uchwalone pospolite Ruszenie z opisaniem onego, według każdego Stanu y fortun.

PANOWANIE
ZYGMUNTA AUGUSTA

Roku 1547. in Februario.

w Wilnie Król Zygmunt August approbuie Prawa, y Przywileie wszystkie Obywatelom W. X. Litewskiego służące, od Antecessorow Xiążąt Litewskich nadane. Ziemi Bielskiey, aby się Prawem Koronnym (iako maiącey na to Przywiley Króla Alexandra) sądziła,

na

na prozbę teyże Ziemi (*Sublatis omnibus abusibus Jurium*) pozwala.

Roku 1550. nihil Curiosi

Roku 1552, post Dominicam Judica.

W Piotrkowie Seym *Suspensis omnibus libertatibus, & Privilegijs,* uchwala *Podatek na Zołnierza,* przeciwko Turkom, Tatarom, y Wołochom, od wszystkich poddanych Krolewskich, Duchownych, y Swieckich po groszy 2. od Ogrodnikow, y Komornikow, *pro arbitrio Domini fundi;* od Szlachty Poddaństwa niemaiącey z Włoki po groszy 12. z Miast Sochos według Kwitow. Z Młynow wszelkich od Koła po 12. od innych po groszy 6. Czopowe *ab omni propinatione* od wszystkich *sine distinctione, & exceptione Status.* Z Rudni od koła po groszy 6. od Popow *ex Singulis Synagogis* po Złotemu. Od Protopopow Ormiańskich, y Popow, *Jtem* od Protopopow Ruskich po kopie.

Od

Od Wołochow grunta zarabiaiących po groſzy dwa, Od Zyda każdego po groſzy 30. a od możnieyſzych *juxta taxam*. *Od wyderkafow* y Summ na prowizyach będących od grzywny po groſzy 2. *Exactoribus* tego podatku moc daie ſpiſywać *circa Exactionem*: wſzyſtkie przez Parafie Wſie. Staroſtom każe dopomagać *in exequenda Contributione* pod karą na niedbałych.

Roku 1557. *in Martio*.

W Warſzawie *Poſpolite ruſzenie cum diviſione belli* pozwolone, na iednym mieyſcu ſam Krol, a na innych mieyſcach Hetmani być mieli.

Roku 1563. *in Martio*.

W Piotrkowie Seym explikuie Statuta Krola Kazimierza trzeciego, Władyſława, y Alexandra, a wyrażaiąc: że Kazimierz trzeci iuż niemogł zaſtawować Staroſtw Sądowych, Są-

dy

dy nowe względem zagęſzczonych, y odłogiem leżących Spraw Seymowych, po Woiewództwach, z Woiewody, Kaſztelana, Dygnitarzow, Urzędnikow, y cztérech, abo dwóch (ſ podług Ziem) przybranych Sędziow, przyſięgłych *pro hac ſola vice* uſtanawia. *Jak y iakie Sprawy* ſądzić ſię miały? opiſuie dozor Akademii, Szkoł, Biſkupom, a napominanie Biſkupow o niedozor, Rektorow o zaniedbanie Król ſobie zoſtawuie.

Roku 1564. in Martio.

W Warſzawie Seym, na którym Król Zygmunt Auguſt zważywſzy że ſukceſſya na Xięſtwo Litewſkie ieſt przeſzkodą do zaczętego przez Króla Jagiełłę złączenia Litwy z Koroną, *amore boni Publici & Commodi* Państw obudwuch, uſtępuie Dziedzictwa ſwoiego Litwie, *& eo fine* Seym, a nań Poſłow, oraz Plenipotentow, z Litwy *in ordine unionis* naznacza, y złożyć obiecuie. *Monetę iednoſtayną* uſtanawia

wia, Wolność nabywania Dòbr Polakom w Litwie, a Litwinowi w Polſzcze daie. Tegoż Seymu Xięſtwa Oświecimſkie, y Zatorſkie inkorporowałyſię Woiewòdztwu Krakowſkiemu. *Electio* Urzędnikow Ziemſkich za obwieſczeniem Woiewody lub Kaſztelana, albo Staroſty Oświecimſkiego w czterech Niedzielach opiſana. Poſeł ieden naì Seym pozwolony. Tegoż czaſu w gwałtowney Rzepltey potrzebie, miaſto poſpolitego ruſzenia mniey pożytecznego, uchwalony na Rok ieden tylko, podatek *ſuſpenſis omnibus libertationibus. Intereá* zaciągnienie długu Królowi pozwolone, a wypłacenie onego z tegoż podatku naznaczone. Na tymże Seymie *Podwody* znieſione, a podwodne uſtanowione. Z Dobr Królewſkich y Duchownych trzy części Szoſowego z Włoki groſzy ſześć, z Czopowego od Waru gorzałki groſzy 4, od ſzynkowania gorzałki, y Piwa groſzy 6.

Roku

Roku 1565. *w Sobotę Kwietnią.*

W Piotrkowie Seym, *nadawania Dobr* dziedzictwem, wieczną łennością *in perpetuum* zabrania, a zastawowania Krolewszczyzn dla gwałtowney chyba potrzeby (*prævio* iednak przez Konstytucyą Stanu *consensu*) *idq; ad extenuationem* tylko pozwala, podatek na drugi Rok takiż iak roku przeszłego, uchwala.

Roku 1566. *in Augusto.*

W Lublinie Seym, ktòrego stanął recess dla nie przyiachania Litwy *in ordine* złączenia się z Koroną.

Roku 1567. *in Junio.*

W Piotrkowie Seym *uchwala Podatek* na Rok ieden takiż, iak pierwsze były, na obronę Ruskiey, y Podolskiey Ziemi Rotmistrzowi nad stem koni na osim koni po Złotych 10. a Towarzyszowi po Złotych 8. na każdą cwierć latą naznacza. *Roku*

Roku 1568. in Decembri.

W Lublinie Seym *Unionis* na dniu 23. zaczęty, a w Roku 1569. Augusta 11. dnia zakończony, na którym *Xięstwo Litewskie* z Koroną Polską złączone. *Ziemia Podlaska* przez Krola Kazimierza III. razem nad Polską, y Litwą panuiącego, do Litwy przyłączona, *iterum* do Polskiey przywrócona, z Jurysdykcyi W. X. Lit: wypuszczona, do wszystkich Wolności Koronnych przypuszczona, a tylko do płacenia dwòch groszy z Włoki, obowiązana, otrzymuie za *Herb* na Chorągwiach Orła Korony Polskiey, *similiter Ziemia Wołyńska* przez tegoż Krola Kazimierza od Litwy oderwana, do Korony przywròcona ztąż (*ut supra*) powinnością Statutem iednak Litewskim *excepto* artykułu wtòrego z Rozdziału pierwszego sądzić się poprawienia Statutu, pisania Dekretow Ruskim, a Mieyskich Spraw Polskim iezykiem Wolność, z Herbem Ziemi Podlaskiey otrzymała.

Xięstwo takoż Kijowskie przez Króla Władysława Jagiełłę do Litwy przyłączone z tymże iak Ziemia Wołyńska opisaniem, y przydaniem takowegoż Herbu, Koronie Polskiey przywrócone. *Xięstwo Litewskie* po zrzeczeniu się przez Króla Zygmunta Augusta Sukcessyi, y złączeniu się swoim z Koroną Polską, waruie, y upewnia sobie spolne Królow obieranie, przystoyne Sukcessorow (ieżeliby z nich ktòry na Tron obrany niebył) opatrzenie. Wieczności, Lenności, zamian, zastaw, dożywocia podług Przywilejow potwirdzenie. *Insuper*, ktoby co y bez listow trzymał, iż wiecznie trzymać ma upewnienie, y ubespieczenie; *monety* iednostayney *Cursum*, Rozdawania przez Królow Dobr Stołowych zabronienie, Mieysc Senatorom, y Possom Litewskim miedzy Koronnemi Senatorami y Posłami wyznaczenie. Tegoż Seymu Xięstwo, Kurlandskie y Semigalskie (z takowymże iak Xięstwo *Pruskie* opisaniem y warunkami) do Korony przyłączone.

Roku

Roku 1570. in Julio.

W Warſzawie *Receſs Seymu, Satisfactionem* w Poborach przeſzłym Seymem uchwalonych nakazuiący. Konſtytucye przez wyſłanych z przeſzłego Seymu Lubelſkiego Kommisſarzow ułożone, Miaſtu Gdańſkiemu ſłużące, z opiſaniem: iak ſię to Miaſto ſądzić, y rządzić miało? approbuiący.

Roku 1572.

Jnterregnum *po śmierci Króla Zygmunta Auguſta, Kaptur w Krakowie.*

Równo z życiem tego Krola uſtało piſanie między tytułami Królewſkiemi Pan y Dziedzic.

Roku 1573. in Januario.

W Warſzawie dnia 28. *Confœderatio: Pokóy* miedzy Dyſſydentami ubeſpiecza. Mieſiąca Kwietnia 6. dnia, porządek *Obierania* Króla pod Warſzawą, przy Wſi Kamienney uſtanawia

wia dnia 7. Maia pobor takiż, iaki był na Seymie przeszłym Lubelskim uchwalony, w Koronie, y Litwie od Poddanych, z Włoki, y służby po dwadzieścia groszy, *pro hac sola vice* przez Pany, Rady Duchowne, y Swieckie uchwala, y takowy pobor do Podskarbiego Wielkiego Koronnego Hieronima Burzyńskiego importować nakazuie. Dnia 16. Maia *Pacta Conventa* miedzy Stanami Rzeczypospolitey, a Plenipotentami Krola Francuskiego Karola, y Henryka obranego Krola Polskiego, umówione. Dnia 19. tegoż Miesiąca Maia *Oznaymienie* od wszystkich zgodnego pod Warszawą u Wsi Kamienney obrania Henryka za Króla Xiążęcia Andegaweńskiego, Brata Króla Francuskiego Karola, Złożenie Seymikow Poselskich, naznaczenie Seymikom czasu oraz Pogrzebowi Króla Zygmunta Augusta, na którym wszystkich Woiewództw, y Powiatow Chorążym, przytomnemi być kazano. Dnia 20. tegoż Miesiąca powtórne w Warszawie oznaymienie obra-

go Króla. Naznaczenie poborow na obronę Xięſtwa Litt: od Moſkwy, także na obronę Inflant, y Podola; wyznaczenie Senatorow z Korony y Litwy dla ſprowadzenia z Francyi obranego Króla. *Item* na prowadzenie Ciała Króla Zygmunta do Krakowa, y na pogrzeb tamże Sioſtry iego. Dnia 10. Września *Jurament* w Paryżu przez Króla Henryka wykonany.

Roku 1574. *in Aprili.*

W Krakowie Seym *Coronationis* Krôla Henryka, *Articuli Controverſi* (o które y we Francyi miedzy Posłami Polſkiemi Katolikami, a Kalwinami, niemały był ſpor, y ſprzeczka) Seymikom Powiatowym miały być przez Krôla doſtatecznie donieſione.

Roku 1575. *in Decembri.*

W Warſzawie, Po uiechaniu Krôla Henryka do Francyi zebrawſzy ſię Stany Koronne y Litewſkie radzili o-

obra

obraniu Króla Polſkiego na Tron. *Interim* na dwie Partye rozdzieliwſzy ſię, iedna z nich wybierała Króla z Domu Rakuſkiego, albo Ceſarza, albo ArcyXiążęcia Ernesta, albo ArcyXiążęcia Ferdynanda. Druga Partya nie-chcąc mieć naruſzonych z Turczynem Traktatow ile będąc oſtrzeżona przez Czauſow Tureckich y odſtraſzona Woyną, idącą za obraniem Króla z Domu Rakuſkiego, *Os de Oſſibus ſuis* Polaka obierała, y dwóch Koſtkę Sandomirſkiego y Tęczyńſkiego Belſkiego Woiewodow, za Kandydatow podawała. *Prymas* Uchańſki *in ſciſione extra locum & tempus* w porządku Elekcyi opiſanym, Ceſarza za Króla nominował. Druga ſtrona przez Karnkowſkiego, Biſkupa Krakowſkiego Królewnę *Annę* Zygmunta I. Córkę, a Sioſtrę Zygmunta Auguſta, (przydawſzy Jey Stefana Batorego Woiewodę Siedmigrodzkiego za Męża y Króla Polſkiego) obrała, y tegoż czaſu po niego wyſławſzy Poſłow, ziazd *in armis*, na dzień 18. *Januarii*

arii w Roku 1576. do Andrzeiowa, dla wiadomości o bezprawiu przez Prymasa uczynionym, także dla Poborcow *prævils* po Woiewództwach, Powiatach, y Ziemiach (z opisaniem y naznaczeniem każdemu Woiewództwu, czasu, dnia y m ey ca) *Comitiolis* naznaczyła. *To obranie Króla podpisali delegati* po iedney z Woiewództw Osobie, a nie każdy Elektor, o Litwie żadney niema wzmianki, y nikt z Litwy niepodpisał się.

Roku 1576, in Januario.

W Andrzeiowie ziazd uchwala pospolite ruszenie *pro hac vice.* Skróca czas wici *exnunc* rozumieiąc za dwosie, a trzecich od Woiewodow lub Kasztelanow czekać: *in locum* sprzeciwiaiących się swoiey uchwale Officialistow, innych *substituere* każe, Hetmanow na ten tylko raz, y potrzebę Stanisława Hrabię z Górki y Stanisława Cikowskiego Podkomorzego Krakowskiego *cum solario* po Złotych 4000. na

oso

na Osobę naznacza. *Pobor in omni* tak, iak w Roku 1569. na Seymie był uchwalony, potwierdza.

In Februario pierwszego dnia *potwierdzenie ziazdu* Andrzeiowskiego, animuie przeciwną stronę do iednosci, Waruie iż Krolewna po Szlubie przed Koronacyą ma rezygnować Koronie Sukcessyą, ktoraby iey należeć mogła. Dzień Koronacyi, y Szlubu 4. Marca naznacza, z opisaniem: iż wprzód *Szlub, a potym Koronacya* być ma. Daie *Respons na List Cesarski* z perswazyą y proźbą aby siebie, y Rzeczypospolitey niezawodził. Na proźbę Woiewództw Ruskich za Woiewodę Hieronima Sieniawskiego, Kasztelana Kamienieckiego, a za Kasztelana Lubelskiego Andrzeia z Dombrowice Firleia Starostę Sandomirskiego pozwala, y mieć chce: oraz aby to niemineło, do Krola *Electa* instancyować obiecuie. Posłow *cum Pactis Conventis* przeszłego Króla Henryka, do Króla obranego wysyła, krore Król w Mieście Meggies tego Miesiąca dnia 8.

zaprzyfiągfzy, na dniu 10. *ejufdem*, przydawfzy fwego pełnomocnego, nazad Posłow odfyła. Któremi Paktami to na zawfze warowano: aby Królowie Polfcy *tytułu Hæredis* niezażywali, bez wiedzy Rzeczy-pofpolitey Pofelftw za Granice *in materiis Status* nieczynili, poftronnych także niesłuchali. Woyfk niezaciągali, Woien niezaczynali, Woyfk za Granicę niewyprowadzali, fprawy *pluralitate votorum* konkludowali, Sygnetu ani Pieczęci ofobney w fprawach Rzeczy-Pofpolitey, *tam intra quam extra Regnum* niezażywali. Urzędow oboyga Narodow nie umnieyfzali, y one *indigenis*, a nie obcym ofobom dawali. Wykładow, ani wywodow, z Prawa obcego nie przypufzcali, Danin inaczey iak w fobie fą, nie tłumaczyli. *Poprawy Praw* y Sądow *nie bronili*. Poborow, Cel, monopolia nie uftanawiali. Bez wiadomości Rzeczypofpolitey nieżenili fię, ani też bez przyczyn, Prawem Boſkim opifanych, rozwodzili, y nic bez rady y wiadomości rezyduiących *ad*

latus

latus Senatorow nie czynili, względem czego temiż Paktami, na rezydencyą *ad latus Regium*. Osob, z Senatu po 4. na pułroka na lat 2 Osob 16. naznaczono, ktòrym tak Biskupom z kraiow Ruskich, iako też Swieckim Senatorom, po 500. Złotych na pułroka z Skarbu pensyi naznaczono, oddaliwszy od tey pensyi Biskupow Polskich, iako dobrze dochodami opatrzonych. *Czas Seymom* walnym sześcioniedzielny *we dwie lecie*, (oprocz potrzeby, gwałtowney) przed ktòremi, Seymiki Powiatowe, y expedycye do nich także *Seymik głòwny Koronny*, w Kole y Korczynie, a Litewski w Wołkowysku opisano.

Roku tegoż dnia 1. Maia. *Coronatio* Kròla Stefana, *prævió matrimonió* z Kròlewną Anną y oraz Seym *Coronationis*. Na ktòrym uchwalony *Pobor* (*ut Anno* 1569.) z nakazaniem w noszenia przeszłych Remanentow. Poborce z Senatu, y Koła Rycerskiego Polskiego naznaczono. *Pospolite Ruszenie* na ten tylko czas przeciwko

domowym, y poſtronnym nieprzyiaciołom uchwalone. Dnia 4. *ejuſdem* oznaymienie *Coronationis* Króla, potwierdzono Prawa, y Swobody Krolewſtwa. Dnia zaś 30. ſkończył ſię Seym *Coronationis*, ktorym *Pacta Conventa punctatim* rekapitulowane, y utwierdzone. *Ceſſya Sukceſſyi* Krolowey Anny (ktora miała być przed Koronacyą) *odłożona*, z przyrzeczeniem oney *prævia* od Rzeczypoſpolitey *reformatione. Xięſtwo Mazowieckie przyimuie Prawa Koronne Salvis Ducatûs ſui exceptionibûs*, ktore to *exceptiones* ziazdu Warſzawſkiego przez Poſłow Woiewództwa Mazowieckiego przeſłane, w Roku 1577. *Junij 10* wydane w Malborku, *& in Volumen Legum* ingroſſowane.

PA-

PANOWANIE
KROLA STEFANA BATOREGO

Roku 1577. in Junio.

W Obozie pod Gdańskiem. *Krol* Stefan za radą Panow, w gwałtowney potrzebie, przeciwko Tatarom od Rusi y rebelizuiącym Gdańszczanom, gdy na złożenie Seymu czasu niestawało, Seymiki Powiatowe, *Wielko y Mało Polskie* (*non derogando* Seymom) złożywszy na mieysce Pospolitego ruszenia, *Pobor* taki, iaki był w Roku 1569. na Seymie Lubelskim uchwalony, *postanowił.*

Roku 1578. in Martio.

Seym w Warszawie pierwszy postanawia *Tribunal Regni, ultimæ instantiæ.* Opisuie czas obierania Sędziow, y Sądzenie, liczbę, y Przysięgę tych

tych Sędziow, mieyſce Sądu. Jak? y iakie Sprawy ſądzić maią? ważność Dekretow taką, iaką maią Seymowe, *paritatem* tylko *Votorum* na Seym tylko *protunc* odſyłaiąc. Xięſtwo Litewſkie pozwala *poprawę Statutu*, *& in ordine* tey poprawy naznacza Seymiki po Woiewództwach w tymże Roku *in Majo* 23. dnia, a z Seymikow ziazd wielki do Nowogródka na S. Michał, *relativè ad approbationem* Seymu, niektóre zaś artykuły umówione, y poprawione ſtwierdza. *Pobor na Woynę z Moſkwą ad normam* przeſzłych Poborow uchwaliwſzy, między innemi tym, którzy Summy na prowizyach maią *od Złotych ſta po Złotych dwa* płacić każe, y aby ſami więcey Prowizyi nad 8. Złotych od ſta niebrali, zakazuie. Toż ſamo względem Prowizyi Poborami Roku 1580. y 1581. niżey naſtępuiącemi oſtrzeżono.

Roku 1580. in Januario.

W Warſzawie Seym na iednym Uniwerſale Poborowym zaczęty, y ſkoń-

ſkończony, wyłączenie tylko od Sądow Oſob na uſługę Rzeczypoſpolitey będących opiſane y obwarowane. Na ktorą iednak Wyłąkę Krakowſkie, y Sandomirſkie Województwa niepozwoliły. W tymże Uniwerſale Poborowym, pierwſze o Winie Węgierſkim przy opiſywaniu Cła wſpomnienie, gdyż w Pierwſzych Poborach Zamorſkie tylko wzmiankowały ſię Wina.

Roku 1581. in Martio.

Seym Warſzawſki lubo tylko na poparcie Woyny z Moſkwą złożony, iednak za zgodą Stanow, y inne w różnych materyach ſtanęły uſtawy. Gdzie też y Xięſtwu Litewſkiemu opiſany *Trybunał alias porządek Sądow* nowych Głownych. *Vide* na końcu Statutu Litewſkiego *tituló* Trybunał. *Inſuper* temuż Xięſtwu Litewſkiemu, pozwolono ieſzcze Statuta, y *Conſtitutiones in ordine* Sądow poprawować, y do potwierdzenia Stanom przez Seym

poda

podawać, aże Duchowni z Litwy na Seymie przytomnemi niebyli, więc *Sprawy Duchownych Osob* z Swieckiemi, do dalszey Statutu poprawy są *odłożone. Podatek* przez lat 2. uchwalony na poparcie Woyny z Moskwą, Zydom tak Koronnym, iako y Litewskim, nie iuż po złotemu od Osoby iak przed tym powinni byli, ale razem trzydzieści tysięcy płacić kazano.

Roku 1582. in Decembri.

Krol Stefan Batory *odebrawszy od Moskwy Inflanty*, na mieyscu Arcy-Biskupstwa, y Biskupstwa przez wnętrzne niezgody, y miecz nieprzyiacielski, zatraconych, fundował iedno Biskupstwo Wendeńskie z Kanonikami naznaczaiąc Katedrę w Wendzie. Też Jnflanty na trzy podzielił części, Wendeńską, Derptską, y Parnawską. Trzech naznaczył Rządcow temi Prawami, y Przywileiami, iak w Prusiech Woiowodowie, obwarowanych. Ustanowił Urzędnikow Powiatowych, Sędziow

Sędziow, y Sądy w każdey części. Appellacye *ad Conventum* pozwolił. Ten zaś Sąd wyższy z Biskupa, z trzech Prezydentow, Wendeńskiego, Derpskiego, y Parnawskiego z Starosty Wendeńskiego, z Podskarbiego, z trzech Podkomorzych, z dwòch Ryskich, a z Derbskiego, *Parnawskiego* y Wendeńskiego po iednemu, Deputatow ustanowił. Za Prezydenta Gubernatora Inflantskiego, albo też zesłanego od siebie Kommissarza, naznaczył. *Ziazd na publiczne obrady* (*prævijs* Kròlow Polskich *Innotescentiis*, y Seymiki w każdey części przed tym ziazdem Elekcyine *Posłow*, to iest 2. z Miasta Rygi, z Derptu, Parnawy, y Wendy po iednemu, z Kurlandyi także iednego (ktòremu mieysce godne, y przystoyne naznaczono) mieć; Mieszczanom Ziemskie Dobra, a Szlachcie Mieyskie (*Salvis utriusque fundi oneribus*) kupować pozwolił.

INTERREGNUM po śmierci KROLA STEFANA

Roku 1586. in Januario.

Po śmierci Krôla Stefana trzy Woiewództwa, Krakowſkie Sandomirſkie, y Lubelſkie ziachawſzy ſię do Krakowa, *Kaptur* po śmierci Krôla Zygmunta Auguſta uchwalony przez Konfederacyą reaſſumowawſzy, dyſpozycye *in ordine Securitatis internæ & extrernæ* poczyniły, y opiſały.

Roku 1587. in Martio.

W Warſzawie ſtanęła *Convocatio* Stanow Koronnych, y Litewſkich, do ktorey Prymas y inni *Duchowni nie podpiſali ſię*, ieden tylko Wawrzyniec Goślicki Biſkup Kamieniecki (z tym dokładem: *propter bonum Pacis ſubſcribo*) podpiſał ſię. Z Swieckich także tak Koronnych iako też y Litewſkich mała liczba podpiſanych nayduie ſię. Na tey Konwokacyi Deputatow

tatow do' poprawy Praw y Trybunału w Koronie *exnunc* naznaczono. A w Litwie na ziezdzie przed Elekcyą tak z Senatu, iako też *ex Equestri Ordine*, obrać Deputatow, do poprawienia takowego Prawa y Trybunału Głownego kazano. ktòrym Deputatom dwòma niedzielami przed Elekcyą do Warſzawy ziechać ſię, y tam *Solarium* naznaczone, od Podſkarbiego odebrać, opiſano. *Adminiſtracią* Ekonomii, y Staroſtw po zmarłych Dzierżawcach iż do Podſkarbiego według Przywileiu Koronnego należeć ma warowano. Czas Elekcyi 30. dnia *Junij*, w tymże Roku, a mieyſce w Warſzawie naznaczono. Strażnikowi, y Pisarzowi Polnemu, także Rotmiſtrzom nad 100. koni, po Złotych 100. na Cwierć Roku, a Starſzemu nad całym Woyſkiem po Złotych 400. naznaczono. Przeciwko tey Konwokacyi po rożnych Woiewòdztwach, y Powiatach, *contra Calviniſmum*, Woiewództwo Krakowſkie na dniu 9. Mieſiąca Maia ze-

brawſzy

brawſzy ſię pod Proſzowice przyſtępuiąc ani odſtępuiąc, ani approbuiąc ani reprobuiąc *Actum Convocationis*, wſzyſtko odłożyło, *ad Actum Electionis*. *Interea* Sądy Kapturowe y Sędziow na nię naznaczyło, y opiſało. Woiewództwo zaś Sendomirſkie na dzień 8. tegoż Mieſiąca Maia pod Pokrzywnicę ziechawſzy ſię Konwokacyą Kalwinizmem trącącą, *per totum* pochwaliło, alleguiąc przykłady Wodzow Atheńſkich, Aryſtydeſa, y Themiſtokleſa waśni ſwoie (kiedy ſzło o dobro poſpolite) na ſtronę odkładaiących y *życzyło* Krola Polaka, Sendomirzanina podobno.

Roku tegoż 1587. in Auguſto.

W Warſzawie na mieyſce Elekcyi zebrawſzy ſie Stany Koronne y Litewſkie, rozrożniły ſię na dwie Partye: iedna znich promowowała Dóm Rakuſki (*idque Diſſidentes*) druga z Prymaſem podawała Kandydatow (daiąc do upodobania) albo z Polakow kogo.

kogo chcąc, albo Królewica Szwedzkiego Zygmunta, albo Kniazia Wielkiego Moſkiewſkiego. Strona Dòm Rakuſki promowuiąca, nieſłuchaiąc Spraw *circa Actum Electionis* zwyczaynych, mianowicie *exorbitantiarum* poprawy Praw, y Trybunałow, Poſłowi też Papieſkiemu (ktòry ſię iuż był ruſzył, y nazad *cum indignatione* wròcić ſię muſiał) Audyencyi niedaiąc różnemi wynalazkami, miedzy ktòremi, podnieſienia Dekretow Seymowych. na Krzyſztofa Zborowſkiego, pretendowaniem, y innemi rożnemi nowościami zwlekała, y wyniſzcyć chciała czas, ażeby przeciwna ſtrona, przeciąg czaſu, a przytym na ten czas drożyznę ſprzykrzywſzy ſobie, roziechała ſię, a tym ſamym Rakuzianie wolniey mogli ſobie obrać umyślonego Krola. Naoſtatek po długich Kontrowerſyach y krwawych *cum diſcrimine* życia, z wyzywaniem na poiedynek, z ſtrzelaniem &c. utarczkach, nominowany od Prymaſa Karnkowſkiego, za Krola Polſkiego

Zygmunt

Zygmunt trzeci, Królewic Szwedzki, Wnuk z Córki Zygmunta pierwszego Króla Polskiego, iako Krwi Narodu Polskiego, edukacyi podług Kraiu naszego, y ięzyk Polski umieiący. Czas Koronowania dzień 18. *8bris.* w Krakowie. *Interim* dzień 19. *7bris* po Woiewództwach, y Powiatach, y Ziemiach, *in ordine* sposobu iachania na *ziazd do Wiślicy, in armis* iak na Woynę, a dzień piąty *8bris*, czas ziazdu Wiślickiego, tak Koronie, iako też y Litwie, naznaczone. Janowi *Zamoyskiemu Kanclerzowi y Hetmanowi* Wielkiemu Koronnemu, staranie bespieczeństwa Granic polecone NB. do tey Elekcyi *żaden z Litwy* niepodpisał się. Na dniu 8. Miesiąca *8bra.* podług postanowienia Warszawskiego zgromadziwszy się Stany Koronne pod Wiślicę, za wzięciem wiadomości o wtargnieniu Arcy-Xiążęcia Maxymiliana z woyskiem w Granice Polskie, odkładaią do Koronacyi poprawę Praw, y inne o Bezkrólewiu, y wolney Elekcyi, opisania. *Piszą do Arcy-Xiążęcia*

żęcia Maxymiliana, proſząc aby zaniechał iść do Korony. *Zlecaią Zamoyſkiemu* Hetmanowi Koronnemu, aby *contra aggreſſores* poſtąpił *jure gentium*. Uchwalaią Poſpolite ruſzenie. Woiewództwu Krakowſkiemu, Sendomirſkiemu y Lubelſkiemu zaraz, bo przytomnym, a dalſzym Woiewòdztwom, Ziemiom, y Powiatom, za Niedziel 2, do *Krakowa* iść każą NB. *o Litwie nulla mentio.*

Dnia 29. tegoż Mieſiąca *8bra*. też Stany Koronne, za przyſłaniem od Pośłow y Elekcyi Warſzawſkiey, po obranego Zygmunta III. wyſłanych przyſięgi, z potwierdzeniem *Pactorum Conventorum*, także Liſtu Królewſkiego o *odłożenie* Koronacyi do S. Marcina żądaiącego, *diem Coronationis* (ſpodziewaiąc ſię prybycia Panow Litewſkich) Dzień 15. *9bris*. naznaczyły. *Interim* podług wydanych Uniwerſałow poſpolite ruſzenie nie odwłòcznie intymowały. Dnia 28. *10bris* Zygmunt III. przybywſzy do Krako-

wa

wa, y tam *Pacta Conventa* (przez Plenipotentow swoich *in Augusto die* 19. ze Stanami Rzeczypospolitey względem Elekcyi umówowione, y zaprzysiężone) poprzysiągszy, też *Pacta* potwierdził. *Notandum*: że w tych miedzy Plenipotentami Szwedzkiemi, a Stanami Rzeczypospolitey umowach *conclusum* było względem Jnflant, ażeby część onych przy Szwecyi będąca na ten czas, oddana, y przyłączona była do Jnflant Koronnych, y Litewskich. Zaco się ręczyli *Plenipotentes* Szwedzcy, y *Królowa Anna Batorowa*, pozostała Wdowa, opisuiąc *evictionem* na wszelkich Dobrach swoich, tak w Królestwie Neapolitańskim, w Xięstwie Bareńskim, y Rosanenskim, *Duoanaque Fogia* będących, iako też na oprawie swoiey Summach, y ruchomościach, *intra & extra Regnum* będących. Lecz ten [Punkt] nieuiszczony, ale przy potwierdzeniu *Pactorum* do przyszłego Czasu (iak! Zygmunt III. po śmierci Jana III. Króla Szwedzkiego Oyca swego, *jure Successionis* Królem Szwedz-

kim

kim zoſtanie) odłożony, lecz potym ani Zygmunt Królem Szwedzkim, ani Jnflanty Szwedzkie ſtały ſię Polſkiemi. W tychże miedzy Rzecząpoſpolitą a Plenipotentami Szwedzkiemi, umowach, wtrącony Punkt *Confederationis pro parte* Diſſydentow, lecz onemu wſzyſtkie Duchowieńſtwo ſprzeciwiło ſię w podpiſach ſwoich.

PANOWANIE
ZYGMUNTA TRZECIEGO

Roku 1588. in Januario.

W Krakowie Zygmunt. trżeci po Koronacyi Król Polſki, wſzyſtkie *genereraliter Prawa*, Koronie, y Litwie, iako też *particulariter* Obywatelom Koronnym, y Litewſkim, *potwierdził.* Po oznaymieniu Polakom, y Litwie na dniu 30. *eorundem*, o zakończonych zupełnie Elekcyi, y Koronacyi Aktach, opiſany

Processus contra rebelles, miedzy innemi przeciwko dwóm Osobóm Duchownym, które wprowadziwszy z Woyskiem Cudzoziemskim przeciwnego do Korony Kandydata, zacnych ludzi w domach swych spokoynie siedzących, brali, Posłów do postronnych Potencyi imieniem całey Rzepltey wyprawowali, Kościoły łupili Zamki, Miasta brali, Domy Szlacheckie rabowali, palili, &c. Tych wszystkich kazano *Instygatorowi zapozwać* na Sądy, *in præsentia* Króla, z 8. Senatorow, y z 8. Posłow, w Krakowie, albo gdzie bytność Królewska na ten czas będzie, złożone. Tamże dalszy *Processus contra Contumaces* opisany. Termin tych Sądów do końca przyszłego Seymu pociągniony. Hetman *Zamoyski* z Woyskiem przeciw uzbroionym wysłany. Dobra *perduellium* konfiskowane, a ukrzywdzonym (*prævio* onych *juramentô*) przysądzone. Tych którzy Królowi Zygmuntowi przeciwni byli, a w Domach swych *pacifice* siedzieli, à *pœnis & citationi-*

bus

bus uwolniono. Tym zaś, którzyby do Króla przyſtali, łaſkę Królewſką przyrzeczono (*ſalva tamen* ukrzywdzonym przez nich *damnorum refuſione*) Tymże także, którzy ſię *vigore* ziazdu Wiślickiego na Poſpolite ruſzenie nie ſtawili, karę, y winy darowano, Przyſięgę *Fidelitatis* Królowi Zygmuntowi po Woiewództwach y Powiatach, *ſub amiſſione* Urzędow y Dzierżaw, w Grodzie wykonać wſzyſtkim nakazano. Andrzeiowi Kardynałowi, y Baltazarowi Batorym. Synowcom Krola Stefana Batoregó *Indigenat* (*prævio* iednak *juramentô*) dano. Oraz Kardynałowi *habilitatem ad quævis munia Eccleſiaſtica* (oprocz Prymaſowſtwa, nominacyi, y inauguracyi Krola) pozwolono. Podczas tego Seymu Jan *Zamoyſki* Kanclerz, y Hetman W. Koronny znioſłſzy potężne Woyſko, Arcy-Xiążęcia Maxymiliana, ſamego z *adhærentami* wziął w niewolą. Zaco mu opiſana z Panegirykiem przy wyliczeniu dawnieyſzych dzieł chwalebnych wdzięczność,

a Staroſtwa Krzeſzowſkie, y Zamechſkie wiecznością darowane. Przypoſpolitym ruſzeniu *Pobor* na Rok 1. uchwalony, taki, iaki przedtym bywał, *pro ultima exterminatione æmuli Throni.* Od Żydow *pogłowne* od każdey głowy, po pułtora złotego opiſane. Poborcy wyznaczeni, NB. z Litwy żaden Poborca nie ieſt wyrażony, zkąd poznać można, że Litwa na żaden Pobor nie zezwalała, aże przytomna na tym Seymie była, wydaią podpiſy Senatorow Litewſkich, miedzy Senatorami Koronnemi. *Pro reliquo* ſtanął receſs Seymu, potrzeby Rzeczypoſpolitey o bezkrolewiu, obieraniu Krolow, o pokoiu między Dyſſydentami, o exorbitancyach, o poprawie Praw, dla rożnych niebeſp eczeńſtw, do Seymu przyſzłego odkładaiący.

Roku 1589. in Aprili

W Warſzawie Seym *ex ratione* Receſſow z Seymu przeſzłego złożony, naznacza z Senatu, y Koła Rycerſkie

cerskiego Posłow do zaprzysiężenia *Traktatow z Domem Rakuskim* w Bytomiu, y w Będzinie zawartych, y iuż tymże Seymem potwierdzonych. Ustanawia *Ziemie* Jnflantską, wypisuie znacznieysze *Starostwa*, których połowę Polakom, a połowę drugą Litwie wyznacza. Aże większą połowę tych Starostw Połacy trzymali, więc aby po zmarłym Polaku Litwinowi pòty Starostwa Jnflantskie dawane były, aż poki Litwa Polakow w possessyach Starostw niewyrowna, potym po zmarłym Polaku Litwinowi, a po Litwinie Polakowi konferowane zostawały waruie. Pieczętarzom pilną w tym baczność, pod utratą Urzędu zleca. Jnne Królewszczyzny oprocz wyrażonych w Konstytucyi, Koronym, Litewskim, y Jnflantskim Obywatelom *bene meritis* rozdawać przyrzeka. Przywileie wszystkie, y expedycye na Seym, Pieczęciami oboyga Narodow pieczętować każe, aże Jnflanty Prawa niemiały, Prawem Magdeburskim sądzić się pozwala. Xięstwo Kurlandskie *post*

extin

extinctam lineam Xiążęcia Kurlandſkiego Gottarda, aby ſpólnie, y rownie do Korony, y Litwy przyłączone było, poſtanawia. *Czyny Jana Zamoyſkiego* Kanclerza y Hetmana W. Koronnego pochwala; aże poimanych pod Byczyną Arcy Xiążęcia Maxymiliana *Adhærentow* darowawſzy życiem, *inſuper* przyczynieniem ſię do Rzeczypoſpolitey, o dobra ich upewnił; więc tych wſzyſtkich przy dobrach ich leżących, y ruchomych (*ſalvô fidelitatis jûramentô*) Rzeczpoſpolita zachowuie. Rozdane iednak po nich *tanquam poſt Perduelles*, Dygnitarſtwa, Urzędy, Staroſtwa Dzierżawy, *in toto & tuto* przy tych (którym iuż rozdane były) zachowuie. *Dekret* tegoż *Zamoyſkiego*, oraz Staroſty Krakowſkiego *o zabicie Andrzeia Wapowſkiego* Kaſztelana Przemyſkiego pod czas Seymu *Coronationis* Krola Henryka popełnione, bez wyrażenia na kogo ferowany, approbuie NB. Zborowſki Kalwin ścięty. *Ziemiom Pruſkim* do Trybunału Koron-

nego

nego *salvo regressu* do Praw y Sądow swoich, ieżeliby się im Trybunał niepodobał (dawszy czas rozważania, y rezolucyi do Przyszłego Seymu) przystąpić pozwala. Deputatow z każdego Woiewództwa, Pomorskiego, y innych Pruskich, po dwóch świeckich, y po dwóch Duchownych na tenże Trybunał Koronny, także czas y mieysce obierania ich, z wolnym poprawieniem Prawa, pozwala, Woiewództwa Bracławskie, y Wołyńskie takoż do Trybunału Koronnego z opisaniem Trybunału dla nich *ad normam* Litewskiego *in Constitutione Anni 1581* opisanego, przyłącza. *In ordine* poprawy Prawa Koronnego, z Duchowieństwa Biskupow dwóch Opatow dwòch, Kanonikow trzech z Stanu Swieckiego Woiewodow 2. Kasztelanow 2. a z Rycerstwa 17. naznacza. Czas ziachania się w tymże Roku do Lublina przepisuie. *A Solaria* dla nich na Seymikach Elekcyinych Deputatow uchwalić każe. Ażeby Posłowie relacyą zawsze o Seymie

mie Braci na Seymiku Deputackim czynili, przepisuie. Janowi Zamoyskiemu Kanclerzowi, y Hetmanowi W. Koronnemu oraz Staroście Krakowskiemu Ordynacyą, Dobr swoich uczynić pozwala. Postanowienie przez Xiążąt Radziwiłłow względem Dobr ich uczynione potwierdza. Ekonomie Grodzieńską, Szawelską, Brzeską z Kobryniem, Mohylewską, Olitską, y Myto stare w Litwie (*salvis* na ten czas Possessoribus) na Prowent Krolewski naznacza. *Pobor* ieden takiż, iaki, przeszłych Seymow, na utrzymanie Traktatow z Domem Rakuskim, iako ieszcze niezapzysiężonych y z strony Arcy Xiążęcia Maxymiliana, aby się znich zerwać, nakłonionych, uchwala. Wszakże Stan Szlachecki, *ab omni genere* Podatkowania wyimuie. NB. Jan Pac *Celnik* W. X. Litewskiego, Szafarz Poborow Woiewództwa Wileńskiego. Mikołay Sapieha Rychmistrz W. X. Litewskiego Szafarz Poborow Woiewództwa Trockiego.

Roku 1590. in Aprili.

W Warſzawie Seym po niedoſyć uczynieniu przez ArcyXiążęcia *Maxymiliana* Paktom w Bytomiu, y y w Będzinie, od ſpòlnych Konmiſſarzow, *mediante authoritate* Oyca S. zawartym, y przez Ceſarza Jmci potwierdzonym, *proſcribit* tegoż ArcyXiążęcia y oddala od Tronu Polſkiego, *etiam in futurum, ſub pœnis Criminis læſæ Majeſtatis & Perduellionis* na *Adhærentow interpoſitis. Za wypowiedzeniem Przymierza* przez Ceſarza Tureckiego obiera *ad latus Regium* Deputatow do Rady woienney *ex Senatu & Equeſtri ordine.* Tymże Deputatom daie moc zupełną *reſoluendi* z Kròlem Jmcią, *omnes Casus, & Concludendi,* traktaty zaczynać, kończyć &c. Obiera *Prowizorow, ex Senatorio, & equeſtri ordine,* y tymże Prowizorom weſpoł z Podſkarbiemi Wielkiemi Koronnemi y Litewſkiemi pozwala zaciągnąć długu na Polſką Milion, a na Litwę 500000. Złotych *pro neceſſi*

necessitatibus Woyny Tureckiey. Daie *Hetmanovi* Oboyga Narodow *Plenam facultatem* zupewnieniem beſpieczeńſtwa od każdego, któremuby iaka *urgente necessitate belli* ſtać ſię mogła ſzkoda, uchwala wybrańcow z Staroſtw wſzyſtkich, z dwudzieſtu chat, dobrze odzianego, y porządnego iednego. Dóm wybrańca od wſzelkiey powinności uwalnia: a powinność Dworowi pozoſtałym 19. chatom zaſtąpić każe. Czyni, y obſzernie opiſuie porządek *Nizowcow*, y *Ukrainy*, z okazyi ktòrych do woyny z Turczynem, y Tatarami przychodziło; kaze Hetmanom dać przełożonych nad nimi Rotmiſtrzow, Setnikow, Szlachtę oſiadłą, Przyſięgłą, opiſuie *Processum* w Trybunale *peremptorium extra Regestrum*. Naznacza w Koronie na *Stòł Kròlewſki* Dobra: Zupy Krakowſkie, Zupy Olkuſkie, Cła Koronne, Cła Ruſkie, Zupy Ruſkie, Staroſtwo Sendomirſkie, Staroſtwo Samborſkie z Oziminą, y z Medenicami, Ekonomią Malborſką' Wielkie Rządy, Rogozno,

Czczew

Czczew, Funtczoł, Gdańſkie, Elbingſkie, Ryſkie, Menniczne Pieniądze. *Item* Podwodne, Cło Płockie. Pozwala *prorogationem* Ziemiom Pruſkim do przyſzłego Seymu względem przyſtąpienia do Trybunału Koronnego także przynieſienia poprawy Prawa.

Potwierdza Ordynacyą Zamoyſką. Przyimuie przyſtąpienie Wwdztwa Kiiowſkiego do Trybunału Koronnego, temi, iakiemi Woiewództwa Wołyńſkie, y Bracławſkie, kondycyami, z wolnym Praw poprawieniem, miarkuie (z małym iednak pofolgowaniem) *Proceſs przeciwko Adhærentom* Maxymilianowſkim *ad inſtantiam Senatûs & ordinum Regni*, dla świadczonych przeciwko nieprzyiaciołom Oyczyzny uſług uchwala na Rok 1 *Pobor ad normam* przeſzłego *immediaté* poboru na Woynę przez Ceſarza Tureckiego piſmem wypowiedzianą. Zydom Koronnym 20000. Złotych, a Litewſkim 6000. Złotych miaſto pogłownego razem na S. Jan płacić każe.

Roku

Roku 1591. in Januario.

W Warſzawie Seym, za niedoyściem Woyny Tureckiey opiſuie nadgrodę Zołnierzom, zabieżenie ſpiſkom. Naznacza Kommiſſarzow, rotą, Sędziow Trybunału przed Grodem przyſięgłych, przy Podſkarbich, na wyſłuchanie retentow u tych że Podſkarbich u Poborcow, Szafarzow, Staroſtow Sądowych, za Delatami od Poborcow wydanemi, perceptuiących, y u Sukceſſorow ich. A oraz Sąd z taką (iako Trybunał) mocą y powagą na rozſądzenie tych wſzyſtkich retentow, y mieyſce Koronnym w Lublinie, a Litewſkim w Wilnie. *poſt Dominicam Miſericordiæ* naznacza. Opiſuie czas Kończenia ſię Seymow SześćNiedzielnych, tegoż dnia, ktorego ſię zaczynaią. Uchwala Pobor na zapłatę woyſka taki, iaki przeſzłego roku, z mnieyſzą iednak płacą. A- że Litewſcy Panowie,, y Poſłowie na ten Pobor niepozwolili, wymawiaiąc ſię że nie mieli mocy na to ſobie

daney

daney, czyniąc iednak nadzieię, iż Woiewodztwa, y Powiaty, na to pozwolić mogą; więc im Seymiki na mieyscach zwyczaynych w 8. Niedziel po skończonym Seymie, *in ordine* pozwolenia na Pobor naznaczone. Uchwala *Pospolite ruszenie* y wici iedne za dwoie *ex nunc* wydane, a za trzeciemi (inquantumby Cesarz Turecki pokoiu niezawarł, wszystkim razem ruszyć się każe.

Roku 1593. *in Junio.*

W Warszawie Seym, *po śmierci Krola Szwedzkiego Jana* Oyca Zygmunta trzeciego Krola Polskiego, złożony dla zniesienia się y rady, o odieździe Krola Zygmunta do Szwecyi, iako mu prawem przyrodzonym, *immediate* należącey.

Prosi Rzeczpospolita, aby Krol Zygmunt nie odieżdżał, lecz gdy była o prędkim powrocie przez Krola upewniona, iechać pozwala. Opisuie *Procefs* przeciwko wszelkim pod czas odiazdu Praktykom, waruie *Securita-*

tem

tem Elekcyi Krolowi, okrèſla ſpoſob przyimowania, y odprawowania Posłow Cudzoziemſkich. Opiſuie Krolowey oprawę 50000. Złotych wiana, a drugie 50000. Złotych przywianku, na Bielſku, Raygrodzie Grudziądzu, Tucholi, Swiecie, Łomzie Lubomlu, Uściu z Piłą, Jurborku z nową Wolą, y Leśnictwem, Upicie z Folwarkami. *ſalvîs juribûs* Królowey Anny Batorowey, *& Poſſeſſorum.* Przytym *donum nuptiale* corocznie po 2000. Czerwonych Złotych. Przyimuie przyſtąpienie Woiewodztw Kijowſkiego, Wołyńſkiego, y Bracławſkiego, do Trybunału Koronnego *cum ſuis juribus*, uwalnia od Pereſudow, uchwala pobor takiż, iakie pierwſze pobory, na który tak Koronni niektorzy, iako też cała Litwa wymawiaiąc ſię *limitata poteſtate* lubo nie pozwolili, iednak nadzieię czynili, że Woiewodztwa, y Powiaty na Seymikach (ktore im w 5. Niedziel po Seymie były naznaczone) pozwolić zechcą. Z tego Poboru 100000.

Złotych

Złotych z Korony. a drugie 100000. (*inquantum* Bracia pozwolą) z Litwy Królowi Zygmuntowi na drogę do Szwecyi naznacza, *reliquum* na zapłatę Zołnierzowi, y zapłacenie długow, *fide publica* zaciągnionych determinuie.

Roku 1595 in Martio.

W Krakowie *Seym* w krotkich kontentach, na iednym pułarkuſzu ſpiſanych, uznaie Kommiſſyą pewną pewnym Kommiſſarzom zleconą, referuiąc ſię do ſkryptu *in vim Publici Laudi* napiſanego, y do ſchowania Xiążęciu Jmci Prymaſowi pierwſzemu Kommiſſarzowi oddanego, a innym Kommiſſarzom na 6. rąk powierzonego. Poſtanawia drugi *w krotce Seym* w Warſzawie, *ſine literis deliberatoriis* za Uniwerſałami iednak, po których publikacyi, Seymiki we trzy Niedziele, a potym Seym *pro hac vice* dwuniedzielny, takoż we trzy Niedziele, *in ſola materia Commiſſionis,*

non

non involvendo innych materyi. Postanawia z wszystkich Krolewszczyzn wybrańcow na Piechotę z 20. Włok, iednego, tychże wybrańcow od wszelkich powinności uwalnia: a te (aby Dzierżawcom dochody nieubywały) z pozostałych Włok 19 zastąpić każe Wybrańca za powrotem z potrzeby woienney, pod zwierzchność Dzierżawcy oddaiąc wolnym od wszelkiey powinności czyni. Tatarom y tym ktorzy od nich Dobra nabyli z pospolitym ruszeniem iść każe. Uchwala Pobor *ad normam* przeszłych na poratowanie potrzeb Rzeczypospolitey. Na ten Pobor Posłowie Woiewodztw Poznańskiego, Kaliskiego, y Łęczyckiego Ziem Dobrzyńskiey Sochaczewskiey, y Gostyńskiey (niepozwalaiąc, wzięli do Braci) ktorym Seymik *in ordine* pozwolenia po Seymie złożożony. NB. *spatium* zostawione na dzień Seymikowania, naznacza pogłowne Zydowskie od każdey głowy po Złotym 1. Każe płacić tym ktorzy Summy na Prowizyach maią po Zło-

tych

tych 2. od 100. ſamym zaś niewięcey iak 8. złotych od ſta prowizyi brać pozwala. Wyraża iż Litwa na przeſzłym Seymie, Pobor wziąwſzy do Braci, y maiąc *eô fine* złożony w Wilnie Seymik pozwoliła na Pobor, z którego 100000. Złotych Krȯlowi na drogę do Szwecyi, reſztę na zapłacenie długow przez Króla Stefana Batorego na potrzeby Rzeczypoſpolitey zaciągnionych, na okupienie Eyſzyſzek w 6000. Złotych y Prowentow Mohilewſkich w 6000. Złotych zoſtawionych, naznacza. Nakazuie *poſpolite ruſzenie* przeciwko Turczynowi, y Wici iedne za dwoie *ex nunc* wydane, a za trzeciemi wydanemi, aby ſię wſzyſcy ruſzyli, każe.

Roku 1596. in Maio.

W Warſzawie Seym dla zabieżenia niebeſpieczeńſtwom z różnych Stron, y w Domu wzniecaiącym ſię złożony, Naznacza Kommiſſarzow Duchownych, y Swieckich z Senatu y Koła Rycerſkiego dla traktowania

z Posłami Panow Cudzoziemskich, Chrześciańskich y doniesienia nayprzod Seymikom, a potym Seymowi o umowionych *relativè* traktatach, z naznaczeniem terminu Traktatom *ultimâ Augusti* a potym z naznaczeniem Seymu *hoc in solo Puncto*, utwierdzenie Spraw z Posłami Postronnemi traktowanych.

Postanawia aby *Pobor* Seymem Krakowskim uchwalony, a przez niektòre Woiewództwa, y Ziemie Koronne, także przez Xięstwo Litewskie do Braci *ad referendum* wzięty, na pomnożenie Woyska, y obronę Granic, *nemine excepto* był wydany; gdzie się zaś wydany być pokaże *pro persoluto* był przyięty.

Naznacza Poborcow z Senatu, y Koła Rycerskiego do wybierania Kwarty.

Roku 1598. in Aprili w Warszawie.

Król Zygmunt III. dowiedziawszy się o fakcyi Xiążęcia Karo-

luſa w Szwecyi, domaga ſię od Stanow Rzeczypoſpolitey pozwolenia ſobie wyiazdu do Króleſtwa Szwedzkiego. Proſzony był od Stanow Koronnych y Litewſkich aby odiazdem nieſierocił Państwa, lecz za przełożeniem gwałtownych potrzeb, y upewnieniem na terminie wyznaczonym powrotu, otrzymał pozwolenie wolnego wyiazdu, wziąwſzy od Stanow warunek dotrzymania Wiary, y Poddaństwa, Konſtytucyą podczas pierwſzego z Polſkiey do Szwecyi wyiazdu, reaſſumowano: 200000. złotych z Korony, a 100000. z Litwy, na tę drogę z uchwalonego Poboru naznaczono. Reſzta tych Poborow, na gwałtowne Rzeczypoſpolitey potrzeby, ktore, ieśliby niebyły, tedy na wykupienie Kleynotow, y Dobr Królewſkich, *pro intereſſe Publico* zaſtawionych; obrócona, y do Podſkarbich importować nakazana NB. *Celnik Koronny* y W. X. Litewſkiego. Cena Monety Czerwony Złoty po groſzy 58. a Bity po groſzy 36. opiſana, inna wſzyſtka

abrogowana, y aby oney nie brano, surowie zakazano.

Woiewództwu Brzeskiemu Litewskiemu y Powiatowi Pińskiemu, w Wilnie tylko a nie w Nowogrodku, ani w Mińsku sądzić się pozwolono. Wybrańcow z Starostw W. X. Litewskiego dla gotowości Starostom spisywać kazano. Korrektura Praw Ziem Pruskich approbowana, Woiewództwu Mazowieckiemu Dyrektora Seymikow, iako też Deputatow, Posłow y Urzędnikow Ziemskich *pluralitate votorum* obierać pozwolono. Ordynacyą Ziemi Jnflantskiey przez Krola Stefana ustanowioną, stwierdzono. Sędziow dla Sądow obierać kazano, a gdyby nie obrano, tedy Krol *pro hac vice* podać miał. Woiewodom y Kasztelanom Wendenskiemu, Derptskiemu, y Parnawskiemu, mieysce po Woiewodach y Kasztelanach Koronnych y Litewskich naznaczono. Zamki Jnflantskie, *etiam* Jnflantczykom dobrze zasłużonym rowno z Koronnemi, y Litewskiemi Obywatelami da-

wać

wać obiecano. Należące *ad Processum juris* papiery Pieczęcią Ziemſką pieczętować pozwolono. Dobra Jnſlantczykom wiecznością dawać przyrzeczono. Dla uſtawy Prawa Sądow, y Rządu, także zluſtrowania Dobr, y rozgraniczenia ich &c. &c. Kommiſſarzow wyſłano. Pobor *ad normam* przeſzłych Poborow, na potrzeby wyżey wyrażone, uchwalono, z Xięſtwa Litewſkiego żaden Poborca niebył naznaczony, ale na ziazdach przez Woiewodow po Seymie iak nayprędzey złożonych, mieli być obrani.

Roku 1601 in Martio.

W Warſzawie Seym dla nagłych Rzeczypoſpolitey potrzeb, mianowicie *Woyny Jnſlantſkiey z Karoluſem* Jntruzorem do Korony Szwedzkiey, także woyny Wołoſkiey, y Multańſkiey.

Ktòrym naznaczeniem od Króla, z Senatu, y Koła Rycerſkiego, *diſtinctim prævió juramentó* Luſtratorowie, wſzelkich

wſzelkich w Koronie Dobr Królewſkich, aże *ex effectu* przeſzłych Luſtracyi *compertum*, iż *ſtante poſſeſſione* Dzierżawcow, Prowenta ſprawiedliwie pokazane nie były; więc *pro futuro cautum*: aby *poſt fata* Staroſtow, Ekonomow, Dzierżawcow, a nie *ſtante eorum poſſeſſione* Dobra Królewkie luſtrowane były, a Król *ſine prævià* onych *luſtratione*, nikomu Królewſzczyzn dawać nie miał. Opiſany ſpoſob Luſtrowania, beſpieczeńſtwo Luſtratorow, płaca Luſtratorom z Jzby Poſelſkiey naznaczonym po 200. Złotych od Podſkarbiego. Opiſana ważność tych Luſtracyi *in perpetuum*. Dana moc Hetmanom, zdraycow karać tych, co w Ziemi Mołdawſkiey Zamek Soczawa, à w Jnflantciech wiele Zamkow w ręce nieprzyiacielſkie dobrowolnie poddali. Pozwolona *poprawa Praw* Koronnych, do ktòrey *ex Senatu & equeſtri ordine* z każdego Woiewòdztwa naznaczono. Termin ziazdu na S. Marcin do Lublina y *Solarium* dla nich, przy poborze z

Łanu

Łanu, y z Dymow po groſzy 6. naznaczone. *Jnſtruktarz Celny* przez Senatorow y Poſłow rewidowany *&* *in Volumen Legum* inſerowany a na Komorach przybity mieć, y według tegoż Jnſtruktarza Cła wybierać kazano. Za Dekretami Trybunalſkiemi na Exekucyą nie iuż Generałom, ale Urzędnikom Ziemſkim y Grodzkim zieżdzać zlecono. Pobor *ad normam* przeſzłych Poborow na obronę Rzeczypoſpolitey od nieprzyiacioł Oyczyzny uchwalony y *Solarium* poborom od Złotego po groſzu 1. naznaczone. Drugi Pobor takiż na Rok przyſzły 1602. na poparcie woyny, uchwalony: *ab omni vendibili* po Pieniądzu białym od groſza naznaczono, ktòrego poboru z Dobr Duchownych, Poborca Duchowny być, y do Skarbu importować miał, a Poborca przyſięgły.

Roku 1603 in Martio.

W Krakowie Seym walny. NB. na dzień 22. (*ut patet* z daty Uniwerſału

werſału poborowego) *Januarij* złożony, a *in Martio* ſkończony, nic niema w ſobie, oprocz uchwały Poboru na poparcie woyny Jnflanſkiey.

Pozwolone z Polſkiey Łanowe, a z Xięſtwa Litewſkiego głodem y powietrzem na ten czas zniſzczonego, Czopowe y Myto nowo podwyżſzone na 2. lecie NB. *Pieniądze białe* wchodziły w groſz. Panowie Koronni (ponieważ ſię u Fordanu odmycaią, uwolnieni od Cła wodnego na Komorze Brzeſkiey Litewſkiey.

Roku 1607. in Junio
Litwa oſobno piſze Prawa.

W Warſzawie Seym *uſpakaia niepokoy wnętrzny*, z powſtaniem y zgromadzeniem ſię po różnych mieyſcach przez obywatelow wſzczęty. Zabiega Praktykom *in præjudicium* wolney Elekcyi z Cudzoziemcow wynikaiącym. Opiſuie *Proceſs*, y Sąd przeciwko Praktykom: waruie wiecznym Prawem

wem *ſecuritatem* wolney Elekcyi Królow. Zakłada *pœnam Hoſtis Patriæ* na promowuiących do Tronu, a na Pomagaiących, *Perduellionis*. Reaſſumuie Konſtytucye Henryka, y Stefana Królow, o mieſzkaniu Senatorow *ad latus Regium* pod winą 1000. grzywien, y utratą Senatoryi. Naznacza onym *Solarium* że Skarbu. Każe w Sprawach publicznych radzić, z dania ſwoie podpiſywać, a na Seymie z nich ſię ſprawować, y odpowiadać; Cudzoziemcow od wſzyſtkiego oddalono, *&* *quàm ſtrictiſſimè* opiſano. Zrzeka ſię Krol Zygmunt *Eſtonij* Koronie y Litwie *in perpetuum*, y przyłączyć ią za pozyſkaniem Krolestwa Szwedzkiego do tych Państw, także Zamki w Kijowie, Połocku, y trzy na Ukrainie pobudować, przytym armatę morſką *alias Claſſem* wyſtawić przyobiecuie. *Rozdawanie wakanſow*, w pierwſzym tygodniu po zaczętym Seymie opiſane; a za nierozdaniem upomnienie ſię Marſzałkowi Poſelſkiemu zlecone. Y do żadnych Konſtytu-

cyi

cyi nieprzyſtępować, aż ſię zadość w rozdaniu wakanſow ſtanie, poſtanowiono. Ekonomii nieprzyczyniać, a Staroſtwa Sądowe dochodami *pro tuitione Brachii Regalis* opatrzeć przyrzeczono. Deputatow *ad Compoſitionem inter ſtatus, & ad Correcturam* Prawa wyznaczono. Annata od Arcy-Biſkupow, y Biſkupow, taka, iaką do Rzymu daią, po otrzymaniu Sakry, na obronę Rzeczypoſpolitey aby płacona była, *ſub pœna triplicis penſionis* nakazana. NB. *ſub titulo* okazywanie Wileńſkie *ſub titulo*, Rozgraniczenie Brzeſkie. *ſub titulo*: chowanie Xiąg. Połockie Ziemie Woiewództwami zwać ſię poczeły. Xięſtwo Jnflantſkie z Koroną Polſką, y Xięſtwem Litewſkim *in omnibus prærogativis* porownane. NB. Zaczeły ſię *diſtinctim* piſać Konſtytucye W. X. Litewſkiego, gdyż do tych czas *intermixtim* zKoronnemi piſały ſię. Xięgi Metryki W. X. Litewſkiego ſtare, w Skarbie Wileńſkim a nowe z Staremi zkonfrontowane u Kanclerza

Litewſkie

Litewskiego złożono. *Pobor na obronę* od niebespieczeństwa Oyczyzny uchwalony, na ktòry większa część niepozwalaiąc, wzięła do Braci. Względem czego *pro resolutione* Seymiki po Woiewòdztwach, y Powiatach w tym że Roku *pro 8. Augusti* naznaczone. Przy zakończeniu tego Seymu ostrzeżono: aby na potym, prywatne ziazdy, z pustoszeniem kraiow, *ad sinistras delationes, & frivolas opiniones*, nigdy się niepraktykowały, lecz odtąd ieżeliby iakowe o niebespieczeństwie wolności rosły podeyrzenia, tedy miały się *donosić Xiążęciu Prymasowi*, a Prymas raz, y drugi, upomnieć miał Króla, a Kròl po dwa kroć upomniony, ieśliby co przeciwnego wolności knować zamyślał, na ten czas Stany miały się zachować według artykułu *de non præstanda obedientia Regi. Interea* naznaczeni Kommissarze aby łaskawemi śrzodkami: *motos Componere fluctus*, potrafiali.

Roku

Roku 1609, in Februario.

W Warszawie Seym opisuie *amnestyą* od Krola Zygmunta III. wszystkim, ktorzy go wypowiedzianym posłuszeństwem obrazili, daną: nadto tymże *benemeritis & bene merituris gratias distributivas* przyobiecuie. Na Senatorow, na rezydencyą *ad latus Regium* naznaczonych, a nierezyduiących winę do 2000. Grzywien podwyższa. Artykuły Sądow Hetmańskich potwierdza. Co Posłowie Sendomirscy, a w innych Punktach, iako to o Ludziach swywolnych inne Woiewodztwa, *idque* Poznańskie, Kaliskie, Sendomirskie, Płockie, Ziemie Dobrzyńska, y Sochaczewska, do Braci wzieły. Przykazuie, aby *uniti* nie obciążali *Disunitow*. Wysyła Kommissarzow na uspokoienie Kozakow Zaporowskich pokoy y Pacta z postronnemi przez swywolę y wpadanie za granicę wzruszaiących.

Pozwala Xiążęciu Januszowi Ostrogskiemu uczynić Ordynacyą Dobr swoich

ſwoich, odkłada *Compoſitionem inter ſtatus*, także poprawę Praw do Seymu przyſzłego. Z tym wſzyſtkim do oboyga, Kommiſſarzow z Senatu, y Koła Rycerſkiego naznacza. Y to co ułożą, y napiſzą, przy Inſtrukcyach, na Seymiki Poſelſkie rozeſłać każe. Uchwala pobor *ad normam* przeſzłych poborow na poparcie woyny Jnflantſkiey.

Roku 1611. in Novembri.

W Warſzawie Seym, *po odebranym od Moſkwy Smoleńſku*, z innemi Prowincyami, każe poprawę Praw przez Deputowanych ułożoną do druku podać, a do Woiewodztw na Seymiki rozeſłać, *& meliorationem* oney pozwala.

NB. Ociec Xiążęcia Pruſkiego Alberta Fryderyka, miał za ſobą *in voto*, Krolewnę Polſką Króla Kazimierza Córkę, a Sioſtrę Zygmunta pierwſzego. Nad tym Xiążęciem Albertem na zmyſłach pomieſzanym, od

Krola

Krola Stefana Batorego dana była *Cwiatela* Jerzemu Fryderykowi Brandeburczykowi, po śmierci ktorego dostała się Synowi Jego Joachymowi, Fryderykowi po nim Janowi Zygmuntowi, ktory poiąwszy *in sociam vitæ* pomienionego Xiążęcia Alberta, na zmysłach zmieszanego *Córkę a Siostrę Cioteczną* Zygmunta III. Krola Polskiego, (*prævia* przez zesłanych od Krola Zygmunta, y Stanow Rzeczypospolitey Kommissarzow *Commissione* w Krolewcu, y wszystkiego porządku, y powinności *Ordinatione*) otrzymał z trzema Bracią swemi rodzonemi, Janem Ernestem, y Wilchelmem, *feudum* nad Prussami, *salvô advitalitiô* Xiążęcia Alberta Fryderika. Za tym tymże Seymem Lenność Margrabiow Brandeburskich, y *Successio* na Xięstwo Pruskie (*salvô homagiô*) ustanowiona, oraz warowano, iż ieżeliby Jan Zygmunt Kurfierszt z Brandeburgu, y trzey Bracia Jego rodzeni bez Potomka płci męskiey z tego świata zeszli, tedy to Xięstwo Pruskie bez wszel-

kiey trudności, y pociągania Prawa do władzy Królow Polskich, y Rzeczypospolitey wròcić się miało. Pozwala Wóiewòdztwom Krakowskiemu, Sieradzkiemu, Ziemiom Chełmskiey, y Wieluńskiey obieranie Deputatow, y Posłow, *Pluralitate votorum* Szlachty tam osiadłey. Opisuie *valorem* monety Czerwonyzłoty po groszy 70. a Bity po groszy 40.

Constitutio tegoż Seymu Litewskiego osobliwie pisana namienia w kilku mieyscach Wileńskie, Nowogrodzkie, y inne Woiewództwa Powiatatami. Odkłada *dokończenie* poprawy Prawa y Trybunału W. X. Litewskiego do przyszłego Seymu. *Interim* naznacza Deputatow z Senatu a z Woiewòdztw, y Powiatow po iednemu *solariandos* obrać, do Wilna ziachać, y tam poprawę praw ułożyć, a potym *relativè* na Seym przywieść każe.

Uchwala Pobor z *Cłem nowym* Litewskim na utrzymanie Smoleńska y innych Prowincyi. Naznacza pogłowne

głowne żydowſkie od każdey *nemine excepto* głowy po groſzy 40.. Uwalnia Koronę od płacenia Cła na Komorze Brzeſkiey Litewſkiey, iako na Wiśle odmyconych. Ułożona przez Deputatow poprawa Praw Koronnych, wydrukowana *in volumen Legum* weſzła, z ſkroceniem poſtępku prawnego, z opiſaniem Juryſdykcyi Sądow Seymowych, Krὸlewſkich, zadwornych, Trybunalſkich, Woiewodzińſkich, Ziemſkich, Starościńſkich, Grodzkich, Kommiſſarſkich, Rewizorſkich, Podkomorſkich, &c &c. *Jtem* z opiſaniem iaka Sprawa do ktὸrego Sądu należy, y o co Jnſtygator pozywać ma? iak? y przed Sądem każdy *Jnjuriatus* zacząć y konczyć Sprawę ſwoię powinien? O appellacyach, dawnościach, o dochodach Kancellaryi &c. &c. NB. Ta *Correctura* Praw Koronnych w Roku 1613. ſkaſſowana, *vide infra.*

Roku 1612. *in Junio.*

Kommissia w Roku 1609. *w Krolewcu* zaczęta, w Warszawie stwierdzona. *Actus, & transactiones* z Xiążęciem Pruskim umowione, weszły, *in volumen Legum.* Sądy dwa opisane: ieden Sąd Dworny z 6. Szlachty osiadłey Pruskiey, y trzech Doktorow *Juris* Stanu Mieyskiego. Drugi Sąd *Parium* nazwany, z 12. Osob Szlacheckich Pruskich od Xiążęcia Pruskiego podanych, a *Vasallis* obranych, y przyiętych. Tak Xiążęciu Pruskiemu, iako też Jego *Vasallo*, wolno obrać Sąd, ktòry chcąc z wyż wyrażonych dwòch do rozsądzenia się w sprawach *inter Principem & Vasallum* przypadaiących *salva* obydwòm Stronom do Kròla Polskiego *appellatione. Ceremoniam* oddawanego w Warszawie przez Xcia Jana Zygmunta Kurfierszta Brandeburg Królowi Polskiemu Zygmuntowi III. *Homagii*, y Przysięga wierności Kròlom y Królestwu Polskiemu opisane. Pomieniony Xiąze z nastę-

pcami co rok po 30000 Złotych á gdy uchwała Podatkow w Polſzcze będzie po 60000 Zł. do Skarbu Koronnego płacić, *Liberum Exercitium* Wiary Katolickiey zachować, Kościoł murowany z innym obudowaniem na Przedmieściu w Krolewcu wyſtawić, y 1000. Złotych na Rok płacić Plebanowi. Kalendarz nowy po całych Pruſiech przyiąć. *Cztery okręty* na obronę brzegu Morſkiego koſztem ſwoim wyſtawić, y utrzymywać, Katolikow *ad munia & honores* przypuſzczać, na wſzelką gwałtowną potrzebę y woynę, z Krolem Polſkim, *in Perſona ſua* jechać y 100. jezdnych zbroynych mieć z ſobą obowiązał ſię y poprzyſiągł.

Roku 1613. in Februario.

Seym w Warſzawie extraordynaryiny na *uſpokoienie woyſka* ſkonfederowanego ſine *ſolemnitatibus* złożony, poſtanawia: żadney woyny *ſine ſcitu & conſenſu* Stanow niezaczynać. Naznacza płacę w Koronie

Złotych

Złotych 15. a w Litwie 18. Kozakowi w Koronie złotych 12. a w Litwie 15. Rotmistrzowi zaś złotych 100. na Kwartał tam *intra quam extra Regnum* będącym. Do przysięgi Trybunalskiey przydany Punkt: *super non revelationem secreti.* Postanowiono: aby Konstytucye Seymowe z podpisem Marszałka Seymowego, y Deputatow z Senatu y z Jzby Poselskiey nazaiutrz po Seymie *ad acta* podawane były. Otrzymało całe Xięstwo Litewskie, a w Koronie Płockie, Kijowskie, Pruskie (*excepto* Chełminskiego) Woiewództwa *Jtem* Powiat Mielnicki, obieranie Possow y Deputatow *pluralitate* Szlachty tam osiadłey. Zakazano Mieszczanom, *&* *Plebeiis* (*excepto* Magistratu) zażywać szat jedwabnych y futer bogatych, oraz *pretia rerum* według ustaw Woiewodow opisano. Skassowany postępek Prawa *alias* ich Poprawa, przez Jana Swoszowskiego Pisarza, á potym Podkomorzego Lwowskiego do druku podany w Roku 1611. *in Volumen Legum* weszły, jako Stanom nie-

upodobany. Przyłączone Woiewodztwo Smoleńſkie do Litwy (jako od niey odeſzłe) *cum omni proprietate* Wpiſano *in Volumen Legum* Traktat miedzy Maciejem Ceſarzem Rzymſkim, á Zygmuntem III. Królem Polſkim, z ponowieniem dawnieyſzych Traktatow miedzy Woyciechem Arcy-Xiążęciem Auſtryi, á Kazimierzem; Fryderykiem Ceſarzem, y tymże Kazimierzem; Ferdynandem y Maxymilianem Ceſarzami, á Zygmuntem Auguſtem, Rudolfem II. á Zygmuntem III. Królami Polſkiemi *defenſivè*, wzajemnie zawarty. Uchwalono Pobor *ad normam* przeſzłych, za podwyżſzeniem jednak *in duplo* Podatkow y pogłownego Żydowſkiego po Zł. 3. á od Tatarow woyny nie ſłużących po Zł. 2. od głowy na zapłatę Woyſku Związkowemu. Smoleńſkiego y Inſlantſkiego Kommiſsarzow y Sądy Kommiſſarſkie do zapłacenia pomienionemu Woyſku naznaczono. Uwolniono Wołynianow od płacenia myta na Komorże Brzeſkiey Litt: NB. Od czterech ſzeلą.

lągow po Pieniądzu, á na Wołyniu y Podlaſiu po dwa bite. Na uſkromienie rebellizuiących, y od ſądow wſzelakich wyłamuiących ſię Kozakow, Hetmanom, Staroſtom y wſzyſtkim, jako przeciw Oyczyzny nieprzyiacielowi powſtać, przytym na poſpolite ruſzenie za pierwſzemi Wiciami gotowemi być kazano. Sądy Atamańſkie przez nich uſtanowione, znieſiono. Uchwalono drugi Pobor z podwyżſzeniem *ad Sex* podatkow, na które inne Woiewodztwa y Powiaty nie pozwoliły, á inne do Braci wzięły, upewniaiąc jednak: że na Seymikach im wyznaczonych, relacyinych, pozoſtali Bracia na te pobory pozwolić zechcą, widząc gwałtowną Rzeczypoſpolitey potrzebę, na zapłatę Woyſku Związkowemu, Dobrom Stołowym y Szlacheckim uciążliwie dolegaiącemu. Na którą nie odbitą potrzebę Staroſtowie *pro hac vice* połowę Intrat z Dóbr Królewſkich w ich Dzierżawie będących, *etiam* Sumownych, y Jurgieltowych, pozwolili.

Roku

Roku 1616. in Aprili.

Seym w Warſzawie, uchwala Poſpolite ruſzenie na obronę od Pogan Pogranicznych. Zleca Królewicowi Władyſławowi z Moſkwą Woynę kończyć y Smoleńſka, (ktòre już Woyſko Moſkiewſkie obległo) bronić poleca. Obiecuje Kròlowi, o Krόleſtwo Szwedzkie po Oycu mu należące przeciwko Szwedom pomagać. Waruie, aby Deputaci ſpraw ſwoich nie mieli. *Item* Deputatami razem y Posłami obierani nie byli *abſentes*. Po zaczęciu ſprawy, aż do przeczytania dekretu nie odchodzili. *In caſum mortis* Piſarza *è medio ſui* obierali. Naznacza *Solarium* Podſkarbiemu Koronnemu razem z Piſarzami Skarbowemi po Zł. 1000. od kwarty Koron: chociażby ſowito uchwalona była. *NB.* w kazdy Złoty Polſki wchodziło groſzy 30. à ſoli beczka po 100. groſzy była. Dzieli Prowenta z Królewſzczyzn Litewſkich na 3. części: Jednę do Skarbu Królewſkiego, drugą do Skarbu Rzeczypoſpo-

poſpo-

pospolitey, a trzecią, Dzierżawcy naznacza. Zakazuie Tatarom Chrześcian oboiey płci chować, á tym barziey żenić się *sub pœna capitis.* Uchwala Podatki pieniężne podług deklaracyi Woiewodztw. Iedne Woiewodztwa, na 2. Pobory, y dwoie Czopowe, drugie, na ieden Pobor, y iedno Czopowe, inne na jeden Pobor bez czopowego pozwoliły, á Xięstwo Litewskie z dobr Krolewskich za wybrańcow po Złotemu z Włoki dać deklarowało, na też (*ut supra*) potrzebę Rzeczypospolitey. A względem poborcow część większa do Braci na Seymiki relacyine, wzieła.

Roku 1618.

W Warszawie Seym przydaie Krolewicowi Władysławowi do przeszłych Kommissarzow, drugich z Senatu y, z Koła Rycerskiego dla zakończenia Traktatow z Moskwą. *Proscribit* wszystkich na Wołoską y Multańską Ziemie naieżdzaiących, a tym samym

Pacta

Pacta z Cesarzem Tureckim łamiących. *Opisuie* Kozakow Nizowych, zabraniaiąc im wybiegania Morzem Czarnym, y naieżdzania Państw Sąsiedzkich, *aliàs pro Hostibus & Perduellibus* deklaruiąc, Hetmanom znosić ich każe. Naznacza Deputatow na Trybunał w Radomiu, dla wysłuchania liczby Poborcow, z Senatu y Koła Rycerskiego niemogąc dla walnieyszych Spraw Rzeczypospolitey, na Seymie słuchać. NB. Samuel Przerzębski Kasztelan Konarski był Posłem z Woiewodztwa Łęczyckiego naznaczony do Radomia *ex equestri ordine.* NB. pieniądze ieszcze wchodziły w grosz, groszy 5. y pieniędzy 5. Waruie recessem Seymowym: aby następuiące Seymy zaczynały się od recessow przeszłego Seymu. Uchwala pobor *ad normam* dawnych poborow od grosza po pieniądzu, *Item* od 4. szelągow po pieniądzu.. *Uwalnia Koronnych od Cła* Komory Brzeskiey Litewskiey. Przykazuie aby prowizya od Złotych 100. po 8. Złotych brana by-
la

ła. NB. Pierwſzy z Marſzałkow Poſelſkich Krzyſztof Wieſiołowſki podpiſał tę Konſtytucyą, chociaż dawniey, to ieſt w Roku 1588. (iak świadczy Konſtytucya *Anni 1613.*) iuż było to opiſano.

Roku 1619. in Martio.

W Warſzawie Seym Extraordynaryiny na ubeſpieczenie Rzeczypoſpolitey od Tatarow, uchwala ſowitą kwartę z Dóbr Królewſkich, na Kwarcianego, a z Dóbr Ziemſkich po groſzy 40. z Łanu na Powiatowego żołnierzow. Przytym wybrańcow z Królewſzczyzn, y poſpolite ruſzenie. Naznacza Uſarzowi Złotych 30. a Kozakowi Złotych 24., pobor *ad normam* przeſzłych opiſuie. NB. Woiewództwa y Powiaty różne ſwoie *in ordine* poborow przez Poſłow ſwych daią deklaracye. Niektóre zaś przy deklaruiących ſwoich, niezwyczayne przypiſuią przydatki, mianowicie ſkaſſowania Dekretow na poborcow otrzymanych. NB.

NB. Ta Konſtytucya Koronna *intermixtim* z Litewſką piſana. Marſzałkiem Poſelſkim Jan Swiętoſławſki Referendarz Koronny.

Roku 1620.

W Warſzawie Seym dła nagłey z *Ceſarzem Tureckim Woyny* ſkrócony. Rezydenci *ad latus Regium* y do Hetmanow dla rady woienney z Senatu y Koła Rycerſkiego przyſięgli, z zupełną mocą naznaczeni. Popiſy *alias* okazywanie co Rok po Woiewodztwach przed Woiewodą y Chorążym (nie excypuiąc zaſtawnikow, y Arędarzow) nakazane, poſpolite ruſzenie *ſub pœna vitæ & confiſcationis bonorum*, uchwalone. NB. Zmudź, Kowno, Upita Troki, Grodno, względem popiſow do Braci wzięły. Zabronione Zołnierzom używanie Złota y Srebra, oprócz żelaza y rzemienia. Uciekaiących z Obozu Seymem ſądzić deklarowano. *Odebrane od Moſkwy Prowincye*, z Prowentami, y Są-

dami

dami (niżeli się jurysdykcye Sądow otworzą) *salva appellatione* do Krola, w administracyą Krolewicowi Władysławowi na zawdzięczenie prac podiętych na woynie z Moskwą (*non derogando* Prawom Xięstwu Litewskiemu służącym, iako też *gratiæ distributivæ* Krola Jmci) oddane. *Temuż* Krolewicowi Władysławowi *na opatrzenie Stołu* Jego *Vacans* godności Krolewicowskiey *conveniens* obiecany. Naznaczeni przy Hetmanie do traktowania o Pokoy w Jnflantciech Kommissarze; a *in Casu* niedoyścia Pokoiu pospolite ruszenie Jnflantczykom przeciwko nieprzyiacielowi uchwalone, opisane *pretia rerum* z taxą *vendibilium*, y z zabronieniem Mieszczanom (excepto Magistratowych Osob) *& plebeis* noszenia bławatow, y futer drogich, oraz to *ad executionem* Woiewodom y Starostom Sądowym podano. Opisana *Currentia* Monety, Czerwony Złoty po Złotych 4. Talarbity po pułtrzecia złotego Talar złotowy po groszy 37. Orły Gdańskie po groszy 16. Y aby Cudzoziemskiey

monety

monety (oprócz Czerwonych Złotych y Bitych) nikt do Polſkiey wprowadzać nieważył ſię *ſub pœna Confiscationis bonorum & vitæ lege perpetua* warowano. Z Dobr wſzyſtkich Królewſkich na obronę Granic wybrańcy podług Ordynacyi Króla Stefana pozwoleni. Podwody znieść, a *Pocztę* na zawſze uſtanowić Krolowi pozwolono. Uchwalono Poborow 8. na obronę Oyczyzny od niebeſpieczeńſtw. Wſzakże iedne Woiewództwa *in toto*, drugie na połowę pozwoliły, inne do Braci wzięły. Takowe różności deklaracyami *nomine* Woiewodztw ſwoich Posłowie wyrazili. NB. czopowe: od groſza po Pieniądzu, od czterech ſzelągow po Pieniądzu. Warowano aby nikt po Wina Węgierſkie nie ieździł, y do Węgier nie poſyłał, pod utratą Wina, y winą 500. Grzywien. Uwolniono Koronnych od płacenia Cła na Komorze Brzeſkiey Litewſkiey, Z Królewſzczyzn wolnych duplę kwartę a z Sumownych z Łanu po po złotych 5.

Poſſeſſores

Possessores Koronni, a Litewscy część czwartą wszystkich Prowentow pozwolili.

Obowiązano Szlachtę za Dekretami Trybunalskiemi y za Przywilejami nową, także mieszczanow Dobra Ziemskie trzymaiących pu złotych 10. z Łanu, a ci co Summy na prowizyach maią po złotych 5. od sta płacić. Nakazano żydom Koronnym 70000. złotych, a Litewskim 9000. *in vim* pogłównego, a Tatarom po złotych 2. od głowy wypłacić.

Marszałkiem Poselskim: Jakub Szczawiński. Sekretarzem pierwszym do Konstytucyi Krzysztof Karol Niszczycki Scktetarz J. K. Mci.

Roku 1621.

W Warszawie Seym *sine solemnitatibus* dla Woyny w Koronie z Poganami, a w Litwie z Karolusem Szwedzkim Xiążeciem Sudermańskim y z Moskwą skrócony. Uchwala pospolite ruszenie z obszernym o-

piſaniem: popiſywania przez Woiewodow, y Kaſztelanow, potym przez Kaſztelanow, albo od nich Subſtytutow prowadzenia, y do Woiewodow oddawania, ſkromnego w ciągnieniu obeyścia ſię, z opiſaniem Sądow Kaſztelańſkich z Urzędnikami na wykraczaiących w ciągnieniu. *Item* z opiſaniem przyſięgi Sędziow, *paritatis*, appellacyi do Króla, albo do Trybunałow, exekucyi Dekretow, Ceny *Vendibilium*, y kto ma na to poſpolite ruſzenie jechać. *&c.* Uſtanowiony w Koronie Radomſki, á w Litwie Wileńſki Trybunały Sześć Niedzielne, dla wyſłuchania Poborcow liczby z wſzelkich Prowentow, z Kommiſſarzow przez Seym z Senatu y Koła Rycerſkiego naznaczonych, *cum ea* (jako Trybunały Ziemſkie) *authoritate & ſecuritate.* Uchwalony Pobor z Dobr Ziemſkich z Włoki po złotemu, z Miaſt ſzoſtak dwoiaki, z Zydow ſowite, *in vim* Poſpolitego ruſzenia, pogłowne. Z Królewſzczyzn Kwarta, wiele zaś tych Poborow być miało? Każde Woiewodz-
two,

two, Ziemia, y Powiat przez Posłow swych mianowały. Koronni od płacenia ceł na Komorze Brzeskiey Litewskiey (jak zawsze) uwolnieni. Marszałkiem Poselskim. Jan z Drucka Sokolnicki Pisarz W. W. X. L. Sekretarzem Krzysztof Karol Niszczycki S. J. K, Mci.

Roku 1623.

W Warszawie Seym po woynie z Turkami daie skonfederowanemu woysku Koronnemu Amnestyą wszystkich *etiam privatorum* krzywd. *Pospolite ruszenie in casu declarationis* woyny od Turkow, *Item* Kommissarzow: iednych do uczynienia pokoiu z Szwedami, względem Jnflant', a drugich do woyska Zaporohskiego ażeby na Morze nie wbiegało, naznacza. Seym trzyniedzielny *sine solemnitatibus in ordine* dania *resolutionis* Szwedom składa. Zabiegaiąc *in Futurum* Konfederacyom woyskowym sposoby do otrzymania od tego, y kary opi-

ry opiſuie. NB. Ta Konſtytucya do przyſzłego tylko Seymu moc mieć miała, a *inquantumby non reaſſumeretur*, tym ſamym *annihilari* powinna, a Xięſtwo Litewſkie do Braci wzieło. NB. Tay inne Konſtytucye Koronne znowu *intermixtim* z Litewſkiemi piſane. NB. Reał, *facit* groſzy 70.

Marſzałkiem Poſelſkim, Jakub Sobieſki. Sekretarzem Remigi Zaleſki.

Roku 1624.

W Warſzawie Seym Krotki *ad mentem* Seymu *immediatè* przeſzłego złożony, wyraża pokoy przez Krzyſztofa Zbaraſkiego Koniuſzego Koronnego Poſła Pełnomocnego z Ceſarzem Tureckim, y Hanem Tatarſkim zawarty. Konſtytucyą przeſzłą o *zabieżeniu Konfederacyi.* y ſwywoli domowey reaſſumuie, Litwa iednak na reaſſumpcyą oney niepozwalaiąc, *iterum* do Braci bierze. Uchwala Pobor *ad normam* dawnyah poborow z

z Czopowym na obronę Ukrainy od Pogan, osobliwie zaś na obronę domową, y Inflant, inne podatki przez każde Woiewództwo, Ziemie y Powiaty w Uniwersale Poborowym *distinctim* przy deklaracyach Posłow, mianowane. Zabrania wszystkim po Wina Węgierskie ieździć y posyłać do Węgier. Uwalnia Koronnych od poboru w Brześciu Litewskim, na Wiśle odprawionych. Każe Zydom Koronnym pogłówne po złotemu iednemu od głowy a Litewskim 3000. złotych ogulnie płacić. *Marszałkiem* Poselskim Jan Łowicki Starosta Brzeski. *Sekretarzem*, Samuel Grabowicki, Kanonik Poznański.

Roku 1625.

W Warszawie Seym daie *Gleyta* wszystkim swywolnie z Chorągwiami chodzącym *ad resipiscendum*; daie oraz *inducias* onym *ad benè merendum* do przyszłego Seymu. NB. *Marszałek*

z *Litwy* tenże Jan Sokoliński Pisarz W. W. X. Litt:

Roku 1626,

W Warszawie Seym dla poparcia woyny z Gustawem Xiążęciem Sudermańskim *contra inducias biennales* podstępnie Inflanty naieżdzaiącym, y dla niepewney z Cesarzem Tureckim przyiaźni złożony.

Pozwala Seym dwuniedzielny *sine omnibus* (oprocz Seymikow Poselskich (*solemnitatibus in casu* woyny z Turkami,

Wyraża wtargnienie Hana Tatarskiego z Ordami w Państwa Koronne, mimo doszłe im *stipendia* zwykłe.

Approbuie *Ordynacyą Kozakow* Zaporohskich

Postanawia Trybunał w Radomiu Koronny, a w Wilnie Litewski dla wyciągnienia retent poborowych, *ad hunc solum actum*, y Kommissarzow z Senatu y Koła Rycerskiego oboyga Narodow naznacza,

(Przy

Przydaie Krolewicowi Władysławowi *pro bene meritis* w Smoleńskich, y pod Chocimem z Turkami expedycyach, iako też dla puszczonego *amore Patriæ* w przeciągu Prawa swego do Monarchyi Moskiewskiey na prowizyą Stołu złotych 50000.

Naznacza mieysce Deputatom Woiewodztwa Smoleńskiego po Xięstwie Zmudzkim y dwie niedziele w Wilnie Sprawom tegoż Woiewodztwa, iako też Woiewodztwa Brzeskiego przydaie *distinctim*.

Potwierdza wszystkie *actus* Sądow Administratorskich Krolewica Władysława w Smoleńsku. Uchwala pobor dla niebespieczeństw Oyczyzny *ad normam* przeszłych poborow, według pozwolenia każdego z Woiewodztw, Ziem, y Powiatow.

Pozwala czwartą część intrat z Krolewszczyzn wszystkich, a Szlachcie nowey za Przywilejami y Dekretami zmownemi Trybunalskiemi, także Mieszczanom Dobra Ziemskie trzymaiącym *seorsive de proprio* z każdego

Łanu po złotych 10. a ktorzy Summy na prowizyach maią od 100. po złotych 5. płacić każe.

Marszałkiem Poselskim: Jakub Sobieski.

Roku tegoż 1626.

W Toruniu Seym dwuniedzielny dla potrzeby, y niebespieczeństw od Pogan Turkow Tatarow także od Gustawa nadchodzących złożony Uchwala *pospolite ruszenie*, Żołnierza Kwarcianego, y Kozakow Zaporohskich podług ustawy Kommissarzow na obronę Ukrainy, a Deputatow z Senatu, y Koła Rycerskiego na Seymiku *eligendos*, do obmyślania nowych *subsidiorum* sposobow naznacza.

Pobory *ad normam* przeszłych na obronę domową, iedne *ex nunc* przez Posłow deklarowane. drugie do Braci *cum resolutione* z Seymikow Relacyinych wzięte.

NB. Woiewodztwo Mińskie, ieszcze się pisało Powiatem, a Powiat Staro

Starodubowski, Starodubskim. *Marszałkiem* Poselskim, Marcin Zegocki Sędzia Ziemski Wschowski.

Roku 1627. in Novembri.

W Warszawie Seym dla poparcia *woyny* z Gustawem Xiążęciem Sudermańskim złożony nakazuie pospolite ruszenie (które Xięstwo Litewskie do Braci wzieło) przytym Seym trzyniedzielny *pro casu sine solemnitatibus*. Y że do pospolitego ruszenia wszyscy Wiecznicy, Zastawnicy Arędarze, y ci co na prowizyach swoie Summy maią, należeć powinni, ustanawia. *Zamyka*, *Porty* wszystkie Królewiecki, Ryski &c. &c aby nieprzyiaciel żywności, y potrzeb woiennych niemiał, pod ciężkiemi na przestępcow karami.

Naznacza na obronę Ukrainy woysko Kwarciane, ludzi z Ordynacyi Ostrogskiey wybrańcow z Mało-Polskiey, y Kozakow Zaporohskich. Re-

assumu-

assumuie Trybunał Radomski w Koronie na dochodzenie retent, z wyznaczeniem *pro hoc actu* z Senatu y Koła Rycerskiego Deputatow. Uchwala Pobor *ad normam* przeszłych poborow.

Zabrania wszystkim Stanom wywożenia Win Węgierskich. *Uwalnia* Koronnych od Cła Brzeskiego Litewskiego.

Nakazuie Szlachcie nowey, nie na woynie kreowaney, *Item* pieniądze na prowizyach maiącey, także Mieszczanom Dobra Ziemskie trzymaiącym po złotych 10. z Łanu *de proprio* płacić.

NB. *Witebskie*, y Mińskie Woiewodztwa ieszcze się Powiatami, a Starodubowskie (*ut supra*) mianowały.

Marszałkiem Poselskim z Litwy: Alexander Chalecki Marszałek Lidzki.

Roku 1628. in Julio.

W Warſzawie Seym podług przeſzłey Konſtytucyi trzyniedzielny, na poparcie woyny z Guſtawem złożony, naznacza Kommiſſarzow Koronnch do zapłaty woyſku w Pruſſach, a Litewſkich w Jnflantach. Odkłada na dalſzy czas koniec, y przedłużą Trybunał Radomſki dla przypadłego na ten czas Seymu, a na przyſzły nowych z Senatu, y Koła Rycerſkiego naznacza Komiſſarzow.

Opiſuie obronę Ukrainy taką, iaką na przeſzłym Seymie.

Reaſſumuie Prawa przeſzłe o wybrańcah w Litwie.

Nakazuie tym, ktorzy od Tatarow ponabywali Dobra, *reproductionem jurium* przed naznaczonemi Rewizorami, a potymi aby ſłużbę z nich taką, iaką Tatarowie pełnią, odprawowali.

Poſtanawia o *Szlachcie* nowey y Mieſzczanach Dobra Ziemſkie trzymaiących tak, iako na przeſzłym Seymie, wſzakże Mieſzczan od Krolow y Xiążąt da-

wnych

wnych, Prawa maiących, od płacenia *de proprio* z włoki po 12. złot: wyimuie.

Wkłada w Pobor na podatki z Seymowey uchwały dziesięciny Duchowieństwu należące. NB. *Witebskie Mińskie* Woiewodztwa zaczeły się pisać Woiewodztwami, ale ieszczey Powiatami. Starodubowski zaś Powiat, iuż nie Starodubskim, ale Starodubowskim mianowany

Marszałkiem Poselskim Jakub Sobieski.

Sekretarzem: Mikołay Krosnowski Proboszcz Bielski.

Roku 1629. in Februario

W Warszawie Seym dla poparcia woyny z różnemi nieprzyiaciołami dla różnych przyczyn, y potrzeb złożony, naznacza (iako w przeszłym Roku) Kommissarzow do zapłaty woyskom Pruskiemu y Inflantskiemu.

Uchwala Podymne Koronne do przyszłego Seymu w Miastach z większych

kszych Kamienic po złotych 3. z mnieyszych po złotych 2. od Domkow po groszy 15. w Miasteczkach mnieyszych z Kamienic, y Domow szynkownych tak, iak w Miastach większych. Na Przedmieściach po złotych 2. od Domkow po groszy 15. z Miasteczek zaś prostych y Wsi wszystkich z każdego domu po groszy 15. ktòrzy na Puływłoczku siedzą, a ktòrzy na Włòce mieszkaią po złotym 1.

Reassumuie Trybunały w Radomiu Koronny a w Wilnie Skarbowy, na rozsądzenie retent różnych z poborow z naznaczeniem z Senatu, y Koła Rycerskiego Kommissarzow,

Uchwala pospolite ruszenie *nemine excepto*, y Seym dwuniedzielny *sine solemnitatibus in casu* nawalności.

Reassumuie *legem sumptuariam*; z warunkiem: aby wszyscy w Miastach *plebeæ conditionis*, od żon, dzieci, y czeladzi od każdey Osoby *legem publicam* przestępuiącey po złotemu 1. płacili.

Pozwala w Litwie Stan Szlache-

cki *benevolum subsidium* do 2. lat, z Pławu wodnego, lądowego od Towarow swoich wszelkich. Także od bydła myto podług Instruktarza na ten czas ułożonego, *& in Volumen Legum* ingrossowanego. Uchwala Z Królewszczyzn z Włoki, osiadłey po złotych 3. *in locum* wybrańcow. Każe wszystkim *cujuscunque conditionis* Dobra Tatarskie trzymaiącym służbę woienną odprawować. Ustanawia pobor *ad normam* przeszłych poborow na obronę od niebespieczeństw y poparcie woyny z Gustawem Xiążęciem Sudermańskim. *A o Szlachcie nowey y Mieszczanach* Dobra Ziemskie trzymaiących tak iako w Roku przeszłym opisuie.

Zakazuie wszystkim Obywatelom Koronnym po Wina Węgierskie ieździć. NB. *Witebsk* Woiewództwem y Powiatem a Brześć y Mińsk Powiatami mianuie

NB. *Pieniążkow* 18. w grosz wchodziło.

Marszałkiem Poselskim, Maciey Maniecki Podkomorzy Poznański.

Roku 1629. in Novembri

W Warszawie Seym podług przeszłey Konstytucyi dwuniedzielny, stwierdza Pakta w Prussach pod Altmarkiem przez Kommissarzow z Szwedzkiemi Kommissarzami, *in Septembri* zawarte.

Naznacza znowu Kommissarzow z Senatu, y Koła Rycerskiego do traktowania o wieczność Pokoiu, lub dalsze przymierze podług instrukcyi.

Odkłada *approbationem ineundorum Pactorum* do Seymu.

Także naznacza Kommissarzow do zapłacenia Pruskiemu y Jnflantskiemu woyskom z płacą tymże Kommissarzom po złotych 1000. każdemu. Po wypłaceniu zaś woyskom do odprawienia iednych woyskowych, a drugich do przesłania na Ukrainę, podług informacyi Podskarbiemu y Kom-

missarzom daney. Daie moc zupełną tymże Kommissarzom do rozsądzenia *pluralitate votorum* krzywd przez żołnierza poczynionych, waruie *securitatem* sądow Kommissarskich. Naznacza do tychże sądow od woyska Kommissarzow. Podymne przeszłym Seymem uchwalone nie tylko nie znosi, owszem *satisfactionem in exsolvendo* nakazawszy nowe takie, iakie było, uchwala. Reassumuie Trybunały w Koronie Radomski, a w Litwie Skarbowy trzyniedzielne, na wyciągnienie Retent, także na sądzenie tych, którzy towary zakazane za Granicę spuszczać ważyli się.

Dekreta Trybunału, Skarbu Litewskiego każe pieczętować pieczęcią Podskarbiego W. X. Litewskiego & *valorem* onych, iako Seymowych ubespiecza.

Naznacza *salaria* Deputatom Skarbowym na każdą Osobę po 100. kop z Win na Retentorow. NB *Pieniążkow* 18. wchodziło w grosz. Witebsk ieszcze Woiewództwem y Po-

wiatem, Mińſk zaś y Brześć tylko Woiewództwem mianowane.

Marſzałkiem Poſelſkim Krzyſztof Stefan Pac Piſarz y Referendarz W. X. Litewſkiego.

Roku 1631 *in Martio*.

W Warſzawie Seym ordynaryiny, ubeſpiecza wolną Elekcyą, y *Diploma* teyże od Króla Zygmunta III. w Roku 1607. podpiſane (*eximendo omnem* z opinii Polakow *metum*) *in Volumen Legum* wprowadza.

Zabrania nabywania Dobr Ziemſkich tym wſzyſtkim, ktorzyby *paritati juris* nie podlegali

Pozwala każdemu Szlachcicowi, za obwieſzczeniem na Seymie rocznym okupić Dobra Zywickie przez Królową Jeymć za 600000. złotych nabyte.

Potwierdza *Diploma* o Biſkupſtwie Warmińſkim Królewicowi Janowi Al-

brychto-

brychtowi Synowi Krôla Jmci Zygmunta III. dane.

Reassumuie *compositionem* miedzy Duchownemi, a Swieckiemi Stanami naznaczaiąc Deputatow z Senatu y z Stanu Rycerskiego na Seymikach Deputackich *eligendos*, z terminem na S. Marcin, a z mieyscem w Warszawie.

Naznacza Kommissarzow z Senatu, y Koła Rycerskiego na opatrżenie *rei monetariæ*. A postronna moneta aby niebyła brana *sub pœna confiscationis* zakazuie. *Cessationem* w Mennicach Polskiey y Xiążęcia Pruskiego nakazuie.

Powtarza naznaczenie Kommissarzow do traktowania o Pokoy z Kommissarzami Szwedzkiemi.

Reassumuie w Koronie Radomski, a w Litwie Skarbowy trzyniedzielne Trybunały, do rozsądzenia retent, y osądzenia tych, ktôrzy zboża y towary podczas zawarcia Portow za Granicę wywozili.

NB. *Po śmierci*, Naruszewicza

Podskar-

Podſkarbiego W. W. X. Litewſkiego Cel Ruſkich Adminiſtratorem był Podſkarbi Nadworny Litewſki.

Uchwala Seym trzyniedzielny *ad Caſum* potrzeby *ſine ſolemnitatibus*. zabrania zboże kupne (oprócz własney Kreſcencyi) wyprowadzać za Granicę.

Pozwala Woiewodztwu Podlaſkiemu obierać Posłow, y Deputatow *pluralitate votorum* Szlachty osiadłey.

Waruie aby *Poborca Poſtem* obierany, a Poseł Poborcą naznaczanym nie byli.

Reaſſumuie ziazd przed Seymowy w Słonimie.

Poſtanawia aby Marſzałkowie Powiatowi *per Electionem* obierani, a potym przyſięgli byli.

Marſzałkiem Poſelſkim Jerzy z Tęczyna Oſſoliński Podſtoli Koronny,

---

Roku

W Warszawie Seym *vigore* przeszłey Konstytucyi trzyniedzielny, dla potrzeb, y niebespieczeństw od Pogan, y Moskwy złożony, pozwala na odgłos: że Moskwa nie czekaiąc dokończenia czasu *induciarum* zabiera się na woynę, y krzywdy czyni, Krolewicowi Władysławowi, aby przy Prawie swym, z Koronnemi y Litewskiemi Hetmanami, y z woyskiem pod władzą Hetmańską będącym *provideat securitati* Granic, y Pokoiu.

Interea Kommissarzow z Senatu, y Koła Rycerskiego (ieżeliby Moskwa chciała pokoiu) do traktatow naznacza.

Pozwala Kazimierzowi y Alexandrowi Krolewicom z Konstancyi *in secundo voto* spłodzonym dla Rezydencyi po iedney Dzierżawie z Dobr oprawie Krolowey Konstancyi podległych, a z innych Dzierżaw do teyże oprawy należących *juxta conventionem* Prowizyą przez Dzierżawcow Szla-

chtę

chtę osiadłą (*salvis oneribus Reipublicæ*) tymże Królewicom, y Siostrze Jch Annie *solvendam*. Osobliwie Królewicównie Annie, póki w Polszcze będzie *distinctim* na rezydencyą Brodnickie, y Golubskie Starostwa. *Król* zaś Zygmunt III. w nadgrodę tey od Rzeczypospolitey Potomstwu swemu uczynności, Prowenta Pieniężne z Mennic Koronney y Litewskiey *juxta constitutionem* 1590. do Stołu swego należące ustępuie, y Przywiley na oprawę Zonie swoiey Konstancyi dany kassuie. *& prævio in facie ordinum* Królewicow *consensu*, Stanom Rzeczypospolitey wraca.

Ponawia Rewizyą Dóbr Tatarskich w Litwie- y Rewizorow z nowu wyznacza z warunkiem, aby tak Tatarowie iako też y ci ktòrzy Dobra Jch trzymaią woynę służyli.

Reassumuie *wybrańcow* z *Królewszczyzn* w W. X. Litewskim a podatki według deklaracyi Woiewództw, y Powiatow uchwala.

NB. Brześć Woiewództwem, Witebſk, y Mińſk Woiewództwem y Powiatem, a Starodub po dawnemu piſane.

Marſzałkiem Poſelſkim: Marcin Zegocki

Sekrzetarzem Woyciech Kadziłowſki Piſarz Ziemſki Łęczycki.

Roku tegoż 1632. ultimis Aprilis

FATA KROLA

JNTEREGNUM po śmierci KROLA ZYGMUNTA III.

Dnia 4. Maia Woiewództwo Krakowſkie zebrawſzy ſię do Proſzowa poſtanowiło *Laudum*, z opiſaniem porządku y beſpieczeńſtwa domowego, także z opiſaniem Porządku na Seymie *Electionis*, ktòre *Laudum* na Konwokacyi we wſzyſtkim ieſt potwierdzone.

Dnia

Dnia 5. *ejusdem* wyszło oznaymienie śmierci Krola Jmci przez Jana Wężyka Prymasa Korony Polskiey, y W. X. Litewskiego z Konwokacyą na dzień 25. Miesiąca *Junii* złożoną.

Dnia 16. *Julii* w Warszawie skończona Konwokacya *sub titulo* Generalney Konfederacyi z zwyczaynym wszystkiego *in tali casu* opisaniem, oraz z wyznaczeniem Kommissarzow z Stanu Senatorskiego y Rycerskiego na zrewidowanie Skarbu *etiam* Litewskiego, y *zinwentowanie Archivorum ac clenodiorum* Xiążąt Litewskich do Wilna.

Pozwala do poprawy Praw od wszystkich powszechnie żądaney na Seymikach przed Elekcyą Królow z każdego Seymiku po iednemu obrać, a obranym na początek *Electionis* Krola do Warszawy przybyłym, z Deputatami *ex Senatu* namawiać, y do skutku przyprowadzić, a pod uważenie wszystkim Stanom podać obowiązuie,

Postanawia pismo *in ordine* po-

 prawy

prawy Mennicy przez Króla Zygmunta Trzeciego Stanom Rzeczypospolitey ustąpioney, od Deputatow ułożone, na uwagę *omnium ordinum* pod czas Elekcyi Krola podać.

Marszałkiem Poselskim Krzysztof Radziwiłł Hetman Polny W. X. Litewskiego,

---

Roku tegoż 1632. in Septembri.

Oznaymienie obranego Króla Władysława IV. z naznaczeniem Koronacyi na dniu 30. Stycznia w Roku następuiącym, na który czas *Chorążych* z Woiewodtw, y Powiatow Koronnych y Litewskich aby z Chorągwiami przytomni byli, obowiązuie. *Pacta Conventa in presentia* Krolewicow Jana Kazimierza, Jana Albrychta Biskupa Warmińskiego Nominata Krakowskiego, Karła Ferdynanda Biskupa Wrocławskiego y Alexandra Karla Braci rodzonych Króla Władysława z Henrykiem z Dąbrowice Firle-
iem

iem Biſkupem Przemyſkim Alexandrem Radziwiłłem Woiewodą Brzeſkim, Jerzym Oſſolińſkim Podſkarbim Nadwornym Koronnym, Kazimierzem Sapiehą Piſarzem W. W. X. Litewſkiego, Januſzem Wiſzniowieckim Starostą Krzemienieckim, Zygmuntem Kazanowſkim Marſzałkiem Dworu Królewſkiego Szwedzkiego, Mikołaiem Korycińſkim Staroſtą Oycowſkim, *ex parte* Krola Poſłami umówione.

Temi Paktami obowiązał ſię Król Władyſław *Ekonomikę* woienną przez Oyca ſwego Zygmuuta III. zaczętą, udoſkonalić y na ten koniec na Apparat woienny drugą kwartę *ad præſens* Symplę nazywaiącą ſię z Królewſzczyzn naznaczono. Z ſtrony Armaty aby dobry porządek był, przełożonych iednego w Koronie, a drugiego w Litwie Generałow, Szlachtę oſiadłą przyſięgłych, uſtanowiono. NB. Początek Generałow Artylleryi.

Obywatele *Koronni od Podymnego*, *alias* Poradlnego, (które co

Rok

Rok Królom z Łanow oddawali) *in perpetuum* uwolnieni.

Namowa *Exorbitantiarum* do Seymu *Coronationis* odłożona. Summy na Staroſtwach Krzepickim, y Soleckim, przez Krôla Stanom Rzeczypoſpolitey uſtąpione.

Marſzałkiem Poſelſkim: Jakub Sobieſki Krayczy Koronny.

PANOWANIE
KROLA WŁADYSŁAWA IV.

Roku 1633.

W Krakowie Seym *Coronationis* Króla Władysława potwierdza *acta Interregni legibus conformia*, przeciwne gani, & *ad cassandum* do Trybunałow odsyła, nieskończone Sprawy w Grodach kończyć każe.

Waruie aby *Candidatus Regni*, na Elekcyi przytomnym niebył.

Postanawia woynę z Moskwą Przymierze łomiącą & *expirationem induciarum* nieczekaiącą.

Pozwala Seym dwuniedzielny *in casum* nieskończenia woyny z Moskwą, *sine solemnitatibus*.

Opisuie aby Jzba Poselska do Senatorskiey pięcią dniami przychodziła. Nacoby w Jzbie Poselskiey zgody niebyło, aby Marszałek Poselski tego

go nieczytał. O ſądzenie Spraw *in deliberatione* zoſtaiących upomniał ſię. Seymy ſześćniedzielne aby ſię nieſkracały, ani ſię przedłużały.

Naznacza Kommiſſarzow do traktatow z Szwedami.

Krolewic Kazimierz Alexander wykonywa Przyſięgę wierności Krolowi Bratu ſwemu, y Rzeczypoſpolitey Koronney y Litewſkiey.

Daie *Diploma Diſunitis* do uſpokoienia na przyſzłym Seymie ſześćniedzielnym.

Opiſuie *incompatibilitatem* dwoch funkcyi w iedney Oſobie żołnierſkiey. *Item in compatibilitatem* Piſarſtwa Polſkiego, y Litewſkiego z Senatoryą. Daie konſens na Biſkupſtwo Krakowſkie, Krolewicowi Janowi Albrychtowi z przyczyny ſpuſtoſzonego Biſkupſtwa Warmińſkiego z temi warunkami 1. aby *intra triennium Preſbiteratum* przyioł. 2. aby ſię temiż tylko prerogatywami, ktorych Przodkowie Biſkupi Krakowſcy zażywali zaſzczycał, y tymże prawom, y ciężarom Rzeczypoſpolitey

podlegał

podlegał. 3. aby pod pretextem Kardynalſkiey godności, żadney pierwſzości przed Prymaſem, ani też Prawa *nominationis* Króla ſobie nie przywłaſzczał. 4. ażeby Dóbr Ziemſkich żadnym Prawem nie nabywał, *ſub nullitate emtionis*, y pod karą na Urzędy przyznania przyimuiące. 5. Biſkupſtwo *pro vacanti* podane było, ieżeliby za Granicą do ìnnego przyſzedł opatrzenia.

Pozwala drugiemu Królewicowi Karolowi Ferdynandowi do Biſkupſtwa Wrocławſkiego iako przez nieprzyiaciela ſpuſtoſzonego rezydencyi w Opactwie Czerwińſkim do lat 4.

Reaſſumuie w Koronie Radomſki, a w Litwie Skarbowy trzyniedzielne Trybunały, dla Spraw Skarbowych, oraz aby poborca Deputatem niebył waruie.

Zabrania Duchownym Oſobom, *ullô titulô* trzymać Dobra Królewſkie.

Oddała *plebeos* od Kanonii, y Wſzelkich w Xięſtwie Litewſkim *prelatur*.

Reaſſu-

Reaſſumuie *correcturam* Praw W. X. Litewſkiego, *in ordine* ułożenia oney każe obrać Deputatow na Seymikach *Relationis* po iednemu z Woiewództw, y Powiatow *ſalariandos*. Y aby obrani Deputaci przy Senatorach, y Miniſtrach z Seymu naznaczonych w tymże Roku *pro die 26. Junii* do Wilna ziechawſzy, *prævió juramento correcturam jurium* (konkluduiąc, *rem controverſam pluralitate votorum*) ułożyli, y na Seym naſtępuiący dla potwierdzenia przyſłali, nakazuie.

Opiſuie *incompatibilitatem* Biſkupſtw z Opactwami Zakonnemi, *exceptis nonnullis*. Zakazuie monety Elbingſkiey, Rygſkiey, y inney Cudzoziemſkiey przyimować y Srebra wywozić, owſzem aby ta moneta Cudzoziemſka gubiona, y wyniſzczona była, *ſub pœnis rigoroſiſſimis* nakazuie. Kurfirſzta Brandeburſkiego Pruſkiego o zachowanie takowey monety obliguie: *In ordine* uregulowania Mennicy Koronney, Kommiſſarzow

z Senatu

z Senatu y Koła Rycerſkiego naznacza.

Xiążąt Prawo bicia monety maiących otym obwieſzcza

w Talarach, w grzywnie 14. łotow fainſylbru iż powinno być waruie. Wagę talara bitego taką iaką ma imperyalny naznacza. To zaś wſzyſtko że na pożytek Rzeczypoſpolitey według ceſſyi Krola Jmci Zygmunta III. obracać ſię miało, upewnia.

Zakazuie przyimować *ignobilem* do Herbu pod utratą Szlachectwa własnego, a wywody Szlachectwa na Seymikach Powiatowych odtąd iakie byc miały? obſzernie, y dokładnie opiſuie.

Oddala od Szlachectwa z potomſtwem na ten czas ſpłodzonym Szlachtę w Miaſtach oſiadłą ſzynkami, y handlami bawiącą ſię. Opiſuie wagi, y miary, y kary na przeciwiących ſię zakłada.

Wydaie Uniwerſał *in ordine* Mennicy, y monety do Konſtytucyi konformuiący ſię. Naznacza do Węgier, Szląſka, Margrabſtwa, y Pomorſtwa,

na

na uſpokoienie rożnych ſpraw y dyfferencyi Kommiſſarzow z Stanu Senatorſkiego, y Rycerſkiego. Porownywa Xięſtwo Czerniechowſkie z Woiewodztwem Kijowſkim w Prawach, w ſądzeniu ſię y Urzędach, Poſłow dwóch w Czernichowie obierać, y tam Ziemſtwu, y Grodom ſądzić ſię pozwala. Potwierdza dawne Prawa, względem niewyprowadzania zboż za Granicę. Aapprobuie wchody, wſtepy dopuſzcz, rzèk, y iezior Krolewſkich Szlachcie Prawa na to maiącey. NB. Król Władyſław piſał ſię ieſzcze Krolem Szwedzkim dziedzicznym, y obranym Carem Moſkiewſkim. *Marſzałkiem* Poſelſkim Mikołay Oſtrorog Podſtoli Koronny.

Roku 1634

W Warſzawie Seym po zakończoney woynie y zawartym z Moſkwą wiecznym pokoiu dla zapłaty woyſku y naſtępuiącego od Turkow niebeſpieczeńſtwa

ſtwa podług Konſtytucyi *Coronationis.* złożony uchwala poſpolite ruſzenie w Koronie y w Litwie.

Reaſſumuie Trybunały trzynie-dzielne w Koronie Radomſki a w Litwie Skarbowy Wileńſki dla docho-dzenia Retent, z naznaczeniem z Senatu, y Koła Rycerſkiego *diſtinctim* do-Sądow, iako też do zapłaty woyſka Kommiſſarzow. Zaſtępuie, z Dòbr Królewſkich Symplę Kwartę na apparat woienny, *Pactis Conventis* przez Kròla obiecaną naznaczaiąc. Potwierdza Laudum Woiewództwa Krakowſkiego, ktòrym Krakowianie o niebeſpieczeńſtwie od Pogan od różnych oſtrzeżeni, Uſarzow koni 400. y Rotmiſtrzow nad niemi dwòch. Petyorcow takoż 400. y Rotmiſtrzow trzech od ſiebie *ſalariandos*, Uſarzom na 1. y 4. Roku po złotych 40. na koni, a Rotmiſtrzom ich 8000. złotych, Petyorcom zaś po złotych 30 a Rotmiſtrzom po 2000. złotych z opiſaniem ròżnych Poborow, naznaczaią. NB. Duchowieńſtwo przeciwko temu prótеſto-

wało

wało się z oświadczeniem iednak że gotowe iest *donó gratuitó*, na obronę, y potrzebę Rrzeczypospolitey, a nie *vigore* uchwały dać *subsidium*. NB. Marszałkiem Seymowym Gedeon Tryzna Stolnik W X. Litewskiego.

Roku 1635. in Januario.

W Warszawie Seym Sześćniedzielny dla ustanowienia rządu domowego, y uspokoienia zachodzących miedzy Stanami differencyi złozony: uchwala poparcie woyny z Szwedami, *Interea*, ieżeliby się do Pokoiu skłaniali, Kommissarzow z Senatu, y Koła Rycerskiego do Traktatow wyznacza. Uchwala Pospolite ruszenie. Zakazuie Kozakom, aby ani lądem, ani wodą do zrywania pokoiu z Turkami przyczyny niedawali, pod utratą Praw wszystkich, y wolności nadanych

Naznacza Kommissarzow z Senatu, y Koła Rycerskiego na uspokoienie

ienie naiazdow, y krzywd wzaiemnych z Wołochami, Węgrami, y Siedmogrodzianami.

Pozwala Karolowi Ferdynandowi Biſkupowi Wrocławskiemu dla ſpuſtoſzonego od nieprzyiaciela Biskupſtwa do lat 6. rezydencyi w Opactwie Tynieckim. Stanowi Ordynacią Dóbr Ziemſkich, iak? y kiedy Duchowni *bonis terreſtribus abrenuntiare*, y wnie *ſuccedere* maią? pozwoliwſzy im tylko Prawo wyderkaffowe.

Wzdlędem Kapituł do przyſzłego Seymu odkłada. Naznacza *Forum* z Poborcami, Sukkollektorami, Arendarzami a retenta *in locum* Trybunału Skarbowego *ex ratione* koſztu w Trybunale W. W. X. Litewskiego z Regeſtrow Fisci, y aby Trybunał w Sprawach Skarbowych *ſalarium* niebrał przykazuie. Stanowi *ordinationem* ſądow po odebraniu Prowincyi Siewierskiey, Xięſtwa Czerniechowskiego *ad normam* Woiewodztwa Smoleńskiego.

Naznacza Poſłow 2. z Czerniechowa

chowa, takoż dwóch z Nowogródka Siewiersk: a Deputatow po iednemu. Mieyſce Senatorom, Posłom, y Deputatom po Woiewództwie Parnawskim. Determinuie mieyſce Pieczętarzom w Senacie (po długiey miedzy niemi, a Marszałkami nadwornemi kontrowerſyi) *ab hinc* po Marszałkach Wielkich, a Marszałkom Nadwornym po Podskarbich Wielkich. Pozwala Seym dwuniezielny, dla ſamych tylko potrzeb Rzeczypoſpolitey y dla Spraw Skarbowych. Zabrania Przywilejow *in ſolidum* na Staroſtwa Ukrainne. Naznacza, *ex ratione* osiągnienia przeż nieprzyiaciela Jnflant *forum* w Sprawach o wszelakie krzywdy z Powiatem Bracławskim w Trybunale, do rekuperowania Jnflant z przydaniem Deputatow, iednego z Narodu Polskiego, drugiego z Litwy, a trzeciego z Jnflant w reieſtrách *recentium Criminum.* Aże z przyczyn w Manifeście wyrażonych przez Deputatow w Wilnie zanieſionym *Correctura jurium* niedoszła, więc *Iterum*

rum

rum na Seymikach relacyinych po Woiewòdztwach, y Powiatach Deputatow obrać, a tym obranym Deputatom, za przybyciem Kròla do Wilna lub do Grodna ziechać się, y tam *sub latus Regium*, zprzydanemi od Króla Senatorami, y Pieczętarzami do skutku przywieść każe. NB. Kròl Władysław deklarował się napomnieć Kurfirszta, ażeby *neutralitatem* pod czas woyny Szwedzkiey poddanym swoim przykazał, a Xiążęcia Kurlandskiego aby Zamki opatrzył. W grosz wchodziły ieszcze pieniądze groszy 5. y pieniędzy 10. 11. 12. &c. Witebskie, y Mińskie Woiewództwa pisały się oraz Powiatami NB. Król Władysław przestał się Carem Moskiewskim pisać.

Marszałkiem Poselskim Jerzy Ossoliński Podskarbi Nadworny Koronny. Sekretarzem: Woyciech Kadzidłowski, Pisarz Ziemski Łęczycki,

---

Roku 1635. in Novembri

W Warſzawie Seym podług przeſzłey Konſtytucyj dwuniedzielny. Potwierdza *Pacta* z Szwedami, w Pruſſach we Wſi Stumzdorffie *in Septembri* 12. dnia zawarte. Rozpuſzcza Woyſko na woynę zaciągnione.

Reaſſumuie Trybunał Wileńſki Skarbowy trzyniedzielny dla dochodzenia rctent, z naznaczeniem Deputatow *ex Senatu & equeſtri ordine*. Naznacza Kommiſſarzow na rozgraniczenie Korony, y Litwy od Moſkwy.

Marſzałkiem Poſelſkim: Mikołay Łopacki Podkomorzy Zakroczymſki.

Roku 1637. in Junio.

W Warſzawie Seym dwuniedzielny dla naſtępuiących na Rzeczpoſpolitą niebeſpieczeńſtw złożony. Zabrania *in poſterum* Seymow dwuniedzielnych. Przyczynia woyſka. Uchwala

chwala pospolite ruszenie *in casum* potrzeby. Reassumuie Trybunał Radomski dla wyciąguienia retent z naznaczeniem z Senatu, y Koła Rycerskiego Kommissarzow.

Ustanawia Cła Morskie *salvis omnium juribûs*. NB. Oto niektòre Woiewództwa, y Powiaty W. X. Litewskiego do Braci wzieły. Każe Generałowi Artylleryi z kwarty kalkulować się na Seymie. Jnkorporuie do Korony Powiaty Lemburg y Bitow, *post extinctum jus Feudale* Xiążąt Pomorskich, *& ordinationem* onych do drugiego Seymu odkłada. Zakazuie prywatnym ludziom z Moskwą korrespondować, y listow pisywać.

Naznacza Kommissarzow z Senatu, y Koła Rycerskiego na uczynienie sprawiedliwości, wydanie Poddanych, ukaranie excessow, y uspokoienie differencyi w Gruntach od Węgier, Ziemi Siedmigrodzkiey, Szląska, y Margrabstwa.

NB. Na tym Seymie niebyli Posłowie Woiewództw Wielkopolskich,

poczytuiąc go za nieważny, *ex ratione*, ze dwuniedzielny, a nie sześcioniedzielny, iak być powinien..

Marszałkiem Poselskim: Jan Stanisław z Jabłonowa Jabłonowski.

Sekretarzem: Stanisław Wawrzyniec Przyborowski Sekretarz J. K. Mci.

Roku 1638

W Warszawie Seym Sześćniedzielny, wyraziwszy niebytność na przeszłym Seymie Posłow Wiekopolskich, upewnia Stany że na potym Seymy dwuniedzielne składane niebędą.

Naznacza trzecią część intrat z starostw Sądowych *ad mensam Regiam*. Opisuie oprawę Królowey Cecylii Renaty 100000. Wiana, a drugie tyle przywianku na Dobrach w Koronie, y w Litwie, przy tym *dono nuptiali* dwa tysiące czerwonych złotych z Zup Krakowskich corocznie, z wa-

runkiem

runkiem Prowentow z nich póty pòki Królową Polſką. Pozwala Seym dwuniedzielny *in eum caſum*, ktòry w Skrypcie *ad Archivum* danym wyrażony ieſt. Czyni Ordynacyą Woyſk Zaporohſkich, a za podnieſione bunty, poſkromiwſzy one, odbiera im wſzyſtkie Juryſdykcye, Starſzeńſtwa, Prerogatywy, y dochody od Kròla im nadane, w Chłopow obraca, a za ſtarſzego, Kommiſſarza z Seymu, Szlachcica od Hetmanow zaleconego, przyſięgłego, uſtanawia; Aſſawułami, aby Szlachta była waruie. Naznacza Kommiſſarzow z Oboyga Stanow. y Narodow, dla uſtanowienia Cła *& juris Mari Baltico*. Zabrania Tytułow Cudzoziemſkich dawnych używać, y nowych upraſzać. Pozwala ukrzywdzonemu, ieśliby z Dekretu Hetmańſkiego niebył kontent udać ſię do Trybunału. Zakazuie w Sprawach Religii Greckiey, Dekreta *vim Legis Sapientia* ferować. Podaie *nullitatis Vitio* Dekreta Trybunałow Koronnych, y Litewſkich w Sprawach

Trybunałom nienależących ferowane. Potwierdza Dekreta względem Dziesięcin, y ugody *per loci ordinarios* approbowane. Pieniądze za Wybrańcow na zaciągnienie Piechoty obraca. Naznacza przełożonych nad Armatą, w Koronie Pawła Grodzickiego, a w Litwie Mikołaia Abrahamowicza Starostę Starodubowskiego, y Miadziolskiego y drugą kwartę z Dóbr Królewskich, *cum stipendio* dla Generała Artylleryi 3000. złotych a z kwarty na Seymie kalkulować się każe. Jnwentarz Armatny, y dalszy porządek opisuie. Aże do rozgraniczenia Korony, y Litwy z Moskwą, Kommissarzow z Litwy Seymu przeszłego niedołożono, więc aby *in futurum*, zawsze z Korony do Litwy, a z Litwy do Korony Kommissnrze przydawani byli, waruie. Obastrza też y to: aby na potym Koronacye Królowych nie w Warszawie (iak była Królowey Cecylii Renaty) ale w Krakowie zawsze odprawowały się. Przyłącza Newelskich, Krasnohorodzkich, y Sie-
biefkich

bieſkich Obywatelow do Połocka dla odległości mieyſca od Smoleńſka. Zabrania Kurateli *in mente captos ſine prævia inquiſitione* wydawać. NB Deklaracye na podatki Woiewodztw tylko Koronnych, Litewſkich zaś *nulla mentio* NB. Pieniądze białe, y groſze wyrażaią ſię, ale iakie były wzmianki niema.

Marſzałkiem Poſelſkim Łukaſz ze Bnina Opaliński.

Sekretarzem, Albrycht Giżycki Stolnik Wiel.

Roku 1640.

W Warſzawie Seym Sześćniedzielny dla niebeſpieczeńſtw od Pogan złożony: Uchwala podatki na zapłatę woyſku. Reaſſumuie Trybunał Radomſki dla wyciągnienia retent.

Przyrzekaią Woiewódtwa, Powiaty (wziowſzy na Seymiki Relacyine) obmyślać *ſecuritatem* od Pogan, y uchwały

chwały według potzeby postanowić. Przyobiecuie Xięstwo Litewskie, *post prævisam & provisam* swych Granic *securitatem* także do obrony Oyczyzny przyczynić się pozwalaiąc na pospolite ruszenie. NB. Witebsk pisał się ieszcze Woiewództwem, y powiatem, a Powiat Starodubowski Starodębskim NB. Król miał *Paterné* napomnieć Kurfirszta Brandeburskiego, o zatrzymanie powinnych *ex Pactis Feudalibus* podatkow

Marszałkiem: Jan Stanisław Jabłonowski Podczaszy JK. Jmci

Sekretarzem: Woyciech Kadzidłowski S. J. KMci

Roku 1641. in Augusto

W Warszawie Seym Sześniedzielny: znosi y kassuie wszystkie Przywileie, kontrakty, arędy z dóbr Ekonomicznych, Administratorom dziesiąty grosz z czynszow, a z krescecyi dziesiąty snop naznacza. Dozor, y perce

perceptę intrat Podskarbim zleca. Przykazuie pilną Senatorom przy boku Królewskim rezydencyą *exceptâ verâ* infirmitate. Każe *Senatûs Consilia* podpisywać, a potym z nich na Seymach *rationes* zdawać. Zabrania Królom bez dozwolenia Rzeczypolitey za Granice wyieżdzać. Daie Królewicowi Karolowi Ferdynandowi konsens na Biskupstwo Płockie, y do Senatu *ad Consilia* przypuszcza *cum Conditionibus*: aby na żadne inne *Beneficia dignitatis & Officia* niepostępował, *Nominandi Inaugurandi & Coronandi* Królow *potestatem* nie miał, a ieśliby Kardynałem został, aby żadney sobie przed Prymasem Prerogatywy nieprzywłaszczał. Dòbr Ziemskich niekupował Cudzoziemcow & *Plebeios* do Katedr, y Kollegiat nieprzyimował, a ieśliby *extra Regnum* do iakowych przyszedł Prowizyi, aby Biskupstwa Płockiego *ex nunc* ustąpił.

Pozwala Królewicowi Kazimierzowi dwa wakanse, bez Jurysdykcyi Sądowey, y nie na Pograniczu, ieden

w Koro

w Koronie, a drugi w Litwie przez Szlachtę *administranda*; a ieżeliby *ad provisionem extra Regnum* przyszedł, tak te, iako też dawniey od Oyca sobie konferowane, *pro vacanti* podaie. *Prolonguie* Trybunał Lubelski *ex ratione* przystąpienia Woiewództw Kijowskiego, Wołyńskiego, y Bracławskiego, & *noviter* Czerniechowskiego do S. Tomasza. Naznacza *Forum Dissunitom ad respondendum* w Trybunałach, a Unitom na Seymie. Opisuie porządek sądzenia Spraw Seymowych. Pozwala Królom Sprawę *extra Regestrum* kazać przywołać. Potwierdza Konstytucyą 1638. o nieużywaniu Cudzoziemskich Tytułow. Zakazuie używać Armat, prochow, kul, &c. Artylleryczných na prywatne potrzeby. Każe lać działa pod Herbami Koronnemi, Pozwala obrać Deputatow na Seymikach Deputackich *ad Correcturam jurium*, a z Senatu wraz wyznacza, ułożoną na Seymiki przedSeymowe odsyłać, a potym na Seymie *decisionem* uczynić przyrzéka.

Uchwa

Uchwala Seym dwuniedzielny, dla obmyślenia zapłaty Woyſku, oraz dla porównania płacenia podatkow, podczas którego Seymu Sędziow *ex utroque ordine* y tamże ſądy *ad normam* Sądow Radomſki, o retenta, y inne Skarbowe Sprawy, iako też o porównanie w podatkowaniu naznaczyć obiecuie.

Uſtanawia Ordynacyą *poſt Fata* Xiążęcia Pomorſkiego Powiatow Lemburgſkiego, y Bytowſkiego.

Naznaczą mieyſce w Senacie Kaſztelanowi Czernichowſkiemu, przed Kaſztelanami Powiatowemi, po Kaſztelanie Jnflantſkim. Przydaie *ad Compoſitum judicium* w Litwie dwóch, iednego z Dyecezyi Smoleńſkiey drugiego Swieckiego Sędziow.

Potwierdza Skrypt W. X. Litewſkiego względem dyrekcyi Koła Poſelſkiego służący *ad Archivum* dany.

Marſzałek Seymowy: Boguſław na Leſznie Leſzczyńſki.

Sekretarzem: Olbracht Giżycki Stolnik Wiel:

Roku 1642. in Februario.

W Warſzawie Seym dwuniedzielny: odſyła nie odſądzone w Sądach ſwoich Sprawy *Fisci* na Trybunał Radomſki, na który Deputatow z Senatu, y Koła Rycerſkiego naznacza- Uchwala z Korony podatki na zapłacenie woyſku.

NB. Groſzy 26. y Pieniędzy 12. *Jtem* groſzy 6. y Pieniędzy 17.

Marſzałek Seymowy: Krzyſztof Zawiſza Piſarz W. W. X. Litewſkiego Staroſta Mińſki.

Roku 1643. in Februario.

W Warſzawie Seym ſześćniedzielny z ſkrôceniem czaſu od Seymikow do Seymu dla potrzeb Rzeczypoſpolitey: kończy porównanie w podatkowaniu Woiewôdztw, y Ziem. Uchwala nowe podatki z Korony, y Litwy, ſpoſób wybierania onych opiſuie. Naznacza Kommiſſyą, Kommiſſarzow *ex*

utroque

utroque ordine de pretijs rerum. Puſzcza w Receſs exorbitancye y dezyderya Woiewództw do przyſzłego Seymu, upewniaiąc: iż Seym ptzyſzły od nich zaczynać ſię ma.

NB. *Commiſſio de pretijs rerum* w Warſzawie przy boku Królewſkim expedyowana: każdy Kupiec pod przyſięgą tamże opiſaną *Incola* nad ſiedm, *aduena* nad pięć, a żyd nad trzy złote od ſta więcey zyſkowac nie miał, a zatym drożey towarow nad ten tylko zyſk, *ultimo conſumenti* przedawać niepowinien.

Naznacza Podſkarbiemu Koronnemu na expenſa dla Piſarzow Celnych, Strażnikow, 30,000. złotych (*ſalvis antiquis contractibus*) z tych Cel Kupieckich.

Marſzałek Poſelſki: Lubomirſki Staroſta Sądecki.

Roku

Roku 1646. in Decembri.

W Warszawie Seym sześćniedzielny: znosi zaciągnione przez Króla Władysława za radą Cudzoziemcow przy Królu będących woysko. Po żwawych od Jzby Poselskiey, od Senatu, na ostatek od Prymasa remonstracyach, y prożbach, aby na potym *inscîis omnibûs ordinibûs* zaciągnione niebyło, waruie. Oddala Cudzoziemcow od Krὸla. Naznacza nad Gwardyą Krὸlewską Starszym Szlachcica Polaka osiadłego, y pod władzę Marszałka Oboyga Narodow oddaie. W nagrodę oddanego Moskwie *nulliter pretiô evitandi majoris mali,* Trubecka, Starostwa Łojowskie, y Lubeckie Litewskie Litwie do Smoleńska, y Starodubia (zachowawszy kwartę przy Skarbie Koronnym) przyłącza. A Jerzemu Trubeckiemu, y Matce Jego Elżbiecie Sokolińskiey, *secundô votô* Wołodkjewiczowey Pisarzowey Ziemskiey Mińskiey 180,000. złotych naznacza.

Y ażeby

Y ażeby się żadne na potym niedziały zamiany *inſciis hæredibus* bez wiadomości Stanow, y Seymu, mocno obaſtrza. Względem gruntow od Moſkwy za Trubeck *per Communicationem* Paktami Polanowſkiemi doſtałych, Kommiſſarzow *ex utroque ordine* naznacza. Seym extraordynaryiny trzyniedzielny *ſine ſolemnitatibus* w Roku naſtępuiącym *ſecunda Maji.* ſkłada. Krolowey Maryi poſag Reformę *& donum nuptiale* zwyczayne opiſuie. Podatki z Korony tylko uchwala.

NB. Jozef Klonowſki Podkomorzy Połocki y Piſarz Skarbowy W, X. Litewſkiego *Item* Stefan Chrząſtowſki Podſtoli Zmudzki, Jnſtygator W. X. Litewſkiego. Marſzałkiem Jan Stankiewicz Ciwun Eyragolſki, Piſarz Ziemſki Zmudzki, Dworzanin J. K. Mci

---

Roku 1647. *in Majo.*

W Warſzawie Seym trzyniedzielny podług przeſzłey Konſtytucyi extraordynaryiny, poſtanawia aby Deputat *ex turno* przy Marſzaku ſiedział, Dekreta podpiſywał, w przywołaniu Spraw z Regeſtrow przeſkakiwania poſtrzegał. Naznacza przyſięgę Deputatom *ſuper non revelationem Secretorum.* Pozwala Piſarzowi Trybunalſkiemu dwòch przyſięgłych Podpiſkow. *Item* pozwala Statut Litewski do druku podać, znoſi podwody, a Pieniądze na pocztę poſtanawia. Zakazuie Kupcom do Krôlewca za Kowno, a do Rygi za Dyneburg wywozić towary wſzelkie, skład w Kownie y Dyneburku naznacza, Szlachcie iednak pozwala. Podawanie Szwieſzczennikow w Dobrach Kròlewskich Dzierżawcom przyznaie, Skrypt względem porządku miedzy Marſzałkami Koronnemi, a Litewskiemi *ad Archivum* oddaie. NB. Powiat Starodębski, *locô* Starodubowski. Samuel

muel Komorowski, Jnſtygator W. X. Litewskiego

Marſzałkiem Poſelskim: Sarbiewski Staroſta Grabowiecki.

FATA KROLA WŁADYSŁAWA IV. *w MERECZU* *Roku 1648. Maj 20.*

INTERREGNUM.

CDnia 26. Maia przez Macieia Łubieńſkiego Prymaſa oznaymione Fata, ogłoſzone *Interregnum*, Seymiki Powiatowe *pro* 25. *Junii* a *Convocatio pro* 16. *Julii* w tymże Roku do Warſzawy naznaczone.

NB. Uprzedziła Krdlewſkie *Fata rebellia* Kozacka w Ukrainie, ktdrzy złączywſzy ſię z Poganami na

część woyſka Koronnego pod żołtemi wodami okopanego ſzturmowali.

Julii 16. dnia. Konwokowane do warſzawy Stany Skonfederowawſzy ſię, czas Elekcyi Krola w tym że Roku na dzień *6. 8bris* naznaczyły. *Interea* na rewizyą Skarbu *etiam* W. X. Litewſkiego w Wilnie, Deputatow *ex utroque ordine* wyſłały. Podatki na obronę Oyczyzny tak z Korony, iako tez Litwy uchwaliły. NB. Powiat Starodubowſki. Piotr Opaliński Stolnik Koronny Podkomorzy Kaliſki, Mikołay Daniłowicz Podſtoli Koronny Podkomorzy Chełmſki.

Marſzałkiem Seymowym Bogusław na Leſznie Generał Wielkopolſki: Sekretarzem Maciey Cielecki Sekretarz J. K Mci.

Dnia 6. *8bris* ziazd na Elekcyą Krola do Warſzawy opiſuie porządek Elekcyi. Uſtanawia Sąd *Compoſiti judicii*, z Marſzałkow Wielkich, y Nadwornych, z Senatorow trzech Wielkopolſkiego, Małopolſkiego, y Lite-

wſkie-

wſkiego, a po cztèrech zwſzyſtkich trzech Prowincyi Sędziow. Obiera za Krola Jana Kazimierza Krolewica Polſkiego, Zygmunta III. Syna, a Władyſława IV. Brata rodzonego, dzień pogrzebu Króla Władyſława 14. Koronacyi Kròla Jana Kazimierza 17. a Seymowi *Coronationis* trzyniedzielnemu 19- *Januarii* w Roku naſtępuiącym tamże w Krakowie wyznacza. Chorążym wſzytkich Woiewòdztw, Ziem, y Powiatow na czas pogrzebu Krôlewſkiego ſtawać każe, y tymże Woiewództwom, Ziemiom, y Powiatom zaleca *Principem curam* obmyślania na Seymikach przed-Seymowych ſpoſobow, do odebrania zabranych przez nieprzyiaciela Woiewództw, Kijowſkiego, Ruſkiego, Wołyńſkiego, Podolſkiego, Bracławſkiego, Czerniechowſkiego, y Ukrainy.

NB. Mikołay Abramowicz na Wornianach Woiewoda Trocki, począł piſać ſię Generałem Artyllervi W. X. Litewſkiego przed tym zaś.przełożonemi nad armatą piſali ſię. Maciey

Sakowicz Staroſta Oſzmiańſki Koniuſzy Wilenſki. Franciſzek Jſaykowſki Referendarz, y Piſarz W. X. Litewſkiego *Georgius* Tyſzkiewicz *Epiſcopus Miednicenſis, ſeu Samogitiæ perpetuus Epiſcopatûs Piltinenſis in ſpiritualibus Adminiſtrator.*

Marſzałkiem: Filip Obuchowicz Woyſki Mozyrſki.

PANOWANIE KROLA JANA KAZIMIERZA.

Roku 1649 in Januario.

W Krakowie Seym *Coronationis* Krola Jana Kazimierza namienia *ſummam fatorum inclementiam difficillimum Reipublicæ tempus*, *Item* wzmiankuie Korſuńſką y pod Piławcami woyſka naſzego rozproſzenie. Uſtanawia woyſko oſobne *ad proportionem* dwoyga podymnego od Woiewodztw pozwolonego. Kommiſſarzow naznacza do traktowania z Szwedami o wiecznym pokoiu. *Item* naznacza oſobliwych z Senatu, & *equeſtri ordine* po iednemu z Woiewództw *ad latus* Krola Deputatow przyſięgłych, daiąc im *plenariam poteſtatem* do traktowania, y zakończenia, o uſpokoienie ſwywoli Kozackiey, y

Ordyna

Ordynacyi Woyſk Zaporohſkich, *ſalvâ* iednak *dignitate* Rzeczypoſpolitey, *&* *integritate* dobra poſpolitego, *ac privatorum.* Pozwala Gniewoſzowi Biſkupowi Kujawſkiemu Oſſolińſkiemu Koronnemu, Radziwiłłowi Litewſkiemu Kanclerzom, wyiazd za Granicę *cauſâ exſolvendorum votorum.* Puſzcza w Receſs Sprawy Religii Greckiey, *& diſſidentium ſecuritatem.* Naznacza Trybunał Skarbowy Wileńſki dla retent, a *in caſu* niebytności Podſkarbiego, Skarbnemu, y Piſarzom Skarbowym *munus* Podſkarbiego zlèca. Uſtanawia *Compoſitum judicium* do Spraw miedzy Deputatami Ziemſkiemi, a Skarbowemi Kommiſſarzami, y Sługami ich *in Pari numero.*

Marſzałkiem Poſelſkim: Dubrawſki Podkomorzy Przemyſki.

NB. Pierw. do Konſtytucyi Deputaci podpiſali ſię: Domaſzewſki Podſędek Łukowſki z Mało-Polſkiey Stankiewicz Piſarz Zmudzki z Litewſkiey

Prowin-

Prowincyi. Sekretarzem Xiądz Ujeyſki pierwſzy z Duchowieńſtwa.

Roku tegoż in Novembri

W Warſzawie Seym ſześćniedzielny dla wielkich potrzeb złożony za wybrańcow iako Rzeczypoſpolitey niepożytecznych po złotych 60. z włoki przy kwarcie Dzierżawcom płacić *ſub ammiſione* Dzierżawy każe, Kommiſſyą na zapłatę Korſzuńſkiemu, Zbaraſkiemu. y Zborowſkiemu woyſkom, *& contra* na oſądzenie krzywd, ſzkod, y exorbitancyi przez żołnierza poczynionych, y Kommiſſarzow *ex utroqe ordine*, także ze dwóch od woyſka Deputowanych naznacza, *cum eadem* Sądow, Oſob, y Dekretow (iako Trybunalſkich) *authoritate & ſecuritate.*

Forum z Poſłem y z Czeladzią na Seymie przed Marſzałkiem w Jzbie Poſelſkiey uznaie. Opactwo Mogilſkie wakuiące Królewicowi

cowi Karolowi konferuie, a drugie *ex vacantibus* konferować przyrzèka. Dobra Ordynackie Myſzkowſkich, Władyſławowi Myſzkowſkiemu, na lat 6. zaarędować (reſpektuiąc na koſzta iego) pozwala. Kommiſſyą z Szwedami o pokoy wieczny, a z Węgrami o krzywdy reaſſumuie. Mennice (dla różnych Cudzoziemſkich wprowadzonych fałſzywych monet) w Krakowie, Poznaniu, Wilnie, y Bydgoſzczu otworzyć, pozwala, a z Jntrat, y expens Podſkarbiemu na Seymie kalkulować ſię każe, Rozſądzenie *exorbitantiarum* także ſprawy Religii Greckiey *& diſſidentium ſecuritatis*, w receſs do Seymu przyſzłego walnego odkłada. Podatki uchwala, Woiewództwa Ziemie y powiaty w podatkowaniu zrównywa. *Diſtinctim* Xieſtwo Litewſkie piſząc ſwoie Prawa *ſimiliter* Kommiſſya na zapłatę woyſku, y oſądzenie Spraw (*ut ſupra*) Woyſkowych, oraz Kommiſſarzow *ex equeſtri ordine juraturos.* Wſzyſtkie Sprawy żołnierſkie *pluralitate*

votorum

votorum concluſuros. Przytym *compoſitum judicium* w Wilnie, *ex pari numero* Sędziow Ziewſkich, y Skarbowych na ſądzenie Spraw miedzy Deputatami, a Kommiſſarzami, y ich ludzmi naznacza. Piſarzow Skarbowych (*in caſum legalitatis* Podſkarbiego) *ſubſtituit.* Podymne z Dóbr wſzyſtkich z włoki po złotemu iednemu, z puł włoki po pułzłotego, z mnieyſzego gruntu po groſzy 10. z Miaſt od Kamienic wielkich po złotych trzy a oſobliwie od każdego mieſzkańca po puł złotego uchwala. Expens na Pocztę ze Skarbu naznacza.

NB. Pierwſzy podatek podymny w Litwie pozwolony, *teſtatur* y Seym potym niżſzy.

Marſzałkiem Poſelſkim: Boguſław na Leſznie Generał Wielkopolſki. Przy nim podpiſali ſię dwóch Koronnych dwóch Litewſkich Deputatow do Konſtytucyi.

Sekretarzem: Czyżowſki Warſzawſki. y Płocki Kanonik.

NB.

NB. W grosz wchodziło pienię-
dzy 13. 12. 9. 6. 1. &c.

Roku 1650. in Decembri.

W Warszawie Seym dwuniedzielny przeszłym Seymem naznaczony. Kommissyą *ex utroque ordine* złożoną na ukontentowanie, y uspokoienie woyska Zaporohskiego, podług deklaracyi Królewskiey pod Zborowem onemu daney, naznacza. Szlachcię przy woysku Zaporohskim będącey, dobra *jure caducô* odebrane przywraca, Przywileje *eo nomine* wyszłe kassuie. Królowi Angielskiemu (zawdzięczaiąc *subsidia* przez Dziada iego Rzeczypospolitey czasu woyny Tureckiey dane) po złotych 10. od 100. na Kupcach Angielskich, y Szockich, uchwała. Litwa osobliwie pisząc Konstytucye, zastawnikom, y Arędarzom po złotych 5. od sta na woysko płacić każe. Cło na lat 2. na zapłatę temuż woysku pozwala, y Jnstruktarz

wszyst

wſzyſtkich towarow opiſuie. NB. Pieniążki wchodziły w groſz.

Marſzałkiem Poſelſkim: Wincenty Korwin Goſiewſki Stolnik Litewſki Wieliſki, Puńſki, Markowſki, Staroſta. Deputatow dwòch z Korony, dwòch z Litwy. Sekretarzem Kanonik Poznańſki.

Roku 1652.

W Warſzawie Seym (*ut præſumitur* z Konſtytucyi 1653.) pierwſzy zerwany.

Roku tegoż 1652. *in Julio.*

W Warſzawie Seym ſześćniedzielny do dwòch niedziel ſkrócony. Deputatow na piſanie Jnſtrukcyi, do traktatow w Lubeku o Pokoy wieczny z Szwedami z Senatu, y Koła Rycerſkiego naznacza. Względem Supplementu pod Bereſteczkiem, przez

iedne Woiewództwa z Pieniędzmi, a przez drugie ludzmi, z miłości ku Oyczyznie oświadczonego, *coæquationem* podatkow *ad proportionem* pułtrzecia poboru, z wszystkich Dobr *etiam* Duchownych pozwoloną do przyszłego Seymu odkłada. Kazimierzowi Sapiezie Podkanclerzemu Litewskiemu pod Beresteczkiem przy Królu będącemu za wyprawę 400. koni pod Białą-Cerkiew y zarówne do podatkow, z Dóbr swych przyłączenie się, pochwały pisze. Hieronima Radziejowskiego Podkanclerzego Koronnego za Korrespondencye z nieprzyiacielem *pro perduelli* uznawa. Lustracya włok wybranieckich po wszystkich Woiewództwach, y Ziemiach, przez Deputatow, na Seymikach relacyinych, z naznaczeniem *solarii eligendos* naznacza, y na tych że Seymikach Rotmistrzow osiadłych obrać, a potym od Swiątek tymże Rotmistrzom z wybrańcami do Obozu iść każe. a zatym tychże wybrańcow odpłacenia 60. złotych uwalnia.

Trybunał Lubelski dla powietrza limituie. Seym dwuniedzielny w Roku przyszłym złożyć obiecuie. Włok 60. w Częstochowie *ab oneribus* uwalnia, y aby zato Piechota Klasztorna *pro præsidio* mieysca S. sustentowana zawsze, y chowana była *cavet.*

Deputatow z Jzby Poselskiey *juraturos* dla wysłuchania Poselstwa od woyska Zaporohskiego, na koniec Seymu przybyłego przy Krolu, y Senacie naznacza, Zołd Pisarzowi Polnemu na 12. koni *tempore Belli* upewnia. Szafunek podatkow, dla niesposobności zdrowia Podskarbiego Urzędnikom Skarbowym przy Skarbnym zaleca. y Kommissarzow na weryfikacyą otwartey przez Podskarbiego Mennicy w Litwie naznacza, y relacyą oniey w Litwie, naznacza y relacyą oniey na przyszłym Seymie uczynić każe. Deklaracye Woiewództw Koronnych y Litewskich względem podatkow przyimuie.

Marszałkiem Poselskim: Alexan-

der

der Sielſki Staroſta Stężycki. Deputaci do Konſtytucyi ieden z Mało-Polſkiey, drugi z Wielko-Polſkiey, a dwôch z Litewſkiey Prowincyi. Sekretarz Swiecki.

Roku 1653. in Martio.

W Brześciu Litewſkim Seym dwuniedzielny, dla wielkich potrzeb y niebeśpieczeńſtw złożony: piſze Koronne z Litewſkiemi *inter mixtim* Konſtytucye, namienia zerwany Seym, poſtanawia dla zapłacenia woyſku Trybunał Skarbowy *ad inſtar* Radomſkiego *cum eadem* Sądow *circumſcriptione*. Wſpomina Rotmiſtrzow po Butowſkiey zaciągnionych. Namienia pewną *ſub anonymitate* legacyą w pilnych Rzeczypoſpolitey potrzebach, y naznacza z Koła Rycerſkiego Deputatow do ſpiſania Jnſtrukcyi Poſłowi, *reviſio* włók, *alias* Łanow, lubo dla powietrza niedoſzła, iednak Rotmiſtrzow, aby z wybrańcami, podług

dług Praw dawnych, y zwyczaiow *sub pœnis* w Obozie ſtawali, obowiązuie. Summę Trubecką 180000. złotych Trubeckiemu upewnia, *interim* prowizyą płaci, Podſkarbich, aby przy podawaniu Krolewſzczyzn Sympla w Liſtach podawczych wyrażona była, y do płacenia teyże Sympli Woiewodow Sądowych obliguie.

Compoſitum judicium z Ziemſkich, y Skarbowych Deputatow dla ſądzenia Spraw miedzy ſamemi Sędziami, y ſługami ich (iako y dawniey) naznacza. Poſpolite ruſzenie pod Bereſteczkiem z Woiewodztw, y Ziem wſpomina. Czopowe, y Cło nowo-podwyżſzone, Litwa na lat dwie (*ſuccurrendo neceſſitatibus* Rzeczypoſpolitey) pozwala,

Marſzałkiem Poſelſkim: Pac. Deputaci z Wielko- y Mało-Polſkiey, iako y z Litewſkiey Prowincyi po dwoch Sekretarzem Duchowny Kuſtoſz Smoleńſki.

W Warszawie Seym sześćniedzielny dla prętszego ułatwienia potrzeb Rzeczypospolitey do niedziel trzech skrôcony naznacza przez Podskarbiego Koronnego przy Hetmanach zapłatę woysku według Gliniańskiego, y Zwanieckiego popisu, czas mieysce, raty płacenia opisuie. Trybunał Radomski czteroniedzielny *ex utroque ordine* złożony dla dochodzenia retent ustanawia. *Salaria* na Deputatow po złotych 200. naznacza. Rotmistrzow razem Polskiego, y Cudzoziemskiego ludu kompanii mieć (oprócz samych tylko Hetmanow) zakazuie. Pretensyą *Dissidentium in religione* pewnego Skryptu, do Seymu przyszłego odkłada *Onera Civitatensia* wszystkim Stanom Duchownym y Swieckim *ex fundis civitatensibus* płacić każe, y obowiązuie.

Mennice (*ex ratione* wysokiey ligi przeszłą Kommissyą naznaczoney ponieważ żadnego pożytku Rzeczypo-

spolitey

ſpolitey nieczyni) *ad valorem* Talara Jmperyalnego trzech zlotych przykładem (iak za Króla Zygmunta III. było) żeby Rzeczpoſpolita od każdey grzywny nad cenę Feinu, y Menniczne Unkoſzta cztery złote zyſku miało, redukować każe. Uſpokoienie Władyſtwa Przemyſkiego Religii Greckiey do przyſzłego Seymu odkłada. Xięſtwo Litewſkie oſobliwie piſząc prawa ſwoie, poſpolite ruſzenie uchwala. Zapłatę woyſku naznacza. *Jn caſum* nieprzytomności Podſkarbiego *Officiales* Skarbu *ſubſtituit*. Woiewodztwo Smoleńſkie od poſpolitego ruſzenia uwalnia, *ex ratione* naſtępuiącey *undique* y *Pacta* łamiącey Moſkwy, a zatym w Zamku być, y bronić ſię każe.

Podatek dwadzieścia y dwoyga podymnego uſtanawia.

Marſzałkiem Poſelſkim: Grzymułtowſki Podkomorzy Kaliſki. Deputaci do Konſtytucyi po dwóch z każdey Prowincyi, Sekretarzem Czyżowſki

Dziekan Płocki Kanonik Gnieznieńſki, y Warſzawſki.

Roku 1655. *in Majo.*

W Warſzawie Seym *ſine ſolemnitatibus* dla gwałtownych potrzeb do dwóch niedziel ſkrócony: Sprawę o podanie Smoleńſka z Filipem Obuchowiczem Woiewodą Smoleńſkim y innemi do przyſzłego Seymu odkłada. Jnſtygatorom *utriuſque gentis etiam ſine Delatore agere*, a obwinionym przed Deputatami *ex Senatu & equeſtri Ordine* po ośmiu *ex gentibus* naznaczonemi, wſzyſtkie Skrypta Traktatow z Moſkwą *producere* każe. Woiewodę do rozprawy od ſiadania w Senacie, od ſpołeczności, y ucześnictwa rad utrzymuie. Wſzyſtkich, ktòrzy przy Carze Moſkiewſkim zoſtali, y iemu przyſięgali *pro perduellibus & Hoſtibus Patriæ* deklaruie. Pretenſyą *Dſſidentiam ratione* pewnego Skryptu do Seymu ordynaryinego odkłada. Wyprawę Piechoty Łanowey z wſzyſtkich Dóbr *cujuſcunque ſtatûs,*

& condi

& conditionis*, z włók, albo Łanow Ziemſkich 15. na Arędarzach zaś, y tych, ktòrzy Summy na prowizyach maią od 30000. złotych iednego pieſzego, do woyny ſpoſobnego z muſzkietem, z Szablą, y z ſiekierą z żywnością na puł roka, a w Miaſtach wielkich z 25. z mnieyſzych z 35. a w małych Miaſteczkach z 50. Domow takoż iednego pieſzego uchwala. Rotmiſtrzow, Officyerow, Woiewòdztwa ſwego *Patricios* na Seymiku obrać każe. *Diſciplinam militarem* w ciągnieniu opiſuie. Poſpolite ruſzenie (niewyprowadzaiąc iednak za Granicę) uchwala. Krolowey, y Prymaſa Dwòr także *Sexagenarios*, *Item* Skarbowych y innych Piſarzow od niego uwalnia. Kommiſſyą, przy Hetmanach, *ex Senatu & equeſtri ordine* dla zapłacenia woyſku naznacza. Aby liſty przypowiedne na Chorągwie Woluntarſkie *ſine conſenſu* Rzeczypoſpolitey z Kancellaryi wydawane niebyły waruie. Woiewództwu Sendomirſkiemu z każdego Powiatu, y Ziemi po

dwóch Deputatow obrać, y onym przy Ziemstwie, y Grodzie, *per modum* Trybunału Radomskiego *prævio juramento causas fisci*, sądzić, pozwala.

Litwa *intermixtim* piszące Konstytucye, *distinctim* różne Podatki, Czopowego, Podymnego, Cła nowopodwyższonego (znosząc libertacye) do lat dwóch ustanawia. Do napisania instrukcyi, do uspokoienia Ukrainy, y na Kommissyą *distinctim* Deputatow *ex utroque Ordine* przy Hetmanach oboyga Narodow *cum plena potestate* naznacza. *Legem sumptuariam* zabraniaiąc wszystkich (od złota, srebra, y kleynotow) towarow, a suknom naydroższym cenę łokcia po złotych 10. ustanawiaiąc, *strictè* opisuie.

Marszałkiem Poselskim: Kazimierz Umiastowski Sędzia Ziemski Brzeski. Deputat ieden z Korony, drugi z Litwy. Sekretarzem Kanonik Poznański. NB. Stanisław Łaski, Kasztelan Podlaski Referendarz Koronny.

Roku

Roku 1658. in Junio.

W Warszawie Seym sześniedziel ny, po uspokoieniu iednych, y wygnaniu z Państw, po poparciu drugich nieprzyiacioł, a z przyiaciołami, to iest z Cesarzem, Krolem Duńskim, y Kurfirsztem Brandeburskim, po utwierdzeniu *Pactorum*, reassumuie Statut Koronny przeciw Heretykom Krola Jagiełły. Aryanow *proscribit*, daie im *inducias* dla wyprzedania się z Dobr do lat trzech, składa *pœnam capitis* na rozszerzaiących, y proteguiących tę sektę. Oddala wszystkich *a quibusvis muniis*. Potwierdza *Pacta* z Cesarzem, Królem Duńskim, y Kurfirsztem Brandeburskim.

Naznacza Sądy, z Retentorami, do których obrać każe, na Seymikach relacyinych po dwóch Deputatow przysięgłych. Znosi exekucye Zołnierskie. Osobliwie naznacza Trybunał Radomski z Deputatow *ex equestri ordine & Senatorio*. *Jtem* naznacza Kommissyą do zapłaty woysku przy Hetmanach, y Mar-

y Marſzałku Wielkim Koronnym także z Senatu, y z Stanu Rycerſkiego. Uwalnia Dobra Pawła Sapiehy Woiewody Wileńſkiego Hetmana W. W. X. Litewſkiego od wſzyſtkich podatkow, do wybrania 593809. złotych na expenſa Rzeczypoſpolitey łożone. Kaſſuie Chorągwie Wołoſkie. Daie Szlachcie oſiadley nad Tatarami Litewſkiemi Rotmiſtrzowſtwa. Uwalnia Sukceſſorow Obuchowicza Woiewody Smoleńſkiego po odſądzeniu ſprawy Dekretem Seymowym, *prævia inquiſitione* ferowanym, iako w oſkarżeniu niewinnych, y innych *a tota actione* względem pomowienia o podanie Moſkwie Smoleńſka. Uſtanawia akcyzę do Seymu przyſzłego po wſzyſtkich Miaſtach y Miaſteczkach, *ab omnibus mercimoniis* tak *victualibus* iako też *utenſilibus*, od złotego po dwa groſze. Naznacza Kommiſſarzow *ex utroque ordine*, *Item* od woyſka czterech przy Hetmanach, y Podſkarbim albo Piſarzach Skarbowych do zapłaty woyſku. Uchwala Czopowe *in duplo* y

w administracyą Podskarbiemu oddaie. Naznacza także *ex utroque ordine* Kommissarzow do zordynowania Mennicy, aby 150,000 złotych intraty roczney czyniła. Postanawia aby roczni *Donatarii alias* nowi *Donatarii &/Cessionarii* Dóbr Królewskich po obięciu Królewszczyzny w pierwszym roku, quadruplę kwarty do Skarbu zapłacili. Naznacza *pro hac vice* Prowiant z Dóbr wszelkich, z Łanu puł włóki osiadłey, żyta pułtora korca, słodu pułtoraj korca, owsa trzy korce, grochu ćwierć, kaszy pułczwarta korca miary Sendomirskiey, w korcu garcy 24. zawieraiącey. Z dziesiąciu Łanow iałowicę y połeć mięsa. Daie Przywiley na generalne Regimentarstwo Pawłowi Sapiezie Woiewodzie Wileńskiemu. Naznacza Kommissarzow do traktowania z Kommissarzami Szwedzkiemi, daiąc *plenariam potestatem* do uspokoienia. Uchwala pospolite ruszenie y do prowadzenia Kasztelanow *sub privatione officii* obligue. Wkłada na Kupcow, y Żydow sum-

ſummę, a na Tatarow, furmanow, y Rzemieśnikow pogłowne. Nadaie Buſkiemu, y Horodelſkiemu Powiatom Chorążych. Uchwala Podatki według deklaracyi Woiewodztw, Ziem y Powiatow. Ta Konſtytucya Koronna z Litewſką razem piſana.

Marſzałkiem Poſelſkim: Władyſław Lubowiecki Sędzia Ziemſki Krakowſki, Deputatow do Konſtytucyi po dwoch z każdey Prowincyi wyznaczono. Sekretarzem Lipſki Kanonik Płocki.

Roku 1659 in Martio.

W Warſzawie Seym extraordynaryiny ſześćniedzielny: reaſſumuiąc Konſtytucyą przeſzłą o Aryanach, czaſu do wyprzedania ſię z Dobr tymże Aryanom do lat dwoch użycza. Konſtytucye przeſzłego Seymu dwa razy do druku podawane, iako wiele wątpliwości wſobie zawieraiące kaſſuie, y aby Marſzałek przeſzły Seymowy z Deputatami do Konſtytucyi na-

znaczo

znaczonemi, Exemplarz Konſtytucyi na ktòre wſzyſtkich była zgoda do Grodu Warſzawſkiego podał każe, a na potym iż nigdy *ex Senatûs Conſilio* przedrukowywać niebędzie wolno, waruie. Kommiſſyą *ex utroque ordine*, z Podſkarbim, y Hetmanami w Lwowie do zapłaty woyſku naznacza, y ſpoſob odprawowania obſzernie opiſuie. Kommiſſarzow *cum plena poteſtate* do zakończenia traktatow z Szwecyą takoż z oboyga Stanu naznacza. Zapiſy od Króla Królowey, na Dobra dziedziczne, ruchome y nieruchome w Koronie, y w Litwie uczynione w nadgrodę wygodzonych przez Królową na potrzebę Krola pieniędzy, potwierdza, Teyże Krolowey za świadczone na potrzeby Rzeczypoſpolitey uczynności z Zup Bocheńſkich dochody dożywotnie aſſekuruie. Poſpolite ruſzenie *in caſum* gwałtownych imprez uchwala. Przełożonych nad Artylleryą Generałami mianuie, y przyſięgę im przepiſuie; na Seymach kalkulować ſię, a Prowenta *pro appa-*

ratu

ratu belli, a nie na inną żadną potrzebę obracać, każe. Kommissarzow z Senatu y Koła Rycerskiego do zordynowania Mennicy z czasem, y mieyscem w Warszawie naznacza. Dozor Mennicy, y Fałszerzow oney Podskarbiemu zleca. Milion szelągow wybić każe. Lustratorow od Krola, od Senatu, y Izby Poselskiey przysięgłych na zwiedzenie Dobr Rzeczypospolitey naznacza. Konstytucye *de lege sumptuaria* Polakom, y Litwie służące reassumuie. Akcyzę do roku tylko Szynkarzom po 2. grosze od złotego a od Beczki Wina Węgierskiego po złot: 6. Także *monopolium* tabaczne uchwala, y to w moc, y postanowienie Skarbowi oddaie. Kwadruplę na pocztę y *forum* onię w Sądach Assessorskich naznacza. *Post Magistro* kalkulować się w Skarbie corocznie nakazuie. Na Kupcow Koronnych 80000 złotych, a na żydow 100,000 złotych wkłada. Do approbacyi pewnych Kommissyi Deputatow z zupełną mocą z Senatu, y Koła Rycerskiego naznacza. Kommissyą w

Roku

Roku przeszłym 1658. *Septembra* 16. dnia miedzy Stanami Koronnemi, y Litewskiemi a Janem Wyhowskim Hetmanem, y wszystkiemi Zaporoskiemi Kozakami, przez Stanisława Bieniewskiego Wołyńkiego, y Kazimierza Jewłaszewskiego Smoleńskiego Kasztelanow Kommissarzow z Seymu z zupełną mocą naznaczonych, w Obozie pod Hadiaczem (*infamiosissimé* zakonczoną) approbuie. Punkta tey Kommissyi kładą się *exercitium publicum* Religii Greckiey starożytney *pariter* we wszystkim, iako *ritûs Romani* poki ięzyk Ruski w Koronie, y Litwie zasięga w wszystkich Miastach, Miasteczkach, y Wsiach; przytym *activitas* na Seymach, w Woysku, y Trybunałach pozwala się, wolne wystawienie Cerkwi nowych, a starych Manasterow poprawienie dopuszcza się. Fundowanie, y pomnożenie Unitow wszystkim Stanom zakazuie się. Mieysce w Senacie Metropolicie Kijowskiemu z cztérema Władykami, Łuckim, Lwowskim, Przemyskim, y Chełmskim Ko-

ronne

ronnemi, a piątym z Litwy Mściſławſkim, *cum ea prærogativa & liberæ vocis uſu*, iako Biſkupom Rzymſkim, *idque* Metropolicie po Arcy-Biſkupie Lwowſkim, a Władykom po Biſkupach naznacza ſię. Senatorye Woiewodztwa Kijowſkiego Szlachcie *ritûs Græci*, a w Woiewodztwach Bracławſkim, y Czerniechowſkim *alternatim Græcis & Romanis* przyobiecuie ſię. Zażywanie Wolności y Swobod Mieſzczanom Greckiey, y Rzymſkiey Religii, równię w Miaſtach dozwala ſię. *Erectio Academiæ* w Kijowie, z temiż (iak Krakowſka) Przywileiami prerogatywami, *excluſis* iednak *Arianis, Calvinis & Lutheris, Item* drugiey Akademii tam, gdzie mieyſce ſpoſobne upatrzy, *denique* wyſtawienie *Collegiorum*, Szkół, y Drukarni, ile ich potrzeba będzie dopuſzcza ſię. Amneſtya generalna oboiey ſtronie *ſolenniter* opiſuieſię. Kaduki wſzyſtkie po Kozakach otrzymane znoſzą ſię, y Dobra onym przywracaią ſię. Woyſka Zaporoſkiego na potrzebę Rze-

czypo

czypoſpolitey 30,000 albo iako wielę Hetman Zaporòſki na regeſtrze poda, oſobliwie zaciągowego woyſka 10000, z podatkow na Seymie uchwalonych w Woiewództwach Kijowskim, Bracławskim, y Czerniechowskim, pod Kommendą Hetmana Zaporoskiego z konſyſtencyą wtychże Woiewództwach naznacza ſię. Od podatkow wſzelkich y Cel, w Koronie, y w Litwie, także od Sądow Starościnnych, Dzierżawcow Panow Dziedzicznych, y ich Namieſtnikow uwalniaią ſię, y tylko Juryſdykcyi ſwego Hetmana oddaią ſię. Napoie, łowy, polowe, y rzeczne, y inne pożytki Kozakom dopuſzczaią ſię. *Nobilitas* Kozakow, ktòregokolwiek Hetman prezentować będzie bez żadnego zatrudnienia, miarkuiąc z każdego Pułku po ſto Oſòb, przyrzeka ſię. Wprowadzenie woyſk Polskiego, Litewskiego, y innych, w Woiewòdztwa Kijowskie, Bracławſkie y Czernichowskie zakazuie. Wybieranie Chlebow na woysko zaciągowe z tychże Woiewòdztw za ordynanſem Hetmana

na Ruskiego, pozwala ſię. Poſiłki Koronne *pro ſecuritate* Granic Ruſkich dane iż pod Regimentem Hetmana Ruskiego być maią, waruie ſię. Dożywocie przy Buławie Wyhowskiemu, y pierwſzość Senatoryi w Województwach Kijowskim Bracławskim y Czerniechowskim przyrzeka ſię, a po śmierci Wyhowskiego, *Electio* czterech Kandydatow do Buławy *á ſtatibus* wzmiankowanych Wo-iewództw, *Confirmatio* zaś przez Krola, z nich iednego (nieoddalaiąc Braci Wyhowskiego) ſtanowi ſię. Otworzenie Mennicy, y bicie monety wſzelkiey z Oſobą Krola w Kijowie, lub gdzie ſię *commodius* będzie zdało pozwala ſię. Spolna Rada, ſpolne ſiły, y ſpolne o nawigacyą na czarnym Morzu ſtaranie wſzyſtkich trzech Narodow, *Item* ſpolna woyna z Carem Moſkiewskim, (ieżeli Prowincyi zabranych nie przywroci) przyrzekaią ſię. Odſtąpienie przez Hetmana Zaporoskiego wſzelkiey protekcyi, y przywiązania do poſtronnych (*non*

derogan

derogando iednak Bractwu z Hanem Krymskim) *Jtem* niewprowadzanie woysk postronnych y nieprzyimowanie legacyi żadnych, upewniaią się. *Reinductio in bona* oboiey strony *cujuscunque Statûs*, za zniesieniem się, umówieniem, y Uniwersałami Krola y Hetmana Zaporoskiego, uznaie się. Trybunał osobliwy w tych trzech Woiewodztwach, dla rozsądzenia Spraw wszelkich, y wszystkich; przytym Pieczętarze, Marszałkowie, Podskarbiowie *cum dignitate Senatoria*, y inne Urzędu Narodu Ruskiego stanowiąsię. Y że Pieczętarze Duchowne tylko Woiewództw: Ruskiego, Kijowskiego, Wołyńskiego, Podolskiego, Bracławskiego y Czernichowskiego, a w Woiewództwach Kijowskim Bracławskim y Czerniechowskim nie tylko Duchowne, ale też y świeckie *gratias*, Dekreta także Sądow Miast, w rzeczonych Woiewództwach pieczętować mogą, uznano, y postanowiono. Potwierdzenie tey Kommissyi Króla, Prymasa, Biskupa Wileńskiego, Hetmanow, Pie-

czętarzow Koronnnych, y Litewskich oraz Marſzałka Poſelskiego, na Seymie iak nayprędzey złożonym przyſięgą umocnione. A przyſięgą Starſzyzny Zaporoskiey po Seymie, *cum inſertione* tey Kommiſſy *in volumen Legum* naznacza ſię Staroſtwo Czyhyryńskie Buławie Ruskiey przyrzeka ſię. Hetman Ruski od rezydencyi *ad latus Regium* uwalnia ſię.

NB. Tey Kommiſſyi w Juramentach obudwòch ſtrón zadość ſię ſtało. *Inſuper* Wyhowskiemu *Panegyris* napiſana że z młodych lat w woysku Koronnym ſłużąc, na żołtych wodach zraniony, po dwakroć Tatarom przedawany, *fatali ſorte* od woyska Zaporoſkiego zawoiowany w tymże woyſku po Chmielnickim zoſtawſzy Hetmanem, *Lenociniis & irritamentis* Cara Moskiewskiego pogardził, a do Rzeczypoſpolitey umyſł ſwey przenioſł: z Daniną iemuż wiecznością Lubomla, y Baru, *Diſtinctim* Daniny Braciom iego, y innym wielu Kozakom, także ngniny, y Nobilitacye *numeroſe* nadane, y opiſane.

NB.

NB. W przyſiędze Posłow Zaporoskich to ieſt dołożono: a ieślibyśmy z Hetmanem, y Woyskiem Zaporoſkim, tey Kommiſſyi Hadyackiey przeciwko uczynić mieli, tedy wzaiem też prawa, y wolności nam nadane, wagi mieć niebędą.

Tenże Seym piſząc *diſtinctim* Prawa W. X. Litewſkiego Kommiſſarzow do traktatow z Carem Moſkiewſkim naznacza; y aby o uwolnienie Goſiewſkiego Podſkarbiego Wielkiego, y Hetmana Polnego W. X. Litewſkiego iako wſpoł Kommiſſarza ſwego, Seymem do tychże Traktatow naznaczonego, ſtarali ſię, obowiązuie. Naznacza także Kommiſſarzow *ex utroque Ordine* przy Hetmanach na ukontentowanie woyſka. Skarbowy Trybunał w Grodnie *ex utroque* takoż *Ordine*, przy Adamie Sakowiczu Woiewodzie Smoleńſkim Adminiſtratorze Skarbu, y Pieczętarzach dla dochodzenia retent uſtanawia. Poſpolite ruſzenie uchwala. Pawłowi Sapiezie Woiewodzie Wileńſkiemu 730420. zło-

tych na Expenſa Rzeczypoſpolitey wydane upewnia, *Interim* 100000. złotych, *ex nunc* z Skarbu wypłacić każe. *ſimiliter* Goſiewſkiemu Hetmanowi Polnemu Litewſkiemu 458,792. złotych, także na potrzebę Rzeczypoſpolitey wyexpenſowane, aſſekuruie.

Akcyze po dwa groſze od złotego (od tego ktòry przedaie) *per plus offerentiam* naznacza.

Mennicy Koronney *uniformem*, w Brześciu otworzyć, y Milion ſzelągow wybic każe.

Tyſiąc ludzi *in præſidio* Słucka zoſtaiących, w komput woyſka Litewſkiego (z warunkiem aby więcey ich niebyło) przyimuie. Płacę onym z Podymnego, y akcyzy Seymem uchwalonych z Słucka, y Kopyla należących, za aſſygnacyą, y wiadomością Hetmańſką naznacza. Do weryfikacyi wybierania akcyzy, Dworzanego Skarbowego zeſłać, a do wybrania teyże akcyzy Poſſeſſorowi Słuckiemu Akcyznika w Skarbie przyſięgłego

ſięgłego uſtanowić, a z tąd Zołnierzowi Słuckiemu płacić każe, y że *ceſſante hoſtilitate* temu Zołnierzowi Rzeczpoſpolita płacić niema, oſtrzega.

Sprawę z Korffem Oberſzterem y Kapitanami o podanie Smoleńſka do przyſzłego Seymu odkłada.

Daniela Eilofa Maiora Moſkiewſkiego *in præſidio* Zamku Nowogrodzkiego będącego (który ſię do Krola udał) za Jndygenę y Szlachcica Polſkiego przyimuie.

Podymnego ſześcioro uchwala.

Marſzałkiem Poſelſkim: Jan Gnińſki Podkomorzy Pomorſki. Deputaci do Konſtytucyi; ieden z MałoPolſkiey, drugi z WielkoPolſkiey, a dwóch z Litewſkiey Prowincyi. Sekretarzem Duchowny.

NB. Jerzy Lubomirſki, Marſzałek Koronny, Hetman Polny, Generał MałoPolſki, Krzyſztof Grodzicki Kaſztelan Kamieniecki, Generał Artylleryi Koronney.

Roku 1660. in Januario zaczęte, 3. Maia ſkończone

W Oliwie *Pacta* miedzy Królem Janem Kazimierzem, y Króleſtwem Polſkim, a Ceſarzem Leopoldem, y Xiążęciem Fryderykiem Elektorem Pruſkim, iako pomocnikami Krolowi, y Kroleſtwu Polſkiemu z iedney, z drugiey zaś ſtrony miedzy Krolem Szwedzkim Karolem Guſtawem za medyacyą Króla Francuſkiego Ludwika XIV. przez Plenipotentow od wſzyſtkich ſtron zeſłanych zawarte, ktoremi Król Jan Kazimierz Korony Szwedzkiey zrzeka ſię, y wſzelkiey do niey, iako też do Xięſtwa Finlandyi pretenſyi, *ſalvô* tylko do życia ſwego *ſolô titulô & inſigniis, & hoc præcuſloditô*, ażeby y tytułu Królewſkiego Szwedzkiego y pieczęci piſząc do Krola Szwedzkiego. nie używał. Lecz potym ſłowie: Xiąże Litewſki trzy &c. &c. &c. dokładał. Wzaiemnie Krol Szwedzki Piſząc do Krola Polſkiego po tym ſłowie: Xiąże

że

że Finlandyi, niedokładaiąc *titulum* Króla Szwedzkiego także trzy &c. &c. &c. wyraził. Tenże Król Kazimierz z Stanami Koronnemi, y Litewſkiemi zrzeka ſię Jnflant Pułnocnych w Poſſeſſyi Szwedzkiey będących. *Trans Dunanam, & inſulam Rugen*, także *Eſtonii*, y *Oſſolii*. Wzaiemnie Król Szwedzki zrzeka ſię Jnflant Wſchodnich, iako też Dünebourga, Maryenhauzu, &c. oraz przyrzeka za Dzwinę, do Kurlandyi nie interesować ſię, y Granic daley nie rozſzerzać, a do rozgraniczenia Kommiſſarzow naznaczyć, y tę Kommiſſyą *in ſpatio* czterech niedziel zakończyć. A że zachodnich część, a Wſchodnie całe Jnflanty przez Moſkwę zabrane były, więc czy to Król Polſki zyſkuiąc Jnflanty przez woynę lub traktaty pozyſzcze ſwoie, y Zachodnie Jnflanty, lub część ich czyli toż ſamo Kròl Szwedzki z Moſkwą uczyni, tedy iedna drugiey ſtronie to wſzyſtko, co ſię temi Paktami ktòrey ſtronie uſtąpiło, bez żadney o expen-
ſa

ſa woienne pretenſyi przywrocić, obie ſtrony przyrzekaią, y tytułow Xięſtwa Jnflant ſwoich wzaiemnie pozwalaią. *Exercitium Religionis Catholicæ* w Jnflantach Szwedzkich, y nabożeńſtwa w domach Krol Szwedzki dopuſzcza. Tytuły Duchowne y Swieckie Senatorow y Stanu Swieckiego Rycerſtwu *ad vitæ tempora* przy Poſſeſſorach bez żadnych iednak prowentow zoſtawuie. Dekreta wſzelkie czaſu woyny przez Litwę na Jnflatczykow Szwedom doſtałych, *& è contra* przez nich na Obywatelow Litewſkich, y Kurlandſkich *in contumaciam*, *aut non invitè* otrzymane, *viciſſim* obie ſtrony, kaſſuią.

w Tychże Paktach Oliwſkich wſpominaią ſię Pakta Wielawſkie, y Bydgoſkie miedzy Rzecząpoſpolitą a Xiążęciem Pruſkim zawarte, y Seymem potwierdzone, ktoremi *independentia* Xięſtwa Pruſkiego, y uſtąpienie lenności. Bütowſkiego, y Leomburſkiego Powiatow w Woiewodztwie Pomorſkim leżących, *Item* poſtąpienie

nie w zastaw Elbląga y Drahima (*salvo* iednak Rzeczypospolitey Polskiey *okupna jure*) wyrażaią się. Y że te Pakta Oliwskie z osobliwszym Xiążęciu Pruskiemu służącym artykułem na przyszłym Seymie *in volumen Legum inserentur*, *Plenipotentes* Rzeczypospolitey obiecuią. Jakoż na Seymie *immediaté* następuiącym zadość temu stało się.

Roku 1661. in Majo.

W Warszawie Seym sześćniedzielny ordynaryiny: wyraża nad nieprzyiaciołami zwycięstwa, przypisuiąc one wypędzeniu Aryanow, y do szczętu im *excesse* każe, naznaczaiąc *forum* z niemi w Litwie *in composito judicio*. Skrypt *ad Archivum pro securitate* pewnych Osob dany, approbuie. Kommissyą na zapłatę woysku, y na podział tegoż woyska na Woiewòdztwa, y Powiaty, które iakiemu żołnierzowi ma płacić, w Lwowie, z Hetmanow przy Podskarbim, *Item* z Senatu y Koła Rycerskiego naznacza. Do tey-

że

że zapłaty Chorągwie przez Jana Wyhowſkiego Woiewodę Kijowſkiego zaciągnione, przypuſzcza. Kwartę Symplę na zapłatę woyſku kwarcianemu, a Duplę na Artylleryą naznacza. Staroſtow y Dzierżawcow Dobr Krolewſkich przy trzech częściach intrat zachowuie, a dwie części do Skarbu importować *ſub nexu juramenti*, każe. Starſzym nad Artylleryą Szlachcica oſiadłego poſtanawia, y aby na początku każdego Seymu kalkulował ſię każe. Na Kupcow oſiadłych z towarami, y Liquorami po złotych 6. od ſta, a na Cudzoziemcow Poſſeſſyi niemaiących ſowitą płacę wkłada. Z tego zaś podatku ſto tyſięcy złotych na Artylleryą do Kwarty przyłącza. Zydom pogłownego 105000. złotych na upominki Tatarſkie płacić y tychże żydow *ab omni foro etiam* Grodow wyimuiąc, do ſamych tylko Sądow Woiewodzińſkich y Urzędow ich należeć uznaie.

Kommiſſyą na eliberacyą Zupy Wielickiey Ceſarzowi Jmci *pro ſubſidiario*

diario milite za expenſa zoſtawioney z warunkami potrącenia krzywd przez toż woyſko poczynionych, także Summ przez nie wziętych, y z teyże Zupy wybranych, *denique* z potrąceniem długu od Ceſarza Mniſzkowi Staroście Lwowſkiemu winnego, naznacza. Staroſtwo Tykocińſkie Stefanowi Czarnieckiemu Woiewodzie Ruſkiemu, y Sukceſſorom iego za zaſługi, y odważne dzieła wiecznością nadaie, taxę za niewydanie zbiegłego poddanego *etiam* w Litwie do. 1000. grzywien podwyżſza. Marſzałkom Poſelſkim, ażeby Konſtyt: za zgodą wſzech Stanow umòwione, z podpiſem Senatorow 2. y Deputatow z Jzby Poſelſkiey po ſkończeniu Seymu nazaiutrz do Grodu Warſzawſkiego, *eô vacante* do Metryki Koronney, a z nich naydaley trzeciego dnia do druku podawane, a wydrukowane pod Pieczęcią na Seymiki Relacyine wcześnie odeſłane były, przykazuie. Cło Generalne lądowe na lat 2. od wſzyſtkich Stanów poczynaiąc od ſamego Kròla;

Krolowey, y Dworu, za wszelkie *in genere* towary kupione, y przedane od 100. po złotych 3. y groszy 10. przez 4. Superintendentow, Szlachtę, przysięgłych, po 4000. złotych *solariatos exequendum*, na zapłacenie długow Rzeczypospolitey tamże wyrażonych; *In simili* Cło wodne po złotych 3. y groszy 10. na zapłacenie długu Kurfirsztowi Brandeburskiemu za Elblong y Drahim postanawia, Instruktarz Celny pisząc: iż Cła stare do Stołu Króla należące od tych tylko towarow ktòre sie tu rodzą y tu *divenduntur*, brane być ma, opisuie. Od wszelkich towarow na Króla *ab inductis* złotych 2. a dwa złotych od sta na Rzeczpospolitą osobliwie *ab evectis* od Kupcow tuteyszych po złotych 2. a od Cudzoziemcow po złotych 4. od 100. naznacza. Jerzemu Chmielnickiemu Hetmanowi, y całemu Woysku Zaporoskiemu względem odstąpienia Paktow Hadziackich (wyraziwszy że to poniewolnie od Moskwy przyciśnieni uczynili, ufaiąc że *abhinc* niezawiodą)

amnestyą

amneſtyą daie. Kommiſſyą tamże, y potym w Korſuniu zaprzyſiężoną przez nich, Hadziacką, reaſſumuiącą approbuie, Tytuł Xięſtwa Ruſkiego, także wſzyſtkie (*excepto* Hetmana) *Miniſteria* (których ſame woyſko Zaporoſkie odſtąpiło, y zrzekło ſię) kaſſuie. *Pro executione* Kommiſſyi Hadziackiey Kommiſſarzow naznacza. Kommiſſyą Czudnowſką, w Roku przeſzłym 1660, *Octobra* 17. pod Czudnowem doſzłą *in Volumen Legum* inſerować każe. Oſobliwie Ciuciurze Hetmanowi Nakazanemu Woyſk Zadnieprſkich, który z Moſkwą rękę na Króla, y Rzeczpoſpolitą podnioſł (ieśli wraz ten oręż na nieprzyiaciela Moſkwicina podnieſie) także amneſtyą przyrzèka. Toż ſamo Pułkowi Nizińſkiemu y Czernichowſkiemu *cum eadem conditione* przyobiecuie.

Summę piąciudzieſiąt Poborom korreſponduiącą na zapłatę woyſku uchwala. Sądy na wypełnienie tey uchwały przez Deputatow na Seymikach relacyinych od Woiewództw y Powia-

Powiatow obranych, uſtanawia. Hetman Zaporoſki z Woyſkem ſwym na dotrzymanie wſzyſtkiego (*ut ſupra expreſſum fide juratoria* aſſekuruiąc, buntownikow znoſić, niewolnikow uwolnić, przyrzeka. Xięſtwo Litewſkie piſząc oſobnie Konſtytucyą naznacza *iterum* Kommiſſarzow *ex utroque ordine* do traktatow z Moſkwą, ktòrzy aby o uwolnienie Goſiewſkiego Podſkarbiego Wielkiego y Hetmana Polnego Litewſkiego iako wſpòł Kommiſſarza ſwego, ſtarali ſię obliguie. *Item* Kòmmiſſarzow do zapłaty woyſku także *ex utroque ordine* przy Hetmanach y Pieczętarzu (który z nich być może) przy Podſkarbim, y Piſarzach Skarbowych wyznacza. A Lubo Poſłańnicy Moſkiewſcy requirowali o naznaczenie Kommiſſarzow do traktatow, iednak nie po iędnokrotnie zawiedziony Król z Rzecząpoſpolitą ſam Oſobą ſwoią z Woyſkiem y poſpolitym ruſzeniem nie uymuiąc zaſtawnych Poſſeſſorow, owſzem zapiſy *evictionum* na ten czas uchylaiąc

na

na pomoc Litwie przybyć obiecuie. Trybunał Skarbowy dla wyciągnienia retent, y podatku przy Podskarbim exekucyą za Dekretami Skarbowemi przez Dworzan Skarbowych postanawia Konstytucyą 1637. *sub titulô*, Zatrzymanie pokoiu z Moskwą, iako mieszaiącą Obywatelow Rzeczypospolitey *& ad pœnas perduellionis* pociągaiącą *per totum* znosi. Kommissyą względem podnoszenia Ceł Ryskich, y niezwyczayney od Jnflantczyków, y Kurlandczyków *sub titulô pecuniarum portarum*, depaktacyi, po traktacie Oliwskim, ustanowionych, oraz dla rozgraniczenia Jnflant, y Kurlandyi *ex Senatu & equestri ordine*, *cum assistentia* Kommissarzow Xiążęcia Kurlandskiego, *Jtem* Kommissyą na przeprawienie portu do Królewca z W. X. Litewskiego oraz względem Cła w Łabkowie *contra Pacta Łabgoviensia*, przez Kurfirszta Brandeburskiego wybierać zaczętego, *denique* ozbiegłych poddanych *similiter* z Senatu y Koła Rycerskiego naznacza. Ekonomią

nomią Szawelską (uchyliwszy na ten czas wszystkie o dobra Stołowe Konstytucye (Pawłowi. Sapiezie Woiewodzie Wileńskiemu w 800000. na lat 6. a zanieokupnem od trzech do trzech lat zwarunkiem *liberé* bez żadney trudności *in termino exemptionis*, zastawuie: a Krdlowi *pro mensa* w rekompensę odeszłey Ekonomii Szawelskiey 40000. złotych (wyrażaiąc zkąd maią być płacone) naznacza. Temuż Pawłowi Sapiezie Woiewodzie Wileńskiemu Hetmanowi W. W. X. Litewskiego 10000. złotych oprócz dawnieyszey za Przywileiami Summy na Starostwie Wołpieńskim *seorsvé* drugie 100000. złotych na Ciwunstwie Retowskim do oddania Sum wszystkich opisuie. *Insuper* 600990, złotych temuż Sapiezie na Podatkach z Dòbr iego potrąca, *& residuum* czegoby niedobrał, na Seymie przyszłym *exsolvere* upewnia. *Intereá* aby więcey na potzeby Rzeczypospolitey (ktòre Skarb zastępować miał) nie expensował, przykazuie. Przykazuie

Kommis-

Kommissarzom, y onych względem pretensyi miedzy Xiążęciem Kurlandzskim, a Obywatelami Piltyńskiemi, także względem, Prawa o Biskupstwo Piltyńskie *in ordine* wykupna *ex utroque ordine* naznacza. Chorągwie Woluntaryiskie znosi. Do *Remmiss* Spraw W. X. Litewskiego na Seym 'dwóch Deputatow Litewskich naczacza. Starostwa Łoiow y Lubecz Woysku starego zaciągu a Chaleckiemu Strażnikowi Litewskiemu Mołczadź wiecznością daie.

Dobra Hołdowicze, y Dzienisowszczyznę w Woiewództwie Nowogrodzkim Stanisława Judyckiego Woyskiego Rzeczyckiego za odwagę przeciwko Chowańskiemu, y Woysku iego Moskiewskiemu *ab oneribus* na lat trzy uwalnia. Jnflantczykom nadgrodę na Seymie przyszłym niepuszczaiąc w recess przyrzeka. A że *sub nomine* Jnflantczykow dobrze zasłużonych, do Rzeczypospolitey inkorporowanych inni z odebranych Jnflant do Rzeczypospolitey nie inkorporowanych do

tey

tey nadgrody interessowali się, owszem Dobra kupowali, Starostwa uprafzali &c. więc *pro distinctione* Jnflantczykow naszych od postronnych iako też *pro consideratione* odeszłych Dòbr Biskupstwa Wendeńskiego Sześciu Kommissarzow, dwòch z Korony, dwóch z Litwy, dwòch z Jnflant do Poswola wyznacza. *Formam regiminis*, y porządek Senatoryi, iako też Urzędow postanowić obiecuie. Cło nowe od soli wodą y lądem prowadzoney od Beczki po złotych 2. od Wołyńskiey po groszy 15. od tysiąca wielkiey soli po złotym 1. y groszy 22. od tysiąca małey soli po groszy 5. od Beczki śledzi po złotych 4. na lat dwie ustanawia. Y one za 15000. złotych Arendować Skarbowi pozwala. Dwadzieścia dwa podymne, *seorsive* dwoie podymnego, na Kommissarzow do traktatow Moskiewskich, *Jtem* Cło nowopodwyższone *auctionis*, czopowe *in duplo donativum* Kupieckie tabaczne od każdey rule tabaki po złotych 5. uchwala.

Marſzałkiem Poſelſkim Xiąże Michał Radziwiłł Podczaſzy Litewſki. Deputatami: ieden z Korony, drugi z Litwy Senatorowie *ex equeſtri* zaś *ordine* z WielkoPolſkiey dwòch, z Litwy dwóch, a z MałoPolſkiey Prowincyi ieden. Sekretarzem Bieniecki Kuſtoſz Wileńſki Regent Kancellaryi W. W. X. Litewſkiego.

Roku 1662. in Februario.

W Warſzawie Seym dwuniedzielny, *urgente neceſſitate* złożony; wyraża: że Stany Rzeczypoſpolitey przyrzekły pod obowiązkiem ſumnienia w każdym niebeſpieczeńſtwie Króla nieodſtępować, a miedzy ſobą iedność y zgodę nie odſtępnie trzymać. Stwierdza przeſzłe o Aryanach Prawa, przydaiąc: że y żony ich *ſub confiſcatione* Dóbr ich tak właſnych iako też opiſowych tymże Prawom podlegać maią. Zléca poſtrzeganie Aryanow, żon ich, ſłużebnic Aryanek, y Mini-

ſtrow Staroſtom Sądowym *ſub privatione Capitaneatuum*, ktòre Prawo y Litwa przyieła. Każe podpiſywać ſię każdemu z Senatorow, y Urzędnikow Koronnych y Litewſkich *ad Senatûs Conſulta*, y przykazuie, aby Kancellarye: Koronna y Litewſka tego poſtrzegały, a Posłowie Ziemſcy *poſt vota Senatoria* na każdym Seymie o to dopominali ſię. Zakazuie *Senatûs Conſultis* Seymowych odmieniać Uniwerſałow na podatki, także werbunki, zaciągi *utriuſque authoramenti*. *Item* zakazuie gleytow na Banicye, y infamie, *ex perſonali* także *perduellibus* wydawać. *Item* zakazuie pieniędzmi na potrzebę publiczną uchwalonemi ſzafować, a to wſzyſtko *ſub nullitate ſecùs attentandorum*. Reaſſumuie wſzyſtkie prawa o wolney Elekcyi, *è contra* kaſſuie wſzyſtkie w tey materyi tranſakcye, ſkrypta, z kim, y kiedykolwiek *inquantum* zaſzłe. Kaſſuie Uniwerſał y *ad malam narrationem* Posłow Hetmana Zaporoſkiego, za którėmi Dobra Obywatelow tamecznych

mecznych odebrano, z Kancellaryi wydane. Upewnia że Skrypta *Securitatis Reipublicæ*, przeszłych Seymow *ad archivum* dane, na przyszłym Seymie czytane *& in volumen Legum* inserowane będą. Ubespiecza zapłatę Woysku. Naznacza Trybunał Skarbowy trzyniedzielny, a potym Kommissyą y Kommissarzow, *ex Senatu* przy Pod-Skarbim z Hetmanami. Zabrania Białogłowom, *jura communicativa* na Starostwach pogranicznych. *Item* trzymania więcey nad dwa Starostwa. Przyrzèka Posłow y Rezydentow *ad exteros* Cudzoziemcow nieposyłać.

Przykazuie Hetmanom: aby Koła Generalnego woyskowym nie zabraniali, a woyskowi z tegoż Koła, Posłow na Seym obrawszy y instrukcyą w interessach woyskowych napisawszy, tamże Hetmanow do niey podpisywali. Przyrzeka wdzięczność żołnierzom za więźniow, y armaty w bataliach wzięte. Daie amnestyą woysku w związku będącemu, tak Koronnemu iako y Litewskiemu. Upe-

wnia beſpieczeńſtwo wziętego za pozwoleniem Oyca Swiętego z różnych Dyecezyi y od Zakonow podczas inkurſyi Szwezkiey na potrzebę Rzeczypoſpolitey Srebra, y tamże wiele u kogo wzięto, wyraża. Uchwala Pogłówne Zydowſkie, y Karaimowſkie po złotych 2. od głowy. Approbuie fundusz w Warſzawie Szpitalu na ubogie, *utriuſque ſexûs* Krolowey na Dobrach Ziemſkich, przez też Krolową kupionych.

Tenże Seym piſząc oſobliwie prawa Litewſkie: naznacza *iterum* Kommiſſarzow przy Hetmanach, y Pieczętarzach, *ex utroque ordine* do Traktatow z Moſkwą. NB. Przy Senatorach położony Referendarz *diſtinctim* od Kommiſſarzow z Stanu Rycerſkiego. Naznacza *Item* Kommiſſarzow także *ex Senatu* przy Urzędnikach Koronnych, y Litewſkich, *& ex equeſtri ordine cum plena poteſtate* do approbaty pewney Kommiſſyi w pilney Rzeczypoſpolitey Sprawie na przeſzłym y terazniey ſzym Seymie

nazna-

naznaczoney. Pozwala *pro hac vice* na nowe y niezwyczayne, *pro extrema necessitate, genera Contributionum.* Uchwala z Królewszczyzn wszystkich połowę intrat rocznych, *prævio super quantitate juramentô*, na Kommissyi przez Urzędnikow *explendo*. Ustanawia Sądy po Woiewództwach, y Powiatach *per modum* Trybunału Skarbowego z Deputatow na Seymikach relacyinych *non obstante contradictione eligendis.* Naznacza Kommissyą w Wilnie do zapłaty woysku, z Senatorow, z Stanu Rycerskiego y dwóch od Woyska obranych Deputatow przy Hetmanach, y Pieczętarzu, który być może, z taką, z iaką Trybunały powagą y bespieczeństwem. Uchwala podatek na Kupcow wszystkich, od sta złotych po złotych 5. a na Cudzoziemcow od 100. po 10. złotych. Wspomina powrot z więzienia Moskiewskiego Gosiewskiego Podskarbiego Wielkiego, y Hetmana Polnego Litewskiego. Naznacza czas wniesienia Podatkow. Namienia pożytek z Menni-

cy, oraz nakazuie aby tażMennica, złota y srebra, *conformis* lidze Koronney wystawiona była. Naznacza przy Podskarbim Kommissarzow *ex utroque ordine* oraz Pieczętarza, który zechce być. Potwierdza *Lauda* względem wyprawy *in vim* pospolitego ruszenia, y toż pospolite ruszenie uchwala, *etiam* przez zastawnikow, y Arędarzow non obstante *evictione* wiecznikow. Namienia *avulsa*, od głównych Dzierżaw *per cessiones & seorsiva privilegia* chodzące. Naznacza miesce Horodniczemu Orszańskiemu na ten czas Chłusewiczowi przed Pisarzem Ziemskim. Nakazuie, aby pogłówne Zydowskie od Osoby po złotych 2. a od Tatarow iako od Szlachty po złotych 3. płacone było. Każe Janowi Drozdowskiemu Podczaszemu Bracławskiemu sprawić się o poddanie Fortecy Jkazieńskiey; Wyimuią się Smoleńskie y Witebskie Woiewództwa z płacenia od Urzędow, gdyż onych *in usu* nie są. Marszałkiem Poselskim Ján Wielopolski Starosta Biecki. Deputaci z Senatu

natu dway, z MałoPolskiey dwóch z WielkoPolskiey ieden, z Litwy dwóch. Sekretarzem: Woieński Kanonik Krakowski. NB. Groszy 6 pieniędzy 13. y puł.

Roku 1667. in Martio.

W Warszawie Seym ordynaryiny sześcioniedzielny dla utrzymania rozróżnionych miedzy Stanami, y woyskiem animuszow złożony: wszystkie urazy od Roku 1661. Woysku częstokroć konfederuiącemu się daruiesy umarza, oprócz tych krorzy śmierci Gosiewskiego Podskarbiego Wielkiego, y Hetmana Polnego W. X. Litewskiego *complices* byli, przestrzegaiąc; iż amnestya *in posterum* podobnym związkom, buntom, y spiskom dawana nie będzie. *Omnimodam* wolney Elekcyi *securitatem* waruie, *contraria* kassuie.

Kwartę Dzierżawcom Dobr Królewskich pod utratą (z wolnym ich rozdawaniem) *& sub carentia vocis*

activæ

activæ płacić nakazuie. Trybunał ſześćniedzielny Radomſki do zapłaty woyſku z Senatu, y Deputatow po Woiewództwach, y Powiatach na Seymikach relacyinych *nulla obſtante contradictione eligendis & ſolariandis* przy Podſkarbim uſtanawia. Brahilowſką dla nieprzytomnych Pocztow, y Towarzyſtwa kleſkę wſpomina, wſzyſtkich na reieſtrze *ſub nexu iuramenti* Officialiſtom podać przykazuie, y tych wſzyſtkich od płacy zołdu oddala. Kwarty: ſtarą, duplę y nową na zapłatę woyſku, y na Artylleryą naznacza. Tytuſowi Liwiuſzowi Staroście Oſieckiemu ſtawać, a Tomaſza Tymfa Podſkarbiemu na tymże Trybunale Radomſkim *pro reſpondendo ad obiecta* ſtawić każe. Do tegoż Trybunału dwòch od Woyſka Deputatow dodaie. Sześcioro podymnego uchwala. Woiewòdztwu Podolſkiemu *modum* wyprawy Pobereznikow, albo Kiianow na poſkromienie ſwywoli pozwala. Cerkwie *tam unitorum quam diſunitorum* od płacenia poborow uwalnia.

Woie-

Woiewòdztwu Rawſkiemu obieranie Marſzałka Seymikowego y Deputatow na Trybunał *pluralitate* głoſow Szlachty tam oſiadłey dopuſzcza. Sądy Skarbowe po Woiewództwach, y Ziemiach przy Urzędzie Ziemſkim przez Deputatow na Seymikach *relationis* (*excepto* tych ktòrzy ſię Skarbu tknęli) obranych reaſſumuie. Cło *ab invectis & inductis* dwóma złotemi, a ſkładne winne cztèrema złotemi podwyżſza. *Donativum* Kupieckie złotych 100000. *per medium* ſtarą, a *per medium currenti* moneta z warunkiem: aby przez to *pretia rerum*, niebyły podwyżſzone. *Item* pogłowne Żydowſkie także 100000. złotych *in currenti moneta* naznacza. Mieyſce Buſkiemu, Grabowieckiemu, y Horodelſkiemu Chorążym po Chorążym Bełſkim naznacza. Mennicę (*ex quo moneta* ſzelężna, złota, y Szoſtakowa *curſum* u poſtronnych nie miała) zawiera.

Tenże Seym oſobnie kuiąc prawa Litwie: podymnych 15. na iedną

ratę

ratę z wſzyſtkich Dóbr *ſub nexu juramenti* tamże *expreſſiô* ſamych Poſſeſſorow, a z Duchownych po 2. *ex capitulo, in Ritu* zaś *Græco* przez Metropolitę, y Archiepiſcopow *explendo* pod ściſłemi na wſzyſtkie Stany *diſtinctim* obowiązkami, y oſobliwſzym tak w wydawaniu, iako też w perceptowaniu opiſaniem, uchwala. Kommiſſarzow *ex utroque ordine.* y od Woyſka przy Hetmanie Wielkim, Pieczętarzach, y Podſkarbim Wielkim, Koronnym z Urzędnikami Skarbowemi do zapłaty Woyſku naznacza.

Hornowi z wybiiania Mennicy ſzeląźney w Malborku, y Kownie ſprawić ſię każe. Towary Szlacheckie Bugiem prowadzone na Komorze Brzeſkiey *præviô juramentô* faktorow od Cła uwalnia. O Depaktacye *Forum* w Skarbie naznacza Czopowe na lat 2. *in duplo*, pogłòwne Tatarſkie, y Zydowſkie, *monopolium* tabaczne (aręduiąc ie *plus offerenti*) poſtanawia. Oſobliwą przyſięgę na Sprawiedliwym z regeſtru Spraw

przy

przywołaniu Marszałkowi Trybunalskemu uznawa. Depaktacye przez Sędziego Marszałkowskiego y tegoż Sędziego znosi. Pisarza, y Regentow Trybunalskich *juratos* aby niedepaktowali *lege perpetua strictè* opisuie. *Jurisdictionem* Miasta Wilna *ne convellatur*, oraz *securitatem* Kamienic, Domow, na reiestr Urzędowi Zamkowemu niepodanych przez toż Miasto, ubespiecza. Matron, y Panienek regestrować, *ac inpretia rerum* Trybunałowi wdawać się zakazuie. Metryk Xiążąt Litewskich pod czas następuiącey na Wilno nieprzyiacielskiey potęgi, w czyie ręce (*non constat*) dostałych, *seriam indacationem* Podskarbiemu, & *vindicationem* na Seymie przez Jnstygatora, zleca. Z inwentowanie Cekauzow za wiadomością Hetmana Wielkiego, Mikołaiowi Judyckiemu Kasztelanowi Nowogrodzkiemu Generałowi Artylleryi przykazuie. Mieysce Seymikowania Woiewòdztwu Smoleńskiemu, y Powiatowi Starodubowskiemu w Zamku Wileńskim

nazna-

naznacza. Kommissarzow *ex utroque ordine* przy Pieczętarzach oboyga Narodow na uspokoienie dyfferencyi miedzy Xiążęciem Kurlandskim, y Obywatelami Powiatu Piltyńskiego, oraz na weyrzenie w Prawa Biskupstwa Piltyńskiego *in ordine ad eximendum*, y uczynienia na przyszłym Seymie relacyi; *Item* Kommissarzow drugich przy Podskarbim dla umiarkowania monety takiey (ktòraby *extra Regnum currere* mogła) wyznacza.

Marszałkiem Poselskim: Andrzey Kotowicz Pisarz W. X. Litewskiego. Deputatami: trzech Senatorow Swieckich, y po dwóch z każdey Prowincyi. Sękretarzem Andrzey Giełgud Podstoli Zmudzki. NB. Groszy 2. y Pieniędzy 9.

Roku 1668. in Augusto.

W Warszawie Seym sześćniedzielny do trzech niedziel skrócony: Approbuie *Diploma abdicationis* Kròla Jana

na Kazimierza, y toż *in Volumen Legum* wpiſuie, w ktòrym wyraża Kròl Jan że dla podeſzłych lat niebędąc zdolnym do dzwigania ciężarow w Panowaniu, złożył *Senatûs Conſilium*, y tam wyiawił myśli ſwoie o złożeniu w ręce Rzeczypoſpolitey Korony Polſkiey. Ze Senat z podziwieniem to uſłyſzawſzy nieprzyimuiąc tey abdykacyi *ad plenos* odłożył *ordines*. Ze za złożeniem Seymu Stany Rzeczypoſpolitey uſiłowały Kròla utrzymać na Tronie, lecz nieprzemogłſzy prożbą ſtatecznego w przedſiewzięciu Krola, pozwoliły na złożenie Korony. A zatym Krol uwalnia od poprzyſiężonego ſobie poſłuſzeńſtwa wſzyſtkie Stany, mianowicie zaś Xiążęcia Pruſkiego *ab obligatione ratione Ducatûs Pruſſiæ ex pactis debita & juris Feudalis ratione Bitoviæ, & Leoburgi*. Także Xiążęcia Kurlandſkiego *âb homagio. Diploma Electionis* wraca, kaſſuie, y wniwecz obraca. *Interregnum* Xiążęciu Prymaſowi ogłoſić pozwala. Do Elekcyi nowego nietylko nie intereſſować

sować się, owszem iak nayodległey oddalić się przyrzeka. Wzaiemnie Stany Rzeczypospolitey daiąc *Diploma* Królowi, że wszelkich, iuż to powagi Senatu, iuż perswazyi, postronnych na ostatek zabronienia Praw do zatrzymania Krola zażywały sposobow. wyrażaią. A zatym niemogąc przełamać *invincibilem* Krola w przedsiewzięciu *Constantiam* ażeby *in posterum*, podobne rządow złożenie, w przykład nieszło, waruie.

Marszałkiem: Stefan Sarnowski Podkomorzy Łęczycki. Deputatow z Senatu y Koła Rycerskiego nie wzmiankuie.

Jan Sobieski był na ten czas Marszałkiem, y Hetmanem W. Koronnym Xiążę Jan Czartoryski Podkomorzym. Krakowskim. Jan Ogiński Podkomorzym Bracławskim. Hrehory Ogiński Marszałkiem Wołkowyskim: Mikołay Judycki Kasztelan Nowogrodzki Generał Artylleryi W. X. Litewskiego.

Roku

Roku tegoż 1668. in Novembri

W Warſzawie *Convocatio post abdicationem* Krola; czas Elekcyi w Roku naſtępuiącym Maia 2. dnia pod Warſzawą naznacza. *Diſſidentes in Religione* do Seymu *Electionis* odkłada. Kommiſſarzow na rewidowanie Skarbu Litewskiego przy Podskarbim *ex utroque Ordine* naznaczywſzy, gdzie ſię podziały *Archiva*, Przywileie, y Skarby przed naſtępuiącym nieprzyiacielem inquirować, y na Elekcyi relacyą uczynić każe. *Item* Komiſſarzow do traktowania z Moskwą o wieczny pokoy Seymem naznaczonych podług poſtanowienia Andruſowskiego potwierdza. Mennice wſzyſtkie w Koronie y Litwie do Elekcyi Króla zawiera. W Koronie poborow cztery, a w Litwie podymnych ſześcioro uchwala. Na Kupcow Koronnych 100,000 złotych *per medium* w dobrey *& in Currenti moneta*, a na Zydow 105, 000. złotych *Currenti moneta*, na Litewskich zaś Zydow ſze-

ścioro

ścioro podymnego wkłada. Do tey Konwokacyi Marſzałek nie piſał ſię. Sekretarz tylko: Staniſław Sławogorski Sekretarzem J. K. Mci.

Poſt INTERREGNUM

Roku 1669. in Majo.

W Warſzawie Seym *Electionis* Krola Michała Xiążęcia Wiſzniowieckiego, opiſawſzy porządek Elekcyi kaſſuie Dekret Seymowy na Jerzego Lubomirskiego Marſzałka, y Hetmana Polnego Koronnego ferowany. Waruie aby *in poſterum* Krol na Sądach *Criminis laeſae Maieſtatis* nie zaſiadał, y *ſcrutinia* nie na tym, ale na przyſzłym Seymie w takowych Sprawach expedyowane były. Przedłuża Trybunał Lubelſki od S. Franciſzka do S. Tomaſza. Zakazuie Trybunałom, aby Sędziowie dni powſzednich, ani Sami Bankietow ſprawowali, ani na onych bywali. Naznacza czas zaſiadania od oſmey do iedynaſtey

zrana

zrana, a po obiedzie od drugiey do ſzóſtey godziny, kaſſuie Regeſtra wymyślone, Obaſtrza aby Król y Królowa Katolicy byli. *In perpetuum* zabrania Królom abdykowania. *Jtem* zabrania dawania iedney Oſobie dwóch *Miniſteriorum*, Urzędow, y ceſſyi na nie *ſub nullitate Privilegiorum.* Także zabrania wymagania przyſiąg prywatnych *circa diſtributionem* wakanſow, brania opiſow *promotionis* na Króleſtwo. Naznacza liczbę Oſob Cudzoziemmſkih po ſześć dla Króla, y Królowey, na Dworze Krolewſkim, zabraniaiąc tymże wdawać ſię *in materias ſtatûs, & promotionis ſub pœnis criminalibus*, w Trybunałach Koron: y Litewſkim, *ex ſpeciali regeſtro irrogandis.*

Jtem zabrania używania pieczęci Pokoiowey, do publiczney expedycyi, przywileiów &c.

Pozwala iednego Sekretarza Polaka od Pieczętarzow Rzeczypoſpoſpolitey, przyſięgłego.

Przykazuie: aby *Pacta Conventa*

na każdym Seymie, *in præſentia Senatûs*, czytane były.

Każe Rezydentom *ad latus Regium*, do zdań ſwych podpiſywać ſię, *ſub privatione officii*, a inſtygatorom tego poſtrzegać, y odnoſić, *ſub ſolutione pœnarum*.

Zabrania Cudzoziemcom Dobr nabywać, Summ na nie wnoſić y Dobra Królewſkie trzymać.

Item zabrania Królom Gwardyi więcey nad 1200. trzymać a Starſzyznę nad nią, Szlachtę Koronną y Litewſką naznacza, zlecaiąc poſtrzeganie tego Marſzałkom *ſub privatione* Urzędow.

Także zabrania funduſzow nowych bez pozwolenia Rzeczypoſpolitey.

Oddala *minorennes* od Opactw, a Cudzoziemcow *&* *plebejos* od Kapituł.

Każe obierać Marſzałkow, y Podkomorzych w Litwie.

Obiecuie uſpokoienie z Ludzmi Religii Greckiey.

Zleca Pieczętarzom, y Podkomorzym

morzym poſtrzeganie: aby Królowa y Białogłowy Dworſkie, *in negotia Status & promotiones* nie wdawały ſię.

Waruie: aby Generał Artylleryi był *Patritius & Poſſeſſionatus.*

Odkłada *exorbitantias Diſſidentium in religione* do Seymu *Coronationis.*

Marſzałkiem Poſelſkim Szczęſny Potocki Podſtoli Koronny. NB. *ad Pacta Conventa* podpiſał ſię po Biſkupach Rzymſkich: Gabryel Kolenda Metropolita Ruſki.

NB. Te wſzyſtkie poſtanowienia umòwione były na Seymie Elekcyinym, *in ordine ad approbationem* przez Seym *Coronationis,* ktòry (*ut infra patebit* zerwany a ſam tylko *actus Coronationis* zaczęty y ſkończony.

Dnia 29. *7bris* zaprzyſiągł *Pacta Conventa* Kròl Michał w Krakowie.

Dnia 3. *8bris* tenże Kròl Michał tamże w Krakowie Koronowany.

.§)✝(§*.*

ZACZĘTE PANOWANIE KROLA MICHAŁA

Roku 1670. in Septembri

W Warszawie Seym sześćniedzielny: obastrza wolną Krolow Elekcyą.

Pozwala Krolową Eleonorę, Cesarzowne, z rożnych względem w Warszawie (gdyż należy w Krakowie) koronować. Namienia złośliwe dwoch Seymow zerwanie.

Uspokaia wnętrzne y zewnętrzne na Seymikach miedzy domowemi *dissidentias*.

Naznaczana podział Hiberny przy Hetmanach po dwóch *ex gentibus*, a czterech od Woysk Kommissarzow: skraca postępek prawny, y przydaie do ośmiu, nadto czterech Deputatow dla sądzenia Spraw *Læsæ Maiestatis & perduellionis*, a w takowych Sprawach, mandaty *ex Senatûs Consilio* wydawać, przykazuie, y takowe Sprawy

wy na iednym Seymie decydować każe.

Wyznacza z Senatu y Koła Poselſkiego przy Rezydentach Urzędnikach Koronnych, y Litewſkich Deputatow, daiąc Jm moc zupełną, do napiſania Jnſtrukcyi, dla traktowania o pokoy z Carem Moſkiewſkim.

Potwierdza Kommiſſyą z Woyſkiem Zaporoſkim y temuż Woyſku tak Nizowemu, iako też Horodowemu, na utwierdzenie wolności, im Przywiley dany (przyrzekaiąc dalſze łaſki) approbuie.

Przyczynia ſił Rzeczypoſpolitey *ad alterum tantum* do Woyſka na Woiewodztwa, Ziemie y Powiaty, rozebranego.

Poſtanawia nad tym Woyſkiem Officyaliſtow Szlachtę oſiadłą, na Seymikach *eligendos*.

Pociąga do tey wyprawy, y tych ktorzy Summy na prowizyach maią, lub Dobra arędami trzymaią.

Opiſuie oprawę Krolowey 100000. złotych wiana, a drugie tyle Przy-

wianku

wianku *super bonis* tamże *expressis* przez Szlachtę dobrze osiadłą *administrandis*. Przytym naznacza *Donum nuptiale* 2000. Czerwonych złot:co Rok z Zup Bocheńskich, y Wielickich.

Waruie aby Potomkowie Krolowey względem tego *reformationis* Prawa, Sukcessyi y tych Summ nie pretendowali. Postanawia Trybunał Radomski sześćniedzielny na wyciągnienie wszelkich podatkow przy Hetmanach y Podskarbim z Senatorskiego, y Rycerskiego Stanow złożony.

Reassumuie Prawa przeciwko Aryanom na Fautorow ich, zlecaiąc *executionem* Starostom *sine appellatione*. Poprawuie Trybunał, przepisuiąc iak się ma sądzić we wszystkim *ordinationem*. A Ziemstwa y Grody, w iakiey Sprawie appelacyi dopuszczać niemogą. Wkłada na wszystkich Kupcow *Donativum* 100000. złotych *seorsivé* na Kupcow bogate towary przywożących, złotem, y Srebrem, także gotowemi pieniędzmi handluiących, drugie 100000. złotych na Żydow

zaś

zaś pogłownego 105000. złotych Polſkich.

Xięſtwo Litewſkie oſobliwie dla ſiebie piſząc Prawo: Ziazd Generalny do Wilna, y tam obmyślenie poſiłkow na obronę ſpolną *ex vinculo unionis* przyrzeka. A ieśliby ſpoſobow poſiłkowania niewynalazło tedy poſpolitym ruſzeniem poſiłkować przyobiecuie. Cło ſolne po 2. złote od Beczki każdey dla Krola na lat 2. poſtępuie. Podymnych 27. z wſzyſtkich *generaliter* Dóbr podług oſtatnich przez ſamych Panow Roku 1667. przyſiąg, trzema ratami, oſobliwie pogłowne Zydowſkie, y Tatarſkie, *Donativum* Kupieckie, od Summ *plæbejorum* na ten czas pozwala, *hoc præcautó*, aby na potym podatku podymnego niepłaciło. Kommiſſarzow dla zapłaty Woyſku y zwinienia tegoż z Senatu na Seymie, z Stanu Rycerſkiego po iednemu na Seymikach relacyinych, od Woyſka zaś dwóch *eligendos & ſolariandos cum Salario* każdemu z Senatorow po złotych 1000.

y miey-

y mieyſce w Wilnie naznacza. W Sprawach Skarbowych aby Sądy, y Kancellarye żadnych dochodow niebrały, waruie. Skarbnemu y Piſarzom Skarbowym przy Podſkarbim Wielkim aby przytomnemi byli przykazuie. Sprawy *pluralitate votorum* ſądzić każe. Jnſtygatorowi y Piſarzom Skarbowym *ſalaria* z retent, y pen aby płacone były. zleca.

Ordynacyą Michała Paca Woiewody Wileńſkiego Hetmana W. X. Litewſkiego *pro ſubſidio* Artylleryi na Dobrach Krolewſkich Gieranonach przez niego kupionych. y na innych za pozwoleniem Rzeczypoſpolitey uczynioną z obſzernym Generała Artylleryi, y wſzyſtkiey Ordynacyi opiſaniem potwierdza. *Donativum* Kupieckie 20000 złotych na wſzyſtkich Kupcow, a czopowe *in duplo*, *ſeorſive* Cło Kupieckie na lat 2. przytym pogłowne Zydowſkie, Tatarſkie (wyimuiąc Woyſkowych) po złotych 2. a Zydowſkie po złotych 15. *Item* prowent tabaczny uchwala.

Zaſta-

Zastawnikow, Arędarzow, y tych którzy Summy na prowizyach maią, *signanter plæbejos* Zydow, y Tatarow, aby po złotych 5. od 100. procentow płacili, mocno obowiązuie. Okupno Ekonomii Szawelskiey do lat 3. przedłuża. *Interim* za nią po 40000 złotych *pro Mensa Regia* płacić corocznie każe. Przysięgę Marszałkow Trybunalskich na sprawiedliwym Regestrow przywoływaniu, nie iuż w zawartym Kole y Substytutom ich, ale przy stronach naznacza. Wywodow Szlachectwa Trybunałowi sądzić a Duchownym aby co rok Deputatami obierani niebyli, zabrania. Obywatelow Województwa Smoleńskiego, y Powiatu Starodubowskiego z wyrażonych *in Diplomate* Króla Jana Kazimierza Dobr, 30000. złotych kontentuie. Do exdywizyi Kommissarzow z Senatu, z Stanu Rycerskiego y z Jnteressantow tegoż Województwa Smoleńskiego pozwalaiąc Powiatowi Starodubowskiemu na Seymiku sobie obrać) naznacza. Summę 20000 zło-

złotych *ante unionem* na Ucianę wniesioną na Starostwo Płotelskie przenosi, y z pierwszą Summą 25000. złotych także *ante unionem*, na też Płotele wniesioną łączy, oraz tych obudwoch Summ bespieczeństwo Sukcessorom Wołłowiczowskim upewnia. Kommissyą miedzy Powiatem Filtyńskim a Xięstwem Kurlandskim z Senatu przy Pięczętarzach & *ex gentibus relativè* do przyszłego Seymu, *Item* Kommissyą na podział Łoiowa, y Lubecza, Woysku Starego zaciągu, także *ex Senatu & equestri Ordine* y od Woyska naznacza. dalsze *Desideria* do Seymu przyszłego odkłada.

Marszałkiem Poselskim: Stanisław Lubomirski Podstoli Korònny. Dwòch z MałoPolskiey, dwóch z WielkoPolskiey y dwóch z Litewskiey Prowincyi do Konstytucyi Deputatow. Sekretarzem Pinocci. NB. Groszy 2. y Pieniędzy 9.

Roku 1673. in Januario.

W Warszawie: po wielkim *inter status* zamieszaniu, y trwaiącym przy Krolu przez lat 2. pospolitym ruszeniu, po Generalaey pod Gołąbiem przy Dostoieństwie Maiestatu zaprzysiężoney *inusitata praxi* Konfederacyi, Seym sześćniedzielny Warszawski *ob metum* zerwania, pod tytułem kontynuacyi teyże Konfederacyi, doszły, *& in naturam* Seymow obrócony: Przywraca Rzeczypospolitey *antiquam formam* Seymow Seymikow, *juris vetandi*, Sądow wszelkich, Praw, Urzędow Duchownych y Swieckich, władzy Hetmanow, Urzędnikow Woyskowych. Wyraża że gdy nieprzyiacielska potęga na Rzeczpospolitą następowała, tedy wnętrzne miedzy Stanami rozrożnienia upadkiem groziły; ktore za staraniem Krola interpozycyą Krolowey, y usilnym Senatu przyczynieniem sie uspokoiły się. Ze też Stany wszystkie pod przysięgą, y obowiązkiem sumnienia assekurowały się,

przeciw-

przeciwko wſzelkim nieprzyiaciołom, przy doſtoieńſtwie Krolewſkim ſtawać wolney Elekcyi bronić, & *contra machinatores* wſzyſtkiemi ſpolnie, y zgodnie ſiłami powſtać. Dekreta *in cauſis facti, fiſci, exemptorum ad executionem* przywiedzione. *Item conſentientibus partibus* ferowane, potwierdza. Jnne zaś Sprawy zaczęte, a nieſkończone, także *non adpræſcriptum* Konfederacyi intentowane, do Trybunału odſyła. Kaduki *cum omnibus ex occaſione diffidentiarum actibus, dictis, ſcriptis* kaſſuie. Konfederacyą *ab intra* umarza, *ab extra* zaś dla ſamey obrony Rzeczypoſpolitey przedłuża. *Diploma* na poſpolitym ruſzeniu w Roku 1672. pod Lublinem dane, Konfederacyą approbuiące *in volumen Legum* inſerować każe. W ktorym *Diplomatis* wyrażeniu, y to ſię namienia: że Krol tey Konfederacyi *in derogationem* Praw, y Konſtytucyi *in articulo: de non præſtanda obedientia* pociągać niebędzie. Poſpolite ruſzenie *in caſu neceſſitatis* w ręku Krolewſkim *ceſſante omni*

directio:

directione Marszałka Konfederacyi zostawuie. Królewszczyzny po retentorach *bene meritis* rozdawać pozwala. Wyprawę w Dobrach Królewskich z Dymow dwudziestu iednego pieszego, a w Dobrach Ziemskich z dymow 30. konnego z rynsztunkiem y prowiantem Żołnierzow uchwala. Pułkownikow y Rotmistrzow na Seymikach relacyinych zaciągnąć, y onych z Żołnierzami we 4. po tychże Seymikach niedziele do Obozu wyprawić. A Zastawnikom, y Arędarzom, także na wyderkaffach, y prowizyach Summy maiącym od 10000. złotych konnego Żołnierza stawić. Żydom zaś w Dobrach Królewskich, z dymow 20. na pieszego, a w Dobrach Ziemskich z 30. na Konnego Żołnierza składać się każe. *Quod attinet* Stanu Duchownego wyraża: że *cum beneplacito* Oyca S. z miłości ku Dobru pospolitemu z dymow 20. pieszego Żołnierza, uzbroionego *cum victu & amictu* dać przyobiecał. Sądy przy Sądzie Marszałkowskim z sześciu *ex*

genti-

gentibus wciągnieniu, y Obozie *latè* opiſuie, *& ſtrictè* obaſtrza. Zapłatę Woyſku *ex ſubſidio charitativo* z kwarty, y akcyzy, *a victualibus & utenſilibus*, z Szelężnego od liquorow po ſzelągu od trzech groſzy, z Pogłownego od wſzyſtkich *nemine excepto etiam* od Dworſkich Króla, y Królowey *cum ſpecificatione* wiele od ktòrey Oſoby płacić ſię ma, naznacza. Na te Woiewództwa, Ziemie, y Powiaty które *malitioſè* Seymiki zerwawſzy podatkow nieuchwaliły, poborcow nie obrały, *pœnam inactivitatis* na Seymach wkłada. Trybunał Skarbowy na ukontentowanie Woyſka z Senatu przy Hetmanach y Podſkarbim y z Poſłow Seymowych na Seymikach relacyinych przez Woiewòdztwa, y Ziemie *debere eligendos & ſalariandos* naznacza. Jzbę Poſelſką (ponieważ na ten czas razem z Królem y z Senatem rady zaczynała, aby to iako wolnościom ſzkodliwe na potym *non practicetur*, upewnia y ubeſpiecza. Deputatow do Konſtytucyi niewięcey,

iako

iako tylko po dwòch *ex gentibus* (*uti practicatum*) mieć chce. Deputatow do rady woienney przy Królu y Hetmanach *ex utroque Ordine*, naznacza. Skarb Koronny otworzyć, z niego kleynoty wziąć, y tak z niemi (iako *præſcribit* Skrypt) ſprawić ſię, Summy z nich wypłacać każe. Seym trzeci w Grodnie (*exceptis Convocationis, Electionis, & Coronationis actibus*) naznacza, na którym *reſponſa* od Tronu Pieczętarzom, a Koſzt na Posłow Cudzoziemſkich Podſkarbim W. X. Litewſkiego dawać każe. Cło generalne od wſzyſtkich y z wſzyſtkiego *etiam* od tego, coby dla Króla y Królowey kupowano od ſta po tynfow 3. y po groſzy 10, uſtanawia. Pogłownego na Żydow 105000 wkłada. Sprawę o podanie Kamieńca z Mikołaiem Potockim Generałem Podolſkim y Officerami do Seymu przyſzłego odkłada, y tak, iak Sprawę Smoleńſką ſądzić przyrzeka. *Interea* do oſądzenia tey Sprawy, tegoż Poto-

ckiego

ckiego *ab activitatè* na Seymach, y Seymikach wſtrzymuie.

Marſzałkowi Poſelſkiemu do ſądzenia tey Sprawy Deputatow naznaczyć *non obſtante contradictione* każe. Prowizyą *ſeptem á centum* w Kommiſſyi Berwaldſkiey naznacza. Tytułow Cudzoziemſkich. *Principatûs*, *Comitatûs*, Herbow, Pieczęci zabrania. *Et Pœnam perpetuæ infamiæ ad cujusvis inſtantiam* zakłada. Urzędy Zydaczewſkie *de novo* uſtanawia, y one wraz *benemeritis* rozdaie. Jndygenaty, y Nobilitacye, iż ſamym Katolikom ſłużyć maią deklaruie. *Subſidium* od wſzyſtkich Urzędow Duchownych *ſub ratihabitione* z Rzymu, y od Swieckich oboyga płci, także od Mieſzczan *nemine excepto cum ſpecificatione*: wiele od ktòrey Oſoby, a od Kmieciow, Zon, y Dzieci ich *ultra decennium* lata maiących, od każdey głowy po złotemu iednemu uchwala. Liczbę Oſob zrachowania Plebanom zleca.

Xięſtwo Litewſkie *diſtinctim* piſząc Prawo: podymnych 15. uchwala,

a oraz

a oraz tenże rodzay podatkowania, by też w naygwałtownieyszey Rzeczypospolitey potrzebie *in futurum* znosi Kommissyą w Wilnie na zapłacenie Woysku reassumuie, y Kommissarzow tychże, ktòrzy przeszłym Seymem naznaczeni byli, z Senatu, od Skarbu, y Koła Rycerskiego od Woiewództw, y Powiatow, z Woyska, od Woyska *salariandos* naznacza. Trybunał Skarbowy trzyniedzielny w Grodnie na wyciągnienie Retent, przy Podskarbim, y iednym z Pieczętarzow *ex Senatu & equestri Ordine* naznacza. Okupno Ekonomii Szawelskiey do Roku proroguie. Cło nowopodwyższone od Kupcow (*excepto* towarow Szlacheckich) *præviô* faktorow *juramentô*) na lat dwie przeciąga. Zydow od Ceł y Komor oddala. *Subsidium* szelężne z wszystkich Dóbr od wszelakich trunkow dziesiąty szeląg uchwala. Poborcow na Seymikach relacyinych obrać każe, do ktòrych Skarbowego Dworzanina dodaie. *Salarium* Jm po szelągu od zło-

tego naznacza. Pogłòwne na Tatarow w Domach mieſzkaiących 3000. złotych a na Zydow 25000. złotych, na ložnych zaś po złotemu od głowy. *Item* prowent tabaczny uſtanawia, *& plus offerenti* w arędę daie. Konſtytucye dawne o znieſieniu myta, y Cel na Rzece Dzwinie od towarow Szlacheckich,, y Kupieckich, reaſſumuie. Uſtąpienie przez Sapiehow Sukceſſorow Pawła Sapiehy Woiewody Wileńſkiego Hetmana W. W. X. Litewſkiego, długu 200000. złotych od Rzeczypoſpolitey winnego z pochwaleniem *heroici actûs*, potwierdza. Dane *exulibus* Woiewòdztwa Smoleńſkiego, Powiatu Starodubowſkiego y części Woiewództwa Połockiego na 30000. złotych intraty *Diploma*, y podział przez Kommiſſarzow zakończony approbuie. Dochodzenie metryk W. X. Litewſkiego y Xiążąt Litewſkich Podſkarbiemu Litewſkiemu zleca. Dwanaście tyſięcy złot: na pocztę z Miaſt, y Miaſteczek według podziału w uniwerſae naznacza.

(Mar-

Marſzałkiem Poſelſkim: Staniſław Czarniecki Piſarz Polny Koronny, tenże, Który był Marſzałkiem Konfederackim. Deputatow do Konſtytucyi z Senatu trzech, y po tyleż z każdey Prowincyi. Sekretarzem Pokrzywnicki.

NB. Franciſzek Bieliński Miecznik Koronny Podkomorzy Płocki, Adam Nowomieyſki Sędzia Ziemſki Rawſki, ViceJnſtygator Koronny.

Roku tegoż 1673. in Octobri

Dnia 10 miedzy, oſmą a dziewiątą przed południem godziną w Lwowie zakroczyły *Fata* Krola Michała.

INTERREGNUM

Proiekt *ſub tituló*: Kaptur nowy, wyraża okropne po Królach Mieczyſławie, Władyſławie Trzecim,

pod Warną zabitym, Leszku Czarnym, Stefanie, Zygmuncie Trzecim, y Synach Jego *Interregna*. Wspomina Krola y Prymasa, oraz woynę dwudziestopiąciuletnią. Opisuie Powinności Krolow Polskich. Przepisuie porządek Elekcyi Królow, sposob poprawienia zepsowaney wolności, Seymow, Seymikow, Trybunałow &c. Gani y znosi taxę Dobr *debitorum Xbris 5ta.* Uniwersał do Woiewództw, Ziem, y Powiatow, oznaymuiący śmierć Krola Michała przez Xiążę, cia Kazimierza Czartoryskiego Biskupa Kujawskiego Nominata ArcyBiskupa Gnieznieńskiego wydany; Konwokacyą na dzień 15. *Januarii* w Roku następuiącym 1674. naznaczaiący: namienia zwycięstwo z Turkami pod Chocimem. Animuie do wydania Podatkow na Woysko dla poparcia woyny. Zyczy Komissyą podczas Konwokacyi *exemplô boni successus*, sądzoney także za Krola Władysława podczas Seymu Kommissyi. Zyczy otworzenia Mennicy, *instat* za

Królową

Krolową Eleonorą Wdową: aby pewną intratą z Dóbr Ekonomicznych opatrzona była.

Roku 1674. *in Januario.*

W Warszawie, *Confœderatio* Stanow na Konwokacyi uchwalona. Odkłada *exorbitantias*, *Item dissidentes in Religione* do Elekcyi. Waruie: aby Krol nie wprzod był nominowany, ażby się *exorbitantiis* zadosyć stało, y *Pacta* poprzysiężone były.

Upewnia Woiewodztwom Pruskim beſpieczeństwo: iż to, że insze Woiewództwa pod Gołąbiem, y Lublinem, przeniozszy *Consilia* do Warszawy w Seym sześćniedzielny obróciły, y bez nich Seymowały, *in futurum non practicabitur*. Naznacza *forum* z Ministrami *Dissidentium* świeckie, a Ministrom *forum Regium*. Wypędza Aryanow, Apostatow, Nowokrzczeńcow. Naznacza czas Seymu Elekcyinego dwuniedzielny w Roku tym.

że

że Mieſiąca Kwietnia 20. dnia pod Warſzawą od Woli, z warunkiem leczenia *ante omnia exorbitantiarum*

Item naznacza Kommiſſarzow *ex utroque ordine* na podanie Marcinowi Zamoyſkiemu Podſtolemu Lwowſkiemu, Zamoyścia, y Dóbr Ordynacyi podległych. Przykazuie długi Jana Zamoyſkiego na Dobra Ordynackie zaciągnione z intrat tychże Dóbr ſpłacać, zakazuiąc: aby to nie ſzło *in ſequelam* zaciągać nowych długow. Przyimuie *ſubmiſſiones* Zamoyſkiego Podſtolego Lwowſkiego, Ordynata, na wyſtawienie 200. ludzi na każdą expedycyą Rzepłtey, y utrzymywanie Fortecy Zamoyſkiey. Naznacza *ex utroque Ordine* Deputatow do zrewidowania Skarbu Rzeczypoſpolitey Koronnego, y Litewſkiego, y dowiedzenia ſię: ieżeli rzeczy od Kròla Władyſława, teſtamentem Rzeczypoſpolitey darowane, przez exekutorow ſą do Skarbu oddane? iako też dla dowiedzenia ſię *Archivorum* y Skarbu Litewſkiego. Przydaie Prymaſowi

ſowi do Rady y pomocy *ex utroque Ordine utriuſque gentis* Konſyliarzow. Zakazuie Posłom Cudzoziemſkim do Warſzawy zbliżać ſię a Sekretarzom Jch tamże mieſzkać. Wyſyła Posłow do poſtronnych dla ponowienia Traktatow, naznacza także *ex uroque Ordine* Kommiſſarzow do traktowania z Moſkwą o pokoy wieczny, ponieważ docześne tylko do lat pewnych w Andruſzowie *armiſtitium* umòwione, a przez Monarchow Państw obudwòch poprzyſiężone były, *Pacta.* Zabrania Hetmanom oboyga Narodow Woyſka *in viſcera Regni* wprowadzać, *ſub declaratione pro hoſtibus Patriæ.* Waruie: aby prowenta z Dóbr Ekonomicznych do Podſkarbich Wielkich należały. Naznacza do Skarbu y Zup Kommiſſarzow *ex utroque Ordine.* Naznacza ſumpt na ſprowadzenie Ciała Kròlewſkiego, a Królowey Eleonorze 200000 złotych. Przykazuie Woiewodom, y Staroſtom na Zamkach Pogranicznych rezydować, *ſub privatione Capitaneatûs, exceptó* Urzędnikow Rzeczypoſpolitey, y

Woynę

Woynę ſłużących. *Item exceptô actu Electionis* z zoſtawieniem iednak *cum ſufficienti præſidio* Szlachcica dobrze oſiadłego. Obraca Kommiſſyą Lwowſką w Trybunał Skarbowy przy Hetmanach, y Podſkarbim *ſine præjudicio* Sądow Kapturowych, *quo ad privatas actiones.* Odſądza od zaſług tych, którzy Chocimſkiey potrzeby omieſzkali, *Item* tych ktòrzy *ante expirationem* czwierci, pozwiiali ſię, także ktòrzy pieniądze pobrawſzy, do Obozu nie ſtawili ſię, także ktòrzy ſwoim Rotmiſtrzom *recalcitrârunt*, a Dekreta Staroſtom exequować *non obſtante interregno* każe. Uchwala dwoiakie *ſubſidium Charitativum* na utrzymanie Woyſka 70000. przeciwko nieprzyiacielowi Oyczyzny. Naznacza *exactionem ſubſidii charitativi* przez Plebanow, Wladykow, y Dizpozytorow Dòbr *ſub nexu juramenti* na nieuchronieniu Oſob. Uchwala piechotę Wybraniecką z Dóbr Kròlewſkich, y Ekonomicznych. Znoſi Podatek akcyzy, także Cła Generalnego

nego po Miaſtach, y Miaſteczkach, iako ubóſtwu uciążliwy. Wkłada na Zydow okrom pogłownego, 105000. złotych. Uſtanawia Trybunał Skarbowy w Radomiu dwa razy na Rok po niedziel trzy, z Senatu Seymem naznaczonych, a z Stanu Rycerſkiego, na Seymikach *eligendos*, po 300. złotych *ſalariandos* Kommiſſarzow dla wyciągnienia retent.

Præcavet aby *ultra ſolitum* (iak na Seym) *numerum* Poſłow na Konwokacyą nieobierano. Reaſſumuie Kommiſſyą na zapłatę Woyſku Litewſkiemu *ob fata Regis* niedoſzłą w Wilnie przy Hetmanach, Pieczętarzach, y Podſkarbim, z Senatu, y Koła Rycerſkiego.

FLE-

ELECTIO y PANOWANIE KROLA JANA III.

Roku tegoż 1674. in Aprili.

w Warszawie Seym *Electionis* Krola Jana III. z opisaniem porządku, exorbitancye niektóre w *Pacta Conventa* wkłada, inne dla szczupłego czasu, y następuiących niebespieczeństw do Seymu *Exorbitantiarum* sześćioniedzielnego odkłada. Seymowi dwuniedzielnemu *Coronationis* dzień 24. Miesiąca *Julii* naznacza. Chorążym Woiewodztw, Ziem, y Powiatow wszystkim na pogrzeb Króla Michała *adesse* każe. Ordynacyą Zamoyską Marcinowi Zamoyskiemu Podstolemu Lwowskiemu potwierdza. Krol obrany *per Pacta Conventa* assekuruie się: Nikogo za życia swego na Tron nie promowować, pro-

mocyi

mocyi Białychgłow, y Cudzoziemcow nieprzyimować, nowokreowanym Szlachcie Cudzoziemcom *ad tertiam progeniem*, *Item* dwòch iednemu Urzędow iako to: Łasek, Pieczęci Kluczow, y Buław, także na ieden Urząd dwòch Przywilejow niedawać. Sprawy Seymowe, y Zadworne *ex Ordine* Regestrow sądzić, administracye albo arędy w Ekonomiach Szlachcie Polskiey y Litewskiey dawać. O eliberacyą Drahima, o wyprawę ludzi, o przewoz pod nowym starać się. Rok trzeci w Litwie mieszkać, Wakanse w Litwie y w Koronie po Woiewòdztwach, Ziemiach y Powiatach *possessionatis* dawać, *exorbitantias Dissidentium in Religione* Seymem *Coronationis* uspokoić. Y też *Pacta Conventionis eodem annô* na dniu piątym *Junii* poprzysięgać.

Marszałkiem Seymowvm: Benedykt Sapieha Podskarbi Nadworny Litewski, Sekretarzem: Stanisław Dowgiało Podstoli Wileński.

NB:

NB. Jan Ogińſki Marſzałek Brasławſki: Piotr Pac Chorąży Brasławſki. Michał Sokolińſki Piſarz W. W. X. Litewſkiego Marſzałek Orſzańſki, Piotr Rudomina Staroſta Starodubowſki Podwoiewodzy Wileńſki. Marcin Zamoſki Podſtoli Lwowſki Staroſta Płoſkurowſki, Ordynat *juratus Defenſor Eccleſiæ & Reipublicæ* Konſtanty Korybutth Xiąże na Zbarażu y Wiſzniowcu Wiſzniowiecki. Hieronim Xiąże na Białymkowlu Sanguſzko. Jan Dolſki Krayczy W. X. Litewſkiego Marſzałek Pińſki.

Roku 1676. in Februario.

W Krakowie Seym *Coronationis* ſześćniedzielny, w Rok w ośm mieſięcy, y pięć dni po obraniu Krola Jana III. po uśmierzeniu Kozakow, Tatarow, y Turkow: Uchwała z Dóbr wſzyſtkich Królewſkich Ekonomicznych, Duchownych, Ziemſkich, y Mieyſkich, z Dymow 28. a od Summ na prowizyach, y arędach będących od 20000. złotych

Zoł-

Zołnierza pieſzego do woyny ſpoſobnego pod iedną w każdym Woiewództwie barwą z moderunkiem, y lenungiem na dwie cwierci. Kapitanow każe obierać oſiadłych na Seymikach *relationum*, ſłużby Cudzoziemſkiey wiadomych, iednego na 200. ludzi, z ołdu Kapitanowi złotych 200. Porucznikowi złotych 76. Chorążemu złotych 50. na mieſiąc naznacza, y aby Woiewództwa takową płacę tym Officialiſtom obmyślili, nakazuie. Oraz ta wyprawa aby *de proprio* bez uciemiężenia była, waruie. Kommiſſarzow do kombinowania, zordynowania y oddania Kapitanowi ludzi, na Seymikach tychże relacyinych obrać, Woiewództwom zleca. *Subſidium* generalne troie, od Oſob *cujuscunque ſtatûs & conditionis* według Jnſtruktarza, Roku 1662. *ſub juramento* przez Szlachtę, a nie przez Plebejuſzow, *ſuper realitatem* Regeſtrow przez ſamych Panow, podpiſanych *præſtando*, dwóma ratami poſtanawia. Ziemſtwom y Grodom, aby nad 6. groſzy od przy-

ſiąg

ſiąg, y extraktow więcey niebrali, przykazuie. Zydom oprocz pogłownego dwoiakie *ſubſidium*, także dwoma ratami płacić każe. Drugie *ſubſidium* od wſzelkich likworow dżieſiąty ſzeląg, a od beczki wina Węgierſkiego złotych 15. od innych zaś Win Cudzoziemſkich dzieſiąty *procent* naznacza y ten prowent Podſkarbiemu po Woiewodztwach, Ziemiach y Powiatach arędować *plus offerenti* pozwala. Arędarzom zaś od ſiebie w Miaſtach ten prowent zaarędować, a gdzieby Arędarzow doſtać niemogli, tedy z Urzędow Mieyſkich dwóch, a na Wſiach z Gromady także 2. Mężow przyſięgłych dla dozoru dodać zaleca.

Trybunał, oraz Kommiſſye dwie, iedną *in Julio.* drugą *in Xbri* przez całe te dwa Mieſiące w Lwowie dla wyſłuchania Exaktorów liczby, y zapłacenia Woyſku poſtanawia. Oraz Kommiſſarzow do Hetmanow, y Piſarza Polnego przy Podſkarbim z Senatu, naznacza. A z Woiewodztw, Ziem, y Powiatow, Deputatow na te Kommiſ-

ſye

ſye od ſiebie *ſalariandos* takož dwòch z Woyſką obrać każe. *Donativum* Kupieckie do lat dwóch proroguie. Żydom, aby co rok 105000. złotych pogłownego do Seymu przyſzłego płacili, przykazuie. Oſobliwie do porownania y podzielenia na Żołnierza Hiberny, z Dóbr Krôlewſkich, y Duchownych Kommiſſarzow, do tychże Hetmanow, y Piſarza Polnego, *ex Senatu & Equeſtri Ordine*, a czterech od Woyſka naznacza. Krôlewſzczyznom obciążonym pofolgować, a na te, ktòre ſię ochroniły zdiętą z tamtąd defalkę włożyć, moc daie. Obranym z Woiewòdztw, y Ziem Kommiſſarzom, Taryffy dymow, y Łanow na Kommiſſyą przywieść każe. Wybrańcow z łanow do Artylleryi przyłączyć każe. Y że na iednym Łanie nad 4. Goſpodarzow więcey oſadzać ſię niema, oſtrzega. Aby Hetmani oprócz Sądow ordynaryinych, przy boku ſwoim, przez Sędziow odprawować zwykłych, ſami trzy razy do roku za każdym razem przez trzy niedziele, Sądy

Woy-

Woyſkowe ſądzili, każe. Że Kamieniec od Turczyna nierekuperowany, y dalſze nad tymże pod Chocimem zwycięſtwo niepoparte, *Deſertoribus caſtrorum* przypiſuie, *Similiter* o Dozertorach z expedycyi Ukraińſkiey, że mało do tego nieprzyſzło, co ſię ſtało w expedycyi Cecorſkiey, wſpomina. Karę na ten czas daruie, *in futurum* ſurowie ſądzić przyrzeka: Tych wſzyſtkich, którzy omieſzkali pod Chocimem potrzeby, a niektórzy z nich będący w funkcyach Poſelſkich Sądy Seymowe trudnili, na Sad przyſzłey Kommiſſyi Sarbowey odſyła, z warunkiem, aby żaden z nich na delacie będący Kommiſſarzem niebył, a obrany *nullam* miał *activi atem*.

Rewizyą Skarbu Koronnego, y na złożenie Kleynotow, *pro actu Coronationis* użytych, do tych Senatorow, którzy kluczami zawiaduią, Urzędnikow Koronnych y Litt: naznacza. Mennicę Srebrną y złotą otwiera, y do niey Kommiſſarzow z Senatu z obydwòch Prowincyi Polſkich zſyła. Wa-

lor

łor monety: czerwonyzłoty po złotych 12. Talar twardy po złotych 6. a Lewkowy po złotych 5. opiſuie. Deputatow przy boku Króla do rady woienney *ex utroque Ordine utriuſque gentis* przy Hetmanach naznacza. Seym extraordynaryiny w Rok *pro exorbitantiis & deſideriis* Woiewództw uchwala. Kommiſſyą y Kommiſſarzow na rozſądzenie krzywd od Woyſka Lit: Woiewództwom Wołyńſkiemu, y Podlaſkiemu poczynionych, uznawa. Komput WoyſkaKoronnego do 80000. a Litewſkiego 20000.przyprowadza. Trybunał Koronny aby po roku całym w obudwoch Prowincyach ſądził ſię tym ſpoſobem: aby Deputaci w Poniedziałek po Narodzeniu Nayświętſzey Panny w Piotrkowie pułroka do białey Niedzieli, w Lublinie zaś drugie pułroka do S. Franciſzka ſądzili ſię, drugą Elekcyą Deputatow w Poniedziałek śrzodopoſtny naznacza, y tymże Deputatom w Poniedziałek po przewodney niedzieli na mieyſce uſtępuiących do Lublina w Piotrkowie naſtę-

pować każe, *& per consequens* Trybunał po sobie następuiący stanowi. Mieysce obrania Marszałka w Piotrkowie naznacza. w taxy wdawać się zakazuie. *Corruptorem* stratą Sprawy *a Corruptum relegatione* od Sądow, *& incapacitate* na potym wszelkich funkcyi karać. Postanowienie Trybunału do lat dwòch dla doświadczenia, a *in casum* nieupodobania dla inszego lepszego wynaydzienia sposobu odkłada. Summę 453444. złotych groszy 21. y Pieniędzy 9. Orsettym wypłacono, Janowi Gnińskiemu Woiewodzie Malborskiemu, y Sukcessorom *descendentibus* na Knyszynie, y Goniądzu *cum attinentiis* do ośmiu dożywocia *ad extenuationem* upewnia. Kommissyą y Kommissarzow na rozeznanie Granic Szlońska y Morawy z Cesarzem, na uspokoienie krzywd, pozyskanie Poddanych, y inne pretensye uznawa.

Wszystkim za Granicą służącym *in spatio* trzech Miesięcy *sub pœna infamiæ & confiscationis bonorum* do

Oyczy-

Oyczyzny powracać każe. Aby Dyzunici Swieccy, y Duchowni pod pretextem *religionis* albo *appellationis* do Patryarchy Konstantynopolitańskiego za granicę *sub pœna colli, & confiscationis bonorum*, niewyieżdzali, przykazuie. Y onychże pod sąd Władykow poddaie, a za appellacyą od Władykow, *forum* w Sądach relacyinych naznacza. *Jncompatibilitatem* Biskupstwa Warmińskiego z pieczęcią uznaie. Y oneż *favore* Wydżgi Biskupa na ten czas Warmińskiego y oraz Podkanclerzego dyspensuie. Po Wina do Węgier, y innych Państw ieździć, wszystkim zakazuie, ale Węgrom na składy Winne wywozić, y tam chcącemu kupować pozwala. Fałszować *puritatem* Win pod winą 200. grzywien zabrania. Xiążęciu Kurlandskiemu, y Szlachcie bespieczeństwo od Woyska upewnia. A *forum* o krzywdy w Trybunale Literwskim naznacza. Kommissyą, y Kommissarzow *ex Senatu & equestri Ordine* miedzy tymże Xiążęciem Kurland-

ſkim, a Powiatem Piltyńſkim na uſpokoienie dyfferencyi, uznawa. Jnſtruktarz na wſzyſtkie Komory wydawać każe. Na Dobra leżące, Summprzez teſtamenta wnoſić wſzyſtkim zabrania. Summę Trubecką Sołtykom wypłacić zleca. Kommiſſye, y Komiſſarzow na uſpokoienie dyfferencyi Granicznych miedzy Koroną, a Szlońſkiem, Państwem Ceſarſkim, także miedzy Pańſtem naſzym a Margrabſtwem Kurſirſzta Brandeburſkiego naznacza. Niebeſpieczeńſtwom w ſpławie Gdańſkim przez osłabienie Grobel Wiślnych, y wpadanie Wiſły w Holendry, y Zuławy, a ſtarych Meatow Piaſkiem zaſypanie, zabiegaiąc, 50000. złotych tamecznych aby Skarb Pruſki z przyſzłey na Seymie uchwały nieodwłocznie wygodził obliguie. NB. Marſzałkiem Poſelſkim: Mikołay z Granowa Sieniawſki Chorąży Koronny. Deputatami do Konſtytucyi: dwóch Senatorow Koronnych a po czterech z każdey Prowincyi, Małopolanie z Wielkopolanami, wprzòd Małopolſki,

a potym

a potym Wielkopolſki Poſłowie; *alternatim* podpiſaliſię. Sekretarzem Melcher Gurowſki.

Roku tegoż na tymże Seymie *Coronationis* Xięſtwo Litewſkie piſząc *diſtinctim* Prawa ſwoie, wyraża: że lubo Poſłowie niemieli daney ſobie od Woiewództw, y Powiatow mocy, na pozwolenie nowych podatkow, iednak widząc gwałtowną Rzeczypoſpolitey potrzebę, y innych wſzyſtkich Stanow na to zezwolenie, *generalem contributionem* według Jnſtruktarza Roku 1662. *pro hac ſola vice* pozwala, y oną wydać zgodnie obiecuie. Seymik *relationis*, a na nim Poborcow dwóch obranie *pro die 2. Mai*, y czas wybierania tego podatku przez Niedziel 4. zacząwſzy wraz po Seymikach relacyinych, pierwſzą ratę, a drugą *a die 10ma Septembris* przez Niedziel 3. naznacza. Y nato Roczki Maiowe dla przyimowania przyſiąg na ſprawiedliwey po wſzyſtkich Dobrach Oſob liczbie, aby *omnino non obſtante* ktòrego z Urzędnikow *abſentia praevia* na iego mieyſcu

ſcu *ſubſtitutione* ſądzone były nakazuie. Poborcom wſzyſtkim z pieniędzmi lub *delatami 8va Julii* do Wilna na początek Trybunału Skarbowego przy Podſkarbim ſtawać, *realitatem* wybranych pieniędzy, lub *delat* poprzyſiąc każe. Tymże Poborcom *ſalarium* po groſzu od złotego naznacza. *Salarium* Urzędnikom Grodzkim dwom od przyięcia przyſiąg po groſzy 12. a Piſarzowi po gròſzy 4. od importuiących uchwala. Miaſtom Magdeburſkim od Burmiſtrza, y dwòch Radzcow, *prœviô* onych *juramentô* tenże podatek do Skarbu, a Tatarom *prœviô* każdey z nich oſoby *juramentô* do Poborcow oddawać każe, przeſzłych Poborcow od wybierania tego podatku oddala. y aby obierani niebyli zakazuie. Szełężne, dzieſiąty ſzeląg od wſzelkich trunkow, w wſzyſtkich Dobrach na lat dwie, dla zapłacenia długu Królowi Jmci, z wybieraniem *ad normam* Koronney exakcyi, pozwala. Trybunał Skarbowy cztèroniedzielny w Wilnie po dwakroć w Czerwcu, y

w Wrze•

w Wrześniu ośmego dnia, dla wybrania niezawodnego podatkow, przy Podſkarbim z Senatu, y Posłow naznacza. Poborcow, y Retentorow ściśle ſądzić, karać *contumaces* przez Dworzan Skarbowych *adhibitô militari brachiô* exequować każe. Wſzystkie zwłòki prawne odcina, a na proszących o nie, winę ſta kop wkłada, y tychże Exaktorow, Retentorow, y Dworzan bez Pozwow mocą tey Konſtytucyi ſądzić, & *ad ultimam executionem* przyprowadzać nakazuie.

Oraz ażeby Ciż Poborcowie, *Retentores* y Dworzanie, dwoma Niedzielami przed Skarbowym Trybunałem, wcześnie z pieniędzmi, lub z Reieſtrami *retentorum* porządnemi w Grodzie aktykowanemi, ſtawali a Poborcowie zaległych od Roku 1670. podatkow, na tym iako pieniędzmi wybranemi niehandlowali, y z nich dla ſiebie pożytkow niemieli, poprzyſięgli, *ſub pœnis* nietylko *triplicis penſionis*, ale *inſuper infamiæ & confiſcationis bonorum*, za aſſygnacyami Skarbowemi *per militarem*

tarem executionem vindicandis. Oſobliwie Jnſtygatorowi W. X. Litewſkiego *ad inſtantiam* Skarbu zaległych Retent na Seymie przez Podſkarbiego pokazanych, dochodzić przykazuie. *Compoſitum judicium* z Deputatow Ziemſkich, y Kommiſſarzow *pro pœnis* na Exceſſantow ſkłada. Deputatow dla napiſania inſtrukcyi Posłom do Cara Moſkiewſkiego *ex utroque Ordine*, przy Miniſtrach, Urzędnikach Koronnych y Litewſkich koſztem Koronnego y Litewſkiego, Skarbow naznacza.

Czopowe na lat 2, uchwala, & *executionem* onego Podſkarbiemu zleca. *Donativum* 12000. złotych na Kupcow, pogłowne 6000. złotych na Tatarow, Furmanow, y handluiących, a na Zydow 10000. dwoma ratami wkłada. *Monopolium* tabaczne także Cło nowopodwyżſzone Kupieckie.)niepociągaiąc Szlachty) y ſpław wodny, na lat 2. Podſkarbiemu arędować dozwala. Deputatow z Senatu, y Posłow, od woyſka zaś 4. przy Hetmanach

nach, do podzielenia w Wilnie na S. Marcin Hiberny, *prœviô juramentô* na nieuchranianiu, y preaggrawowaniu Królewſzczyzn, oſobliwie Kommiſſarzow z Senatu y Poſłow *ad taxanda pretia rerum* przy Podſkarbim, y Pieczętarzach, (*prœviô itidem* na ſprawiedliwym taxowaniu *juramentô* 25. *Junii* w Wilnie na Zamku lub na Ratuſzu, *Item* zakończenie zaczętey Kommiſſyi względem krzywd przez Woyſko poczynionych tamże w Wilnie naznacza. Długi Hetmanom od Rzeczypoſpolitey winne liquiduie. Y aby *in poſterum* Hetmani prywatnych wydatkow, y rozchodowych ſumptow miedzy expenſami niekładli, a takowe expenſa *in facie* Rzeczypoſpolitey czytane były, waruie.

NB. Podſkarbi za lat 5. kalkulował ſię, z 3197654. złotych groſzy 20. y Pieniądza 1. y puł, ale wſzyſtkie *genera* podatkowania do niego wchodziły, iako to: czopowe, ſzeleżne, pogłowne, *Donativa &c.* Kommiſſyą, y Kommiſſarzow *ex utroque Ordine utriuſque*

gentis

gentis miedzy Powiatem Brasławskim, a Xiążęciem Kurlandskim na rozgraniczenie, weyrzenie w długi, y pretensye Xiążęcia, *relativè* do Seymu, naznacza, oraz aby to rozgraniczenie *juribus* Rzeczypospolitey do Kurlandyi *non praeiudicet*, ostrzega. *Item* Kommissyą y Kommissarzow *ex utroque Ordine*, względem reparacyi Zamku Grodzieńskiego, wczesnego Seymowania w Grodnie, Placow na Woiewodztwa, y Powiaty wymierzenia, y innego porządku z naznaczeniem na to: 30000. złotych y oddaniem przez Podskarbiego do Kanclerza. *Item* Kommissyą y Kommissarzow przy Podskarbim, z Senatu, y Posłow dla wystawienia Mennicy srebrney. y złotey naznacza. Z terminem z iechania się do Warszawy *pro 10ma Junii* z Koronnemi *conformiter* Kommissarzami, z nakazaniem oraz Podskarbiemu wyznaczenia mieysca iako naysposobnieyszego. Dług Królowi Jmci 327933. złotych y groszy 10. z podatku szelężnego Podskarbiemu wypłacić, zleca.

Kommis-

Kommiſſyą w Roku 1670. do podziału Łoiowa, y Lubecza na Woyſko ſtałego zaciągu uznaną, Kommiſſarzom z Senatu, y Jzby Poſelſkiey wyznaczonym, kończyć przykazuie. NB. Deputaci z Senatu do Konſtytucyi Litewſkiey niepodpiſaliſię. Marſzałka *vide ſupra* przy Konſtytucyi Koronney.

Roku 1677. in Januario.

W Warſzawie Seym extraordynaryiny (podług Konſtytucyi *Coronationis exorbitantiarum*, dla zatrzymania Praw całości, y Państwa, oraz nadgrody Woyſku, po zaczętych dwakroć Kommiſſyach a dla przeſzkod limitowanych, naznacza tamże w Warſzawie wraz Kommiſſyą y Kommiſſarzow z Senatu, y przez Woiewództwa obranych przy Podſkarbim, Hetmanach y Piſarzu Polnym, zaſługi liquidować Deputatom Woyſkowym każe. Dla ziechania ſię na tę Kommiſſyą Pobor-

com

com, termin 18. dzień Marca naznacza. Ktòrey Kommissyi wprzòd z Woyskiem liquidacyą, a potym rachunek z Exaktorami uczynić zleca,

Przeszłe *Coronationis sancita* reassumuiąc winy na Exaktorow y Retentorow surowe obastrza. *Contumacibus* Gleytow broni, *& Contumaciam* chociażby y kwit z niey mieli, Seymem znosić każe. A że ta Kommissya wszystkiego rozsądzić nie mogła, więc drugą Kommissyą w tymże Roku w Sandomierzu przy tychże Podskarbim, Hetmanach y Pisarzu Polnym, Dwoch Deputatach od Woyska y Jnstygatorze Koronnym składa. Kommissarzow z Senatu naznacza, a Woiewództwom tychże lub innych Kommissarzow na Seymikach *relationum* obrać pozwala. Na ktoròrą Komissyą aby Poborcowie pieniądze Seymem uchwalone komportowali, a Kommissarze nie wprzòd woyskowym płacili, aż pierwiey z poborcami kalkulacyą uczynią, y Sprawy *injuriatorum* z dość onym uczynieniem *etiam*

in

in Criminalibus zakończą. Tym zaś którzy *cujuſcunque ſtatûs* maią ſwoie Regimenta, aby niebyli Kommiſſarzami przykazuie. Woyſko do pewney liczby, na piśmie *ad Archivum* danym wyrażoney, redukuie. A na zapłatę onemu pogłowne iedne *in futurum* według Taryffy Roku 1662. dwoma ratami Hiberny z Dóbr Królewſkich 700000 złotych oſobliwie kwarty ſtarey 114000 naznacza. Stan Duchowny z Dóbr ſwoich 30000. *Uniti* także & *Diſuniti* 4000. złot: do Hiberny przyłożyć obiecuią, czas wnieſienia tych uchwał w tymże Roku na S. Michał w Lwowie y Kommiſſarzów *ex utroque Ordine* oſobliwie do tey Hiberny uchwala. Na konſyſtencyą Woyſku, aby Hetmani mieyſca nayſpoſobnieyſze na linii przy Granicy upatrzyli, y opatrzyli, obowiązuie. Kommiſſarzow *ex utroque Ordine* dla umówienia z Poſſeſſorami Dòbr Ziemſkich czy to na zamianę, czy na zapłacenie za te Dobra, *prævió ſuper fideli taxatione* onych *juramentó*, wyſyła.

Zołnie-

Zołnierzow na Dobra Ziemſkie naieżdzaiących *pro infamibus & hoſtibus Patriæ* deklaruie, *pœnas criminales & capitis* zakłada, oraz Woiewództwom przeciwko takowym naieznikom pozwala powſtać. Kozakom Zaporohſkim za wierne uſługi mieyſce pewne w Ukrainie na oſiadanie naznacza, *in ſuper* 60000. złotych z Skarbu wypłacić im każe, ukrzywdzonym od Woyſka ſprawiedliwości dochodzić, czy to na Kommiſſyi czyli w Trybunale Koronnym krórymkolwiek (zabraniaiąc wſzelkiey przewłoki) pozwala. Prowent ſzelężny od liquorow (do Roku przeciągaiąc) Podſkarbiemu, aby za rekomendacyą Woiewôdztw *plus offerenti* arędował, zleca. Okazowanie uchwala, y Prawa o tym reaſſumuie. Mennica złota, y ſrebrna aby *omnino* otworzona, y moneta oby w wadze, y wlidze z drugiemi narodami *uniformis* była, Podſkarbiemu zlecaiąc profit z niey na pomnożenie teyże Mennicy obraca. Spoſob wydawania podatkow

ſubſidii

subsidii Generalis, że Woiewództwa na Seymiki relacyine wzięły, więc tym, ktòrzy na pogłowne według taryffy 1662. pozwoliły, od Osob *omnis sta-tûs & conditionis*, wnosić do Poborcow każe.

Duchowni także, że tenże podatek, y według tegoż Jnstruktarza do tychże Poborcow wniosą y że ordynaryiny obowiązek na się doyrzeć tego, wzieli, a Wikaryuszowie, Altaryści, ktòrzy nad 200. złotych więcey intraty niemaią że po złotych 5. na ratę) *prævia loci Ordinarii attestatione*) wydadzą, Popi zaś w Dobrach Ziemskich po złotych 2. a w Krolewskich po złotych 4. wniosą, namienia. Od Zon iednak ich, y Dzieci, według Jnstruktarza, a Zydom oprocz pogłownego dorocznego, to pospolite pogłówne ròwno *cum plebe* płacić na każdą ratę przykazuie. *Monopolium* tabaczne y papierowe, wkładaiąc (nad zwyczayne Cło) na każdy arkusz papieru szeląg 1. postanawia. Podskarbiemu aby *plus offerenti in arendam*,

a gdyby

a gdyby arendarza niedoſtał, *in adminiſtrationem* ſamemu oddaie. Wſzykim Drukarzom, Kupcom, Kramarzom, Żydom pomieniony ſzeląg od arkuſza (*praviô* w Grodach *juramentô*) płacić, *ſub confiſcatione mercium* każe *Contravenientes* Grodom *ſine appellatione* ſądzić każdego zleca. Poborcow regeſtra exakcyi *intra decurſum* od Seymikow relacyinych dwòch niedziel *ſub pœna infamiæ & carentia vocis activæ* do AktGrodu *proprii Diſtrictûs* podawać, *quantitatem* wziątku z Dóbr każdych w kwitach wyrażać, a takie kwity Woiewòdztzwu tylko Ruſkiemu aktykować, y te kwity *ſine ullo ſalario* od Suſcepty y Pieczęci, oprócz 6. groſzy Skrybentom, a drugich 6. groſzy od wpiſania, Grodom też oſobliwie Xięgi takowych kwitow mieć przykazuie. Jnſtruktarz Exakcyi w niektórych punktach Woiewodztwom tylko Wielko-Polſkim ſzkodliwy, kaſſuie. *Jn reliquo* approbuiąc, aby Kupcy, Faktorowie, Żydzi niezaſłaniaiąc ſię protekcyami Stanu Szla-

checkie

checkiego, Cło (*prævio* w Grodach, przy Pisarzu celnym przysięgłym, iakie prowadzą towary? *juramentô*) niemiiaiąc drog Prawem opisanych, *sub confiscatione* towarow, koni, y wozow furmańskich, *cum adiecto*: aby od sukien, dwa procenta od sta, na Cle starym płacili obastrza. Na Exaktorow nad Jnstruktarz Depaktuiących, w każdym Grodzie *sine appellatione forum injuriatis* pozwala. Konstytucye *in præjudicium* temu prowentowi zaszłe znasza. *Valorem* monety na Seymie *Coronationis constitutum* do Seymu drugiego przedłuża. Determinacyą y uspokoienie Ordynacyi Ostrogskiey do przyszłego takoż Seymu odkłada.

Nadgrodę tym Woiewództwom ktore domową wyprawę przeszłym Seymem uchwaloną stawiły uznawa, y z uchwalonych podatkow koszt łożony wytrącić pozwala. Woiewòdztwa Pruskie aby nie obciążaiąc poddanych swoich, same *de proprio* dwoie podymne wypłaciły obowiązuie. *Desiderium* Religii Greckiey względem

 niektó-

niektóych Punktow przeszłym Seymem opisanych, do Seymu przyszłego odkłada, na którym starszym wszystkim Unitom, y Dyzunitom stawić się każe. Y tam na ten czas Kommissarzow z Senatu y Koła Rycerskiego na uspokoienie wyznaczyć obiecuie. *Interea* Sprawy *in suspenso* zostawuiąc, pokoy miedzy temiż Unitami y Dyzunitami ubespiecza. Woiewództwom Bełskiemu y Lubelskiemu drugiego Deputata na Trybunał przyczyniaiąc, obierać pozwala. Szlachtę nową szynkiem, y rzemiosłem bawiącą się od Szlachectwa oddalaiąc do pierwszego Prawa Mieyskiego przywraca. Sprawę przez lat kilkanaście interessa publiczne, y Domy wielkie trudnością, o Ordynacyą Zamoyską miedzy Marcinem Zamoyskim Kasztelanem Lwowskim, a Stanisławem Koniecpolskim Oboźnym Koronnym przez Medyatorow od Króla naznaczonych, rozsądzoną approbuie.

Dłużnikom, y innym ukrzywdzonym Osobom z obudwoma stronami

forum

forum w Trybunale *ante omnes causas ex regestro incarceratorum* uznaie. Na Kommissyą od Granic Szlońskiey, y Węgierskiey, podług Paktow z Cesarzem zawartych, do każdey Kommissarzow *ex Senatu* poiednemu, a *ex equestri Ordine* po trzech z Prowincyi. *Item* Kommissyą y Kommissarzow miedzy Xięstwem Mazowieckim, Województwem Podlaskim, a Xięstwem Pruskim Xiążęcia Brandeburskiego reassumuiąc przeszłe Konstytucye naznacza, z warunkiem: aby to pod dyskwizycyą niepodpadało: iż Obywatele Polscy do Kuznic swych po Rudę przez iednę, drugą, y trzecią Rudę do dalszych Gruntow, y Fodyn *licitè* ieżdżą y one sobie zaciągaią.

Prawa Krola Strzeleckiego w Poznaniu potwierdza.

Ordynacyą Xięstwa Jnflantskiego *in perpetuum* czyniąc Biskupa, Wojewodę, y Kasztelana *sub titulo generali* Xięstwa Jnflantskiego mieysce onym w Senacie (zachowuiąc alternatę 3. narodow) wyznacza. Urze-

dnikow Ziemſkich, y obranie ich oraz ſądzenie Rokow w Dünembourgu podług Statutu Litewſkiego, y Konſtytucyi trzy razy na Rok, także Sądy Grodzkie *cum appellatione* od Ziemſtwa y Grodu do Sędow Aſſeſſorſkich Koronnych przy Referendarzu lub Piſarzu W. X. Litewſkiego y Aſſeſſorze *ſub nomine* Sekretarza przyſięgłym (naznaczaiąc czas Sprawom Jnflantſkim *Januarium*, & *Februarium*) uſtanawia. W ſprawach pięćſet złotych appellacyi od Ziemſtwa y Grodu niewynoſzących zabrania. *Actus juridicos* po Polſku piſać, a Mandaty, Dekreta Aſſeſſorſkie y inne expedycye pod dwóma Koronnemi, y Litewſkiemi Pieczęciami wyimować, Poſłow w Düneburgu *præſentes* obierać, podatki iednego roku do Skarbu Koronnego a drugiego Roku do Skarbu Litewſkiego *alternatim* wnoſić każe, Staroſtwa wſzyſtkie Koronnym y Litewſkim Oſobom, takoż *alternatim, etiam impoſſeſſionatis adiecto*: aby wpuł roka po wzięciu Urzędu kupił Poſſeſſyą, dalſze wſzyſtkie

Urzędy

Urzędy iak w Statucie Litewſkim y Konſtytucyach ſą opiſane także *ſub titulô* Xięſtwa Jnflantſkiego rozdawać obiecuie. Fundacyą S. J. w Warſzawie *Theologii & pro educatione* Dzieci dwóch *ex Familia*, innych *ex Pauperibus Nobilibus* przez Staniſława Swięcickiego Biſkupa Chełminſkego uczynioną approbuie.

Deklaracyą o nowey Szłachcie, mimo zalecenie Krola, y Hetmanow przez nieoſtrożność *in Volumen Legum* weſzłą do Seymu przyſzłego ſuſpenduiąc reieſtr rekomendowanych na Seymiki przyſłać obiecuie. Oprócz Ceł ſtarego Krolewſkiego y Rzepltey, *inſuper* Cło Generalne wodne y lądowe na Komorach Celnych, y Mieyſcach Pogranicznych od wſzyſtkich podług Jnſtruktarza na expenſa extraordynaryine, *idque* na legacye do Turkow, y Moſkwy na utrzymanie Kozakow (ktorych wyprawiony od Porty z Tytułem Kniaźia Sarmackiego Chmielniczenko odciąga) y na inne expenſa poſtanawiaiąc, Podſkarbiemu

biemu arędować *plús offerenti benè possessionato* pozwala. *Appendices* przy Kommissyach miedzy Piltyńskiemi Obywatelami, a Xiążęciem Kurlandskim, y tymże Xiążęciem a Powiatem Brasławskim kassuie NB. Franciszek Bieliński Miecznik Koronny Podkomorzy Płocki.

Roku tegoż tamże Xięstwo Litewskie pisząc *distinctim* Prawo wyraża: że *subsidium charitativum* dla przysiąg Faktorow, y Administratorow zawiodło płacę. Ze Posłowie lubo niemieli mocy od Woiewództw, y Powiatow pozwalać na podatki, iednak widząc wielkie ciężary na uspokoienie Woyska pozwala dwoma ratami *in duplo* od wszystkich, y wszelkich Stanow od każdey Osoby oboiey płci lat 10. przechodzącey *& a Dignitatibus* podług Jnstruktarza *prævió juramentó* samych Dziedzicow w Regestrach w Grodzie gdzie Dobra leżą a Koronnych w Litwie Dobra maiących w nayblizszym Grodzie *explendo* w Miastach Magdeburskich w

ktòrych

których *appellatio* do Assessoryi dwóm, iednemu *ex Magistratu* drugiemu *ex Communitate* weryfikować głowy, regestra zaprzysięgać, y podług tego Instruktarza zupełnie, a wktòrych Magdeburyach *appellatio* do Starosty y Ekonomow idzie, *per medium*, a samym Woytom także zupełnie płacić uznaie. Zydom nie przez szkolnikow, ale przez starszych głowy weryfikować, y w Grodzie zaprzysięgać każe. Czas wniesienia tego podatku pierwszey raty w tymże Roku 1677. po Seymikach relacyinych, po obraniu na nich Kommissarzow dobrze osiadłych dwòch a nie więcey *primâ Junii* przez niadziel 4. *cum salario* y na odwiezienie pieniędzy do Skarbu od aktorow *solvendo* po groszu od złotego naznacza.

Forum z Depaktuiącemi w Trybunale Skarbowym uznaie.

Poborcom Regestra aktykować, y przysiąc na sprawiedliwym wybieraniu każe. Na Trybunał Skarbowy dla wyciągnienia podatkow przy Pod-

skarbim

ſkarbim, y Pieczętarzach ziechać mogących Kommiſſarzow z Senatu y Koła Poſelſkiego naznaczaiąc Senatorom z Skarbu po 1000. złotych, a Deputatom po 500. złotych na Niedziel 4. do Wilna *pro* 4. *Julii* a potym tamże Kommiſſyą zaraz po Trybunale Skarbowym, na zapłacenie Woyſku za aſſygnacyami Hetmana Wielkiego. *Item* z Senatorow na Seymie naznaczonych *cum ſalario* takoż tyſiąca złotych, z Stanu Rycerſkiego od Wojewodztw y dwoch od Woyſka *expediendos*, przy Hetmanach *itidem* Pieczętarzach y Podſkarbim opiſuie. Stancyi tak na Deputatow iako y na Kommiſſarzow rownie Podſtarościemu pokazać każe. *Compoſitum judicium pari numero*, z Deputatow y Kommiſſarzow na ſądzenie Spraw miedzy niemi y ſługami ich ſkładaiąc *evocationem* od tego ſądu pod karą 1000. kop zabrania. Czas tey Komiſſyi w Roku tymże, *ultimam Auguſti* w Wilnie wyżnaczaiąc na Niedziel 10. nieprzerwanie pociąga. Y wſzyſtkie *genera*
poda-

podatkow retenta od Roku 1667. oraz Grody niedbałe *in exequendo*, iako też woyſkowych *pro injuriis, item* nieprzybyłych do Obozu pod Zorawno, Pocztow nieſtawiaiących ſądzić, a Jnſtygatorowi Litewſkiemu *ad instantiam* Skarbu *&* *cujuſvis* popierać *ſub pœna* obowiązuie. *Compoſitum judicium* jak w Trybunale Skarbowym reaſſumuie.

Seym trzeci w Grodnie *Pactis Conventis*, y Seymem *Coronationis* potwierdzony, namieniwſzy Kommiſsyą dla wydzielenia placow na Woiewództwa, y Kommiſſarzow *ex utroque Ordine* od Skarbu z dawnych retent *ſalariandos*, a przytym według Prawa Marſzałka Grodzieńſkiego po Seymikach relacyinych w Niedziel dwie, tak aby w iednym mieyſcu Miaſto Poſelſkie było, naznacza. Dla odebrania tych placow, aby Woiewództwa y Powiaty *delegatos* na Seymikach relacyinych *eligendos* zeſłały, y koſzt na zabudowanie obmyśliły zleca. Podſkarbiemu aby naznaczoną

na

ną fabrikę Zamku Grodzińskiego Summę do Kanclerza Ekonoma Grodzieńskiego zaraz po Seymie wypłacił, każe.

Podatki wszelkie extraordynaryine, Cło nowopodwyższone, *Monopolium* tabaczne, czopowe szelężne na dwie lecie przeciągaiąc w administracyą Podskarbięmu lub *plus offerenti* z Cła 300000. złotych z Czopowego 220000, złotych z szelężnego 300000 złotych z tabaki 12000 złotych, *a donativo* od Kupcow 12000. złotych. od Tatarow furmanow 3000, złotych pogłownego od Zydow 20000. złotych naznaczaiąc, oddaie.

Komory przykomorki, stare celne *ad oportunitatem loci* w wszelkich Dobrach, dawne mieć, y nowe zakładać pozwala. Depaktacyi nad Instruktarz 1650. opisany zabrania. *Forum* przed Podskarbim, a potym w Assessoryi naznacza.

Podskarbiemu na obwencye 100000. z podatkow extraordynaryinych pozwala.

Sym-

Symplę na apparat woienny, na reparacyą Cekauzu, aby Staroſtowie z ſwoiey właſney intraty. *ad proportionem* iednego podymnego Roku 1667. zaprzyſiężonego *quot annis* na S. Jan Krzciciel, *ſub privatione* Staroſtwa do Skarbu wnoſili przykazuie.

Dzierżawy na Artylleryą ordynowane, Gieranony, Lipniſzki, Wſzrupy. z Cegielniami z Tartakiem y Dachowniami potwierdza.

Na erekcyą moſtu Wileńſkiego, czopowe ſowite z Miaſta, y z przedmieściow od wſzyſtkich na lat dwie, uchwaliwſzy, Podſkarbiemu w adminiſtracyą oddaie.

Oſobliwie na reparacyą Ratuſza, zegara, aukcyą pomienionych mieyſkich prowentow do lat ſześciu przeciąga.

Bruki podwyżſzone, Sklepy Kościelne, y Kamienice, zalewaiące naprawić, Magiſtratowi przy Podwoiewodzym, *cognitionem* mieyſc uczynić, każe.

Depa-

Depaktacye na Rzekach portowych, Niemnie, Dzwinie, Wilii, Dnieprze, Swiętey, y innych, także na lądzie, pod winą 1000. kop na przestępnych ściągaiącą się (*salvis Constitutionibus & privilegiis ante unionem*) znosi.

Tatarow przez Pakta Zurowinskie, wolne maiących odeyście, za prozbą ich, w swoię przyimuiąc protekcyą, przy dawnych Prawach, y wolnościach, zachowuie. *Reliqvum* do Seymu przyszłego odkłada.

Benedyktynkom z Smoleńska wygnanym, przez Krola Zygmunta III. fundowanym, w Słonimie na Summie kiku tysiącach, na Wioskę Wysock wniesioney, osadzonym, retenta daruie, y tęż Wieś *ab onere militari* uwalnia.

Miarę beczkę strychową w garcy 72, także garniec y kwartę w Wilnie podług Konstytucyi 1613. postanawia. Y ażeby według tey Wileńskiey w całym Xięstwie, Wileńska takaż a nie inna miara garniec y kwarta by-

ły, przykazuie; zlecaiąc Grodom pilność, a *Forum* oto, Mieyſkim Oſobom w Magdeburyi, y w Aſſeſſoryi a Szlachcie w Trybunale, w każdym terminie naznaczaiąc.

Mieyſce *officialibus* po Urzędzie Grodzkim naznacza.

Mennicę złotą y ſrebrną Podſkarbiemu *omnino* otworzyć każe a profit z niey na uſpokoienie Boratyniego obraca.

Kapſzczyznę, z każdego *nemine excepto* domu ſzynkownego w Wilnie, na Kaplicę S. Kazimierza po Tynfów 2. y groſzy 15. poſtanawia.

Podſkarbiemu, przyſtawow, Posłom y Posłannikom aſſyſtuiących, dobrze oſiadłych, naznaczać, y z nich ſprawiedliwość *injuriatis* czynić, zleca.

NB. Marſzałkiem Poſelſkim: Władysław Skoroſzewſki Chorąży Poznańſki. Deputaci z Senatu do Koronney Konſtytucyi ieden tylko Koronny, *idque* po Pośle MałoPolſkim, a do Litewſkiey tenże Koronny po

Depu-

Deputatach z MałoPolskiey y z Litwy. Litewski zaś Deputat z Senatu wraz po Marszalku Poselskim. Z Posłow, z MałoPolskiey ieden, a dwòch z WielkoPolskiey, do obudwóch Koronney y Litewskiey, a Litewscy, po iednemu, ieden do Koronney, a drugi do Litewskiey Konstytucyi po Deputacie MałoPolskim, przed Deputatami WielkoPolskiemi podpisali się, Sekretarzem Mikołay Szulc.

Roku 1778 *in Decembri.*

W Grodnie Seym ordynaryiny sześćniedzielny, dła wielkich potrzeb y Spraw różnych Rzeczypospolitey złożony y doszły.

Przysięgi Marszałkowi Poselskiemu, y Deputatom do Konstytucyi przypisuie; Marszałkowi na tym: iako po trzykroć, o Proiekt każdy, ieżeli na niego wszystkich iest zgoda? ma się pytać, y ten tylko, na który się wszyscy zgodzą, *in Volumen Legum*,

podać

podać dependencyi ni od kogo niemieć. Konstytucyi przepisać, każdemu *requirenti* nie bronić, owszem podpisać, naydaley czwartego dnia, po pożegnaniu Krola do Grodu podać. Takowa przysięga, pierwszego dnia, przy odbieraniu Laski od przeszłego Marszałka, albo Jego *locum tenente*, wykonana być powinna.

Po przysiędze zaś, *controversos* Posłow, rozsądzać każe: A Deputatom do Konstytucyi na tym iako pilno postrzegać będą, aby żadna Konstytucya, *in Volumen Legum* nie weszła, y oney niepodpiszą, na ktorąby wszystkich Stanow niezaszła zgoda.

Konstytucyą Roku 1633. o porządku Seymowania reassumuiąc, ażeby na pięć dni, przed konkluzyą Seymu, *sine regressu* do Jzby Poselskiey, z Senatem łączyli się, y nieskracaiąc, ani przedłużaiąc czasu, bez nocnych, przy świecach, Sessyi, Seym kończyli, przykazuie.

Zasługi Woysku przeszłe, y długu milion, z Kommissyi Sendomir-

skiey

ſkiey, temuż Woyſku aſſekurowany, przy Hetmanach, y Piſarzu Polnym, Podſkarbiemu z podatkow, z pułtrzecia pogłownego Seymem uchwalonych, *prævia* w Trybunale Skarbowym *liquidatione* wypłacić każe. *Pro futuro* iż Woiewództwa y Ziemie rozebrawſzy na repartycye, przez Trybunał Skarbowy, ſprawiedliwie podzielone do ſiebie Woyſko temuż Woyſku *independenter* od Skarbu, płacić będą poſtanawia. Trybunał Skarbowy w Lwowie dla rachunkow z poborcami, z wſzyſtkich ordynaryinych y extraordynaryinych prowentow od Duchownych, y Swieckich Oſob, Pogłownych dawnych y tym Seymem uchwalonych, *ſine adcitatione*, na dzień trzeci Pazdziernika poſtanawia. Kommiſſarzow z Senatu y z Stanu Rycerſkiego, z Woiewództw, y Ziem, po iednemu, takim którzyby ſię rzeczy Skarbowych nietykał, na Seymikach *relationis eligendum & ſolariandum* przy Hetmanach Podſkarbim, y Piſarzu Polnym naznacza.

Poborcow

Poborcow y Retentorow od Roku 1658. którzyby nieſtawali, Dobra *ſub executionem* przez Staroſtow, *interpoſitis ſuper negligentes pœnis* Skarbowi podaie, a ktoryby Poborca był *inſufficiens*, za takowego Woiewòdztwom, Ziemiom płacić każe.

Po zapłaceniu Woyſku, do wypłacenia długow, na Seymie liquidowanych przyſtąpić zleca, a komuby niedoſtarczyło, do Seymu przyſzłeg odkłada.

Do Hiberny Kommiſſarzow z Senatu y z Prowincyi, przy Hetmanie Piſarzu Polnym y Urzędzie Skarbowym wyſyła.

Z Summy dwòch milionow (od Moſkwy wziętey) dwie części na Koronne, a trzecią część na Litewſkie Woyſka wypłacić każe.

Oprawę Krolowey Maryi, ſto tyſięcy złotych Wiana, a drugie ſto tyſięcy złotych przywianku, na Krolewſzczyznach w Koronie y w Litwie, przytym *donum nuptiale* dwa tyſiące czeſkich z Zup Wielickich y Bocheńſkich, póty, poki Krolową Polſkzwana

zwana, y w Polſzcze, albo w Litwie mieſzkać będzie, opiſuie z warunkiem; aby *adminiſtratio* tych Krôlewſzczyzn, przy Szlachcie Koronney, y Litewſkiey, oraz y Pruſkiey dobrze oſiadłey zoſtawała, y z nich kwarta, y donatywa płacona była.

Deputatow do boku Krôlewſkiedo, oprôcz prawem wyznaczonych, *inſuper* przy Urzędnikach Koronnych, y Litewſkich, z Senatu *& ex gentibus* licznie mianuie.

Marſzałkiem Poſelſkim, zaraz po wotach Senatorſkich Deputatow do *Remiſs*, w Sprawach Seymowych mianować *non obſtante contradictione* każe.

Cła Generalne, *monopolia* tabaczne papierowe przeſzłym Scymem poſtanowione znoſi. Deputatem y Posłem, także Posłem Ziemſkim, y oraz Woyſkowym razem być zabrania. *Donativum* Kupieckie do Ceł przyłącza.

Pogłowne Zydowſkie ſto y pięć tyſięcy złotych dobrey monety przez

lat

lat dwie, wypłacać każe. *Forum* z zniemi w Sądach Woiewodzińſkich á z Wołyńſkiemi w Starościńſkich na, znacza, *Valorem* monety *eundem* do Seymu przyſzłego proroguie.

Kommiſſye dwie, iedną na uſpokoienie miaſta Elblonga, y pretenſye z Kurfirſztem Brandeburſkim, drugą na uſpokoienie dyfferencyi miedzy Margrabſtwem a Staroſtwem Miedzyrzeckim, y Kommiſſarzow z Senatu y Jzby Poſelſkiey, Prowincyi Koronnych naznacza.

Item Kommiſſyą Woiewództwu Kijowſkiemu Wołyńſkiemu z Woyſkiem W. X. Litewſkiego o poczynione krzywdy reaſſumuie.

Luſtracyą Dóbr czopowego, ſzelężnego Wóiewództwu Wołyńſkiemu przez Luſtratorow na Seymiku *relationis eligendos non obſtante contradictione* powala.

Jus communicativum na Staroſtwo Krzepickie, iako Pograniczne znoſi.

Dekreta y Kondemnaty na Posłow otrzymane kassuie; *& in posterum pœnam mille marcarum* na otrzymuiących wkłada.

Podlaskim Seymikom Marszałka *ad omnes actus, pluralitate* głosow obierać pozwala.

Tatarom y Żydom Białychgłow chować, Ceł y Dòbr ƒtrzymać zabrania.

Lubomirskiemu Sendomirskiemu, y Szamowskiemu Opoczyńskiemu Starostom, do cudzych Kraiow odiechać pozwala; 'a na ich mieyscu do powrotu Surogatorow, postanawia.

Fundacyą Teologii Warszawskiey *sine scitu* Rzeczypospolitey, także Nobilitacye niektórych Osob, *involuto nomine*, w Konstytucyą weszłe kassuie.

Pretensye miedzy Unitami a Dissunitami do Seymu przyszłego odkłada. *Interim Forum* w Sprawach wszelkich. w Sądach relacyinych uznawa.

Kom-

Kommissyą miedzy Xięstwem Kurlandskim, a Obywatelami Powiatu Piltyńskiego *ad latus Regium* przenasza; y tam Deputatow, *cum potestate decidendi* naznaczyć obiecuie; na którą *Plenipotentiariis* obudwoch stron zą obwieszczeniem Krôlewskim ziechać (*salva integra jurisdictione* Xiązęcia Kurlandskiego) kaze, oraz względem pretensyi y długow tegoż Xiążęcia Kurlandskiego *Item* Kommissyą y Kommissarzow z Senatu y Jzby Poselskiey, iakoteż *pari numero* od Xiążęcia *mittendos* naznacza.

Liczbę Dworu Królowey do 30. Prymasa do 12. Biskupa Krakowskiego do 6. Osob redukuie. NB. ta Konstytucya niektòre ma w sobie *varietates*. Niektóre Woiewództwa, y Ziemie pułtrzecia, niektòre dwa, niektóre iedne pogłowne, inne zaś Summę pewną z osobliwemi warunkami y kondycyami deklarowały.

Końſki Kaszetelan Lwowski Generał Artylleryi Kononnney,

Roku tegoż Xięſtwo Litewſkie w ſwoiey oſobliwie piſaney Konſtytucyi Kommiſſarzow z Senatu *&* *equeſtri Ordine* wſz ſtkich trzech Prowincyi naznacza do traktatu *cum mediatoribus* z Carem Moſkiewſkim. Koſzt na Koro nych z Koronnego a na Lit: Litewſkiego Skarbow wyznaczyć opiſuie. O czaſie y mieyſcu za znieſieniem ſię przez Poſłannikow Krôla z Carem, oznaymić Kommiſſarzom, przyrzeka. Y tam o pokoy wieczny ż Carem, przy zeſłanych poſtronnych od Medyatorow Poſłach, podług Jnſtrukcyi ſobie daney traktować każe.

Podatek *ſubſidii charitativi* pogłownego iednego podług taryffy 1677. od wſzyſtkich Oſob (znoſząc *pro hac vice* libertacye) uchwala, y takowy podatek do obranego na Seymiku *relationis* Kommiſſarza, a nie do Skarbu wnoſić; a Poborcom za aſſygnacyami Hetmańſkiemi do Porſkarbiego, a od Podſkarbiego do poborcow, danemi, wypłacać; oraz tymże poborcom wypłacone aſſygnacye, dwoma

Niedzielami przed konkluzyą Sądow, do zapłaty Woyſku w Grodnie naznaczonych komportować, y tam *ex perceptis & expenſis* wyliquidować ſię; Delatę *retentorum* do Skarbu oddać; kwit *ſatisfactionis* wziąć; a Skarbowi *cum retentoribus*, na tychże Sądach ſądzić ſię; y retenta przez dworzan Skarbowych exequować każe.

Cło *auctionis ſubſidiorum* na lat dwie, podług Jnſtruktarza 1655. *ab-invectis & devectis extra Regnum* daiąc w 200000. złotych *in adminiſtrationem* Podſkarbiemu, lub *plus offerenti* (pozwála. Pomieniony Jnſtruktarz wydrukowany, aby był na Seymik *relationis* przy Jnſtrukcyach *alias* Konſtytucyach odeſſany nakazuie, Paſzporty znoſi Cła nowe, *monopolium* tabaczne, czopowe *in duplo*, pogłowne Zydowſkie. Tatarſkie, *Donativum* Kupieckie do lat takoż dwóch proroguie.

Trybunał Skarbowy dla wyciągnienia retent przy Podſkarbim y Pięczętarzach ziechać mogących z Senatorow y Posłow *iuraturos* w Wil-

nie

nie na cztery Niedziele, postanawia. Natymże Trybunale Possessorom Królewszczyzn z kwarty kalkulować się, y one wnosić, *sub privatione bonorum, & aistributione* onych *benemeritis* każe.

Salaria Senatorom po 1000. złotych, Dyrektorowi 2000. złotych z Skarbu naznacza; a Deputatom po 500. złotych z Skarbu naznacza.

Hibernę z Dòbr Królewskich, Swieckich, y Duchownych z Dymow uchwala; y do podzielenia oney przy Hetmanach y Urzędnikach Litewskich Deputatow z Senatu, Izby Poselskiey y dwòch od Woyska *assignandos*, zaraz po Seymie naznacza.

Pieniądze Hibernowe Dzierżawcom Dòbr Królewskich, na czas y mieysce od Hetmanow naznaczone, *sub triplici pensione, per executionem militarem vindicanda* zwozić, y one do Deputatow Rzeczypospolitey oddać; a Deputatow z Hetmanem na Woysko obròcić, każe

Hetmanom Deputatow z Woyska na wybieranie Chlebow zsyłać, y

na

na^lnie assygnacyi wydawać, broni. Kommissyą y Kommissarzow *ex Senatu* przy Hetmanach y Urzędnikach Litewskich, *& ex equestri Ordine*, na Seymikach relacyinych *eligendos & salariandos*, dla rozsądzenia krzywd od Woyska, *& è contra* Woysku dla zapłacenia zasług przez Niedziel ośm w Grodnie, *cum salario* na Deputatow *ex Senatu* po 1000. złottych a na Dyrektora 2000. złotych rotą podług Konstytucyi 1634. *juraturos*, naznacza. Na ktòrey Kommissyi, Retentorom Dworzanom Skarbowym Kontrahentom Ceł, sprawić się, a Podskarbiemu nie wprzod Woysku płacić, aż się *injuriatis* zadość stanie, każe.

Sądy z poborcami y Dworzanami Skarbowemi Powiatowe, dla prętszego wybrania retent w tydzień po Seymikach relacyinych, *prævio juramento*, tamże dla nich *præscripto* przez Niedziel cztery po Woiewòdztwach, y Powiatach z 6. Osob *inclusivè* z Grodem całym, lub Surrogatorem Jego na Seymikach takoż relacyinych *eli-*

gendos

gendos cum salario po 100. kop z win *irremissibilibus*, bez żadnych dylacyi, postanawia.

Na tych ktòrzyby się Skarbu tkneli a Sędziami dali się obrać, *pœnam* sto kop zakłada.

Poborcom, Retentorom, Dworzanom Skarbowym, na te Sądy pieniądze zwozić, y one do iednego z Sędziow, *e medio* obranego, y do Dworzanina od Skarbu Delatami zesłanego, *prœviis* od nich sobie *quietationibus*, oddawać; a Sędzia y Dworzanin, z pieniędzmi regestrami perceptowemi y Dekretami na początek do Grodna ziechawszy Sądowi tamecznemu Deputackiemu oddać; Sąd zaś Deputacki, tak po retenta, iakoteż po winy *triplicis pensionis*, *fortem executionem* zsyłać, y Skarb na zasługi Woyska, za assygnacyami Hetmańskiemi naznaczać każe.

Ekonomią Szawelską w' 600000. złotych *per constitutionem* 1661. zastawioną, od Sukcessorow Pawła Sapiehy Woiewoy Wileńskiego Hetma-

na W. W. X. Litewskiego wykupić Królowi, y oną samemu *& Successoribus sanguinis* takimże prawem, trzymać pozwala.

Na Kommissyą względem rozgraniczenia miedzy Xięstwem Inflantskim, Kurlandskim y Inflántami Szwedzkiemi, *ex vi Pactorum Olivensium* w Roku 1660 uznaną, Kommissarzow z Senatu y Koła Poselskiego, *in assistentia* Kommissarzow Xiążęcia Kurlandskiego naznacza.

Ponieważ Kurlandya, *juxta pacta unionis*, do Korony y Litwy, inkorporowana iest; *exinde*, iż Kommissarze do niey *ex gentibus*, wysyłani będą, przyrzeka; *alias nullitatem actus*, zakłada.

Dekret Trybunału *compositi judicii*, którym mimo Podkomorzego Sprawa *fundi*, na Sąd Starosty odesłana iest, kassuie; y aby się to niedziało *sub nullitate in futurum* zakazuie.

Kommissyą Grodzieńską reassumuiąc, dokończenie oney przez tychże Kommissarzow we dwie Niedziele

le po Seymikach relacyinych, oraz nietylko na Woiewòdztwa y Powiaty, aleteż Senatorom. Pieczętarzom, Podſkarbim, Referendarzom, Regentom, *Officialibus fiſci* y Jnſtygatorowi W. X. Litewſkiego place na zabudowanie wydzielić, & *in poſſeſſionem* podać, każe.

Budynki niebeſpieczne, iako to Łaźnie, rzeźnicę &c. nad Niemen lub Horodnicę przenieść. W browarach kominy murować, y wprowadzać; Mieſzczanom Grodzieńſkim, do wymierzenia y ograniczenia placow z pomocą ludzi, y dodaniem materyi *aſſiſtere*, przykazuie.

Kommiſſarzom po 500. złotych z Skarbu naznacza.

Kommiſſyą na przywròcenie *fundorum* Kościołow Katolickich, y Dòbr Kościelnych w Xięſtwie Jnflantſkim, przez rożne Oſoby rozebranych, *ſub pœnis* na ſprzeciwiaiących ſię Staroſtow wyſyła. Zaniedbany ziazd Generalny do Słonima, dwoma Niedzielami przed Seymem *reſuſcitat*.

Forum

Forum o poddanych z Duchowieństwem, także o wyderkaffy *contra Constitutiones*, na Dobra Ziemſkie, przeładowane, *cum amiſſione* Sum, w Trybunale Koła wielkiego naznacza.

Tatarow, w Sprawach kryminalnych, w podatkach, płaceniu dochodow Sądowych, z Stanem Szlacheckim porownywa.

Z Zydami w wſzelkich Sprawach *Forum*, *non aliud niſi Palatinale*, a za appellacyą *poſtcuriale* naznacza.

Pogłowne na Zydow 20000. złotych oſobliwie *ex genere ſubſidii generalis* po złot: 1. od głowy, 10. iuż lat maiącey wkłada.

Artykuły Sądow Marſzałkowſkich, przyſięgi Sędziego y Piſarza, z opiſaniem Spraw do tych Sądow należących, kar, y win poſtanawia, y potwierdza, oraz Sędziow y Piſarzow Marſzałkowſkich, czterema Niedzielami przed y po Seymie od wſzelkich Sądow, wyimuie.

N B.

NB. w tey Konſtytucyi Litewſkiey niektórych Woiewództw y Powiatow deklaracye niezgadzaią ſię z Samą Konſtytucyą: mianowicie w pogłownym Zydowſkim.

Marſzałkiem Poſelſkim: Franciſzek Sapieha Koniuſzy W. X. Litewſkiego, Deputatow z Senatu dwóch ieden z Korony Duchowny, a drugi z Litwy Swiecki, z wielkoPolſkiey dwòch, z Małopolſkiey dwóch, a z Litwy ieden Sekretarzem Antoni *de Seelſt*.

Roku 1683. in Januario.

W Warſzawie Seym ordynaryiny dla ubeſpieczenia Rzeczypoſpolitey y ukontentowania Woyſka złożony, Uniwerſały pod wſzyſtkiemi Seymikami dwoma, albo trzema Niedzielami po Woiewòdztwach w Grodach publikować każe.

Beſpieczeńſtwo w Dobrach Królewſkich, (opròcz wody trawy, y

dachu) od Żołnierza (przyrzekaiąc że amneſtya wykraczaiącego nie ochroni) upewnia.

Uciekaiących z Woyſka, za nieprzyiacioł Oyczyzny uznawa.

Do wybierania, y podzielenia Hiberny Kommiſſarzow z Senatu, & *equeſtri Ordine* przy Hetmanach, y Urzędnikach Koronnych naznacza.

Deputatowi Poſłem, a Posłowi Deputatem razem być, pod nieważnością bróni.

O powtòrnych Seymikach Poſelſkich po zerwanym pierwſzym, namienia.

Legem ſumptuariam na zawſze *duraturam* mieć che

Na wyprzedanie towarow zakazanych rok Kupcom czaſu daie.

Xiążęciu Kurlandſkiemu przez Posła oddać *homagium* na ten czas dopuſzcza: z warunkiem: aby tego pozwolenia potym za przykład niebrano.

Konſtytucyą Roku 1675. w w tych słowach: że Deputaci do ſą-

dzenia remiſs Seymowych *non obſtante contradictione* naznaczani być mieli; wiecznie abroguie.

Posłow Rezydentow Cudzoziemſkich (ktorzy poſpolicie intereſſa Rzeczypoſpolitey imieniem Panow ſwoich, mieſzać zwykli) oddala; y ażeby po daney ſobie audyencyi, y odebraney expedycyi, *in ſpatiis* Niedziel trzech, każdy z nich za granicę, *ſub nullitate ſecuritatis* charakteru wyiechał (zlecaiąc *attendentiam* Marſzałkom, a Posłom *executionem*, przy upomnieniu ſię wakanſow) poſtanawia.

Deklaracyie względem podatkow, *inæqualiter* przez Woiewodztwa dane, znoſi.

Ordynacyą Sądow Zadwornych, przez Kanclerza y Podkanclerzego uſtanowioną potwierdza, & *in Volumen Legum* inſerować pozwala.

Beſpieczeńſtwo Marſzałkom, Deputatom do Konſtytucyi, y Posłom, aby do Trybunału z okazyi Konſtytucyi pozywani nie byli, upewnia.

Pgoło-

Pogłòwne Żydowſkie do 100005. złotych w ſrebrney monecie przyprowadza,

Kommiſſye różne, y Komiſſarzow z Senatu *& equeſtri Ordine*, na rozeznanie pretenſyi, miedzy Koroną a Kurfirſztem Brandeburſkim, Woiewództwami Mazowieckim y Podlaſkim, a Xięſtwem Pruſkim y Margrabſtwem od Szląſka, Węgier, Wołoch, Ziemi Siedmigrodzkiey, y inne naznacza. Woiewództwu Kijowſkiemu za pierwſzą kondemnatą Woźnemu z dwoma Szlachty, *pro executione* zieżdżać pozwala.

NB. o podatkach *nulla mentio* w ſamey Konſtytucyi, ale tylko w deklaracyach Woiewództw y Ziem, podatek troyga pogłównego wyraża ſię.

Namieniaią ſię dwa miliony od Moſkwy dane, do których pretenſyi ſwoiey odſtępuie Woiewództwo Kijowſkie.

Roku tegoż na tymże Seymie, oſobliwie piſząc Konſtytucyą W. X. Litewſkiego naznacza Kommiſſarzow

z Senatu y z Stanu Rycerſkiego, wſzyſtkich trzech Narodow, do traktowania o wieczny Pokoy z Carami Moſkiewſkiemi.

Uchwala Podatek *ſubſidii charitativi* takoż troie podymne, *alias* pogłowne, pozwalaiąc czy to pogłownym czy podymnym *ad proportionem* zaprzyſiężoney taryffy Roku 1677. z warunkiem *inſuper* tym, aby wſzyſcy *a Dignitatibus & Officis ſuis* do Poborcow wnoſili.

Uſtanawia na lat dwie, Cło nowopodwyżſzone, *monopolium* tabaczne, czopowe ſowite, pogłowne Tatarſkie, y Żydowſkie.

Znoſi libertacye, Miaſtom y Miaſteczkom, *etiam per Conſtitutionem* nadane.

Poſtanawia Konſtytucyą Kommiſſyą w Grodnie ośmioniedzielną do zapłaty Woyſku y do dochodzenia krzywd *injuriatis* z Senatu, przy Hetmanach, Pieczętarzach y Podſkarbim, y z Stanu Rycerſkiego, na Seymiku relacyinym po dwôch *eligendos*

& ſo-

& *solariandos cum salario* na Senatora po 1000.złotych a na Dyrektora 2000.

Osobliwie ustanawia Trybunał Skarbowy w Brześciu cztyroniedzielny dla wyciągnienia retent, *cum simili salario* na Dyrektora, y Senatorow, a na Deputatow z Jzby Poselskiey po 500. złot:

Każe Symple quartę samym Possessorom, z swoiey intraty własney, a nie poddanym płacić. Naznacza mieysce Xięstwu Jnflantskiemu przed Woiewództwem Czerniechowskim.

NB. po Groszach kładzie pieniądze: 6. y pul osmą część pieniądza.

Marszałkiem Poselskim Rafał Leszczyński Chorąży Koronny. Duchowny ieden, a dwoch Swieckich Senatorow: *ex gentibus* po dwóch WielkoPolanie z MałoPolanami *alternatim* podpisali się. Sekretarzem Maciey Ładowski Metrykant Koronny.

Roku 1685. in Februario.

W Warſzawie Seym ordynaryiny, dla zatrzymania całości Państw, y dla ukontentowania Woyſk złożony, pod dyrekcyą Laſki Litewſkiey odprawiony: waruie że to alternacie Seymu Grodzieńſkiego *præjudicare* nie ma.

Popiera Woynę z Turkami. każe każdemu Poſſeſſorowi Łanow Wybranieckich, Pachołka z muſzkietem, y z prowiantem na puł roka ſtawić.

Poſtanawia Trybunał Skarbowy, z Senatu, a z Stanu, Rycerſkiego na Seymikach *relationum eligendos & ſalariandos*, przy Podſkarbim, lub Urzędzie, przy Piſarzu Polnym, lub Subſtytucie, do wyliquidowania percept, y expens, z uchwalonych podatkow.

Nakazuie każdemu Jndygenom, y Nobilitowanym, Pòczty Uſarſkie po trzy konie dobre z rynſztunkiem, y ochędoſtwem, wyprawić. Lub *in perſona*, zupełne trzy kampanie, od-

prawić

prawić, pod utratą Jndygenatow, y Nobilitacyi.

Zawiera Mennicę, naznacza *ex Senatorio & equestri Ordine* Kommissarzow do wysłuchania Kontraktow rachunku, y wywiedzenia się, z iakiey przyczyny wakowała Mennica Bydgoska.

Naznacza *iterum* (reassumuiąc przeszłe Kommissye Piltyńskie) Kommissarzow, do weyrzenia, w Przywileie Xiążęcia Kurlandskiego y Obywatelow Piltyńskich, tudzież Biskupstwa Piltyńskiego, *sub iure hipotecæ ad eximendum* zostaiącego.

Wspomina Pakta miedzy Cesarzem, y Kurfirsztem Brandeburskim względem monety, że miała być rowna aże *variabilis* być się pokazała, postanawia Kommissyą przy Podskarbim. *Invitat* Cesarza, y Kurfirszta Brandeburskiego, a Xiążęcia Kurlandskiego, y Miasta maiące *ius cudendæ monetæ* obwieszcza, *ad statuendum valorem, & qualitatem monetæ.* Zakłada karę *in refragarios* następuiącemu

mu postanowieniu, iako na wzruszycielow pokoiu, y wiarołomcow.

Potwierdza Prawa Woiewództwu Kijowskiemu obierania Posłow y Deputatow *pluralitate votorum.*

Zakłada warunek przyięcia wiary Katolickiey wszystkim *Indigenis*, y do Szlachectwa przypuszczonym.

NB. Po napisaney Konstytucyi, zaszły deklaracye Woiewództw y Ziem do poparcia Woyny z Turkiem, na 35. podymnych podług taryffy 1661. pozwalaiące, *a contra omnia privata desideria*, na króreby zgody niebyło, protestuiące się.

W Roku tymże, na tymże Seymie pisząc osobliwie Prawa, Xięstwo Litewskie, uchwala podatek *subsidii charitativi* pogłownych troie *ad propotionem* taryffy 1677,

Każe obrać Poborcow, na Seymikach relacyinych, po dwóch. Naznacza po groszu iednym, od złotego na obudwóch.

Nakazuie: ażeby *á Dignitatibus*, przy każdey racie pogłownego, *séorsivè* wnosili.

Postanawia extraordynaryine podatki; Cło nowopodwyższone, czopowe szelężne, *monópolium* tabaczne, pogłowne Zydowskie, y Tatarskie, *Donativum* Kupieckie 24000. złotych wynosić maiące.

Naznacza na Trybunał Skarbowy Kommissarzow z Senatu, y Posłow *cum salario* na Dyrektora 2000. złotych na Senatora 1000. złotych a na Deputa 500. złotych w Grodnie;

Przykazuie exequować Dworzanom Skarbowym Retentorow, tak Podatkow, iakoteż Pocztowych z Miast pieniędzy.

Wspomina Uniwersał na Pocztowe pieniądze w Roku 1683. wydany.

Reassumuie Kommissyą Grodzieńską, dla będącego za Granicą Woyska, niedoszłą, naznaczaiąc przy Hetmanach, Pieczętarzach, y Urzędnikach Litewskich, Komissarzow z Senatu na Seymie, *ex equestri* zaś

Ordine

Ordine, na Seymikach, a dwóch od Woyſka *eligendos*, przez Niedziel ośm w Wilnie na zapłatę Woyſku, y na rozſądzenie krzywd od Woyſka.

Przenoſi Dzień Seymikow Gromnicznych, z ſamego Swięta Gromnic, na pierwſzy poniedziałek po Gromnicach. A obiekcye nazaiutrz rozſądzać każe. Y to Prawo za wieczne mieć chce. Reaſſumüie Prawo o Poſłach Ziemſkich, że razem Deputatami, iakoteż Poſłami Woyſkowemi być nie mogą.

Przykazuie Wwdztwom y Powiatom, Pogranicznym, obierać Sędziow pogranicznych od ſiebie *ſalariandos.*

NB. Po napiſaney Konſtytucyi przy deklaracyach Woiewództw y Powiatow zaſzły manifeſtacye, przeciwko donacyom, alienacyom, wnoſzeniom Sum na Staroſtwa, lub ich przenoſzeniom, przeciwko libertacyom. Indygenatom, Nobilitacyom, lennościom.

Marſzałkiem Andrzey Giełgud Piſarz W. W. X. Litewſkiego, podpiſało

ło się dwòch Senatorow Swieckich. Posłowie ieden z MałoPolskiey, po nim z Litwy ieden, a potym z WielkoPolskiey dwóch, *denique* z Litwy drugi. Sekretarzem Stanisław Sławogorski Podstoli Podlaski.

NB, Groszy 20. Pieniędzy 13. y sześć ośmek pieniądza.

Roku 1690. in Februario.

W Warzawie Seym ordynaryiny, po iednym nie doszłym, a drugim zerwanym Seymie dla ubeśpieczenia Państw, y ukontentowania Woysk zaczęty.

Opisuie porządek Seymowania: po obraniu na dniu pierwszym Marszałka Poselskiego, każe uspokaiać obiekcye Posłom. Potym witać Krdla: czytać *Pacta Conventa.* Propozycye, *scripta, ad Archivum* z Seymu przeszłego podane. *Senatûs Consulta,* upomnieć się Wakansow Wotować Senatorom. Naznaczać z Senatu do

pisa-

piſania Konſtytucyi, y ſłuchania kalkulacyi Skarbow, oboyga Narodow, y Artylleryi Koronney. Słuchać relacyi *legationum* do poſtronnych Monarchow, *ſemotis arbitris*, z wykonaniem iuramentu. Potym każe *Ordini equeſtri* w Jzbie ſwoiey zaſiadać, naznaczywſzy Deputatow do ſądzenia Spraw Seymowych, Konſtytucye (począwſzy *á ſecuritate publica*) piſać, a Krolowi z Senatem, y Deputowanemi z Jzby Poſelſkiey, Sprawy Seymowe ſądzić. Na oſtatek każe Jzbie Poſelſkiey do Krola y Senatu z Konſtytucyami przyiść y tam przez pięć dni ſpolnie radzić, a Seym bez świec kończyć. Po zakończonym Seymie każe Marſzałkowi Poſelſkiemu iedną ſtronicę Konſtytucyi do Grodu, drugą do Druku, z podpiſami Marſzałka, y Deputatow z Senatu *&* *equeſtri Ordine*, naznaczonych, podać a potym ſumptem Skarbu wydrukowaną z podpiſem ręki Marſzałka *ad proportionem* Woiewodztw, Ziem, y Powiatow koſztem Rzeczypoſpolitey roze-
ſłać

ſłać, do Podſkarbiego, a Podſkarbiemu zapieczętowawſzy u Pieczętarzow, z podpiſem rąk ich na Seymiki relacyine do Woiewòdztw, Ziem y Powiatow, koſztem także Rzeczypoſpolitey porozſyłać.

Pozwala na poparcie Woyny z Turkami.

Abroguie Konſtytucyą Roku 1685. *in puncto* Konſyſtencyi Zołnierza w Dobrach Ziemſkich.

Naznacza Komiſſyą dla dyſtrybuty Hiberny, przy Hetmanie, Piſarzu Polnym. y Urzędzie Skarbowym z Senatu y Jzby Poſelſkiey.

Porównywa Hibernę w Dobrach Królewſkich tym ſpoſobem: każe Poſſeſſorom Dóbr Królewſkich *ſuper realitate* oſiadłych dymow na Seymikach relacyinych przed obraniem Marſzałka przyſiądz przed pierwſzym Senatorem, *a in caſum* nieprzytomności Senatora przed pierwſzym Urzędnikiem. Za omieſzkaniem tego czaſu, tedy na Kommiſſyi hybernowey przed Kommiſſarzami, a Białogłowom *per*

ſmi-

similem sibi genere przysięgać. Po ktòrym zaprzysiężeniu każe Kommissarzom *habita ratione* osiadłości (*prævio super justam distributionem juramento*) porównać Hibernę w Królewszczyznach. Naznacza *salaria* Kommissarzom Senatorom po 3000. *a equestri Ordini*, po 2000. złotych.

Wkłada na Kupcow *auctionem subsidiorum* 1000 złotych a na Zydow oprocz pogłownego 5000. złotych. Postanawia Trybunał Skarbowy z Senatorow *in presentia* Hetmanow, Podskarbiego lub Urzedu Jego, Pisarza Polnego przy Urzędzie Ziemskim Sądowym. A Sądy Fiskalne z Deputatow po Woiewòdztwach y Ziemiach, przy Urzędach Grodzkich y Ziemskich sześcio niedzielami przed Trybunałem Skarbowym.

Odmienia dzień wywodow Szlacheckich na zaiutrrz po Seymiku Gromnicznym, pod pierwszym Urzędnikiem. Pozwala Ziemiom Lwowskiey, Przemyskiey, y Sanockiey trzeciego Deputata obierać.

Zga-

Zgadzaią się w deklaracyach swoich Woiewództwa y Ziemie na podatek *pro præterito* względem dwóch Seymow niedoszłych, za lat trzy po dymnych 90. *juxta tariffam 1691. a pro futuro* do Seymu przyszłego podymnych połowę *idque* 45.

NB. Ziemia Dobrzyńska przy swoiey na podymne deklaracyi protestowałasię przeciwko Summom na Dobra Królewskie wniesionym.

Roku tegoż na tymże Seymie Xięstwo Litewskie pisząc osobliwie Prawo uchwala podymnych 26. cztérema ratami, ze wszystkich Dóbr Królewskich, Ziemskich Duchownych, z Miast. Miasteczek, Wsi, słobod Dóbr Ekonomicznych, z Karczem, Młynow, Rud, Hut, Bud, Papierni, Prochowni, tym sposobem: aby wszyscy od naywyższego, do nayniższego Stanu, Duchowni, y Swieccy, a w Ekonomicznych Dobrach Ekonomowie, spisawszy na Regestr dymy y takowy regestr rękami swemi podpisawszy, przed Grodem prezentowali, *& realitatem* onego Sami, a

w Do-

w Dobrach Biſkupich dwie Oſoby *ex Capitulo*; Metropolita zaś, z Archiepiſkopami y Biſkupami, także ſami przez ſię na Trybunale Skarbowym przed Deputatami zaprzyſięgli.

Uchwala *Item* podatki extraordynaryne: czopowe ſzelężne, Cło nowopodwyżſzone, *Donativum* Kupieckie, pogłowne, Zydowſkie, które *ex occaſione* niedoſzłych dwóch Sey mow, przez *Senatûs Conſilia*, za przeſzłe lata, uchwaloue były, aby *abhinc Senatûs Conſilia*, żadnych podatkow nie ſtanowiły, ani uchwalały, y mocno obaſtrza.

Poſtanawia Trybunał Skarbowy cztyroniedzielny w Grodnie, dla rozſądzenia podatkow, a przed nim Kommiſſyą w Wilnie dla zapłaty Woyſku, y rozſądzenia krzywd *ex Senatu & equeſtri Ordine*, przy Hetmanach, Pieczętarzach, y Podſkarbim, oraz dwóch od Woyſka Deputatach.

Zabrania Zydom chować roozney czeladzi z Chrześcian oboiey płci
pod

pod winą sta grzywien: tymże zabrania Ceł, y Myt trzymać; przykazując Wo ewodom y Starostom to prawo, do exekucyi przywodzić, *sub pœna privationis Officii.*

Naznacza Kommissarzow do udzielenia pewnych części Gospod y Mieszkań w Wilnie na stancye Deputatom.

Naznacza Sędziow Pogranicznych ponieważ ich Woiewództwa y Powiaty nie obrały.

NB. Y tu miedzy Deklaracyami Woiewòdztw y Powiatow zaszły kontradykcye przeciwko Largicyom, Awulsom Dòbr Królewskich, wniesieniom, Sum *nomine* Woiewòdztwa Brzeskiego, Powiatu Pińskiego.

Marszałkiem Seymu; Tomasz Działyński Starosta Bratyański y Łąkorski. z Senatorow ieden Duchowny z Korony, drugi Swiecki z Litwy, z WielkoPolskiey dwóch, z MałoPolskiey ieden, z Litwy dwòch do Konstytucyi Deputatow. Sekratarzem Kasper Łazański.

FATA

FATA KROLA JANA III. INTEREGNUM

Roku 1696, in Augusto, 29. dnia.

W Warszawie po zerwaney Konwokacyi stanela Konfederacyi a Stanow Koronnych y Litewskich, przez ktorą obowiązały się iednomyślnie y iednostaynie na obranie Krola y Krolowey Katolikow, exkludowawszy Piasta, y każdego ktoby się *ex Civibus* Korony y Litwy, *cum ambitu* odezwał, albo ktoby kogo mianował, *pro Hoste Patriæ* deklarowawszy, warowały: aby w Roku 1697. przyszły Seym sześćniedzielny *Electionis*, od sądzenia *exorbitantiarum*, y pisania *Pactorum Conventorum* zacząwszy, po dwóch Niedzielach, *actus* Elekcyi zaczynał się.

Nazna-

Naznaczyły do ſpiſania *exorbitantiarum & Pactorum Couventorum, ex Senatu* ſześciu, z Stanu zaś Ryçerſkiego *ex gentibus* po cżterech.

Uſpokaiaią Konfederacyą Woyſka Koronnego, przyrzekaiąc mu ſatyſfakcyą na Seymikach relacyinych obmyślić.

Przydaią do pomocy y rady Xiążęciu Prymaſowi *ex utraque gente & Ordine utroque*, Oſoby tam wyrażone. *Similiter* do Hetmanow Koronnych Konſyliarzow dodaią.

Naznaczaią Kommiſſarzow *ex Senatorio & equeſtri Ordine* dla uſpokoienia Woyſka.

Uſtanawiaią Trybunał Skarbowy dla liquidacyi z Woyſkiem, y dla ukontentowania onego, przy Podſkarbim z Senatorow Seymem naznaczonych, y Kommiſſarzow przez Woiewodztwa y Ziemie *eligendos.*

Item naznaczaią Kommiſſarzow *ex utroque Ordine* Koronnych, do zrewidowania Dobr Stołowych, Zup Bocheńſkiey y Wielickiey, także do re-

zydencyi przy Ciele Krolewskim z Korony y z Litwy.

Roku 1697. in Junio.

W Warszawie Seym *Electionis* Krola Augusta II. ktorym przyięta *coæquatio jurium* Stanow W. X. Litewskiego z Koroną Polską. Dana moc wszelkim Sądom, *pœnas Banitionum decernendi* przez Generałow *publicandi*, a przez Urzędnikow *exequendi*.

Przyięte opisanie Buław, Pieczęci, Lasek, Kluczow, porownanie Sądow Trybunalskich z Koroną Polską, *excepto solo usu* Statutu.

Potwierdzona *Ordinatio* Trybunału. Taryffa repartycyi Woyska, Hiberny na Woiewodztwa, y Powiaty, y *locatio* tegoż Woyska.

Przyrzekaią Stany Rzeczypospolitey *coæquationem Jurium, iner Pa-*

cta Conventa ułożyć, y oną *fortissime* utrzymywać.

Seym trzeci *exorbitantiarum* ordynaryiny *pro subsidio* swobod y Praw, *a incasum urgentis necessitatis* Seym konny złożyć; na ktòry *pro tuenda coæquatione & ordinatione* Trybunału Szlachcie *viritim* stawać.

Wymieniaią się *abusus* Trybunałow, *& impedimenta executionis*, Dekretow, iako też naruszania onych, przez wydawanie Mandatow, odsyłanie do Kancellaryi W. X. Litewskiego po wyniesienie Banicyi, a zatym przez wdawanie się Sądow Assessorskich *in cognitionem* Dekretow, Trybunalskich, y samych Spraw sobie należąch, Na ostatek, iakie Sprawy, y iak ma sądzić Trybunał; obszernie y dość iaśnie opisuią.

Naznaczaią Konsystencyą, y pensyą Zołnierzom dwoma ratami na S. Marcin y S. Kazimierz *idque* na koń Husarski 500. złotych na Koń Pancerny 400. złotych na Raytarski 300. złotych na Dragoński 250. zło-

tych na Zołnierza piechoty. Niemie. ckiey 150. złotych, a Węgierſkiey 200. złotych.

Przyczyniaią na zapłatę Woyſku. czopowe ſzelężne *monopolium* tabaczne, pogłowne, Zydowſkie, y Tatarſkie. A na inſze expenſa Rzeczypoſpolitey Cła nowopodwyżſzone, y ſtare, z ktòrego Cła ſtarego 100000. złotych na lat dwie *pro menſa Regis* naznaczaią.

Zabraniaią Marſzałkom W. X. Litewſkiego Spraw ſobie nie należących *cum gravamine* Szlachty ſądzić.

Naznaczaią Komiſſarzòw do wydzielenia repartycyi, y lokacyi Woyſka, iako to w Ekonomii Grodzieńſkiey, y Olickiey na Chorągwiei Uſarſkie, Pancerne, Raytarſkie, y Kozackie. Pińſką na Dragonie konne wſzyſtkie, y Staroſtwa w Woiewòdztwie Brzeſkim, na 1000. piechoty Niemieckiey y 600. Węgierſkiey.

Naſtępuią Suffragia Woiewòdztw, Ziem, y Powiatow, a potym oznaymienie Krola obranego. W ktòrym ſię

wyra-

wyraża: że dla przedłużoney przez kreſki Elekcyi Marſzałka Poſelſkiego, nie przyſzło do leczenia ran Rzeczypoſpolitey, y poprawienia exorbitancyi. Żę tylko *coæquationem Jurium* W. X. Litewſkiego z Koroną Polſką przeczytali. Że *prîdie* kończącego ſię czaſu przyſtąpili do Elekcyi Krola. Że nazaiutrz X. Arcy-Biſkup Kardynał Radzieiowſki proponował za Kandydata Krolewica ſtarſzego Syna Krola Jana III. Xiążęcia *de Konty* Francuza, Neyburſkiego, Lotarynſkiego, y Saſkiego Xiążąt. Że chcieli y pozwalali na Krolewica Jakuba, ale Xiążę Prymas Radzieiowſki, *eum ſuis affeclis* ſprzeciwił ſię, utrzymuiąc Xiążęcia *de Konty: è contra* pozwalali na drugą y trzecią Oſobę Królewicow, *denique* na Xiążęcia Bawarſkiego, iako Królewnę Polſką, za ſobą maiącego; lecz gdy Xiążęcia Kontego *æmuli* odſtąpić niechcieli, na ten czas ſkłonili ſię ku Xiążęciu Saskiemu, y Jego Auguſta Wtòrego za Krola obrali. A

zatym

zatym przeciwko każdemu przeciwnemu, *tanquam contra Hostem Patriae*, powstać, opisali się. Posłow po obranego Krola wysłali. Dzień Koronacyi 15. a Seymowi *Coronationis 17. Septembris* w Krakowie naznaczyli. Do podziału na zapłatę Woysku Koronnemu y W. X. Litewskiego dziesięciu milionow, od obranego Krola obiecanych, Kommissarzow z Senatu y z Stanu Rycerskiego Wielkiey y MałoPolsskiey, *cum termino & loco* tamże *expressis* naznaczyli.

Seym *exorbitantiarum* sześćniedzielny, aby był złożony, *per Pacta Conventa*, obwarowali

---

Roku tegoż 1697. in Julio.27.

We Wsi Piekarach w Kościele tamecznym Parafialnym, August II. Xiąże Saski za Krola Polskiego obrany, przysięgą swoią potwierdził przysięgę Plenipotentow swoich, na dotrzymanie Paktow, miedzy Rzecząpospo-
litą

litą, a temiż Plenipotentami umòwionych, y przez tychże Plenipotentow iuż, zaprzyſieżonych,

Dnia 15. *Septembris* Tenże Xiążę Saſki, Auguſt II. obrany Kròl Polſki w Krakowie ukoronowany, zaprzyſiągł wolności od Królow Polſkich Kazimierza, Ludwika, Władyſława Jagiełły, y innych po ſobie naſtępuiących nadane, y oſobliwym Przywileiem wſzyſtko potwierdził.

Po Koronacyi, y odprawionych Jey przez Xiędza Biſkupa Kijowſkiego Ceremoniach,, naſtąpił Seym *Coronationis* do dwòch Niedziel ſkròcony. Wſzyſtkie Sprawy, iako też wydrukowanie *Pactorum Conventorum*, dla ſkonfrontowania z Oryginałem w Grodzie Warſzawſkim będącym, do przyſzłego Seymu walnego ſześćniedzielnego *Pacificationis & exorbitantiarum* odłożywſzy, porownanie Praw W. X. Litewſkiego, opiſanie *Miniſteriorum* repartycyi Woyſka, Ordynacyą Trybunału, *cum moderamine* taryffy, potwierdza.

Z dzieſię-

Z dziesięciu Milionow przez Krola Jmci obranego na Woyſko obiecanych, trzecią część na Woyſko Litewſkie wydziela, y dla podziału Kommiſſyą Dwuniedzielną w Brześciu, y Kommiſſarzow z Senatu, z Stanu Rycerſkiego, y dwóch od Woyſka, naznacza.

Marſzałek tego Seymu Krzyſztof Zawiſza Staroſta Mińſki. Deputatami dwóch Woiewodow Koronnych, dwoch *primo loco* Poſłow z Litwy, dwóch z Małopolſkiey, y dwóch z Wielkopolſkiey Prowincyi. Sekretarzem: Dominik Wołodkowicz Podſtoli Mińſki.

PANO-

PANOWANIE KROLA AUGUSTA II.

Ruku 1699 in Julio. 16. Dnia.

W Warſzawie Seym ſześćniedzielny *Pacificationis Pacta Conventa*, iako z Oryginałem, y z exraktami Grodzkiemi Warſzawſkiemi zgodne, drukować każe; ktòremi Paktami opiſano: aby Król *jus æqualitatis*, iako Matkę wolnego Narodu, *inter Cardinalia jura* utrzymywał. Aby przyſięga Kròlewſka, y *Pacta Conventa*, na każdym Seymie czytane, y każdemu do nich, przymòwić ſię, a ieżeliby wczym *exorbitatum*, Kròla przeſtrzec, wolno było. Aby *juri æqualitatis*, żadnemi Nomenklaturami, Familii Domow, Hrabſtw, Margrabſtw, Xiążęcych tytułow, tłumić y ubliżać, Kròl Jmć nie dopuſzczał, aby za Wakanſe, y Honory wſzelkie, *præmia ulla* niebrał,

a ktoby

a ktoby ſię ważył dawać, *ipſo facto*, był Wakanſu y Honoru *incapax*. Aby wieden Dom. *Miniſteria duo*, także *minorennibus* Opactw, Dignitarſtw, Dzierżaw chociażby *pro meritis* Oyca, *Item* na dwa Staroſtwa (oprocz Sądowego) więcey iedney Oſobie niedawał. Promocyi przez Cudzoziemcow nie przyimował. Aby *Ordinatio* Mennic, na Seymie, a nie *in Senatûs Conſilio*, traktowana; legacye do poſtronnych Narodow, przez Szlachtę *bene Poſſeſſionatos ex Senatorio & equeſtri Ordine* wyprawowane; a Jnſtrukcye *inter Senatûs Conſulta*, piſane y na Seymie przez Pieczętarzow czytane; relacye zaś aby na Seymach *in ſcripto* dawane, y że nad Jnſtrukcyą ſobie daną nic Poſeł z poſtronnemi nietraktował, poprzyſiężone, a od poſtronnych, *in præſentia ordinum* ſłuchane były.

Poſelſtwa do Rzymu, aby ſię przez Oſoby Swieckie, a nie Duchowne, odprawowały.

Aby Cudzoziemcy do Jndygenatow y Nobilitacyi; nie od Króla, ale od Hetmanow y Stanow, promowowali się; *a neo promotis*, aby *ad tertiam progeniem officia & beneficia* (oprócz osobliwiey zasłużonych) nię nadawały się.

Aby Cudzoziemcy wszelkiey kondycyi, *ad Consilium*, ani do żadnych rządow, y Spraw promocyi, instancyi, nie mieszali się, y przypuszczani nie byli.

Aby Dwòr; Królewski; z Narodu Polskiego, & *Provinciarum annexarum* (oprócz ludzi *adminora obsequia*,) chowany,, y płacony. Także Gwardya tysiąc dwieście ludzi, a starszy nad niemi Szlachcic Polski, lub *ex annexis Provinciis*, był, y pod Jurysdykcyą Marszałkowską, iako y Dworzanie wszyscy, *ære Regio*, płatni zostawali.

Aby Król Jmć Woysk Cudzoziemskich *sine consensu & scitu* Rzeczypospolitey w Państwa Koronne, Litewskie, & *annexas Provincias* niewprowadzał. *Bella offensiva* nieza-

czyna

czynał, ani ſupplementow, y aukcyi Woyſka, *ſub pœna capitis invindicabilis* na tego, ktòryby ſię ważył, zaciągać, nie przyczyniał.

Aby Cudzoziemſką manierą ludzi nikomu zaciągać, *etiam ex Senatus conſilio*, niepozwalał. Dòbr Ekonomicznych, Staroſtw, Zup, Metryk Regencyi Korornnych y Litt: Sekretaryi Piſarſtw, Pokoiowych, Skarbowych, adminiſtracyi, luſtracyi Skarbowych, Komend w Dobrach Krolewſkich, w Miaſtach, y Zamkach, Cudzoziemcom, & *Plebeis*; Zydom Myt, Ceł, Komor. niedawał, ale Szlachcie dobrze oſiadłey y zaſłużoney. Miedzy temiż Paktami wſpomina Seym trzeci *exorbitantiarum* konny, *pro ſubſidio* Praw, & *medela exorbitantiarum Status*, na ktòry Szlachta *viritim ad tuenda jura ſua, ſub pœnis de expeditione bellica, ſancitis* ſtawić ſię ma.

Nakazuie Opatom: aby ſwoim koſztem legaoye do poſtronnych Państw odprawowali.

Po Paktach *immediatè* wyrażonych, tenże Seym uznawſzy *concordi*

di assensu za Krola Augusta wtórego, postanawia Trybunał Skarbowy dwanastoniedzielny do zapłaty woyſku, z Senatu, y z Stanu Rycerſkiego, przy Hetmanach, Podſkarbim lub Urzędzie Jego, Piſarzu Polnym, y dwoch Kommiſſarzach od Woyſka.

Znosi *in futurum* na zawſze deklaracye Woiewództw y Powiatow o podatkach; a równo wſzyſtkim, podług taryff płacić każe.

Wyznacza Deputatow *ex Senatu & equestri Ordine utriusque gentis* (oprócz na rezydencyą naznaczonych) do determinowania oſtatniey rezolucyi, o wźięcie Elbląga przez Kurfirſzta Brandeburſkiego.

Item naznacza z Senatu, y z Stanu Rycerſkiego Kommiſſyą od Seymu do Seymu *durabilem*, do wybrania, y podzielenia, Hyberny, y tamże z retentorami *Forum* uznaie.

Waruie: aby gdy na Seymie, do obrania Marſzałka Poſelſkiego nie przydzie; to niedoyście Seymu, w alternatę Laſki nieſzło.

Uwal-

Uwalnia *corrumpentem* czy to Deputatow, czyli też Posłow *á pœnis*, a *cum corruptis* w Trybunale o peny, y wziętą korrupcyą, prawem czynić pozwala.

Znosi expektatywy, y takowego, ktoryby za życia czyiego, Przywiley otrzymał, *etiam post obitum* Jego, *ipso facto*, tego wakansu *incapacem* czyni.

Zabrania Zydom y Dyzunitom w Kamieńcu Podolskim mieszkać.

Podwyższa pogłowne Zydowskie *plus quam ad alterum tantum*, 100005. złotych nie *currentis monetæ*, ale rachuiąc złoty po pięć celnych szostakow.

Roku tegoż na tymże, pisząc osobliwie Konstytucyą W. X. Litewskiego potwierdza *coæquationem Jurium* z Koroną Polską względem *Ministeriorum*. *Item* potwierdza porządek Trybunału w Roku 1698. postanowiony.

Otrzymane pod Seymowy czas, na Senatora, Posła, y Kommissarza,

Dekre-

Dekreta za nieważne poczyta y Sprawy *in integrum* przywraca.

Przyczynia dla Spraw Remissyinych w Trybunale czasu Niedziel siedm, na każdą kadencyą.

Daie *pro assistentia* Trybunału Piechoty Węgierskiey sto, okrom Officialistow, pod władzą Marszałka Trybunału.

Naznacza im 25000. złotych pogłownego Żydowskiego, y do Rotmistrza (ktory powinien być Szlachcic) komportować; a Rotmistrzowi przed Trybunałem z pieniędzy y moderunku kalkulować się. Trybunał Skarbowy w Wilnie ośmioniedzielny, dla zapłacenia Woysku, przy Hetmanach, Pieczętarzach, Podskarbim, y Pisarzu Polnym, z Senatorow na Seymie naznaczonych, y z Stanu Rycerskiego na Seymikach *relationis* po iednemu *eligendos* postanawia.

Słowo uymuiące *aequalitatem*, w Konstytucyą 1690. mieniące Szlachtę mnieyszą, *per errorem* weszłe, *in perpetuum* znosi.

Przy-

Przywileie na wolną Elekcyą, Połockiego y Witepſkiego Woiewodztw. *Item exulibus* Woiewództwa Smoleńſkiego y Powiatu Starodubowſkiego, *pro reclinatoriis* Jm ſłużące, potwierdza.

Marſzałkiem Seymu: Staniſław Szczuka Referendarz Koronny. Deputatami do Konſtutucyi z Senatu Biſkup ieden, Woiewodowie Koronny, y Litewſki, z WielkoPolſkiey dwòch z MałoPolſkiey dwóch, y z Litwy dwòch. Sekretarzem: Marcin Kierſki.

Roku 1702. *in Septembri*

Pod Sendomirzem ziazd walny poſpolitego ruſzenia, miedzy Rzekami Wiſłą, y Sąnem zgromadzonego, na ktòrym Król Auguſt daie Diploma, wyrażaiąc: Jż *pia intentione impulſus* był, *ad recuperanda avulſa*; aże ſię Stanom Rzeczypoſpolitey nie zdało; więc nayprzód wſzyſtkie Prawa, tudzież *Pacta Conventa*, dotrzymy-

trzymywać, y utrzymywać, a potym Woyſka Saſkie po ſkończoney Woynie Szwedzkiey, zaraz wyprowadzić, y nigdy onych w granice Polſkie y Litewſkie nie wprowadzać, w żadne *Fœdera* bez Rzeczypoſpolitey z poſtronnemi nie wchodzić, woyny niepodnoſić, Cudzoziemcow *ad exteros* nie poſyłać, owſzem Konſyliarzow Saſkich od ſiebie oddalić, naoſtatek po uſpokoieniu wnętrznym, y zewnętrznym Seym Konny *exorbitantiarum* złożyć, y na nich Konſyliarzow, Autorow, y wſzyſtkich Partyzantow Szwedzkich wydać obiecuie.

Roku 1703. in Junio.

W Lublinie Seym dwuniedzielny extraordynaryiny, dla gwałtownych potrzeb, y obmyślenia beſpieczeńſtwa, z przyznaniem mu powagi, y mocy Seymu ſześćniedzielnego, nie naruſzaiąc Praw o Seymach walnych, y mieyſcach dla nich nazna-

czonych, namienia; iż Prowincya Litewska, z miłości Dobra pospolitego, ustąpiła alternaty Seymu Grodzieńskiego, dla niebespieczeństw, y ten Seym Lubelski, za swòy Grodzieński przyieła. A zatym, że to przyszłym z alternaty w Grodnie Seymom szkodzić niema, upewnia.

Propozycyą Szwedzką *detronisationis* Króla Augusta, iako Polskiemu Narodowi *detestabilem*, odrzuca. Wszystkich adherentow Szwedzkich, *pro hostibus Patriæ*, a Dobra ich *confiscanda*, ogłaszaiąc ieszcze czasu sześć Niedziel *ad resipiscendum*. Po ktòrym wyszłym czasie, a nieupamiętaniu się *adhærentium* Szwedom, tychże honory y Kròlewszczyzny Królowi rozdawać pozwala, a o Dobra Ziemskie, do sądu przez Seym (*Salvis juribus* Zon,) ukrzywdzonych, y kredytorow, odkłada.

Namienia *hostilitates* Szwedzkie w Koronie y w Litwie, nietylko różnym Dobrom, ale y Osobom, nieuznawanie charakteru w Posłach. Odstąpie-

ſtąpienie *in præliminaribus* traktatow. Oblężenie Miaſta Torunia. Uderzenie *tempore induciarum* na Woyſko Saſkie pod Pułtuſkiem, namienia.

Woyſko Koronne do ſowitey liczby przyprowadza; y temuż Woyſku ſtarego y nowego komputu, znoſząc *lachrimoſum*, podymnych y poborow *genus* inną płacę upewnia: czwarty ſzeląg od każdego liquoru *nemine excepto*, na lat dwie, *præciſis libertationibus*, uchwala.

Na exakcyą Poborcę iednego, na Seymikach relacyinych, a gdzieby zerwane były, przy pierwſzym Senatorze, albo Urzędniku *pluralitate votorum*, pod winą *arbitrariæ* przez Trybünał Skarbowy ſum *impoſitionis*, *eligendum*, y groſzem od złotego *ſalariandum*, naznacza.

Który czwarty ſzeląg ze wſzyſtkich *generaliter* Dóbr, *iuxta iuramenta*, przez Adminiſtratorow, lub trzymaiących Dobra, lub ſámych Dziedzicow, na ſzynk, liquor wydawaiących; a w Miaſtach przez Burmiſtrzow,

w Miasteczkach zaś przy Burmistrzach przez Possessorow w Grodach własnych *explenda*, poborcom wybierać każe; wkładaiąc *pœnas arbitrarias* na krzywoprzysiężcow w Trybunale Skarbowym *irremissibiliter docernendas.*

Szynki Duchownych w Dobrach Królewskich, *nullo iure* założone znosi; y Possessorom Dóbr Królewskich o to w Trybunale Skarbowym *agere*, pod utratą Królewszczyzn, obowiązuie.

Trybunał Skarbowy sześcniedzielny w Radomiu dla dosyć uczynienia zasługom woyska, przy Hetmanach, z Senatorow Seymem naznaczonych, a z Stanu Rycerskiego po iednemu, na Seymikach relacyinych, lub nazaiutrz po Seymikach Deputackich, *eligendos.*, & *sumptu* Woiewództw *salariandos*, składa.

Kommissarzow dla wybrania y podzielenia Hiberny, takoż przy Hetmanach z Senatu y z Stanu Rycerskiego *utriusquè gentis* przez Skarb *salariandos* naznacza.

Na

Na okupno Elbląga, y zapłacenie z Korony dwóch części Summy 200000. Tal. bitych od koła Młyńskiego na większych po dwa bite, a na mnieyszych rzekach po bitym iednym, z Dóbr wszelkich, na Rok ieden uchwala. Dla wybrania tey uchwały, Lustratora iednego, *benè possessionatum*, *cum salario* po groszu od złotego, *super quantitatem* Młynow w Trybunale Skarbowym *iuraturum* na Seymiku relacyinym, Woiewództwom y Powiatom obrać, a Summę wybraną za Niedziel 10. do Podskarbiego komportować każe. A na Lustratorze (*quodsi* krzywoprzysiężen) *pœnam confiscationis bonorum*, *ad cujusvis instantiam*, w Trybunale, lub w tymże Woiewództwie albo Powiecie, *decernendam* zakłada.

Deputatow, *pro casu* nagłych potrzeb, nad zwykłych rezydentow *ad latus regium*, osobliwie przy Urzędnikach Koronnych, Litewskich, y Hetmanach, z Senatu y z Stanu Ry-

cerſkiego *omnium trium Provinciarum* naznacza.

Kommiſſarzow do traktatu, poſtanowieniem Sendomirſkim naznaczonych, potwierdza.

Na Kupcow towary wprowadzaiących, y wyprowadzaiących 100000. złotych *currenti monetâ*, a na Zydow 100005. złotych Pruſką monetą, pięć ſzoſtakow celnych w złoty rachuiąc, uchwala.

Kommiſſye na uſpokoienie dyfferencyi, z Szląſkiem, z Węgrami, Pruſami, z Senatu y Jzby Poſelſkiey naznacza. NB. Marcin Końſki Woiewoda Krakowſki, Generał Artylleryi Koronney.

Roku tegoż na tymże Seymie Xięſtwo Litewſkie, obmyślaiąc, obronę Rzeczypoſpolitey, *in ſuplementum* podatku extraordynarynego oſmiorga podymnego, poſtanawia. Cło generalne *auctionis* na lat dwie, od wſzelkich towarow, wodą y lądem, przez kogożkolwiek za Granicę wyprowadzaiącego; y w Granicę wpro

wadza-

wadzaiącego; oddaiąc ten podatek do wiernych rąk Marcinowi Wołłowiczowi, y Ludwikowi Pocieiowi, Piſarzowi, y Strażnikowi W. X. Litewſkiego *per plus offerentiam Contrahentibus* bez żadney defalki.

Item poſtanawia Cło nowopodwyżſzone, *donativum* Kupieckie, *monopolium* tabaczne, Hiberny, ſowite. Czopowe ſzelężne, pogłòwne Zydowſkie 60000. złotych kwitowe na Cłach od Szlachty po złotemu od ſta złotych, a *plebeis* zaś po dwa złote od ſta.

Zakazuie: aby Zydzi na Cłach niebyli, *ſub invindicabili capite.*

Zabrania przykomorkow w Dobrach dziedzicznych *ſine conſenſu Hæredum.*

Oſobliwie na Woyſko nowopodwyżſzone po złotych 4. z dymu, iedną ratą, y na rok ieden, *pro hac ſola vice* zapłacić, albo poſpolitym ruſzeniem *ad operationes belli* iść, iak ſię Woiewòdztwom y Powiatom podobać będzie, *permittit*, a *in futurum*,

aby

aby żadne podatki uchwalone niebyły *prœcavet*, Chorągwie wyprawne zwiia.

Z Dóbr Neyburſkich 300000 złotych *pro hac* także *ſola vice*, na rok ieden, *in ſubſidium* wypłacić każe.

Woyſko *auctionis*, w Dobrach Adherentow Szwedzkich lokować Hetmanowi pozwala.

Na okupno Elblonga y oddanie 100000. Tal. bitych na rok od koła na rzekach wielkich po Tal. bitych trzy (*in reliquo ut ſupra*) uchwala.

Do zapłaty Woyſku Trybunał Skarbowy przy Pieczętarzach (z których pierwſzym miał być, Dyrektorem) y przy Skarbie, ſześćniedzielny w Grodnie, z Senatorow, y z Stanu Rycerſkiego na Seymikach relacyinych. po dwóch Deputatow *eligendos* (*excludendo* Woyſkowych zapozwanych, *Item* Skarbem ſzafuiących, y Dobra Szwedom *adhœrentium* trzymaiących) poſtanawia.

Palety *ignoti & infamis nominis* kaſſuie, y ktoby ie, wydawał, *pro infami*

fami, Rebelli, & invindicabili capite ogłaſza.

Iznjuriatis od Woyſka we dwie niedziele po Seymikach relacyinych, ſzkody ſwoie, przed Urzędnikami Grodzkiemi, w ſwoim Woiewództwie y Powiecie, przy Woytach, albo Mężach wiary godnych ſpiſać, y te regeſtra bez żadney inquizycyi, w Trybunale Skarboym zaprzyſiądz.

Woyſkowym zaś tak dla rozprawy, iako dla porachowania ſię o żołd, po dwòch z każdego Regimentu y Chorągwi Deputatow, zeſłać a Generałowi Artylleryi z intrat Staroſtwa Lipniſkiego y Gieranońſkiego, z Symple kwarty kalkulować ſię przykazuie.

Kommiſſarzom po 2000. złotych a Dyrektorowi 3000. złotych z tychże prowentow naznacza.

Sędziow fiſkalnych przy Ziemſtwie y Grodzie nad 6. a Kontrahentow nad 2. więcey niepozwala.

Marſzałkiem Poſelſkim: Michał Xiążę Wiſzniowiecki Hetman Polny Litew-

Litewſki. Dwóch, ieden Duchowny, a drugi Swiecki z WielkoPolſkiey Senatorow. Po nich ieden z WielkoPolſkiey drugi z MałoPolſkiey a trzeci z Litwy. *Deinde* Senator Swiecki z MałoPolſkiey, y Senator z Litwy Deputatami do Konſtytucyi podpiſali ſię. Sekretarzem Marcin Korbuth Cześnik Orſzańſki.

Na tymże Seymie ułożony Jnſtruktarz Ceł, po groſzu od złotego, tak *ab evectis*, iako też *ab inductis mercibus*, od wſzyſtkich Stanow Rzeczypoſpolitey Duchownych, y Swieckich, przez Marſzałkow y Sekretarza podpiſany, y do druku podany.

Roku 1710, in Februario.

W Warſzawie Poparcie Konfederacyi Sandomirſkiey Roku 1704. Mieſiąca Maia 20. dnia od Koronnych y Litewſkich Stanow, poſtanowioney na walnym ziazdzie, przez też Stany oboyga Narodow, po wymuſzonym

vi fato-

vi fatorum oddaleniu ſie Krola Auguſta za granice Polſkie, a po ſzczęśliwym do Krolestwa Polſkiego wroceniu ſię, y po odebraniu *in poſſeſſionem* Korony zgromadzone, namienia: Jż za zdaniem Panow, Rad, Dygnitarzow, Urzędnikow, y Posłow, od Woiewodztw do Torunia zebranych niemogąc w czaſie, *ab intra & extra* niebeśpiecznym Seymu walnego złożyć, wprzod Seymiki, a potym walny Seym *ſub vinculo* walney Konfederacyi Sendomirſkiey złożone, nie ubliżaiąc Seymom, ani *novam formam conſiliorum* wnoſząc, owſzem dawne Prawa o Seymach *in pleno robore* zoſtawuiąc, *ſancita* Seymu Lubelſkiego do ſkutku przyprowadza. Pokoy *ab intra* domowy uſtanawia.

Korony Berła Polſkich, w prywatne traktaty nie dopuſzczać.

Krola do gardła y oſtatniego punktu, pod przyſięgą, od wſzelkich y wſzyſtkich przeciwności bronić przyrzeka. *Diploma* wolney Elekcyi u-

twier-

twierdza, y powtórnie *inter ſancita* tego ziazdu inſcrować obiecuie.

Wſzyſtkie przeciwne attentata, po Woiewództwach, Ziemiach y Powiatach, czyto dobrowolnie, czy poniewolnie, pod iakimkolwiek imieniem ziazdow, mianowicie Konfederacyą Warſzawſką w Roku 1704. na dniu 19. Mieſiąca Czerwca uczynioną, z iey exwinkulacyą, oraz Elekcyą y Koronacyą Oſoby Stanisława Leſzczyńſkiego (ogłaſzaiąc go *pro hoſte Patriæ, & perduelli*) *Jtem* traktaty z z Koroną Szwedzką, *Fœderis Varſavienſis* Altrandſtadzſką tranſakcyą, iako wierze Katolickiey, oſobliwie *circa erectionem* nowych Zborow, Szkoł, nauk, & *ſupterfugium* od regeſtru *arianiſmi præjudicioſam*, na oſtatek Trybunały Koronne, y Litewſkie, ze wſzyſtkiemi *etiam* oczywiſtemi Dekretami, kaſſuie z kſiąg eliminować poſtanawia.

Ogłoſzone, *ob rationem inevitabilis neceſſitatis*, tudzież dla utrzymania Konfederacyi Sendomirſkiey *interregnum* rezolwuie.

Actus

Actus juribus panowania szkodliwe znosi.

O przestępstwo przez Króla, stopnie wKonstytucyach 1567. 1607. y 1609. opisane, zachować obiecuie. Tym, którzy się na exwinkulacyą pisali, posłuszeństwo rotą Konfederacyi Sendomirskiey poprzysiąc każe. Wdzięczność Stanom Rzeczypospolitey, za oświadczoną wierność, *nomine Regis*, ofiaruie.

Wszystkie *actus*, mimo wiadomość Króla, y Stanow wolą, zaszłe, y wymożone znosi.

Urazy *æmulis resipiscentibus* odpuszcza, *&* *securitatem* Król nietylko od siebie, ale też od Cara Moskiewskiego, Osobom y Dobrom ich, summom na Starostwach, *& juribus immunitatis* przyrzeka; *Pacta Conventa*, odnawia, utwierdza, y przedrukować każe, a według onych panować, y to wszystko zosobna *Diplomate* potwierdzić Król obiecuie, *& inter sancita* ingrossować, a sam Oryginał *ad Archivum* oddać, pozwala.

Sądy *contra motores* przez Konfederacyą Sandomirſką poſtanowione reaſſumuie, y inne wſzyſtkie przywraca.

Konfederacyą Opatowſką Woyſka Koronnego obiaśnia, y według traktatu, na Trybunale Skarbowym Lidzkim, *ex mente* walney rady Grodzieńſkiey, y z woyſkiem uczynionego, władzę Hetmańſką we wſzyſtkich prerogatywach zachowuie.

Na płace dwòch lat, czopowe ſzeleżne (znoſząc wſzyſtkie Libertacye) Cło generalne, *ab omni genere vendibilium* od złotych 100. dobrey monety, *ad Regnum* po złotych 6. *extrá Regnum* po złotych 8. takoweyże monety. Od wołu zagranice wychodzącego po Tal. bitym myto od rzeczy, *omnis generis* bydła, oprocz Dworow Szlacheckich do potrzeby ich, *idquè* od wołu złotych 3. od iałowicy złotych 2. od wieprza karmnego złotych 2. od Chudzca złoty 1. od cielęcia groſzy 15. od ſkopu gro: 12. od ia-

gnień-

gnienćia groſzy 6. *depoſitoria* po Miaſtach, a na wyprawę Zołnierza pieſzego z 21. dymow, z Dobr wſzelkich po złotych 240. naznacza.

Szeleżne czwarty ſzeląg od każdego ſzynku, y podymne przez Poborcow, na Seymikach *relationum* obranych, a *in caſum* zerwania, *in craſtinum* przez pierwſzego Senatora lub Urzędnika, podanych, *& in omnem alium eventum*, przez Skarb ſubſtytuowanych, *cum inſpectione* przez Skarbowego Dworzanina, exequować każe.

Zapłatę ſtarych zaſług podług uchwały Lubelſkiey, *cum aſſecuratione*, do Seymu przyſzłego odkłada.

Dla porządku tak wnieſienia, iako y ſzafunku uchwalonych podatkow, na Trybunał Skarbowy ſześćniedzielny, przy Hetmanach Skarbie, y Piſarzu Polnym, Deputatow z Senatu naznacza, a *ex equeſtri ordine*, Woiewodztwom y Powiatom, albo dawnych konſerwować, albo nowych na Seymikach *relationum* lub na za-

iutrz

iutrz po Deputackim, po iednemu z Woiewództw, y Ziem, a po dwóch z Generałow, przez śiebie *salariandos*, obrać, wolność daie.

Sprawy *Injuriatorum*, *Desertotores Castrorum*, nieodsyłaiąc na Kommissyą Skarbową Hybernową sądzić, y nie wprzòd do wydawania assygnacyi przystąpić, aż Sprawy wszystkie odsądzą się, każe.

Na Kommissyą Hybernową, dla oddania chleba zimowego woysku, przy Hetmanach, y Skarbie z Senatu, y z Stanu Rycerskiego Deputatow naznacza.

Attentata przeszłey Kommissyi, względem przyłożenia piąciągroszowego, y podwyższenia pogłownego Zydowskiego kassuie.

Zołnierzowi *de proprio* żyć, y wszystko płacić, Porucznikom samym przy chorągwiach przytomnemi być przykazuie, y wszelką skromność (niepozwalaiąc amnestyi) zachować każe. *Forum* w Sądach Konfederacyi Generalney, *& ubiquinarium* uznaie.

Wszyst-

Wſzyſtkim pod *pretextem* kadukow *ab uſurpatore Throni*, bezprawnie wykraczaiącym, za ośm Niedziel, przed Sądem Konfederackim ſtawać, naznacza. *Contumaces pro Hoſtibus Patriæ* ogłaſza, *& pœnas confiſcationis* dòbr, *captivationis, colli & invindicabilitatis capitum*, poſtanawia. Woiewództwom y Ziemiom przeciwko im powſtać pozwala.

Jnſtygatorowi z temi, ktòrzy ſię Skarbu tkneli, *agere, ſub privatione Officii* przykazuie.

Stanowienie Komor w wſzelkich Dobrach Skarbowi pozwala.

Podſkarbiego, aby *per publicum inſtrumentum, coæquationem* monety pomiarkował, *& ad iuſtum pretium* redukował, obowiązuie.

Legacye do Oyca S. y innych poſtronnych potrzebne być ſądzi.

Poſłom relacye, *infacie omnium ordinum* czynić, w żadne *alienationes*, Rzeczpoſpolitą niewdawac każe.

Kròlowey Wdowie, razydencyą zagraniczną w dalſzy czas (zacho-

wuiąc *circa iura reformatoria*) proroguie. A ieżeliby co przeciwnego Koronnym y Litewſkim Prawom, iako też Krolowey wyſzło, kaſſuie.

Summę na eliberacyą Elblonga Seymem Lubelſkim, od koł młyńſkich (we wſzyſtkim iak ſię tam opiſało) do Podſkarbiego importować każe.

Sprawę Piltyńſką *in deliberatione* od lat kilkadzieſiąt będącą ſądzić deklaruie.

Na Kommiſſyą do Gdańſka, dla zganienia poſtępkow Magiſtratu, przeciwko Maieſtatowi y Rzeczypoſpolitey dla uczynienia porządku, reſpektem krzywd *privatorum*, także reſpektem Ceł Morſkich do boku Krolewſkiego przy Miniſtrach *ſtatûs utriuſque gentis*, przy Senatorach Pruſkich, przy Marſzałku Konfederackim, Kommiſſarzow z Senatu, z wſzyſtkich trzech Prowincyi, także *ex equeſtri Ordine*, z tychże wſzyſtkich trzech Prowincyi, przydaiąc Inſtygatora, y Viceinſtygatora Koronnych,

oraz

oraz daiąc *plenariam decidendi potestatem* naznacza.

Item na Kommissyą do Torunia, o krzywdy Pannom Zakonnym, y innym Duchownym poczynione. O wydanie Szwedom depozytow zboż, o przywłaszczenie Starostwa Dybowskiego, y inne, przy Ministrach *status utriusque gentis*, Senatorach Ziemi Pruskiey y Marszałku Konfederackim. Kommissarzow z Senatu *& equestri Ordine* Koronnych, *cum pœnis super excessivos extendendis*, naznacza.

Częstochowowi na utrzymanie Garnizonu 30000. złotych daie, oraz Dobra do lat 20. od wszelkich podatkow uwalnia, y z taryff hybernowych, iako Ziemskie, wyimuie.

Konwenta Szląskie XX. Dominikanow pod władzę Prowincyałow Koronnych poddaie, oraz Krol *authoritatem suam* do Cesarza Jmci, w tym *interponere* przyrzeka.

Krakow y Warszawę (opisuiąc Dekreta przeciwko Dyssydentom y

Żydom) exequować każe.

Na ludzie, głodem umieraiące 2000. złotych aby Podſkarbi Koronny, X. Zgirſkiemu Biſkupowi Smoleńſkiemu wyliczył, poſtanawia.

Konfederacyą Generalną Sandomirſką, na zaſzczyt Wiary Swiętey, utrzymanie Maieſtatu, podźwignienie wolności y Praw, na uleczenie ran, zabieżenie rozruchow w dalſzy czas, *una cum deſideriis* Woiewództw, y Ziem odkłada pod tąż dyrekcyą Staniſława Denhoffa Miecznika Koronnego, Hetmana Polnego W. X. Litewſkiego, y piſząc mu pochwały, na expenſa co rok *donec Confœderatio duraverit*, po 60000. złotych. naznacza.

Tegoż czaſu tamże *Pacta Conventa* inſerowane, y *Diploma* dane, którémi Król wſzyſtkie Prawa, wolności, *Pacta Conventa* przez ſiebie zaprzyſiężone, *multoties* ponowione, potwierdza.

Woyſko Saſkie *indilatè* wyprowadzić, a nigdy go *in viſcera Regni* nie wprowadzać przyrzeka.

Przywiley Kazimierza Wielkiego, w Statucie Koronnym wyrażony, o wolney Rzeczypoſpolitey, ktòra nigdy *tributaria* niebyła, wſpomina y reaſſumuie.

Iż Krol żadney Woyny, *ullo praetextu* zaczynać, ani przymierza z poſtronnemi bez wiadomości Stanow Rzeczypoſpolitey zawierać niebędzie, przyrzeka. Seym walny złożyć obiecuie. Beſpieczeńſtwo *Liberi veto* upewnia.

Stanow Rzeplitey, w ſzczęściu y nieſzczęściu trzymać ſię *ſub nexu Juramenti*, oſobliwie podczas Koronacyi *expleti*, obowiązuie ſię.

Traktat wieczny przez Grzymułtowſkiego Woiewodę Poznańſkiego, y innych w Roku 1686. Maia 6. dnia, za Krola Jana III. w Czartwoiuſzczym wielkim Grodzie Moſkiewſkim, z Janem y Piotrem Alexiewiczem Carami Moſkiewſkiemi zawarty (*ſalva*

inte

integritate wiary Rzymskiey Katolickiey *utriusque ritûs Latini & Græci*, iak się na ten czas znaydowała) potwierdza się. *Non præjudicando* traktatowi Karłowickiemu z Portą Otomańską.

Wspomina się naruszenie traktatow Polanowskich, y Andrusowskich; zobopolne woyny.

Opisuie się iakie maią być od Polski go Moskiewskiemu, od Moskiewskiego Polskiemu Monarchom dawane tytuły.

Wyraża się co odeszło od Litwy, y Polskiey, y opisuią się Granice. *Deniquè* waruie się: aby to w Tytułach y Pieczeńciach Polskich niebyło, co do Moskwy odeszło.

Z obiecaney Summy (niemasz wyrażenia, ale tylko gołe *spatium*) Rubli 100000. pełnomocnym Posłom przy odprawie ich, a resztę Summy (*Item* zostawione *spatium* bez wyrażenia wiele) z Skarbu Moskiewskiego w Roku przyszłym 1687. *in Ja-*

nuario, przysłanym do Smoleńska, wypłacić Moskwa przyrzeka.

Warunek bezpieczeństwa Wiary y Religii na obie strony opisuie się tym sposobem: Król Polski Cerkwiom, Episkopom, Łuckiemu, Halickiemu, Przemyskiemu, Lwowskiemu, Białoruskiemu, y przy nich Monastyrom; Archimandrytom, Wileńskiey, Mińskiey, Połockiey, Orszańskiey, y innym Jhumenstwom, żadnego uciśnienia, y do Unii z Wiarą Rzymską przymuszenia, czynić niebędzie y niekaże. Wzaiemnie Carowie Moskiewscy ludziom Religii Rzymskiey, w Państwach do siebie odeszłych bezprawia nieczynić, y do inszey Wiary nie przymuszać obowięzuią się, owszem wszelką wolność bez żadnego w Dobrach swoich uszczerbku, y przeszkody, y wolne zażywanie Religii swoiey w domach mieć, pozwalaią.

Pokoy z Sołtanem Tureckim y Hanem Krymskim doczesny rozrywać, a na przymierze z Królem Polskim, według żądania Cesarza Rzymskie-

ſkiego, Krôla Francuſkiego, y Kurfirſzta Brandeburſkiego, także Rzeczypoſpolitey Weneckiey, zezwalaią. Sojuſz *defenſivi belli*, poki woyna z Turkami trwać będzie, zawieraią. Dywerſye Woyſkom czynić, poki Pokoy z Biſurmanami nie ſtanie, y w żadne traktaty z Sołtanem Tureckim, y Hanem Krymſkim, iedna bez drugiey ſtrony nie wchodzić wzaiemnie przyrzekaią. Krόl też Polſki Jan III. upewnia Carow Moſkiewſkich iż poki woynę z Turkami mieć będą, Ceſarz, Rzeczpoſpolita Wenecka, y inni Kolligaci z Sułtanem Tureckim y Hanem Krymſkim, pokoiu nie czynić, owſzem *deffenſivé & offenſivè*, dopomagać maią, a obie ſtrony tak Krôl Polſki, iako też Carowie Moſkiewſcy do tegoż Sojuſzu *defenſivi, & offenſivi belli* z Sułtanem Tureckim y Hanem Krymſkim Francuſkiego y Angielſkiego, także Duńſkiego Krόlow, Rzeczpoſpolitą Olenderſką y innych wzywać, przyobiecuią. A chociażby Krôl Polſki pokôy wieczny

czny z Sułtanem Tureckim y Hanem Krymſkim uczynił, iednak *in caſum* naſtąpienia tych Potencyi na Moſkwę Sojuſz obronitelny ſpolny z Moſkwą utrzymywać ma. Sędziow pogranicznych y Kommiſſarzow, na uznanie, y poprawienie, na rdżnych mieyſcach ſtarych Granic, a oſobliwie od Kijowa, Starodubia, y Czerniechowa, drugich Sedziow y Kommiſſarzow, na toż ſamo naznaczyć, obie ſtrony, ſobie obiecuią.

Beſpieczeńſtwo Kupcom oboyga Narodow (oprócz Zydow) lądem y Wodą, z Cłem podług uſtawy, bez depaktacyi, wzaiemnie upewniaią, a o długi Kupieckie, podług opiſow ſtron, także z ludzi ſwywolnych, ſprawiedliwość czynić, bez miłoſierdza, obiecuią.

Większe dzieła, ktdrychby pograniczni Woiewodowie uſpokoić niemogli, do Poſelſkich wielkich ziazdow (nienaruſzaiąc przez to wiecznego pokoiu) odkładaią.

To zaś *ſolenniſſimè* obie ſtrony, przy-

Przyrzekaią: aby wzaiemnie do Państw Narodow, y Ziem nie wstępowały, nie woiowały, żadnego złego sobie nieczyniły y nieprzyiaciołom wzaiemnym niedopomagały, owszem wszelkie Dobro z obu stron, iak Brat bratu wyświadczały. Posłowie pełnomocni obustronni aby odkrytemi głowami bez czapek, Poselstwa odprawowali, postanawiaią. Koszt Posłom 400. Posłannikom 50. á Gońcom 30. Rublow od przyięcia w granice do odprawy, podwod zaś Posłom 150. posłannikom 50. Gońcom 30 (oprócz karmu) zimnemi y letniemi czasami naznaczaią.

Kupcom z Posłami, y posłannikami obudwoch Państw ieździć, targować, towarami zamieniać, pozwalaią; y wraz z temiż Posłami odieżdzać, a gorzałki y tabaki do Moskwy niewozić postanawiaią

Przeiazd z hromotami, y bespieczeństwo posłanym obudwòch stron, przez Państwa oboyga Narodow upewniaią. Mieysca Pocztom, Kadzin, y Michowicze naznaczaią.

Kupie-

Kupieckie pisma, nie przez inne mieysca, y ludzie, ale naznaczoną Pocztą przesyłać przykazuią.

Tegoż czasu tamże stanęło także potwierdzenie drugiego doczesnego w Roku 1704. Miesiąca Augusta 30. dnia miedzy Krolem Polskim Augustem wtórym, a Piotrem Alexeiowiczem, Carem Moskiewskim, przez DziałyńskiegoWoiewodęChełminskiego traktatu *Fœderis offensivi & defensivi*, przeciwko Krolowi Szwedzkiemu, do skończenia z nim Woyny, w Narwie zawartego, ktorym spolnie sobie przyrzekaią pomienieni Monarchowie: traktatu partykularnego, bez wzaiemney wiadomości nieczynić, ani się w żadne korrespondencye listowne, y słowne nie wdawać.

Przyimuie na siebie Car Moskiewski Palka niepossłusznego Poddanego Rzeczypospolitey Polskiey unego krocić, y do posłuszeństwa, oraz wrocenia zabranych, pod czas zamieszania w Ukrainie Fortec przymusić. Przyrzeka, Miasta, Zamki, w Inflantach

tach, przez Szweda wzięte, odebrać y do Polskiey przywrócić.

Dwanaście tysięcy Woyska po Cudzoziemsku ubranego (oprócz posiłków Litwie danych) z Artylleryą prochami z płacą, pod Komendę Króla Polskiego, poki woyna trwać będzie, bez żadney za to nadgrody, dać. Osobliwie po 200000. Rublow co rok na Woysko Rzeczypospolitey do skończenia z Szwedem woyny, bez żadney za to pretensyi, dawać. A Rzeczpospolita Polska Kawaleryi 21800. a Jnfanteryi 26200. mieć powinna.

Roku tegoż tamże W. X. Litewskie postanawia płacę Woysku podwyższonemu z dymow podług taryffy 1690. z każdego dymu po złotych 16. ze wszystkich *generaliter* Dobr, czterema ratami, na jeden tylko rok, które aby obrani na Seymikach relacyinych Poborcowie, groszem od złotego *salarizandi*, wybrawszy, do Kommissarzow tegoż Woiewództwa, lub Powiatu importowali, a Kommissarze za wydanemi od Hetmana

tmana assygnacyami na woysko płacili, przykazuie.

Na tęż płacę podatek młynowy, Seymem Lubelskim uchwalony obraca. A gdy do okupna Elblonga przychodzić będzie Summę *æquivalentem* młynowey, wròcić przyrzeka.

Czopowe szelężne *per plus offerentiam* za 600000. złotych, *pro hac sola vice* w administracyą Ludwikowi Pocieiowi Hetmanowi W. X. Litewskiego oddaie. Y tęż summę iako też pogłowne Żydowskie, y Tatarow, takoż na zapłatę Woysku naznacza.

Disciplinam militarem ściśle (tak iako y Koronni) opisuie.

Trybunał Skarbowy pod tymże Dyrektorem Kanclerzem W. X. Litewskiego, przy Ministrach, y Hetmanach *reassumendo*, mieysce w Wilnie, czas 25. *Junii*, naznacza. *In locum* zmarłych Senatorow, innych *substituit*. A w Woiewòdztwach, y Powiatach, na Seymikach *relationis* obrać każe. Do Ziemstwa y Grodu

szes-

ześciu Sędziow Fiskalnych przez Woiewództwa y Powiaty *eligendos* przydaie.

Dobra Stołowe Duchowne y Ziemskie, od ſtanowisk y ciężarow Zołnierskich wyimuie.

Trybunały dwa 1708. y 1709. iako *iuribus Maieſtatis & ſanctitis* Konfederacyi Sandomirskiey ſprzeciwiaiące ſię, z Dekretami Trybunalskiemi, Ziemskiemi y Grodzkiemi *& cum toto actu* kaſſuie, z Xiąg eliminować przyſzłemu Trybunałowi, a ſtronom zapiſy, do przyſzłych Trybunałow przenoſić każe.

Skarb aby ſię *ad tenorem* Seymu Lubelskiego, we wſzyſtkim zachował, przykazuie.

Coæquatio iurium, iako *opus multô ſtudiô partum*, aby *inviolabiliter* zachowana była, *præcavet*.

Pieczętarzom Gleyty na infamie za Dekretami, mere kontumacyinemi, także liſty zaręczne, y upominanie, pod Tytulem Królewskim, y

Pie-

Pieczęcią W. X. Litewskiego wydawać pozwala.

Cenę od Gleytow, po Tal. bitych trzy, od Listu Tal bitych dwa, od Stanu Szlacheckiego a od Mieszczan Zydow y Tatarow sowito ustanawia.

Kommissarzow do odebrania Fortec, armat, y amunicyi, od Garnizonow Moskiewskich, *pro præsidio* wprowadzonych *ex Senatu & equestri Ordine*, naznacza.

Pułkownikowstwo W, X. Litewskiego abroguie.

Marszałkiem tego poparcia, oraz walney rady: Stanisław Denhoff Hetman Polny W. X. Litewskiego Miecznik Koronny. Deputatami trzech Biskupow, ośmiu Woiewodow, sześciu Posłow z MałoPolskiey, sześciu z WielkoPolskiey, y sześciu z Litwy. Sekretarzem Jan Bałyński Regent Grodzki Nowomieyski.

Roku 1712 in April.

W Warſzawie Seym extraordynaryiny dwuniedzielny, podług obowiązku *per Diploma Regium* na przeſzłey walney radzie Warſzawskiey danego, za wyprowadzeniem Woyny z Szwedami do Pomeranii Szwedzkiey, złożony, przyznaie ſobie powagę Seymu ordynaryinego ſzeſćniedzielnego, y że to Seymom walnym na potym ſzkodzić niema, upewnia.

Utwierdza oświadczenie Stanow ku Maieſtatowi, & *è contra Maieſtatu* ku Stanom.

Zmacnia wſzyſtkie *actus Electionis, Pacificationis,* *acceſſionis*, przez Seym Lubelski, Konfederacyą Sandomirską, poparcie oney, y radę walną Warſzawską, ugruntowane.

Przyrzeka wzaiemne, *inter Maieſtatem & libertatem* iednomyślności, y obowiązkow dotrzymywanie Wiary, wolności, poufałości.

Obiecuie Krol Jmć iak nayprętſza Woysk Moskiewskich *evacuationem*

nem, y Uniwerſały do Woiewództw Ziem y Powiatow, gdy więcey kontrybucyi, na Woysko Moskiewskie niedawały z Kancellaryi Koroney y Litewskiey wydać rozkazuie.

Adherentom Szwedzkim, ieſzcze ſześć Niedziel czaſu, *ad reſipiſcendum* daie. A *in caſum* nieupamientania ſię, do ſądzenia na przyſzłey Seymu reaſſumpcyi przyſtąpić, oświadcza ſię.

Aże Krol Szwedzki medyacyi poſtronnych Monarchow nieprzyimuie, & *à meditationibus* pokoiu, dalekim ſię pokazuie; więc oprocz regularnego Woyſka, poſpolite ruſzenie uchwalaiąc, *uſum* popiſow wznawia.

Legacye do Dworow poſtronnych, *idą*; do Generalnego w Ultrechcie kongreſſu, do Cara Moſkiewſkiego, o ewakuacyą Woyſka z Fortec: Elbląga, Torunia, Gdańſka, Piltynia, Kurlandyi, Białey Cerkwi, Jnflant, Ukrainy, Połonnego, o przywrócenie Rygi, Xiąg Kiiowſkich, *Item* zabranych z Kijowſkiego, Bracławſkiego, y innych Woiewództw, y na Stolicę zaprowa-

 dzo-

dzonych ludzi, o oddanie armat, po Fortecach Koronnych y Litewſkich. Także do Porty Otomańſkiey dla ponowienia traktatu Karłowickiego, (*limitando poteſtatem* Posłow) aby nic nad inſtrukcyą niepoczynali potrzebne być ſądzi.

Palety, Kantony, Porcye, Kommiſſaryaty, *tanquam exotica* znoſi.

Woyſkom Koronnym do Litwy, a Litewſkim do Korony, przechodow y aggrawacyi, zakazuie. Naoſtatek Seym dla prędſzego Woyſk auxiliarnych wyprowadzenia, dla ubeſpieczenia obrad, dla porozumienia ſię z Poſelſtw *cum exteris*, dla obmyślenia *in futurum* Woyſku płacy, dla ukontentowania *deſideriorum* Woiewodztw, pod tąż laſką y temiż Posłami, (*non præjudicando* dawnym o Seymach Prawom) na dzień 31. Mieſiąca Grudnia, w Roku tymże 1712. odkłada.

Roku tegoż tamże piſząc oſobliwie Prawo W. X. Litewſkiego względem poſpolitego ruſzenia odwoływa ſię do Konſtytucyi Koronney, a z przy-

czyn

czyn, wymarłych powietrzem ludzi, nowe w wszystkich *generaliter* Dobrach, dymy w Grodach, lub w Sądach Fiskalnych, *prævio* onych na sprawiedliwym przysiąg przyimowaniu *juramento* (samym Possessorom wszelkim, w Dobrach zaś Stołowych Ekonomom a w Biskupich, dwum *ex capitulo* osobom) zaprzysięgać każe. Y dla snadnieyszego tych przysiąg wykonania, Trybunał limitować postanawia.

Czopowe, szelęźne, y inne wszelkie extraordynaryine podatki, na zapłatę woyska obraca.

Brygadyerow, Kryskommissarzow, *numerum* Generałow znosi, a tylko dwoch Generałow Maiorow, iednego do Kawaleryi, drugiego do Infanteryi, y innych officyerow zachowuie.

Kommissaryaty, ustawy, kontrybucye przez żołnierzow, z dobr Duchownych wymagane gani, y samym Hetmanom, za nie odpowiadać każe.

Kommissyą y Kommissarzow na uznanie zachodzących między Krolewskiemi, a Ziemskiemi dobrami, w Po-

wiecie Pińſkim dyfferencyi, d'a łatwości y pewności naſtępuiących *abjurat* Dymow, z zupełną, y oſtateczną. do rozſądzenia mocą naznacza.

Marſzałkiem Poſſelſkim tenże Denhow Hetman Polny Litewſki, Miecznik Koronny. Ieden Biſkup Koronny. Z każdey Prowincyi ieden Senator. Po dwoch z Prowincyi wprzod z Wielkopolſkiey, potym z Małopolſkiey, naoſtatek z Litwy Deputaci do Konſtytucyi, podpiſali ſię. Sekretarzem: Gabryel Szpilowſki Stolnik Rzeczycki.

Roku 1717. in Februario.

W Warſzawie Seym *Pacificationis*, po ſrogich wnętrznych między Krolem, Woyſkiem Iego Saſkim, a Stanami Rzeczypoſpolitey, między ſobą roziątrzonemi, y rozdwoionemi niezgodach, zakończony.

Rozwiązuie wſzyſtkie Konfederacye, Generalne y pertykularne, Szla-

c[illegible]kie

checkie, y woyſkowe, Koronne, y W. X. Litewſkiego.

Przywraca *Formam regiminis ad antiquum Statum* wolney Rzeczypoſpolitey.

Seymowi temu, *non aliter niſi eo modô*, z okoliczności na ten czas zachodzących, *ampliùs* iednak, *nunquam praeticando*, ſzczegulnie *pretio reſtabiliendæ tranquillitatis* taką iaka należy, powagę, ſtałość y moc przyznaie. Sądy Fiſkalne znoſi.

Traktat za wdaniem ſię Cara Mòſkiewſkiego, między tymże Krolem, a Stanami w Ròku przeſzłym [1716 Mieſiąca *Junji* 12 dnia w Lublinie zaczęty, pótym do Kazimierza, naoſtatek do Warſzawy przenieſiony, y tam dnia 3 *Novembris* dokończony potwierdza; y tenże Traktat *in Volumen Legum* wpiſuie.

Ktorym Traktatem wyznaczaią ſię Plenipotencyaryuſzowie, z ſtrony Krola, y z ſtrony zkonfederowanych Stanow, y Woyſk Rzeczypoſpolitey Koronnych y Litewſkich. Uſtanawia ſię pokoy powſzechny. Obie-

Obiecuie Krol woyſka Saſkie wſzyſtkie oprocz *pro Cuſtodia Corporis* 1200 ludzi dla doſkonałego beſpieczeńſtwa, na on czas dyſpenſowanych, y pozwolonych, wraz po podpiſanym Traktacie, *in ſpatio* 25. Dni, za granice wyprowadzić, y tychże Woyſk, iako y innych poſtronnych, nigdy *ullo prætextu, etiam* nieuchronney potrzeby, ani pozwolenia Rady Senatorſkiey, w Granice Polſkie, niewprowadzac.

Opiſuie ſpoſob wyprowadzenia Woyſka, bez żadnego kraiom uciemiężenia. Przepiſuie onym Trakt y cenę *victualium*.

Przyrzeka Krol Oſoby Saſkie (aby ſię nie wdawały w urzędy, Rady, y miniſterya Polſkie) wſzyſtkie, oprocz ſześciu oſob Narodu Saſkiego, do Kancellaryi Saſkiey, y innych do mnieyſzey poſługi należących zaraz z Woyſkiem oddalić; y że ſię te oſoby pozoſtałe, żadną miarą w rady y rządy woyſkowe, Ekonomiczne, żup, cła, y promocye, według opiſania *in pactis Cō-*

ventis

ventis wdawać nie będą, upewnia.

Dozor tego Marszałkom Wielkim y Nadwornym zleca się.

Aby Pułkownik nad Gwardyą na wierność Krolowi y Rzeczypospolitey, na niepomnażanie liczby Zołnierzow y na zachowanie powinney, według Praw, o Iurysdykcyi Marszałkowskiey, subordynacyi, przysięgły był, waruie się.

Sprawiedliwość wszelka, z Gwardyi Saskiey na mieyscu, iako też w ciągnieniu przez Officyerow, *in casum* zaś *denegatæ justitiæ*, przez Marszałkow, upewnia się.

Powinności Marszałkow: aby nad osob sześć Saskich, w Kancellaryi Saskiey, więcey nie było, aby od czci odsądzeni, u Dwòru nieznaydowali się. Aby Dyssydentow wykraczaiących, karano.

Powinności Kanclerzow, y Podkanclerzych: aby postrzegali, żeby woyna, *inscia Republicâ offensivè* zaczynana nie była. Aby Krol w Saxonii nad trzy Miesiące na Rok, dłużey się

nie

nie bawił. Aby Wakansow, za granicą nie podpisywał. Aby przez Poselstwa Sasow, sprawy Rzeczypospolitey nie traktowały się. Aby *iura Majestatis Patronatûs*, Xięstwa Kurlandskiego, tu Kościołow Katolickich, osobliwie *circa justitiam distributivam* nienaruszenie zachowane były. Aby Senatorowie, Dygnitarze, przy Krolu rezydowali. Aby przywileie z okienkami niewychodziły. Aby Koronne Godności Litewskim, a Litewskie Koronnym *Impossessionatis* pod utratą onych, także na ieden Honor y Urząd, dwum osobom przywileie niedawały się. I aby *per oblatam*, z większey do mnieyszey, *& è contra* przenaszały się. Aby rozeznanie osob *Concurrentium* o wakanse czynili. Aby miesiącow żołnierskich postrzegali. Aby Cudzoziemcom, niepewnemu Słachcicowi, Dyssydentom, Łask Krolewskich nie pieczentowali. Aby Kommissyi nie powtarzali.

Sądy extraordynaryine, moc Sądow Seymowych reprezentuiące, do Seymu

Seymu przyſzłego po zakończonym z Koroną Szwedzką, Traktacie, przy boku Krolewſkim, z Senatorow, y Miniſtrow *ſtatûs*, *ad minimum* ośmiu; oſobliwie z każdey Prowincyi, po ośmiu, ſkładaią ſię. *Et proceſſus juris* w tychże Sądach, opiſuie ſię.

Dyſſydentom w Wierze, ſoprocz dawnych zborow, nowych ſtawić, ſchadzek, zgromadzenia publicznego, albo prywatnego miewać, Predykantow zaciągać, przyimować, pod winą pieniężną, potym więzienia, nakoniec wygnania z Predykantami, zabrania ſię.

Dyſſydentow Gdańſkich, o rożne exorbitancye, *ſequeſtratio* oſob Towarow, ſumm *intrà & extrà Regnum* Biſkupowi Kuiawſkiemu y Kapitule, *uſquè ad ſatisfactionem* pozwala ſię.

Władza Hetmanom, tylko za rozkazem Rzeczypoſpolitey do woiowania, Granic bronienia, y przeſtrzegania daie ſię. *In reliquis omnibus*, iako też przymowanie Officyerow Cudzoziemſkich, z ubliżeniem Nacyonaliſtow

ſtow, pod winą *perduellionis*, & *privationis officii*, *ad cujusvis* w Trybunale, lub Grodzie *instantiam*, zabrania ſię.

In caſum Fatorum Hetmanow wcześnie przed Seymem Regimentarza doczeſnego poſtanowić, wolność daie, przyſięgi Hetmanow opiſuią ſię; woyſka pracami prywatnemi nieobciążać. Granice ubeſpieczać. Pod czas domowych rozruchow, do żadney ſtrony między ſobą przeciwney nieprzyſtawać; ale ſamey Rzeczypoſpolitey aſſyſtować. Z poſtronnemi nie korreſpondować, ani od nich dependować. Pod czas Elekcyi Krola, Woyſko y ſamego ſiebie, *excluſo omni prætextu*, przy granicy zatrzymać. Elekcyi nie przeſzkadzać, Do Fakcyi nie mieſzać ſię. Także Elekcyi Marſzałkow, y Deputatow Trybunalſkich, Urzędow Ziemſkich, tudzież Seymikow po Województwach y Powiatach, Woyſkową aſſyſtencyą, *privatoq; ſtudio* nie mieſzać. Szkod żadnych nie czynić. Od podatkow Rzeczypoſpolitey dobr ſwoich, nie wyłączać. Na odbieranie dobr

za

za dekretami ludzi Woyſkowych niedawać, a wdawaiących ſię w to *criminaliter* karać. Prawem przekonanych nieochraniać. Officyerow Dyſſydentow, aby ſię tylo, wiele Katolikow nie znaydowało, baczenie mieć. Ludzi za granice pod iakimkolwiek pretextem wyprowadzać, *ſub pœnis criminalibus*, wſzyſtkim zabrania ſię,

Prywatne wyſtępki pod czas woyny udziałane, y dekreta onie otrzymane, od amneſtyi wymuią ſię. Nakoniec wpiſuią ſię Plenipotencye, Krola Stanow Rzeczypoſpolitey Skonfederowanych, Woyſk Koronnych y W: Xięſtwa Litewſkiego, Ratyfikacye Traktatu z ſtrony Krola, y z ſtrony tych Stanow, y Woyſk Rzeczypoſpolitey.

Po takowym potwierdzeniu y wpiſaniu *in Volumen Legum* Traktatu, naſtępuią Konſtytucye Seymowe, ktoremi:

Poſpolite ruſzenie, Koronne, Litewſkie, Xięſtw Inflantſkiego, Piltyńſkiego y Kurlandſkiego, y wydanie wici, *in caſum* potrzeby, oddaią ſię w moc Krola. Pod-

Popisy Powiatowe nakazuią się.

Komput Woyska, lokacye y repartycye postanawiaią się.

Płaca temuż woysku Koronemu pułroczna podług Taryffy Pogłownego Roku 1676. poty, poki Stany Rzeczypospolitey, inney płacy nieustanowią, naznacza się.

Termin Seymom Ordynaryinym, w pierwszy Poniedziałek po Swiętym Michale, po wyszłych dwoch leciech. *Item* Seymikom Przedseymowym, także w Poniedziałek *non obstante Festo*, sześcią Niedzielami, przed Seymem, opisuie się. *Deliberatoriis* zaś, aby na ćwierć Roku wychodziły, attendencya Prymasowi zleca się.

Kommissarze, Poborcy, Exaktorowie, Sędziowie Fiskalni, Lauda, odmiany Taryff. znoszą się.

Służba Woysku Koronnemu, według nowego Komputu od 1 dnia Lutego przypowiada się; y aby toż woysko, odebrawszy od Krola listy przypowiedne, y dyspartymenta na leże, żołd, Hybernę, przez Marszałka Sey-

mowe-

mowego podpiſane, wyiąwſzy oraz z Skarbu *per extractum* Taryffę pogłownego 1676 Roku, za Ordynanſami Hetmanow, na repartycye ſwoie, *conformiter* od aſſygnacyi do tegoż Marſzałka Seymowego ſobie wydanych, *abſq; ulla, quocunq; titulo variatione* (zachowuiąc wſzelką ſkromność) poſzło, przykazuie ſię.

Deputatow po dwoch, tak z Polſkiego, iako też Cudzoziemſkiego Authoramentow, *idq;* iednego na iedną ratę, *15 Martii*, drugiego na drugą *15 7bris*, w każdym Roku, dla odebrania *in ſpatio* trzech Niedziel, przy Grodzie *ſui contingentis*, bez wymagania groſzowego y kwitowego mieć pozwala ſię.

Ci ktorzyby *in ſpatio* trzech Niedziel do Grodu Podatku nieimportowali, *in pœnas banitionis perpetuæ* kondemnuią ſię; Y za delatą dobra *Retentorum* exekwować, *ſervatâ diſciplinâ Militari*, Zołnierzom pozwala ſię.

Na Deputatow ktorzyby mimo kwit ſwoy, Dobra na delatę podał,

pœna

pœnâ triplicis pensionis, z areſztowaniem zaſług; a na tych ktorzyby *cujuſcunq; ſtatûs & conditionis*, p datkow unikali, *peculatûs, privationis vocis activæ, & paſſivæ; inhabilitatis ad honores*, wkłada ſię.

Wioſki y mieyſca puſte, bliżſzym, ktorzyby ſię podięli, podatek płacić, a *in caſum* nie podięcia ſię ſamęmu żołnierzowi obeymować (*ſalva proprietarii exemptione*) pozwala ſię. I oto *Forum* w Grodzie; *ſine appellatione*, naznacza ſię.

Kommiſſya Hibernowa znoſi ſię. A Hiberna y quarta według dawnych Taryff (*dempta tertia parte*) przez Poſſeſſorow dobr Krolewſkich, przy Grodach, Deputatom Woyſkowym bez kontentacyi) oprocz groſza od złotego) płacić ſię przykazuie.

Na Buławę wielką 120000 na Polną 80000 F. oſobliwie 13000 F. na Piſarza Polnego. Strażnika, na Largicye, y inne zwyczayne expenſa *ad diſpoſitionem* Hetmanow, z ſkarbu z Hiberny, y z quarty, naznacza ſię.

Rege-

Regeſtra *expenſorum*, aby ieden exemplarz Woyſku, przy kole Generalnym, a drugi Marſzałkowi Seymowemu, na każdym Seymie, Hetmani z podpiſem rąk ſwoich, oddawali, nakazuie ſię.

Zołnierzowi na lokacyi będącemu, ſam tylko ſzczegulnie dach (nieruguiąc Goſpodarzow, ani ſzynkom przeſzkadzaiąc) pozwala ſię.

Woyſku aby z żołdu, taką (iaka na Targu będzie) ceną, kupuiąc, ſamym tylko w zimie dachem, a w lecie paſzą, od Poſſeſſorow wydzieloną, kontentuiąc ſię, żyło, przykazuie ſię.

In caſum iakieykolwiek ſzkody, y krzywdy, ukrzywdzonemu ſpiſać, y w tymże Grodzie, gdzie ſię żołd bierze, poprzyſiądz, a potym *ad proportionem* ſwoiey ſzkody, zaſługi areſztować, y poty pod aresztem, aż ſię zadość ukrzywdzonemu ſtanie, trzymać pozwala ſię.

Nie przyimuiącego areſztu, *refuſione damnorum de proprio* grozi.

Roczki ſądzić, *ſub tempus* odbie-

rania płacy żołnierſkiey Grodom *ſub amiſſione Officiorum* nakazuie ſię.

Kommiſſarze od Woyſka, aby zluſtrowawſzy woyſko, ieżeli ſię w zupełnym komplecie nayduie, *adjectâ* w rocie *clauſulâ, ſuper facta fideli luſtratione*, Trybunał ſkarbowy informowali, obowiązuią ſię.

Trybunał ſkarbowy z Senatoro y *per Conſtitutionem* naznaczonych, z Stanu Rycerſkiego na żaiutrz po Seymikach Deputackich, obranych *ſalariandos*, co Rok po Swiętym Staniſławie Biſkupie, w pierwſzy Poniedziałek przez ſześć Niedziel, *excluſâ præſentiâ* Hetmanow, uſtanawia ſię.

Pogłowne Zydowſkie do 220000 F. pomnaża ſię, & *modus exequendi* przepiſuie ſię.

Aſſignatariis od Złotego Zydowſkiego po groſzu, tak iako od hiberny, *ſervatâ diſciplinâ militari*, pozwala ſię: *curſus* monety, Czerwony Zł. po złotych 18. Bity po Zł: 8. Tynf po Z: 1. y gro. 8. do przyſzłego Seymu poſtanawia ſię.

W sprawach Dobr Stołowych *Forum* w Assessorii (*servato foro rei*) uznaie się.

Senatûs Consiliis, in materias statûs, wdawać się, Skarbem dysponować zabrania się.

Tymże *Senatus Consiliis per pluralitatem votorum, æquitati & legibus non repugnantium*, Interessa kończyć przykazuie się.

Dla zachodzących pretensyi, między Xięstwami Kurlandskim, y Semigalskim, a samym Xiążęciem Kurlandskim, Kommissya y Kommissarze, *ex Senatu & equestri ordine* wszystkich trzech Prowincyi naznaczaią się. *M.* Wyrożębski Instygator Koronny Starosta Mielnicki.

Roku tegoż Stany Prowincyi W. X. Litewskiego piszące *distinctim* Prawo. nowy komput Woyska stanowią.

Regulamen płacy w Koronnych Konstytucyach, opisaney przyimuią.

Summę generalną na pułroczną płacę, z Hibern, czopowego szelężnego) zostawuiąc *dispositionem* onych

nych przy Woiewództwach, y Powiatach, z cła Generalnego y pogłównego Zydowſkiego, z podymnego *ad proportionem abjurati* 1690, podlug Taryff *noviter* podpiſanych z Dymu po Zło: 5 groſzy 25 na ratę, oraz repártycyą po Woiewództwach y Powiatach, *cum fixa applicatione* Chorągwiom, y Regimentom, podług oſobliwey Tabelli. Naoſtatek terminy do zapłacenia płacy, dwoma ratami 15. Marca y 15 7*bris*, przy Xięgach Grodzkich lub Surrogatorſkich naznaczaią.

Aſſygnataryuſzom, za Aſſygnacyami przez Marſzałka Seymowego, nazawſze, do dalſzey Stanow Rzepltey, ordynacyi podpiſanemi, na termin y do Grodów zieżdżać, y tam przez trzy Niedziele, ſummy bez kwitowego y groſzowego, y bez żadnych exakcyi odbierać; nieimportuiących, Dobra za delatami exekwować, pozwalaią.

Fiſkalnę Sądy, Kommiſſarzów, Adminiſtratorów, Deputatów, Powiatowych do Powiatu, znoſzą *ſalvum jus*

odmie-

odmienienia Taryff Hibernowych, czopowego, szelężnego, pogłównego, Zydowskiego *in levamen* Dobr Ziemskich, na przyszłym doszłym Seymie zostawuią.

Opisanie w Konstytucyi Koronney *disciplinæ militaris*, we wszystkim przyimuią.

Injuriatis za szkody, a reszta na Summę, w Grodzie, lub u Possessorów znosić, pozwalaią.

Piechocie Trybunalskiey, y Officialistom iey, *omnis generis & tituli* extorsyi, *sub repetitione* krzywd, na Rotmistrzu, *& ab judicatione* od szarzy, *in Foro* Trybunału skarbowego, lub w Wileńskim, Mińskim, Nowogrodzkim Grodach, zakazuią.

Mieysce w Wilnie, w Mińsku, w Nowogrodku, na przedmieściach, a pod czas Wakacyi w Starostwie Dudzkim płacę zaś 20000 F. z Pogłównego Zydowskiego naznaczaią.

Kalkulacyą y popis coroczny przed Marszałkiem Trybunalskim, przy dwoch Kommissarzach Rotmistrzo-

ſtrzowi *ſub amiſſione officii*, nakazuią.

Trybunał Skarbowy, dla niezawodney płacy, y ukontentowania ſtarego Woyſka, z podatku pietnaſtozłotowego podatku, w Grodnie, y Mińſku, *alternatim* przez Niedziel ſześć, w Poniedziałek po Swięcie Narodzenia Nayświętſzey Panny z Senatu naznaczaią, a z Woiewodztw y Powiatów *ſalariandos* na Seymikach *relationum*; *Item* od Woyſka Polſkiego authoramentu, dwoch, a od Cudzoziemſkiego iednego, obrać każą.

Deputatowi Kommiſſarzem bydź zakazuią.

Symplę kwartę na Artyleryą według abiuraty 1667 *dempta tertia parte*, ſamym Dworom z intrat, a nie poddanym płacić przykazuią.

Podwodne na Poczty wybierać zlecaią.

Dobra Lipniſzki y Gieranony od podymnego iako też y od Hiberny, do dalſzey Stanów Rzeczypoſpolitey, woli uwalniaią.

Generałowi Artyleryi z Symple

quarty

quarty, w Trybunale Skarbowym kalkulować się każą.

Kommissarzom *ex Senatu*, każdemu po 2000 F. na kadencyą pensyi z Skarbu, a Instygatorowi Wielkiego X. Litewskiego 4000 F. na Rok, z cła Rzeczypospolitey naznaczaią.

Cło generalne od wszystkich Towarow, *cujuscunque status, & conditionis*, wodą, y lądem za granicę wyprowadzaiących, lub wprowadzaiących Szlacheckich, po Szlachecku, a Kupieckich po Kupiecku *pro subsidio stipendii militaris. Item donativum* Kupieckie, y *monopolium* tabaczne, według Instruktarza Seymu Lubelskiego 1703. od beczki soli uchwaliwszy po złotemu, toż cło generalne Podskarbiemu W. X. Litewskiego *per contractum* za 200000 F. oddaią.

Połowę Summy 100000 Zło: na Woysko, a z drugiey połowy 40000 F. *ad Proventus mensæ Regiæ* za Ekonomią Szawelską, 60000 zaś F. na potrzeby rożne W. X. Litewskiego naznaczaią.

Forum

Forum o depaktacyą z Piſarzami na Komorach, *primarium* w Sądach Skarbowych przed Podſkarbim a potym z Podſkarbim, w Trybunale Ziemſkim, Skarbowym, y w Grodzie uznaią.

Myta Prywatne, *non obſtantibus Privilegiis poſt Conſt*: 1573. *obtentis*, znoſzą.

Czopowe, ſzelężne, ſoſowe od wſzyſtkich (*nemine excepto*) ſzynków, oprocz Jurydyki Montwidſkiey kotłów 6. y w Werkach Biſkupich kotłów 3. 492300. F. wynoſzące, według Taryffy, na Woiewództwa y Powiaty rozłożone, tak dyſponuią: 120000 F. na Buławę Wielką. 80000 F. na Buławę Polną 100000 F. na Officialiſtów woyſkowych *idą*: Piſarzowi Polnemu 15000 F. Strażnikowi W. 12000. Polnemu 6000 F. Obożnemu 1500 złotych, Stanowniczemu 150. złotych Sędziemu Woyſkowemu 2000 F. Generałowi Audytorowi, to ieſt Sędziemu Cudzoziemſkiego Authoramentu 2000. F. czterem Generałom Adiutantom

iutantom po 200 o F. na Kancellaryą Woyſkową 6000 F, akkommodacyą Rycerſtwa 46000. Flo: y z tych 46000. F. Hetmani Wielcy w Trybunale Skarbowym kalkulować ſię każą. Hetmana W. do kontraktowania, y wybrania 120000. na penſyą ſwoię, ſta tyſięcy złotych na Officialiſtow woyſkowych, y akkomodacyi woyſkowych, Summ tych wſzyſtkich *immediate* wyrażonych, *præſcribiliorem* czynią, y od ſiebie kontrahenta *ſubalternum* niezawodnego, bez żadnego uciemiężenia y depaktacyi; Tożſamo y Hetmanowi Polnemu pozwalaią. *Reliquum* 192300 F. na zapłatę żołnierzowi naznaczaią.

Adminiſtratorów znoſzą, a Woiewództwom y Powiatom,, aby kontrahentow do Czopowego wedwoyna-ſob wynoſzącą Fortunę maiących, od ſiebie wybierały; a *in caſum* zawodnego kontrahenta ſame *deceſſum* płaciły przykazuią. A Kontrahentowi grosz od złotego naznaczaią.

Z pogłownego Zydowſkiego 60000 poſtanowionego, na Chorągiew

Trybu-

Trybunalſką 20000 F. á na Buławę Wielką 40000 naznaczaią.

Swywolę chłopcow, y ludzi lóżnych, na Szkoły Żydowſkie, nachodzących, ſzkody exceſſa czyniących poſkramiaią, znoſzą, & *pœnis criminalibus* Urzędom Grodzkim, karać każą.

Poddanych Krolewſkich Inwentarzowych rozeſzłych, Staroſtom, Dzierżawcom Dóbr, ſamym bez pomocy, y intereſſowania żołnierzy, wprzod liſtem upominalnym, a potym w Grodzie, gdzie Dobra Poſſeſſorów leżą, upominać ſię każą, na niewydawaiących ſto kóp grzywien Litewſkich, *cum extraditione* poddanego, z tym, z czym przyſzedł, wſkazuią.

Securitatem terreſtrem Dóbr Exulańſkich, w Wiłkomirzu, Grodzieńſkim y Kowieńſkim Powiatach, leżących, *caſſato omni titulo*, Królewſzczyzn, upewniaią.

Amneſtyą Generalną, *inter Belligerantes* potwierdzaią.

Kondemnaty z Dekretami (niepowtarzaiąc iednak branych *ſponte* dylacyi) kaſſuią.

Try-

Trybunał limituią; y ażeby na potym, po skończoney kadencyi Wileńskiey, Trybunały *alternatim*, w Mińsku y Nowogródku sądziły się, *sub nullitate Decretorum* przykazuią.

Immunitatem Miast, Miasteczek, Sądowych, y Magdeburskich *specialiter* Wilna, Mińska, y Nowogródka; rozdawania Gospod, bez przypiśnych(ubespieczaiąc Ratusz, y ochraniaiąc Magistratowe osoby y rezydencye ich) od depaktacyi *&* *omnis tituli* przez kogożkolwiek pretendowanych, exakcyi, *sub pœnis duodecim marcarum*, upewniaią, y obastrzaią.

Nowogródek z Iurydyką Woytową, od Hiberny uwalniaią, y temuż Nowogròdkowi *independentiam* od Ekonomii uznawszy, aby tak Nowogrodek, iako też y Mińsk od samych tylko Woytów swoich dependowały, opisuią.

Miasto Grodno, przy Prawach y wolnościach zachowawszy aby Płace, Woiewództwom y Powiatom, na zabudowanie rezydencyi, Possiom wydzieliło, pozwalaią. Mia-

Miasto Lidę, także od Hiberny, a wszystkie sądowe Miasta, Miasteczka, od lokacyi żołnierza uwalniaią.

Regulamen Poczty, y postylionów postanawiaią.

Kommissye rożne między Krolewskiemi, a Ziemskiemi Dobrami (wszystkie iednak przy Podkomorzym, aby expedyowane były) naznaczaią.

Currentiam monety z Koroną Polską porownywaią.

Marszałkiem Konfederackim, oraz Poselskim: Stanisław Leduchowski Podkomorzy Krzemieniecki Deputatów z Senatu ieden Duchowny, a dwuch Swieckich, po nich z Posłów, dwuch z Małopolskiey, także dwuch z Wielkopolskiey. Potym ieden Senator z Litwy, a dwuch z Izby Poselskiey. Sekretarzem Stecki Podczaszy Owrucki, Pisarz Grodzki Kiiowski.

Po takowych oboyga Narodów Konstytucyach; opisanie na Tabellach Repartycye, Woyska Koronnego, po Woiewództwach y Ziemiach, z wyra-

chowa-

chówaniem płacy pułroczney. Potym lokacya zimowa tegoż Woyſka Koronnegó.

Naoſtatek Summaryuſz *1mo.* Hibern z Woiewodztw y Powiatow W. Xięſtwa Litewſkiego 487661 F. *2do.* czopowego ſzelężnego 492300 F. *3tio* Dymow Ziemſkich 926666. F. y gr: 20 *4to.* Pogłownego Zydowſkiego 60000 F. wynoſzące. *Deniq;* dyſpozycye repartvcyi, tak lokacyi Zimowey, iako też płacy roczney woyſku W. X. Litewſkiego *utriuſq; authoramenti*, z Hyberny, Czopowego ſzelężnego Dymowego y pogłownego Zydowſkiego, opiſuią ſię.

Roku 1718 *in 8bri.*

W Grodnie Seym walny ordynaryiny dla wynalezienia ſpoſobow; do wyprowadzenia woyſk Moſkiewſkich złożony: uchwala poſpolite ruſzenie, *ad ſolam defenſionem*, z Dobr wſzelkich oprocz ſtołowych.

Zaleca

Zaleca popiſy Woiewodztwom, y Ziemiom, ſwego czasu na zwykłych mieyſcach.

Reaſſumuie *ſancita* Roku 1717. względem beſpieczeńſtwa wnętrznego.

Ubeſpiecza głos wolny na Seymach, y Seymikach. Także godność Prymaſa.

Wyſyła Poſłańca z liſtami, od wſzyſtkich Stanow do Cara, o wyprowadzenie z Państw Moſkwy.

Naznacza legacyą do tegoż Cara względem inſzych pretenſyi Rzeczypoſpolitey.

Odkłada Seym dla obmyślenia beſpieczeńſtwa zewnętrznego y innych potrzeb pod tymże Marſzałkiem, y temiż Poſłami zoſtawuiąc czas y mieyſce, w ręku Krolewſkim, ieżeliby potrzeba była, prędzey, a ieżeliby niebyła potrzeba, do Roku 1719. w ieſieni: z tym warunkiem, aby podobne limity, na potym *in ſequelam non trahantur*.

Zachowuie Poſłom, *ſalvum regreſſum* do Izby Poſſelſkiey, *pro formandis legibus*.

Pro

Pro reliquo Kalkulacye Podſkarbich, y Generałow Artyleryi, weſpoł *cum omnibus omnium deſideriis*, y z przeſzłych Seymow *receſſibus*; a naypierwiey *Eliberationem Territorii Elbingenſis, ad reaſſumptionem* Seymu odkłada.

Marszałkiem Poſelſkim Krzyſztof Zawiſza Staroſta Mińſki, Deputatami do Konſtytucyi z Senatu ieden Duchowny, drugi Swiecki z Korony, a trzeci świecki z Litwy, z Prowincyi Małopolſkiey dwuch, z wielkopolſkiey dwuch, y z Litwy takoż dwuch. Sekretarzem Leo Tułowſki Piſarz Grodzki Wołkowyſki.

Roku 1724. in 8bri.

W Warſzawie Seym Ordynaryiny, zoſtawuie poſpolite ruszenie w ręku Krola.

Przykazuie iak nayprędszą exekucyą Dekretu Aſſeſſorſkiego, w ſprawie XX. Iezuitow, z Magiſtratem Toruńſkim

ſkim, o rzucenie ſię na mieyſca, y o-ſoby Bogu poświęcone ferowanego, Przydaie Kommiſſarzom, od Sądu naznaczonym, *pro hocſolo actu, copias militares* według potrzeby.

Nakazuie podobnąż exekucyą za Dekretami Aſſeſſorſkiemi w ſprawie Iabłonowſkich z Miaſtem Gdańſkim.

Wſpomina kilka Seymow *irrito eventu* rozeſzłych.

Namienia, że ſię Seym trudnił ſprawą Toruńſką, a zatym y konferencye z Miniſtrami poſtronnemi nie-ſą expedyowane.

Odkłada *iterum* Seym, *practicatis exemplis*, pod tymże Marszałkiem, y temiż Poſłami do Grodna, *pro hac ſola, & unica vice, in poſterum nunquam practicanda*; zoſtawuiąc czas w ręku Krola, *non derogando* kadencyi Grodzińſkiey, *& ſalvum regreſſum* Poſłom do Izby Poſelſkiey, na dniu pierwſzym *Reaſſumptionis, praecavendo*,

Na ktorey Reaſſumpcyi, *ante omnia* kalkulacye Podſkarbich, y Generałow

rałow Artyleryi Koronney, oraz wszystkie *negotia recessûs* expedyować każe.

Do expedyowania konferencyi, z postronnemi Ministrami, pod bokiem Krolewskim, przy Xciu Prymasie, y Ministrach, Kommissarzow z Senatu, tak Duchownych, iako też y Swieckich, z wszystkich trzech Prowińcyi naznacza.

Marszałkiem Posselskim Stefan Potocki Referendarz Koronny. Deputaci z Senatu, ieden Duchowny, dwuch Swieckich Koronnych, a ieden Litewski z Prowincyi wszystkich trzech po dwuch. Sekretarzem: Krzysztof Gaspary Sekretarz I. K. MCi.

Roku 1726 in Septembri.
w Grodnie

Reassumptio Seymu (ktoremu *vim & robur* Seymu Walnego ordynaryinego sześćniedzielnego przyznano) przyimuie *Diploma* od Krola Augusta dane, na to: Iż Kurlandyi po śmierci Xcia Ferdynanda, bezpotomnie

mnie *decedentis* nikomu *avellere* niedopuści, assystencyi, y protekcyi nieda; owszem Graffowi Moryczowi, do nay prędszego z Kurlandyi wyiazdu, ordynans posyła, y że się tam więcey naydować niebędzie, assekuruie. Instrumenta od niego wyprokurowane odebrać, y na tymże Seymie Stanom Rzeczypospolitey oddać. Kurlandczykow, tych Instrumentow, Autorow, według wydanych mandatow, na Sądach relacyinych sądzić, przyrzeka, oraz takowe *Diploma* do rąk Marszałka Poselskiego oddać, *in Volumen Legum* inserować, do akt wszelkich podać pozwala.

Bespieczeństwo Seymow walnych upewnia.

Limity Seymow, aby na potym żadnym pretextem, y tytułem niestawały, zakazuie.

Konstytucyą Roku 1690 o porządku Seymowania, osobliwie respektem łączenia się Stanow Rzeczypospolitey, pięcią dniami przed konkluzyą Seymu reassumuie.

Xciu

Xiążęciu Kurlandſkiemu *homagium* (dyſpenſuiąc Konſtytucyą 1683) *obe provectam ætatem, & merita*, przez Poſła *præſtare* pozwala.

Xięſtwo Kurlandſkie y Semigalſkie iako zdawna do Korony y Litwy inkorporowane, *iterum* przyłącza.

Kurlandczykow po wolnośći y honorow Koronnych y Lit: przed tym przypuſzczonych, *pariter iterü* przypuſzcza.

Po śmierci Ferdynanda Xiążęcia Kurlandſkiego *ſterilis*, nowego *ſubſtitutionem* Xiążęcia *in perpetuum* abroguie. Attentata przeſzłe kaſſuie. Graffa Morycza, na Kurlandſkie Xięſtwo Jutruſora *proſcribit, ac pro Hoſte Patriæ, & invindicabili Capite* ogłaſza. *Salvo jure, & uſu religionis Catholicæ*, przez Knſtytucyą 1678. *approbato*.

Dla domowego porządku, y uſtaw Prowincyi Kurlandſkiey, *pro eliminandis pſeudo Electionis* Morycza. z akt, *inſtrumentis*, Kommiſſarzow *ex Senatu & equeſtri* wſzyſtkich trzech Prowincyi *ordine cum abſoluta poteſtate*

stase salva, iednak *relatione & approbatione* na Seymie naznacza.

Hetmanom oboyga Narodow, *assistentiam militarem*, Kommissarzom dodać zleca; y tymże Woyskowym na Granicy Kurlandskiey, ordynansow dalszych, od Kommissarzow czekać, każe.

Kurlandczykom z postronnemi praktyk, y korrespondencyi *sub pœnis criminis lesæ Maiestatis & perduellionis* zakazuie, y że tymże penom wszyscy *Fautores Cooperatores*, *Assistentes cuiuscunque nationis* (naznaczaiąc *Forum* w Sądach Seymowych) podlegać maią opisuie.

Poselstwo do Oyca S. aby *juribus* Rzeczypospolitey ubliżać niepozwalał. Wdzieraiących się do Opactw Zakonnikow, y innych Duchownych *ad benecifia*, bez prezent Królewskich, nieprzyimował, aby Spraw Swieckich, do Sądow Duchownych pociągać zabronił. *Abusus* Nunciatury zniosł. Xiędza Nuncyusza, wiee *exorbitantem*, do siebie rewokował,

nazna-

naznacza. *In contra facientes* Osoby iakoteż Dobra sequestrować; *facta factis opponendo*, pozwala.

Trybunał Skarbowy dla wykonania *sancitorum*, z takim iako w Roku 1676. 1677. y 1717. opisaniem (pozwalaiąc *ex Senatorio* lub *equestri Ordine* obranie Marszałka) postanawia. Przeszłych Trybunałów Skarbowych, *ultra mentem* Prawa, *commissa* gani y aby *in futurum* niepowtarzały się ostrzega. Na Trybunał Skarbowy 20000. złotych naznacza. *Idą*. na każdego Kommissarza Woyskowego po 3000. złotych *reliquum* 11000. złotych na Deputatów Chorągiewnych y Regimentownych, na ich Dyrektora, y inne Osoby, *in Obsequium* tegoż Trybunału naznaczone. Osobliwie na expensa tegoż Trybunału 13000. złotych z których 1500 złotych na Jnstygatora lub Vice-Jnstygatora, który z nich przytomnym będzie naznacza.

Ordynacyą Piechoty Łanowey Authoramentu Cudzoziemskiego sta-

nowiąc y reaſſumuiąc, z każdego łanu po złotych 100. dwoma ratami Marcową y Septembrową, z Prowincyi WielkoPolſkiey do Piotrkowa, a z MałoPolſkiey do Lublina, uchwała. Officyerow Szlachtę Katolikow naznacza. Taryffy łanow tak oſiadłych, iakoteż puſtych, ułożyć Trybunałowi Skarbowemu poleca. Na taiących Łany 1000. grzywien układa. Z teyże Łanowey Piechoty 60. ludzi, *pro præſidio* Zamku Krakowſkiego, pod Komendą Staroſty naznacza. Taryffy dawne Łanowe komportować, *ſub nexu iuramenti & pœna ſolutionis mille marcarum* wſzyſtkim y wſzędzie, gdzieby ſię znaydowały, przykazuie.

Sołtyſow od ſolucyi Rotmiſtrzom, y wſzelkiey onym powinności, uwalnia.

Kommiſſarzow z Senatu, y z Stanu Rycerſkiego, wſzyſtkich trzech Prowincyi, przy Prymaſie y Miniſtrach *pacis & belli* dla zakończenia konferencyi, iednych z Ceſarzem, drugich

gich z Carową dla zachowania poko u wiecznego, y uspokoienia pretensyi, trzecich z Królem Szwedzkim dla pokazania przed światem propensyi do pokoiu przyiaznego sąsiedzkiego, a czwartych z Dworem Berlinskim do zakończenia zupełnego, o eliberacyą Elbląga, zastawnych kleynotow, Drahima, dla windykowania ludzi gwałtem zabranych, y inne pretensye (*salva relatione* na Seymie naznacza. A *in casum denegatæ* przez tenże Dwor Berlińfki *iustitiæ*, Seym extraordynaryiny, z wydaniem dwoyga Wici za iedne, pospolite naruszenie, złożyć przyrzeka.

Osobliwie do wykupienia Starostwa Drahimskiego, Woiewództwom Poznańskiemu, y Kaliskiemu moc daie, y do wypłacenia summy, *distinctim* Kommissarzow naznacza.

Na koniec poprawę Praw Koronnych, *quo ad processum juris* ściągaiących się, pisze z ktòrych niektòre wiadomości potrzebnieysze wypisuią się.

Deputatem tak Duchowna, iako y Swiecka Osoba prędzey być niemoże

może, chyba po lat czterech, *inclusive* z tym rokiem w którym był Deputatem.

Na mieyscu Deputata zmarłego Duchownego, innego *substituere* niepozwala.

Deputatom wszystkim: na tym iako w obieraniu Márszałkow, od nikogo dependować nie będzie, przysięgać każe.

Marszałkomi y Deputatom poki są w Funkcyi, Dobr *ullo iure* nabywać, Kommissarzami być *sub nullitate* Kontraktow, y Dekretow zabrania.

ViceMarszałka abroguie, a *in absentia* Marszałka, Laskę Marszałkowską, pierwszemu Deputatowi trzymać każe.

Marszałkow, taiemnemi losami sposobem tam opisanym, obierać zleca.

Sprawy w regestrach nie rozsądzone, aby *de novo* do regestrow, przez Ziemstwo w pisane były, a sprawy zaczę-

te, *etiam* takowemi, nie przerywały ſię, przykazuie.

Słuchanie przyſiąg Urzędnikow Ziemſkich oprocz w ſwoim Woiewodztwie, a Grodzkich pod czas Juryzdyki przed Staroſtą, w żadnych innych Sądach, aby przyimowane niebyło, zakazuie.

Patronom, y Agentom, poki ſą niemi, w ſłużbie Woyſkowey *utrriuſque Authoramenti*, mieścić ſię niepozwala.

Niewinnie w więzienie wprowadzonych *prævia* przez dwoch Deputatow *inveſtigatione exnunc*, uwalnia, y penami inkarceruiących karać przykazuie.

Do rewizyi Konſtytucyi Koronnych, y Litewſkich przez Staniſława Kożuchowſkiego *ordine alfabethi* zebranych, Kommiſſarzow *ex Senatu & equeſtri ordine*, wſzyſtkich trzech Prowincyi naznacza.

Pałac Morſztynowſki, z gruntami, przyległościami, *Item* Pałac Morymont, także z wſzyſtkiemi cyrkumferen-

ferencyami, prawem wieczyſtym, przez Krola Auguſta Wtòrego nabyte, temuż Królowi y Sukceſſorom ze krwi pochodzącym, potwierdza.

Cła myta, wſzelkie, Przywileiami Xiążą Mazowieckich, albo Konſtytucyami niepotwierdzone znoſi; a tylko grobelnego, moſtowego y ſpaſnego od wołu na przedaż trzy groſze, od konia w wozach, ludzi kupiectwem bawiących ſię także po trzy groſze, naznacza.

Roku tegoż na tymże Seymie Prowincya Litewſka poprawę Praw ſwoich piſząc: do odprawowania exekucyi Urzędowych, inquizycyi kalkulacyi, tax, exdywizyi, Urzędnikow Ziemſkich, y Grodzkich, Woiewòdztwa Smoleńſkiego, y Powiatu Starodubowſkiego przypuſzczą.

Sądzenie Roczkow, po Woiewodztwach, y Powiatach, do trzech, a w Xięſtwię Zmuydzkim, do czterech Niedziel, przeciąga.

Odprawowanie Jnquizycyi, kalkulacyi, weryfikacyi, Sędziom Trybunal-

bunalſkim, odeymuie, a Ziemſkim y Grodzkim Urzędnikom, y Piſarzom, zgodnie od ſtron podanym, a *in casum* niezgodze ia ſię przez ſtrony, *per decretum ex pluralitate votorum* naznaczonym. oddaie.

Konſerwaty z Ordynacyami Trybunalſkiemi, przeciwko prawu czynionemi *in perpetuum* znoſi.

Marſzałkiem Trybunalſkim z iednego Domu y Jmienia być (*niſi post expletum triennium*) zabrania.

Na luſtracyą Dobr Hibernowych, czopowego, ſzelężnego, y pogłownego żydowſkiego *in ordine* znieſienia, z Dobr Ziemſkich y Stołowych, podatku podymnego, Kommiſſarzow, do wſzyſtkich Woiewodztw, y Powiatow naznaczą.

Marſzałkiem Poſelſkim: Stefan Potocki Referendarz Koronny, z Duchownych ieden, z Swieckich Senatorow dwoch, z wſzyſtkich Prowincyi trzech, po dwoch Deputatow, do Konſtytucyi. Sekretarzem Krzyſztof Gaſpary Podczaſzy Jnflantſki, tym-

że

że Seymem za Jndygenę iako Szlachcic Rzymſki, przyięty.

Po tey Konſtytucyi 1726.
Pacta ſubiectionis Kurlandii.

Położone nie na ſwoim mieyſcu: miedzy Krȯlem Zygmuntem Auguſtem a Gothardem Kietlerem Miſtrzem Jnflantſkim w Roku 1561. umówione, w ktȯrych ſię to wyraża: że Kietler oſtatni Miſtrz całych Jnflant będąc od Moſkwy do oſtatniey przyprowadzony nędzy, y ucisku, y od Krȯla Szwedzkiego morzem y lądem attakowany, a niemaiąc żadney jni od kogo pomocy, y od Ceſarza, *ac ab imperio* opuſzcony, proſi o pomoc y o ratunek Zygmunta Auguſta Krȯla Polſkiego, y dziedzicznego, na ten czas Xiążęcia Litewſkiego; a że Krȯl Zygmunt ſiłami iednego Xięſtwa Litewſkiego niemogł wyſtarczyć ſiłom przeciwnych dwȯch Nieprzyiacioł, przyobiecawſzy pomoc ſwoię, odło-

żył

żył do Stanow Koronnych, ktore na obronę Jnflant nie wprzod zezwoliły, aż też Jnflanty, tak do Korony, iako też do Xięstwa Litewskiego przyłączone będą. Jakoż za zezwoleniem na to, tenże Gothard Kietler, z Stanami Xięstwa swego temuż Krolowi Polskiemu Zygmuntowi Augustowi y Stanom Rzeczypospolitey, tak do Korony Polskiey iakoteż W. X. Litewskiego *in Vasallum Feudatarium*, sposobem Xiążęcia Pruskiego, poddaie się. Jnflant ustępuie, a sam przy Kurlandyi y Semigalii zostaie. *His præmissis* Krol Zygmunt przyrzeka Xiążęciu Kurlandskiemu y Stanom, przez Posłow lub przez listy, do Cesarza, y Stanow Jmperyi, osobliwie do Mistrza *ordinis Teutonici* zamowienie poddania się koniecznego Jnflant do Korony Polskiey y Litwy, z przyczyn wyżey wyrażonych, y zasłonienie, od wszelkiey na sławie, y Dobrach, szkody.

Pozwala *Liberum exercitium Augustanæ Confessionis*.

Potwier-

Potwierdza wſzyſtkie Prawa Duchowne, y Swieckie; *Magiſtratus Præſidiatus*, obiecuiąc one dawać *Indigenis*, ięzyka Niemieckiego.

Nadaie tytuł Xiążęcia Kurlandſkiego y Semigalſkiego; y ktore Zamki do Xiążęcia a ktore do Krola należeć maią, z wyrażeniem ograniczenia, namienia.

Summy Zaſtawney 80000. na Goldyngen uſtępuie. *Inſuper* Grobin w 50000. złotych Xiążeciu Pruſkiemu, a Bauſk Gwilhelmowi ArcyBiſkupowi Ryſkiemu zaſtawione oſwobodzić, y do Poſſeſſyi podać przyrzeka.

Monetę, z iedney ſtrony *cum Inſignibus Regni & M. D. Litvaniæ* z drugiey Xiążęcia Kurlandſkiego bić, Dobra przedawać, zaſtawić, zamienić, tak iednak, aby Krol o tym wiedział, y do kupienia *præferibilior* nad innych był pozwala.

Żydom wſzelkiego Kupiectwa y cel zabrania.

Te Pakta przez Krola, Xiążęcia, y Stany Kurlandſkie, *formulis* przyſiągł, tamże *expreſſis* zaprzyſiężone.

Roku 1569 *circa unionem* Xięſtwa Litewſkiego z Koroną Polſką, Xięſtwo Kurlandſkie, do oboyga Narodow inkorporowane. A ponowienie Praw y potwierdzenie onych do oddania *debiti* przez Xiążęcia Kurlandſkiego *Homagii* odłożone.

Roku 1617. po śmierci Krola Zygmunta Auguſta Kommiſſarze od Krola Zygmunta Auguſta y od Stanow Koronnych y W. X. Litewſkiego *ex Senatu & equeſtri ordine* naznaczeni, *extincto* także *Gothardo Principe*, ziechawſzy ſię do Kurlandyi, za Xiążęcia Fryderyka Syna Gotharda, *Formulam regiminis* ułożyli. Służbę Szlachecką z dwudzieſtu hakow, iednego konnego, zbroynego żołnierza, pod oſobliwemi od ludzi Xiążęcich, znakami pod iednym iednak rządem ſamego Xiążęcia Kurlandſkiego, opiſali.

Na usilne Krola przyczynienie się, za zgodzeniem się na to Xiążęcia Kurlandskiego, y wszystkich Stanow, *Liberum exercitium Catholicæ religionis* rownie iako y *Augustanæ*, a Katolikom *ad munia publica* zgodnym, weyście pozwolili, y dalsze Punkta opisali.

Po tych Faktach inferowane *Laudum Sredense*, o zbiegłych poddanych, także nie na swoim mieysću, y iuż *in Volumen Legum per Constitutionem* Roku 1633. weszło.

Item włożone *Jus terrestre Nobilitatis Prussiæ*, za Zygmunta III. w Roku 1598. *correctum & approbatum*

FATA

FATA KROLA AUGUSTA WTOREGO
w Warſzawie 1. Februarii Roku 1733.
INTERREGNUM
Convocatio zaprzyſięgła eligendum Piaſta.

Electio w Wielkiey Scyſſyi, ie na Stániſława Leſzczyńſkiego druga ſtrona *ex poſt* obrała Fryderyka Elektora Saſkiego, mianowawſzy Auguſtem trzecim.

Roku 1736. in Junio.

W Warſzáwie Seym extraordynaryiny dwuniedzielny: rozwiązuie wſzyſtkie Konfederacye, uznawa Xiążęcia Saſkiego Auguſta III za Krola Polſkiego y Xiążęcia Litewſkiego. Przyrzeka nie odſtępować; a miedzy Stanami miłość y Pokóy zachować. Uznawa *pro Hoſte Patriæ & perduelli* tego,

któ-

którýby przeciwko Krolowi, co *atten-*
tare miał. Kaſſuie wſzyſtkie ſkrypta
Elekcyi przeciwne. Uſtanawia Są-
dy extraordynaryine *ad normam* Kon-
ſtytucyi Roku 1717. przy boku Kró-
lewſkim, do Seymu przyſzłego. Na-
znacza przy Senatorach y Miniſtrach,
Sędziow *ex gentibus*, wſzyſtkich trzech
Prowincyi. Referuie ſię *in modo &*
Forma iudicandi do pomienioney Kon-
ſtytucyi 1717.

His z ſtrony Stanow Rzeplitey *præ-*
miſſis. Krol pozwala o przeſtępſtwo z
oſoby ſwoiey Prawa upomnieć ſiebie
proceſſem w Konſtytucyi Roku 1609.
de non præſtanda obedientia opiſanym.

Ubeſpiecza zachowanie całości
Wiary S. Katolickiey, y wolną E-
lekcya.

Obiecuie nieporuſzone, Praw
wolności, ſwobod, przez Plenipoten-
tow ſwoich, raz a przez ſiebie dwa-
kroć zaprzyſiężonych dotrzymanie.

Przyrzeka *verbo regio* Woyſka
ſwoie dziedziczne, *ex occaſione Æmuli*
wprowadzone *in ſpatio* dni 40. za
granicę

granicę wyprowadzić. Pozwala *in casum* niewyiścia w czaſie zamierzonym woyſk Saſkich, lub kiedykolwiek bez pozwolenia Stanow Rzeczypoſpolitey w granice Polſkie weyścia, bez żadnych Uniwerſałow, poſpolitym ruſzeniem rugować, & *tanquam Hoſtes Patriæ* znoſić; oprócz 1200. ludzi *pro cuſtodia Corporis* przez Konſtytucyą 1717. pozwolonych, pod Juryſdykcyą Marſzałkowſką, *prævio* kommenderuiącego temi ludzmi Officyera, Królowi y Rzeczypoſpolitey, *fidelitatis juramento*. Przyrzeka że za uſilnym, y ſkutecznym ſtaraniem, woyſka Carowey, takoż *in ſpatio* 40. dni, z granic Korony Polſkiey y W. X. Litewſkiego, oraz innych Prowincyi. mianowicie z Kurlandyi y z z Semigalii wynidą; oraz aby ſię nigdy w granice Rzeczypoſpoliey niewracały, także aby ſię Kommiſſya do przywrócenia poddanych z Państw Koronnych y Litewſkich, także krzywd przy zabieraniu ich przez Moſkwę poczynionych, iako nayprę-

dzey expedyowana była, *officere* obiecuie.

Przyrzeka także ſtaranie ſwoie uſilne, o naypretſze uwolnienie Xięży, Szlachty, Fortec oſobliwie Białocerkiewſkiey, ſequeſtrowanych Dóbr Rzeczypoſpolitey.

Zleca (potwierdzaiąc wſzyſtkie prawa wolney Elekcyi, ſwobod) akta Przywilejow, *Diplomatum Pactorum conventorum in Volumen legum* inſerować, y te wſzyſtkie *actus*, w poſrzodek Konſtytucyi przedrukować.

Tymże Seymem potwierdzaią ſię dyſpozycye *in diſtributione Miniſteriorum Pacis & Belli & in aliis Vacantiis*. Rozdawanie zaś *Miniſteriorum belli*, aby Seymow nietrudniło, *non obſtante Conſtitutione* 1717. *adius Maieſtaticum* przywraca. *Acta Interregni*, iako też Dekreta z prawem zgodne potwierdza. Przeciwne prawu, pokoiowi wnętrznemu, y zewnętrznemu iako też honorowi ſzkodliwe z ſkryptami kaſuie. Z Kſiąg y Typografii eliminować pozwala. Też *acta interregni*

regni, iako też *denuntiationem* śmierci Króla Augusta II. Roku 1733. *in Februario*, Konfederacyą Generalną na Konwokacyi Warszawskiey tegoż roku 1733. *in Maio.* uchwaloną. przedrukować *&* *in Volumen Legum*, inserować każe.

Także przedrukować y inserować każe *pacta conventa* Augusta III. któremi obowiązuie się Król August III. wykonanemi po trzykroć; raz przez Plenipotentow w Warszawie w tymże roku 1733. 1. *Novembris*, drugi raz przez samego siebie, na Szląsku w Tarnowie, trzeci raz w Krakowie podczas Koronacyi Juramentami: *non præsumere successionem & prætextum proximitatis ad Regnum.* Niedopuszczać tłumić *Ius æqualitatis, inter concives Regni*, żadnemi Nomenklaturami, Familii Hrabstw, Margrabstw, Xiążęcych Tytułow. Nienabywać Dóbr Dziedzicznych. Pozwolić przymówić się każdemu Posłowi *ad pacta conventa.* Niedawać *Ministeria suprema* w ieden dom, ia-

koteż Starostw Sądowych *minorennibus*; Także iedney osobie nad dwa Starostwa więcey, a Sądowych nadiedno. *Item* dwóch Przywilejow, na ieden Urząd y Wakans. Zachować Dignitarstwa, y Urzędy przy dawnych Prawach, Jurysdykcyach zwyczaiach, nieumnieyszaiąc prerogatyw. Niedawać Cudzoziemcom nowokreowanym Szlachcie *adtertiam progeniem officia & beneficia*, y tychże na żadne Poselstwa nieposyłać. Niepromowować do Nobilitacyi y Jndygenatow, Cudzoziemcow, y *ad consilia* nieprzypuszczać; Dignitarstw Starostw niedawać. Niedopuszczać aby się w żadne *negotia*, instancye, y promocye, ani podawania do podpisu papierow mieszali: wakanse Duchowne, y świeckie Prowincyi Pruskiey, samym tylko Szlachcie *Indigenis* teyże Prowincyi dawać, *sub nullitate* Przywilejow, z wolnym do Sądow Assessorskich *ad cassationem* onych zapozwaniem. Niewprowadzać woysk żadnych Cudzoziemskich *sine*

speci-

speciali consensu Rzeczypospolitey, *in viscera Regni.* Kamieniec Podolski y okopy SSS. Tróycy swoim sumptem opatrzyć. Do ufundowania y opatrzenią Arsenałow Rzeczypospolitey przyłożyć się. Szkołę woienną do exercytowania Młodzi utrzymywać. Szpital dla starych żołnierzy erygować, y prowidować. Na Posłow do Dworow postronnych, z prowentow Ekonomicznych 100000. złotych corocznie naznaczyć. *Gratia distributivâ* według Praw, y zasług, nie z inszych, tylko z samych cnot, zalety, y dystynkcyi szafować. Olkusz otworzyć, y reparować. Kaplicę w Krakowie *& perpetua Suffragia* za Królow Polskich ufundować. Sam y Potomstwo, niczego od Rzepltey niepretendować, &c. &c.

Po takowych umowionych y spisanych Punktach zaprzysiężenia (*ut supra expressum*) nastąpiły, przez Pełnomocnych Ministrow Saskich, y samego Krola, *deinde Diploma* potwierdzaiące Prawa, wolności swobody

dy. Oznaymienie *Coronati Regis*. Na ostatek *Diploma* upewniaiące wyście woysk Moskiewskich, y Saskich *& cessationem* prowiantow, y exakcyi od woysk Saskich. *Pro coronide* położ- ne *Diploma* Xiążęcia Prymasa *acces- sionis* do Krola *& confirmationis omnium*: *Electionis Coronationis & actu- um* z wyrażeniem wszystkich przy- tomnych, przystępuiących, y dawniey trzymaiących się Krola Senatorow, Ministrow, Degnitarzow Urzędnikow Szlachty, tak Korony Polskiey, iako- też W. X. Litewskiego.

Po tym wszystkim do druku po- danym *Ceremoniale*, nastąpiło Praw Seymowych pisanie ktòremi (referu- iąc się *quo ad Dissidentes* do Konstytu- cyi 1717. y do Konwokacyi 1733.) warowano: aby woyska Sąskie *sub ullo prœtextu etiam* potrzeby Rze- czypospolitey w granice Koronne y Litewskie niewchodziły.

Dana *pro ultima & nunquam pra- cticanda vice*, od daty Elekcyi, aż do czasu Seymu *Pacificationis* amnestya,

quam

quam in civilibus & in militaribus wszystkim (*salvis privatorum injuriis*) Dekreta na tych, którzy *in opere belli*, albo za granicą zostawali, otrzymane, kassuie. Popisy Powiatowe uchwala.

Konstytucyą Grodzieńską *titulo* Poselstwo do Oyca S. modyfikuie. Tarłowi Woiewodzie Sandomirskiemu do Oyca S. Posłowi, traktować z Xiędzem Nuncyuszem, o pretensye, *in Iuribus Maiestatis & Reipublicæ nec non Patronatus* zleca. Insze expressye w teyże Konstytucyi Grodzieńskiey, & *gradus executionis* znosi.

Opatow *a Sede Apostolica locatos ex particulari gratia*, potwierdza.

Oprawę Krolowey 100000. złotych świana, a drugie 100000. przywianku, roczney intraty na dwòch Starostwach *ex primis vacantibus* w Koronie y Litwie, a przytym *donum nuptiale* 2000. czerwonych złotych z Żup Bocheńskich y Wielickich corocznie póty, póki Krolową Polską będzie (*sine retensione* tych sum, y Dzierżaw przez Sukcessorow) posta-

postanawia, z warunkiem: aby Krolewszczyzny przez Szlachtę dobrze osiadłą, administrowane były.

Prerogatywę Prymasa aby nikt inny nominować, y Koronować Króla nieważył się (reassumuiąc dawne prawa) potwierdza.

Mieysce *Electionis* miedzy Wolą a Warszawą, a nie inne, *in perpetuum* postanawia, Podskarbiemu W. Koronnemu, na ten czas Moszyńskiemu (*prævia* onego *declaratione*: iż wszystkie *proventus* Skarbowe, sprawiedliwie importować będzie pòty poki *in Ministerio*, Podskarbstwa będzie (oprócz pensyi na officialistow Skarbowych) pensyi roczney złotych 120000. naznacza.

Administratorom ceł, Szlachcie dobrze osiadłey przed Trybunałem Skarbowym, w drugi poniedziałek po początku, rotą tamże wyrażoną, co rok przysięgać każe.

Wszystkie cła y myta partykularne (*salvis antiquis Privilegiis & constitutionibus*) znosi. Kommissarzow

rzow do Trybunału Skarbowego z Senatu iednego Biskupa, piąciu Woiewodow, a siedmiu Kasztelanow, po 3000. złotych na każdą osobę z Skarbu *salariandos*, a *ex equestri ordine* na Seymikach *eligendos & a se salariandos* osobliwie po dwóch od Woyska, tak Polskiego, iakoteż Cudzoziemskiego authoramentow naznacza.

Marszałka *ex equestri* lub *Senatorio, ordine* (zachowuiąc alternatę Prowincyi) obrać pozwala.

Poborcom podatkow wszystkich, y młynowego, *sine quavis citatione*, stawać na pierwszą kadencyą, y sprawić się każe.

Podskarbiemu 20000. złotych na Kommissarzow Skarbowych, na Deputatow Chorągiewnych, y Regimentowych, na ich Dyrektora, y inne osoby, *obsequio* Trybunału destynowane; osobliwie na expensa Jzby Sądowey 15000. złotych Jnstygatorom czterem Sądowym 400 złotych a z 15000. złotych Jnstygatorowi

rowi Koronnemu, lub ViceJnſtygatorowi (który z nich przytomnym będzie) złotych 1500. co rok wypłacić, do Prezydenta, Marſzałka, lub ViceMarſzałka, każe.

Ukrzywdzonym od ſwoich Officialiſtow. Zołnierzom oſobliwy regeſtr mieć, poſtanawia.

Do zwiezienia y złożenia w Zamku Krakowſkim kleynotow Rzeczypoſpolitey *&* *Archivorum*, Kommiſſarzow przy Podſkarbim, y Kuſtóſzu Koronnym, *ex Senatu & equeſtri ordine*, wſzyſtkich trzech Prowincyi, naznacza,

Pro cuſtodia Clenodiorum & Fortalitii na Garnizon ſto porcyi, y płacę z ſkarbu Koronnego po 20000. złotych na rok determinuie; a łanowy do regimentu łanowego odſyła. Kommiſſyą Kurlandſką approbowawſzy, w punktach, ktòre *concernunt* Prawa *Maieſtatis & Reipublicæ*, także zjednoczenia tey Prowincyi *cum Corpore* Rzeczypoſpolitey, pod rządem Xiążęcia, *juxta pacta ſubiectionis* zo-

ſtawuie

ſtawuie; obowiązuiąc: aby Xiążę *investiendus*, poſiłki, żołnierſkie, czaſu potrzeby ſtawił. Dobra *mensæ Ducalis in rem Feudi* oſwobodził.

Interea Xiążęcia Ferdynanda Kietlera, *ultimum* bezpotomnego, *ad vitæ* onego *tempora circa Feudum* zoſtaſtawuie. Kommiſſyą Roku 1727. *in ordine investiendi futuri Principis ad eum actum* proroguie.

Kommiſſarzow do dobr Leſzczyńſkich za plenipotencyą *Sereniſſimi Hæredis, ex Senatu & equeſtri ordine, cum plena poteſtate, præciſa appellatione*, naznacza.

Drugą Kommiſſyą z Kommiſſarzow przez Woiewodztwa, y Ziemie obranych, do ułożenia aukcyi woyſka, po Seymikach *relationis*, za Niedziel ſześć w Warſzawie, *ad approbationem* Rzeczypoſpolitey (*hoc præcauto* : aby ſię w czopowe niewdawała) przy Senatorach, y Miniſtrach, *ſub præſidentia* Xiążęcia Prymaſa poſtanawia.

Opa-

Opatrzenie Kamieńca y Okopow SS. Trocy *per pacta conventa* od Króla przyobiecane iż ma kosztem skarbu własnego Królewskiego *effectuari*, wyraża.

Konstytucyą' Roku 1690. o porządku Seymowania namieniwszy, aby Posłowie, pierwszego zaraz dnia (w żadne inne niewdawaiąc się materye) do obrania Marszałka przystępowali, *& ordinem* Konstytucyi Roku 1699. *in toto* zachowali, przykazuie.

Urzędy Ziemskie Powiatom, Wiślickiemu, Pilznińskiemu, Opoczyńskiemu, Chęcinskiemu, Grabowieckiemu, Horodelskiemu, y Brzezińskiemu (*exceptis Electivis*) *more* innych Ziem, y Powiatow, nadaię. Y one *Terrigenis & Possessionatis* rozdawać, obiecuie, oraz mieysca Neo, urzędnikom tamże naznacza.

Woiewództwom Sandomirskiemu, siodmego, a Podolskiemu respektem Powiatu Latyczewskiego, drugiego Deputatow, pozwala.

Xięſtwom Zatorſkiemu, y Oświecimſkiemu, obieranie dwòch Posłow na Seymy, z Skarbu Koronnego podług Konſtytucyi 1564 *ſalariandos*, dopuſzcza, y potwierdza.

Przywiley *pro domo correctionis*, *alias* Cuchtaus, Przy Warſzawie, Fundacyi, Xiędza Adama Roſtkowſkiego Suffragana Łuckiego *in omnibus punctis* approbuie.

Roku tegoż na tymże Seymie Xięſtwo Litewſkie piſząc oſobliwie Prawo, przeſtaie na obietnicy wzięcia przed ſię materyi zniesienia podymnego: aby po Seymikach *relationis*, deputowani z Woiewództw y Powiatow, z Senatorami, y Miniſtrami, proiekta ſpoſobow *ad deciſionem* przyſzłego Seymu uformowali, nie wdaiąc ſię w żadne Luſtracye.

Odkłada *correcturam Iurium* do tegoż przyſzłego Seymu.

Naznacza Kommiſſarzow *permiſſive*, lub z tychże na ten czas będących Posłow, lub innych na Seymikach *relationis* obranych (ponieważ

waż pełnomocny Poseł Moskiewski, imieniem Carowey oświadczył się, że miał naznaczyć także Kommissarzow o zabranie ludzi, o spalenie Wietki, y innych dòbr o przywròcenie także poddaństwa, o depaktacye, zabranie pieniędzy, fantow, koni, Szlachty więzienie, y kówanie, oraz y o inne *gravamina.*

Pozwala Sądy Zadworne Assessorskie Kanclerzowi, a *in absentia* Kanclerza Podkanclerzemu (ileby się przyszło Królowi za granicę oddalić) *sub absentia Regis* sądzić za reskryptem Królewskim w Grodnie, lub Brześciu, *præviis innotescentialibus.*

Reassumuie prawa *de suspensione* spraw Senatorow, y Posłow Ziemskich.

Przyrzeka Senatorie Woiewództwa Smoleńskiego, iako to Biskupstwo, Woiewództwo, y Kasztelanią *Terrigenis* W. X. Lit: konserwać.

Jnkorporuie Ekonomią Brasławską do Starostwa, & *Iura communicativa*

cativa gani. Przykazuie: aby ci, ktorzy Jndygenatami y Nobilitacyami zaszczycaią się; deklarowawszy *pro se & Successoribus suis* być Katolikami, w tym się nieuiścili, *ad pristinum redeant statum*

Relaxu e Dekreta Hetmańskie do trąby y bębnow podane; przywraca ich do czci y honoru, *& securitatem* zdrowia y fortun waruie.

Marszałkiem Poselskim: Wacław Rzewuski Pisarz Polny Koronny, czterech z Senatu, po dwoch zewszystkich trzech Prowincyi, do Konstytucyi Deputatow. Sekretarzem: Waleryan Kiciński, Pisarz naywyższy Skarbowy J. K. Mci.

REJESTR

Liczba znaczy kartę.

A A A.

Ee Au-

B B B.

CCC.

C C C.

D D D

Ducho-

E E E

FFF.

F F F.

G G G.

Gro-

H H H

J J J.

Ian

Kur-

L L L

N N N

O O O

P P P

Po-

Posło-

Pry-

R R R

S S S

Sta-

Reieſtr.

Tytu-

Wydź-

Ad
M. D. G. B. V. M.
Honorem.

